

Dante tradotto in lingua danese.

Alla Biblioteca nazionale
di Firenze

il Traduttore

Chr. Molbech.

Dante Alighieris

Guddommelige Komedie.

Første Deel: Helvede.

Dante Alighieris

Guddommelige Komedie.

Oversat

af

Chr. K. F. Molbech.

Helvede.

Kiøbenhavn.
I den Gyldendalske Boghandling.
Thieles Bogtrykkeri.
1851.

Min Fader,

Etatsraad og Professor C. Molbech,

tilegner jeg denne Oversættelse

med sønlig Kiærlighed.

Forord.

Den Digter, hvis Hovedværk jeg har forsøgt at overføre i vort Modersmaal, har i femhundrede Aar været en Gjenstand for sit Fædrelands Beundring og begeistrede Kiærlighed; og Europas øvrige Nationer have deelt meget af disse Følelser for en af Poesiens Heroer og den nyere Literaturs Stiftere. En Oversættelse af Dantes Divina Commedia vil heller ikke her behøve noget Forsvar, saafremt den kun har Egenskaber, hvorved den kan forsvare sig selv. Jeg tør ikke tiltroe mig at have givet den meer af disse, end hvad min Kiærlighed til Digteren, min gode Villie og flere Aars stadige Stræben har kunnet tilveiebringe. Enhver Oversættelse, især en metrisk, maa veies med en dobbelt Vægt, naar dens Værdi skal bestemmes. Den ene er Originalen selv, og maalt med denne, bliver selv den bedste Oversættelse for let; den anden Vægt er det Tungemaal, hvori den fremmede Digtning er overført, thi ogsaa dette gier sine Fordringer og har sin Villie. Det gielder da, om Oversætteren har forstaaet at bevæge sig med Sikkerhed paa den smalle Vei imellem to Sprog, af hvilke nu det ene, nu det andet stræbte at drage ham til sig, og om han ikke mangen Gang har tabt Fodfæstet til een af Siderne.

Ganske at undgaae dette paa alle Punkter, er vel umuligt for Enhver. Snart er den fremmede Tanke saa skiøn, at det vilde være Synd at lægge Haand paa den, men tillige saa eiendommelig udtrykt, at den ikke kan giengives i sin Heelhed, med mindre man vil tillade sig en udvidet Sprogfrihed; snart er Sproget, hvori man oversætter, saa bestemt i sine Love, at det ikke tillader nogen

Afrigelse, men fordrer, at Tanken skal offres for Sprogformen. Riim og Versemaal giøre Opgaven endnu mere vanskelig. Hvorvidt det er lykkedes mig at overvinde disse Vanskeligheder, derom kan jeg selv ikke have nogen Dom; dog vil jeg forud tilstaae, at jeg i de fleste Tilfælde har været tilbøielig til at tage Tankens Parti imod Ordet, og det med velberaad Hu. Thi det er min Mening, at et udenlandsk Digt, som er udsprunget af en fremmed Aand, og hvori der klinger en fremmed Sprogtone, bør ikke paa den Maade oversættes, at disse fremmede Elementer forsvinde, ligesom ved en Overmaling. Det bør saavidt muligt overføres med den samme Troskab og Omhu, som naar et gammelt Maleri løses fra Lærredet og sættes paa en ny Grund. Hvad der er haardt, skal blive haardt, hvad der er knudret og tvungent, skal ikke glattes og files, selv om det derved kunde faae et Slags ny Glands; hvad der er fremmedt i Tanken og dens Udtryk, skal vedblive at være det, saavidt det kan skee uden at giøre aabenbar Vold imod det Sprog, hvoraf man betiener sig. Endnu mere maa dette gielde, hvor vi have et Digterværk for os, der ikke blot lagde Grunden til Italiens nyere Poesie, men paa en Maade til det italienske Digtersprog; og hvori vi heelt igiennem finde Spor af den store Digters Aand i Kamp med det Sprog, han saa godt som selv maatte skabe.

I det jeg vedkiender mig hiin Grundlov for min Oversættelse, veed jeg vel, at jeg ikke sielden har maattet overtræde den; især tvungen af vort Sprogs Fattigdom paa kvindelige Riim. Men jeg tør dog haabe, at man i det Hele, der hvor mit Arbeide kunde fortiene Dadel, oftere skal bebreide mig en altfor stor Troskab, end det Modsatte. Ogsaa troer jeg, at paa de fleste Steder, hvor Læseren vil finde Ordføiningen stiv og haard, eller Meningen utydelig, der vil en nulevende Italiener uden Tvivl dømme det Samme om den gamle Text.

Hvad Versformen angaaer, da veed jeg vel, at de kvindelige Riim i vort Sprog, med deres tonløse Endestavelser, kun lyde svagt ved Siden af de italienske Ords fuldttonede Udgange, og

Mangelen paa disse Riim i Dansk har oftere, end jeg ønskede, nødt mig til at gientage de samme; men det forekom mig dog, at jeg, selv med disse Indskrænkninger, kom Terzinernes eiendommelige Charakteer og Klang nærmere, end om jeg, som enkelte andre Oversættere, afverlende havde brugt mandlige og kvindelige Riim. Jeg har saaledes frivillig opgivet den Fordeel, jeg paa den ene Side kunde havt af det danske Sprogs Kraft i de mandlige Riim, fordi jeg derved paa den anden Side vilde have fiernet Oversættelsen mere fra Originalens metriske Skikkelse.

Med Hensyn til de oplysende Anmærkninger, som sparsomt ledsage min Oversættelse, er det mig magtpaaliggende forud at bemærke, at de alene ere beregnede paa at giøre Texten poetisk forstaaelig. Dersom de opfylde denne Bestemmelse, maa jeg ansee dem for tilstrækkelige. De Læsere, der maatte ønske en dybere gaaende og fuldstændigere theologisk eller historisk Oplysning, end det har ligget i min Plan at give, maa jeg henvise til andre Hielpekilder, hvilke man, især hvad det Historiske angaaer, vil finde rigeligt meddeelte i den nylig fuldendte tydske Oversættelse af Prinds Johan af Sachsen (under Navnet Philalethes).

Jeg overgiver saaledes mine Landsmænd den første danske Oversættelse af en Digter, der allerede længe har været oversat i andre Nationers Sprog. Deri, at det er den første, kan maaskee ligge nogen Undskyldning for dens Mangler, for saa vidt som et tidligere Arbeide af denne Art altid i sproglig Henseende kan være den sildigere Oversætter til Nytte. Det er indlysende, at ingen Oversættelse i et levende Sprog er saa god, at den ikke om kortere eller længere Tid, saalænge som Sproget endnu skrider frem i Boielighed og Udvikling, kan afløses af en fuldkomnere. Ogsaa jeg vil derfor betragte min Oversættelse af den guddommelige Komedie, i det mindste fra een Side, kun som et Forarbeide for en bedre; og jeg giør de Ord til mine, hvormed Dantes første Biograph, Boccaccio indleder Digterens Levnetsbeskrivelse: "Contento sempre in questo ed in ciascuna altra cosa, da ciascuno più savio, là dove io difettosamente parlassi, essere corretto."

Jeg kan ved Slutningen af disse Linier ikke forbigaae de Opmuntringer og den offentlige Understøttelse, som have fremmet dette Arbeide. Jeg maa dertil allerede regne, at jeg ved en saadan Understøttelse sattes i Stand til under et halvt Aars Ophold i Rom at giøre det italienske Sprog og Dantes Digterværker til en Hovedgienstand for mine Studier. Ved min Hiemkomst fandt jeg Opmuntring til at begynde og fortsætte min Oversættelse i den varme Deeltagelse, som Hans Majestæt, høisalig Kong **Christian den Ottende** yttrede for dette Foretagende. Det var den afdøde Konges Løfte, som Ministeren for Kirke- og Underviisningsvæsen, Hr. Professor Dr. **Madvig**, med Redebonhed indfriede, ved at bevilge mig en toaarig Understøttelse, der satte mig i Stand til, en Tidlang udeelt at beskieftige mig med de derhen hørende Studier. Jeg maa ligeledes takke **Selskabet til de skiønne Videnskabers Fremme**, der paa min Anmodning kom mig imøde med Velvillie, og tilstod mig et Bidrag til Udgivelsen af denne Oversættelse.

Kiøbenhavn, den 1ste November 1851.

Chr. K. F. Molbech.

Indledning.

Indledning.

Dante.

Naar man en Dag, henad Aften, medens Luften endnu er varm af den dalende Sol, og Belysningen begynder at antage noget af Erindringens Stemning, vandrer igiennem den midterste Deel af Florents, i Omegnen af Piazza del Granduca og langsmed Arno, faaer man et Indtryk, ligesaa eiendommelig historisk, som under Læsningen af en gammel italiensk Krønike fra det fiortende Aarhundrede. Thi Slotte og Huse, Kirker og Taarne, ja selv de store Stene, hvormed Gaden er brolagt, tale det samme alvorlige, simple, gammeldags, noget stive, men vægtige og klare Sprog, som Villani og Dino Compagni, og Arnofloden løber leende deriginnem, som Skiælmeri og kraftig Sandselighed igiennem Boccaccios og Franco Sacchettis Noveller. Dette gamle Slot, med bruunrøde Mure, fremragende Carnis, brogede Vaabenfelter, med sit forunderlige, bizarre Taarn og sin firkantede Borggaard, omgivet af hvælvede Buegange; denne Loggia dei Lanzi, ægte toscansk i Stiil og Charakteer, som et af de kraftige, dunkle Billeder af florentinske Adelsmænd; disse stærke, af vældige Stene byggede Palladser, med deres tilgittrede Vinduer; denne brede, alvorlige Bro, med sine mægtige Piller og sin dobbelte Række af murede

Guldsmedboder; denne gammeldags Torveplads, med sin aabne Hal, bygget i toscansk Rundbuestiil: alt Dette og meget Andet minder ikke blot om en Tid, hvori Adelen var rig og stolt, og Borgerskabet en samlet Magt, der ikke gav Adelen noget efter, hverken i Stolthed eller Rigdom; men ogsaa, maaskee endnu mere, om hine Dages blodige Sammenstød imellem Stænder og Partier, der giorde hvert Huus til en Fæstning og nødte hver Mand til altid at bære Sværd og altid holde sig rede til at bruge det.

Det var i en saadan Tid, Dante levede, og da han ikke var en Digter, der blot sad stille i sit Kammer, lyttende til Musens Stemme, og forøvrigt lod Verden tumle sig som den vilde; men en Mand, som var midt ude paa Strømmen, blev revet med af dens Bevægelse, sænket af Bølgerne, men atter hævet ved sin egen Kraft, og ikke hvilede sin Arm før paa det andet Livs Strandbred; da fremdeles disse Tidsalderens Kampe, der omspændte det hele Land og de enkelte Byer, navnlig i Lombardiet og Toscana, og deres vidtløftige Forgreninger og Rødder, sammenslyngede af alle menneskelige Lidenskaber, ikke blot var "en dunkel Skov", som Digteren giennemvandrede, stille nedsunken i sig selv; men var hans Digtnings Hovedstof, den Baggrund, fra hvilken Skikkelserne trade ud, snart i Kiærlighedens milde Lysning, snart i Hadets og Vredens stærkere Flammer: er det nødvendigt at kaste, i det mindste et flygtigt Blik paa disse Spaltninger, der kløvede Italien fra Nord til Syd, skilte By fra By, Gade fra Gade, Huus fra Huus og Mand fra Mand. Naar Dante tog Deel i Tidens Kampe, de politiske og private, var det forøvrigt ikke Noget, der stemplede ham fortrinsviis som en ivrig og lidenskabelig Natur (hvilket han imidlertid var), men kun som en Italiener og Florentiner. Thi der var neppe nogen Mand i Florents i Slutningen af det trettende og Begyndelsen af det fiortende Aarhundrede, han maatte være saa fredelig, han vilde, som kunde undgaae at høre til et Parti; fulgte han end ikke en af Hovedfanerne, blev han end ikke revet med af de politiske Strømningers forreste Brænding, var der dog altid et eller andet privat Mærke, han tiente under, en eller anden lille Familiebølge, der kom og tog ham med.

Saaledes krydsede nemlig Familiestridigheder og politiske Kampe hverandre, smeltede sammen og deelte sig og opslugtes, den ene af den anden, at det er yderst vanskeligt, endog for dem, der have giort Historien til deres Studium, endsige for en Lægmand i denne Videnskab, at finde Rede i alle disse Delinger og holde dem ude fra hverandre; jo længer man stirrer derpaa, desto mere forvirres de; ligesom Elverpigerne bliver "den Ene til Tre og de Trende til Een". Ghibelliner og Guelfer, og blandt dem igien "tørre" (secchi) og "grønne" (verdi) Ghibelliner; "rene" (puri) og "maadeholdne" (moderati) Guelfer; Donatier og Cerchier; Sorte og Hvide, Adel og Folk, Keiserlige og Pavelige, og mange flere Navne og Partier tumle sig i Krønikerne mellem hverandre, ligesom de i levende Live tumledes og kæmpede paa Gader og Torve. I denne korte Skildring af en enkelt Mands Liv maa det være nok at angive Hovedlinierne af de Partier, han kom i Berøring med, og deres Betydning. Enkelthederne ville vel, hvor det behøves, senere kunne finde deres Forklaring ved det Sted af Digtet, hvor de forekomme.

Under den Strid, som igiennem hele Middelalderen førtes imellem Keiser og Pave om Herredømmet, idet de, hver fra sin Side, bestræbte sig for at overskride Grændserne imellem den verdslige og geistlige Myndighed, en Strid, der sporedes i alle Europas Lande, men hvis egentlige Tumleplads var Italien: under denne bragtes Navnene Guelf og Ghibellin først over Alperne fra Tydskland, hvor de oprindelig havde hiemme; og en Tidlang betydede Ghibelliner i Italien det samme som Tilhængere af Keiseren, Guelfer kaldtes de, der hørte til Pavens Parti. Efterhaanden som Striden sagtnedes imellem Herskerne, reiste der sig ved Siden af begge en Magt, som atter i sig indeholdt Elementer til nye Partikampe, nemlig Stæderne, i Særdeleshed de norditalienske. Disse havde, som bekiendt, i Løbet af det tolvte Aarhundrede, tilkæmpet sig communale Friheder, der giorde dem rige og mægtige, men som ogsaa, maaskee netop paa Grund af den ufuldstændige og ikke tilstrækkelig lovbefæstede Uafhængighed, medførte en Adskillelse imellem Stænderne, der næredes ved og efterhaanden smeltede sammen med hiin ældre Strid imellem Keiser og Pave.

I hele det trettende Aarhundrede vedvarede og voxede saaledes en Kamp imellem Adelen og Folket i Stæderne; og da disse Partier blandedes med hine ældre, sluttede Adelen sig naturligviis til Keiserpartiet, Borgerne til det modsatte. Paa denne Maade skete det, at Partiaanden lidt efter lidt fik en udvidet, eller, om man vil, en indskrænket Betydning (thi den første Bemærkelse glemtes vel reent paa mange Steder); Ghibelliner kaldtes nu i Stæderne Adelen og de Mægtige, og de af Borgerne, som sluttede sig til dem; Guelfer det egentlige Folk, Patrioterne, det nationale Parti, der bestandig stræbte efter en udvidet Frihed og forøget communal Selvstændighed. Men heller ikke disse Benævnelser vedbleve bestandig, saa lidt som Partierne vedbleve at staae saa klart og bestemt adskilte overfor hverandre, som de her ere stillede. Snart stod det ene, snart det andet ved Roret i en Stad, og det herskende Parti var som oftest atter deelt i Underafdelinger, hvis Navne betegnede de meer eller mindre Ivrige, de meest patriotiske Patrioter, de ældste, meest indgroede Aristokrater. Af tvende saadanne Delinger trængtes da hyppig den svagere, som den mindst eensidige, lidt efter lidt over til den modsatte Side, saaledes som det f. Ex. gik med "de Hvide" i Florents, der egentlig vare Guelfer, men som, paa Dantes Tid, af de mere Ivrige blandt deres Parti, "de Sorte", efterhaanden trængtes henimod Ghibellinismen. Hertil kom endnu de enkelte, mægtige Familiers private Had og Misundelse, der ofte var Borgerstridighedernes vigtigste Aarsag og Næring, og som, idet de dannede nye Partinavne, tidt giorde Betydningen af de ældre uklar og svævende. Det vil maaskee være bedst, allerede her kortelig at omtale Partierne i Florents, og deres Stilling ligeoverfor hinanden, saavel før Dante, som paa hans Tid, for ikke at behøve længere hen, hvor Digterens Liv bliver grebet af deres Hvirvel, at afbryde Fortællingens Fremgang.

Det tolvte og Begyndelsen af det trettende Aarhundrede var Guldalderen i Florents. Den demokratiske Forfatning udviklede sig efterhaanden, men var endnu ikke udartet; Had og Misundelse, Overdaadighed og Vindesyge havde endnu ikke smittet Borgerne,

Partistriden var endnu kun en Meningsforskjellighed, der ikke kaldte Nogen til Vaaben, og om dens Fane havde Lidenskaberne endnu ikke samlet sig. Villani giver i sjette Bog af sin florentinske Historie følgende Skildring af den Tids Sæder, der ogsaa kan interessere som et Sidestykke til Dantes skjønne Sammenligning imellem de tvende Tidsaldere (Paradiset XV. 97). "Paa den Tid, siger Villani, levede Borgerne i Florents maadeholdent, af tarvelig Kost og med smaa Udgifter, og mange af deres Sædvaner vare plumpe og raa. Baade Mænd og Kvinder bare grove Tøier, og Mange vare klædte i laadne Skind uden Foder, med Huer paa Hovedet, og Alle med Læderstøvler paa Fødderne. De florentinske Kvinder gik uden Pynt, og de Fornemste af dem nøiedes med en Kiole af grovt Skarlagen, der foroven blev holdt sammen med et gammeldags Læderbelte, og over den en Kappe, foret med Graaværk, med en Hætte, som bedækkede Hovedet. De simple Kvinder klædte sig i grovt, grønt Linnedtøi, der var skaaret efter samme Snit. Og hundrede Daler var den almindelige Medgift; tohundrede eller trehundrede var paa de Tider et straalende Udstyr; de fleste Piger vare tyve Aar gamle eller meer, inden de bleve gifte. Saadanne Klæder og simple Sæder havde Florentinerne dengang; men de vare trofaste og ordholdne, saavel indbyrdes, som i deres Byes Anliggender. Og uagtet deres simple Levemaade og Fattigdom, udførte de større og ædlere Handlinger, end der nogensinde skeer i vore Dage, med al vor Blødagtighed og Rigdom."

Men i Begyndelsen af det 13de Aarhundrede blev den første Brand kastet ind i den hidtil fredelige By; de let fængelige Lidenskaber antændtes; Familiehadet bemægtigede sig Partinavnene Ghibellin og Guelf; snart traadte Ærgjerrighed og Herskesyge med i Skrankerne, og nu var Ilden ikke mere til at slukke. I Aaret 1215, fortæller Dino Compagni i første Bog af sin Krønike, levede der i Florents en ung Adelsmand ved Navn Buondelmonte, som var trolovet med en Datter af Messer Oderigo Giantruffetti, af den ansete Familie Amidei. Da han en Dag gik forbi Donatiernes Huus, stod en adelig Dame ved Navn Madonna Aldruda, som var gift med Forteguerra Donati, paa Balkonen med

sine tvende meget smukke Døttre. Hun kaldte paa Buondelmonte, idet han gik forbi, pegede paa en af de unge Piger og sagde til ham: „Hvad er det for en Hustru, du har valgt? Jeg havde giemt min Datter til dig." Han betragtede Pigen og fandt megen Behag i hende, men sagde dog: „Nu kan jeg jo ikke andet." Da sagde Madonna Aldruda: „Jo, du kan; Boden skal jeg betale for dig." Og nu svarede Buondelmonte: „Velan, jeg tager hende!" Og han tog hende til Hustru og forlod den anden, som han havde valgt, og med hvem han var trolovet. Hendes Fader, Messer Oderigo, beklagede sig nu for sine Slægtninger og Venner, og de lagde Raad op om at hævne sig og vanære Buondelmonte ved at slaae ham. Men den mægtige Adelsfamilie Uberti, der ogsaa var i Slægt med Oderigo, raadede til at dræbe Fornærmeren, og Mosca Lamberti, hvem det varede for længe, sagde tilsidst: „Daad er det bedste Raad." (Macchiavelli's flor. Hist. 2 Bog. Jvf. Helvede: XXVIII. 107.) De besluttede da at dræbe ham den Dag, han førte sin Brud til Kirke, og det giorde de ogsaa, Paaskemorgen 1215, ved Foden af Mars' Billedstøtte foran den gamle Bro. Nu deelte Borgerne sig i to Partier, eftersom de vare for eller imod den Dræbte; i Spidsen for det ene stod Familien Amidei, for det andet Donatiernes Slægt; de Første vare Tilhængere af Keiseren, de Andre af Paven, og saaledes begyndte i Florents Striden imellem Ghibelliner og Guelfer. Snart blev den tillige en Strid imellem de Adelige og Folket; nu blev der kæmpet tidlig og silde, med vorende Forbittrelse, og Partierne udjoge vexelviis hinanden af Staden i den sidste Halvdeel af det trettende Aarhundrede.

I Aaret 1248 bleve Guelferne fordrevne, 1251 nogle Hoveder for det ghibellinske Parti og 1258 hele Partiet. Ved Kong Manfreds Hielp overvandt Ghibellinerne, under Farinata Uberti, atter deres Modstandere den 4de September 1260 ved Montaperti eller Arbiafloden (Jvf. Helv. X. XVI. XXXII.), og toge efter dette Slag Byen i Besiddelse igien; men saa guelfisk var Florents paa den Tid heelt igiennem, at der blev raadslaaet, om det ikke var bedst at sløife den, og kun Farinatas Fædrelandskiærlighed og kraftige Tale (Helv. X. 91) reddede Byen fra Undergang.

Men allerede i Aaret 1264 faldt Manfred i Slaget ved Benevent (Skiærsild. III. 112), og med ham sank igien Ghibellinernes Magt i Florents og Italien. Tre Aar efter forlode de af sig selv Staden, og flyede til Pisa og Siena, og Florents havde nu atter, under guelfisk Styrelse, og under Carl af Anjou's Signoria, Fred i nogle Aar. 1273 fik Ghibellinerne Tilladelse til at vende tilbage til Byen; to Aar efter bleve de forviste igien; men 1279 atter indkaldte, og der indrømmedes dem endog fer Pladser blandt de fiorten Signori, som dengang regierede Florents. Majoriteten vedblev altsaa at være paa Guelfernes Side; men, ikke nøiede hermed, foranstaltede disse, det vil sige det lavere Folk iblandt dem, il popolo grasso, som det kaldtes, en Revolution i Aaret 1282 imod Signorerne. Laugene forenede sig, gave Styrelsen til deres egne Priorer eller Forstandere — Oldermænd kunde man kalde dem — og stiftede saaledes en guelfisk, folkelig Regieringsform, der med nogle faa Omskiftelser holdt sig uforandret, medens Dante levede, og endnu længer. Man vil af denne korte Forviisnings-Historie see, hvor lidet fast den florentinske Jordbund var at staae paa i det 13de Aarhundrede; det seer næsten ud som om det var en Leeg, man havde drevet med disse idelige Forviisninger og Tilbagekaldelser; men den kom Mange dyrt til at staae, thi sielden gik en saadan Omskiftning for sig uden Blodsudgydelse, en Deel mistede Livet, endnu Flere deres Huus og Gods.

Saaledes var altsaa Tilstanden i Florents, paa den Tid Dante kom til Verden. Om Digterens Forfædre vides Lidet eller Intet; han er, som de fleste store Mænd, "ligesom født af sig selv." Vel roser han sig (Helv. XV. 73) af at nedstamme fra Romerne; men han nævner iblandt sine Forfædre dog kun udtrykkelig tre Brødre (Par. XV. 130 og XVI. 40), af hvilke den ene, hans Tipoldefader Cacciaguida, var gift med en lombardisk Dame Aldigeria, fra hvem Familiens Tilnavn skriver sig. Denne Cacciaguida var en mandig Ridder, der døde paa et Korstog i Syrien omtrent ved Aaret 1150, og Dante sætter ham i Paradiset ind i Mars' Himmel, iblandt de Krigere, som have offret deres Liv for Troen. Om Cacciaguidas Søn vides intet Andet, end at

Digteren i Skiærsilden har sat ham i de Hovmodiges Kreds (Parad. XV. 91), og at han var Fader til Digterens Bedstefader, som hed Bellincione. Denne havde syv Sønner, af hvilke een hed Alighieri, var Jurist, tvende Gange gift, og boede i et lille Huus i Nærheden af Kirken S. Martino del Vescovo i Florents. Hans anden Hustru, Madonna Bella, uvist af hvilken Familie, fødte ham i Maimaaned i Aaret 1265 en Søn, der blev døbt i Baptisteriet S. Giovanni (Par. XXV. 8), og i Daaben fik Navnet Durante, siden forkortet til Dante. Boccaccio fortæller, at Madonna Bella, kort før hun fødte denne Søn til Verden, havde en Drøm, som varslede Barnets tilkommende Storhed. "Den ædle Dame, siger han, syntes, at hun sad under et meget høit Laurbærtræ, der stod paa en grøn Eng, ved Siden af et stort Kildevæld; og her tyktes det hende, at hun fødte en Søn, som i kort Tid, skiøndt han ikke nærede sig af Andet end de Frugter, der faldt af Lauren og af den klare Kildes Bølger, voxede op og blev en Hyrde, og nu søgte at naae Løvet paa det Træ, hvis Frugter havde været hans Næring. Og som han stræbte herefter, syntes hun, at hun saae ham falde, og da han reiste sig, var han ikke længer et Menneske, men en skinnende Paafugl; hvorover en saa stor Forundring betog hende, at hun vaagnede." Dette var ikke det eneste Varsel om Digterens tilkommende Storhed; Brunetto Latini, der siden blev hans Lærer, stillede Barnets Horoscop, og da han fandt Solen i Tvillingernes Tegn, forudsagde han, at Dante skulde naae et ophøiet Maal i Aandens Verden (Helv. XV. 55. Par. XXII. 112).

Om Dantes tidligste Barndomsaar vides Intet, før den Begivenhed indtraf, der blev afgiørende for hele hans Liv, gav hans tidlig modnede Tanker deres ideale Retning og hans Siæl dens Indvielse i en Alder, hvori andre Børn endnu ikke ere komne til Bevidsthed om dem selv. I Nærheden af Alighieriernes Huus, tætved Kirken S. Margarita, levede en anseet, rig Borger ved Navn Folco Portinari med sin Hustru Cilia og deres Datter Beatrice eller Bice. Det har altid været Skik i Florents at høitideligholde Foraarets Komme ved glade Fester; nu ere disse

henlagte til Christi Himmelfartsdag og holdes i en Lystskov i Nærheden af Byen, le Cascine kaldet; dengang feiredes de den første Mai og i Byen selv. Ved en saadan Fest blev Dante, som dengang kun var ni Aar gammel, saa betaget af Kiærlighed til den otteaarige Beatrice, at denne Følelse aldrig forlod ham siden, men, næret af hans egen Phantasie og af Troubadourtidens sværmeriske Drømme, slog Rod i hans Hierte, rensede og forædlede det, frelste ham ud af Vildfarelsernes dunkle Skov, hialp ham at holde sit Hoved opreist i Ulykkens Stormvind, og blev Spiren til det Største og Herligste, han har frembragt. Idet jeg om denne Kiærlighed og dens Betydning for Dantes Liv og Digtervirksomhed henviser Læseren til Indledningens følgende Afsnit, maa det her være nok at berette: at Beatrice blev gift med en Adelsmand ved Navn Simon Bardi, og døde i sit fire og tyvende Aar, den 9de Juni 1290, efterat have begeistret Dante til en Række af Elskovsdigte, og givet ham den første Idee til den guddommelige Komedie.

Dante mistede tidlig sin Fader; men allerede før dennes Død, ligesom i de nærmest paafølgende Aar, var han overgivet til den lærde Philosoph Brunetto Latinis Omsorg, der

"Fra Stund til Stund paa Jord ham lærte,
Hvorlunde man sig Evighed bereder." (Helv. xv. 84.)

Og under hans Veiledning udviklede Digterens Aand sig paa samme Tid, som Kiærligheden til Beatrice udviklede hans Hierte. Den Tids elementaire Studier deelte sig i tvende Hovedafdelinger, som ere bekiendte under Navnet Trivium og Qvadrivium. Af disse indbefattede den første: Grammatik, Rhetorik og Dialektik, den anden: Arithmetik, Geometrie, Musik og Astronomie; og i alle disse Videnskaber blev Dante, ved Brunetto Latinis og vel ogsaa ved andre Læreres Hielp, i sin tidlige Ungdom indviet, saa at han, som en af hans Biographer (Leonardo Aretini) siger: "Intet forsømte af Det, der hører til at giøre Mennesket udmærket;" og hans Digtning, der, saa at sige, indeholder Alt hvad Samtiden vidste, vidner noksom om det Maal af Kundskaber, han erhvervede sig. Grammatiken beskieftigede sig dengang endnu kun med Latinen, ikke med det italienske Sprog, il volgare, der, ligesom

alle andre Tungemaal, kun betragtedes som en Dialekt. Det var egentlig først Dante forbeholdt, i Digtersproget, og tildeels ogsaa i Prosa, at udvikle og berige sit Modersmaal og hæve det til Rangen af et Skriftsprog. Paa hine Tiders Rhetorik have vi Prøver i Dantes egne latinske Breve, der roses meget af hans Samtidige, men i Virkeligheden, hvad Stilen angaaer, neppe komme de sildigste romerske Skribenter nær. I Sandhed veltalende var Dante kun, i Tale som i Vers, hvor han betiente sig af sit eget, levende Sprog, og ved Siden af denne Veltalenhed falder den døde, studerede Eloqvents igiennem. Hvad Dialektiken angaaer, saa fulgte man ved Underviisningen heri Aristoteles, skiøndt ikke umiddelbart, men oversat fra Græsk paa Arabisk, fra Arabisk paa Latin, og commenteret af Skolastikerne. Men denne Videnskabs Spidsfindighed, saaledes som den dengang og længe efter blev drevet, dens logiske Slyngegange og metaphysiske Luftspring, have neppe givet Digterens Aand nogen synderlig Næring, skiøndt forskiellige Steder af den guddommelige Komedie bekræfte, at han ikke har været uøvet i denne aandelige Fægtekonst. Af Arithmetik og Geometrie har Dante formodentlig lært saameget, som Datiden vidste, hvilket ikke var synderlig meget. Saaledes forholdt det sig derimod ikke med Astronomien. Som bekiendt stillede den paa Dantes Tid, efter det Ptolomæiske System, Jorden i Centrum af Universet, og antog, at rundtom Jorden dreiede sig syv Himle, den ene udenom den anden, nemlig Maanens Himmel, Mercurs', Venus', Solens, Mars', Jupiters og Saturns. Ovenover disse var Firstiernernes, og endelig den niende og sidste Himmel, primum mobile, der satte alle de andre i Bevægelse fra Øst til Vest. Dette System er Grundlaget for den guddommelige Komedies hele Bygning, navnlig for Paradiset, hvor Digteren, ført af sin Elskede, giennemsvæver de forskiellige Himle; og mangfoldige Steder af Digtet bære Vidnesbyrd om, at Dante ikke blot paa en digterisk Maade elskede Solen, Maanen og Stiernerne, men var indviet i alle Tidens Meninger om disse Stierners Stilling og Forhold til hverandre; ja Mange, som vare istand til at dømme derom, have paastaaet, at hans Kundskaber heri paa ikke faa Punkter overgik

hans Tidsalders. Med Astronomien var paa den Tid og langt op i Middelalderen Astrologien paa det nøieste forbunden; men, skiøndt Dante ikke negtede Stiernernes Indflydelse paa Menneskenes Anlæg og Drifter, dog saaledes at den frie Villie blev ubeskaaret og alt Ansvar for alle Handlinger faldt paa Mennesket selv (Skiærsild. XVI. 67): foragtede han dog Astrologien som Spaadomskonst, og sætter i sit Digt alle Spaamænd i Helvede (20de Sang), hvor han lader dem vandre tause og grædende, med Halsen omdreiet, saa Ansigtet vender ud imod Ryggen. Musiken endelig, denne Konst, der er saa beslægtet med Digterens egen, og i hine Tider næsten altid var Poesiens venlige Ledsager, elskede Dante særdeles, skiøndt det ikke er bekiendt, at han selv har dyrket den. Boccaccio fortæller, at Dante allerede i sin tidligste Ungdom glædede sig over al Maade ved Sang og Spil, og at de dygtigste Musikere i Florents paa den Tid vare hans Venner, og satte Musik til hans Canzoner og Sonetter. Men selv om dette Vidnesbyrd manglede, er der mangfoldige Steder i den guddommelige Komedie, hvoraf hans Kiærlighed til Musiken lyser frem, hvad enten Digteren skildrer de haabende Siæles Chor i Skiærsilden, eller de salige Aanders Lovsang i Paradiset. Et Sted paa sin Vandring (Skiærsild. II. 70) seer han, iblandt de Siæle, der lande paa Bredden af Purgatoriets Bierg, sin Ven, Musikeren Casella, som blandt andet havde componeret Musiken til en af Dantes bekiendte Canzoner: Amor, che nella mente mi ragiona; og deres Møde og gienſidige Glæde ved at see hinanden, er en af de smukkeste Episoder i Digtet.

Disse syv Videnskaber har Dante formodentlig giennemgaaet i Florents under Brunettos Veiledning; og Studiet af den Tids aristoteliske Philosophie har han derpaa fortsat ved Universiteterne i Bologna og Padua. Af disse var især det første berømt og blomstrende, det kaldtes "Videnskabernes Moder", og siges i Begyndelsen af det trettende Aarhundrede at have talt titusinde Disciple fra alle Europas Lande i sine Høresale. Og skiøndt det under Stridighederne imellem Paven og Keiseren oftere blev lukket, snart af det ene, snart af det andet Parti, og efterhaanden tabte i Anseelse, har det dog endnu paa Dantes Tid været talrig nok

besøgt til at bringe ham i Forbindelse med de forstjelligste Mennesker, og berige hans Aand og Erfaring ogsaa paa denne Maade. Hans egentlige forberedende Studier kunne vi antage for afsluttede, ligesom hans Ungdoms Haab og Drømme, med hans fire og tyvende Aar, 1289. I dette Aar finde vi Digteren i Felten, kæmpende som en Mand ved Campaldino; i det næste Aar døde Beatrice, og hendes Elskers Liv fik fra nu af den alvorlige Mandoms dunklere Farve.

Men førend vi ogsaa i Fortællingen overskride denne Grændse, maa vi endnu dvæle et Øieblik ved Dantes Ungdomsalder. Ordet er lykkeligt; det kan standse paa Stilleveien, Livet selv glider kun altfor hurtigt fra Haabets Strandbred over til Erindringens. Udrustet med de Kundskaber, han selv havde erhvervet sig, og med den Begeistring, Naturen og hans Kiærlighed gav ham, traadte Dante tidlig i Skrankerne som Digter, og giorde Opsigt især ved sine Canzoner, hvis ædle Stiil og ikke sielden storartede Billeder indeholde ligesom en fiern Spaadom om den guddommelige Komedie. Poesie og Konst var kommen senere til Toscana og Florents, end til Italiens øvrige Stæder, men da de først havde naaet derhen, ved Midten af det trettende Aarhundrede, toge de hurtigt et saadant Opsving, at navnlig Florents overstraalede alle sine Medbeilere. Og det var da især Digterne, der som en talrig Skare Sangfugle, af meer eller mindre ædel Art, lode Canzoner, Sonetter og Ballader flagre for alle Vinde. Guittone d'Arezzo og Guido Guinicelli, Dino Frescobaldi og Cino fra Pistoia, men fremfor Alle Dantes Ven, den ædle Guido Cavalcanti, den toscanske Literaturs "andet Øie", vare Navne, som paa den Tid kiendtes over hele Halvøen, men som alle bleve meer eller mindre fordunklede, da Dante fremstod med de Digte, der indeholdes i hans "Ungdomsliv" (Vita nuova), denne paa engang varme og rene Fortælling om hans første Kiærlighed. Han adstiller selv (Skiærsild. XXIV. 49 flg.) to Skoler i den italienske Poesie, af hvilke den ene, der naaede til henimod hans Tid, var kold, dunkel, fattig og spidsfindig, fordi den var uden "Kiærlighed"; den anden, til hvilken han regner sig selv, tilligemed de to Guido'er

og Cino fra Pistoia, var "beaandet af Kiærlighed", hvorved maa forstaaes, ikke blot Elskov, men Begeistring. At Dante forøvrigt med retfærdig Stolthed regnede sig selv som den nye Skoles første Digter, er klart af et Sted i den guddommelige Komedie (Skiærsild. XI. 97), hvor han taler om Ærens Forgængelighed og som Exempel anfører, hvorledes iblandt Sangerne den ene Guido (Cavalcanti) har fordunklet den anden, og derpaa tilføier: "Maaskee er den Mand født, som skal jage dem begge ud af Reden."

I Aaret 1289 havde Arezzo, der paa den Tid, ligesom de fleste andre Byer i Toscana, var guelfisk, skiftet Farve, var gaaet over til Ghibellinerne og havde udjaget sine Guelfer. Disse toge deres Tilflugt til Florents, bade om Hielp, og et Tog blev besluttet imod Arezzo, i hvilket ogsaa Bologna, Lucca og Pistoia deeltoge. De forenede Guelfer mødte Aretinerne ved Campaldino, og stillede sig i Slagorden, med de forskiellige Vaabenarter hver i sin Række. "Aretinerne begyndte Angrebet saa heftigt og med saa stor Kraft, at Florentinernes Skare i Begyndelsen veeg stærkt tilbage. Det gik meget skarpt og haardt til i Slaget. Messer Corso Donati med Hielpetropperne faldt Fienden i Flanken. Der regnede Pile. Aretinerne havde ikke nok, og ved Angrebet i Flanken vare de nødte til at blotte sig. Luften var bedækket med Skyer og der stod en vældig Støv. Aretinernes Fodfolk krøb paa alle Fire ind under Bugen paa Hestene, med Kniven i Haanden, og stak dem; og deres Fortrop stormede saa langt frem, at Mange faldt midt inde i den fiendtlige Skare. Mange viiste sig feige den Dag, som før havde havt stort Navn for Tapperhed, og Mange, om hvem man ikke før havde talt, bleve høilig ansete. Aretinerne bleve slagne, ikke for Feigheds Skyld eller Mangel paa Tapperhed, men ved deres Fienders Overmagt bleve de jagne paa Flugt. De florentinske Leiesvende ihielsloge dem, og Bønderne havde ingen Medlidenhed." (Dino Compagni: Ist. Fior. I.) I dette Slag, som Florentinerne vandt ved at staae fast, og Aretinerne tabte ved deres altfor hidsige Fremstormen, og som Villani siger, var det meest regelmæssige, der paa de Tider havde staaet i Italien: tog Dante Deel, som Frivillig, under den tappre Messer Vieris

Kommando, og "udviste i Begyndelsen stor Forvovenhed, siden megen Glæde over Slagets Afvexlinger." Noget senere i det samme Aar giorde Guelferne igien et Tog, dennegang imod Pisa. Ogsaa i dette tog Dante Deel, men det eneste Udbytte deraf var Fæstningen Caprona, som blev nødt til at overgive sig. Om begge disse Tog har Dante bevaret en Erindring i sin Komedie (Skiærsild. v. 94. Helv. XXI. 94.).

Vi ere nu komne til det andet Hoved-Afsnit af Digterens Liv, der indeholder hans Deeltagelse i Statens Styrelse, hans politiske Betydning og Indflydelse, hans gradvise Stigen og pludselige Fald. Til disse alvorlige Stiebner bliver han ligesom indviet paa Manddommens Tærskel af den Sorg, der dybere end nogen anden greb ind i hans Hierte, Sorgen over Beatrices Død. Den nærmere Fortælling herom hører til hans Kiærligheds Historie og vil findes i det følgende Afsnit; her skal kun berøres den Virkning, Tabet af hans Elskede havde paa Digterens ydre Livsforhold og Beskieftigelse. Og det var da først, at han sænkede sin bedrøvede Siæl ned i saadanne alvorlige Studier, som meest stemte overeens med hans Sindsbeskaffenhed, nemlig Religionsphilosophie og Theologie, idet han især søgte Kraft og Lægedom hos Cicero og Philosophen Boetius. Til denne Tid af hans Liv kan ogsaa henføres en Tradition, som berettes af Forfattere, der ikke vare meget senere: at Dante i sin Ungdom blev Frate minore i Franciscaner-Ordenen, men traadte ud igien, inden han havde aflagt Løftet. Sammenligner man hermed den Kiærlighed, med hvilken Digteren omtaler baade den hellige Franciscus (Par. XI.) og Santa Chiara, som hørte til den samme Orden (Par. III. 97), vinder dette Sagn i Sandsynlighed. Den af Dantes nyere Biographer, som denne Skildring i det Væsentlige følger, Cesare Balbo, antager det for utvivlsomt, at han, under Sorgen over Beatrices Død og den strengere Betragtning af Livet, som de theologiske Studier medførte, har giort det første Skridt til at forsage Verden og blive Munk, en Devotion, som i hine Tider desuden var almindelig. Ogsaa en Fristelse, der nærmede sig ham i Skikkelse af en ung, skiøn og medlidende Kvinde, og truede med at forbunkle Mindet

om den Tabte, kan have bragt ham til et Dieblik ligesom at ville undflye sig selv, af Frygt for at bukke under; thi han følte vel, at Hiertet aldrig er saa modtageligt for en ny Kiærlighed, som just imens det bløder af et friskt Saar, og han følte vel tillige, at han selv, meer end de Fleste, trængte til at elske og blive elsket. Hvorom Alting er, han seirede, i det mindste for Dieblikket, baade over Tungsindighed og Fristelse, hans Siæl fik Kraft og Ligevægt tilbage, og han ender Fortællingen om sin Ungdomskiærlighed med det mærkelige Sted (s. det følg. Afsnit), hvor Ideen til den guddommelige Komedie andengang og klarere dukker op af Ordene. Om han allerede da, i Slutningen af Aaret 1292 eller Begyndelsen af 1293, først har lagt Haand paa Digtet, er uvist; det Eneste, der herom kan siges med Sikkerhed, er, at han har skrevet nogle af dets første Sange i Florents, før sin Landflygtighed.

Den næste Begivenhed i Dantes Liv er hans Giftermaal med Gemma Donati. Det har noget Overraskende ved sig at træde saaledes fra det dunkle Sørgehuus lige ind i en oplyst Bryllupssal; men det er en af disse Kløfter, som en Biograph maa sætte over med et rask Spring, naar han ikke har Tømmer til at bygge en Bro af. Flere Aar hengik efter Beatrices Død; i disse sørgede Dante først, men kæmpede sig derpaa, med sin sunde og kraftige Natur, igiennem Sorgen til Ro og Fasthed; og Længselen efter den Elskede smeltede lidt efter lidt sammen med den Længsel efter Idealet, som altid dæmrer i Baggrunden af enhver dyb Siæl. Beatrice havde været hans første Elskede, og hun vedblev at være hans Livs beskyttende Engel, hans Sanggudinde; Gemma Donati blev — hans Hustru. Selv omtaler han aldrig denne Hustru; hvad vi vide om hende, skyldes Boccaccio og nogle andre, sildigere Biographer; det er kun Lidet, men dette Lidet er væsentlig Godt, og Sagnet, der skildrer hende som en Xantippe, har ingen Hiemmel for sig, men er formodentlig blot en Virkning af den Skygge, i hvilken hun nødvendigviis kommer til at staae ved Siden af Beatrices lysende Skikkelse. Boccaccio har forresten, af almindelige Grunde, meget imod dette Giftermaal, som han fortæller kom

istand ved Frænders og Venners Omsorg, der taabeligen troede, at Feber kunde helbredes med Ild; og han gjør i denne Anledning et morsomt Udfald imod den, som han mener, daarlige Skik, at studerede Mænd indgaae Ægteskab og skaffe sig huuslige Bekymringer. "Lad rige Lediggængere, siger han tilsidst, lad Herremænd og Arbeidere gifte sig; lærde Folk skulle forlyste sig med Philosophien, der er en langt bedre Hustru, end nogen anden." Med Elskerinder har den gode Boccaz vel ikke regnet det saa nøie, hvis man skal drage Slutning af hans eget Liv.

Gemma var en Datter af Messer Manetto, af den mægtige Familie Donati, og denne hendes Herkomst kan maaskee ogsaa kaste noget Lys paa hvad der fortælles om Dantes huuslige Sorger, forsaavidt som de Forbindelser, i hvilke han levede, ofte maatte komme i Collision med hans Svogerskab. Der var i Florents et gammelt, bestandig voxende Had imellem de to ansete Familier Cerchi og Donati, som ofte brød ud til aaben Feide, saa at Villani endog kalder hele det Qvarteer af Byen, i hvilket disse Familier, tilligemed Dante, boede: "il sesto dello scandolo." Dante var en Ven og Tilhænger af Hovedet for Cerchierne, Messer Vieri; men han var tillige, ved sit Giftermaal, kommen i Slægt med den vilde, tøilesløse Corso Donati, som var en af den Tids mægtigste Partihøvdinger, en Mand, der ikke skyede noget Middel for at naae sit Øiemed, der rev sin Søster Piccarda med Vold ud af det Kloster, hvori hun søgte Tilflugt, og tog sin egen Hustru af Dage med Gift. "Det var en Ridder, siger Dino Compagni om ham, der lignede Catilina, men var mere grusom, end han, af adeligt Blod, skiøn af Legeme og en yndet Taler, prydet med et smukt Væsen og skarpsindig, men altid opsat paa at giøre Ondt." Han var Adelspartiets Hoved, en Fiende af Folket, siden Dantes politiske Modstander, og vi ville i det Følgende oftere komme til at omtale ham. Disse Forhold kunne naturligviis let have virket paa Dantes Liv i Hiemmet, og forstyrret Enigheden imellem ham og hans Hustru, selv uden nogen egentlig Skyld fra hendes Side. Under deres Adskillelse og Dantes Landflygtighed viste hun sig som en retskaffen Hustru og god Moder,

og at hun ikke fulgte sin Mand i hans Udlændighed, kan vel forsvares af hendes Pligter imod de syv Børn, hun havde født ham. Af disse vare de sex Sønner, den syvende en Datter, og hende gav Digteren, til Erindring om sin Ungdoms Elskede, Navnet Beatrice.

Hvad nu Dantes politiske Forhold angaaer, saa var han født Guelf, ja maaskee endog undfanget i Landflygtighed, da Ghibellinerne stode ved Roret i Florents. Og han deeltog ogsaa en Tidlang i Guelfernes Triumph; men da de misbrugte Friheden til Tøilesløshed, blev han selv et Offer for deres Udartelse; og denne Periode af hans Liv er derfor ikke blot ulastelig, siger en af hans Biographer, men fortiener meget mere at beundres for den største af alle politiske Dyder: Maadehold. Toscana var paa den Tid deelt imellem de ovenfor omtalte Partier, men Guelferne vare de mægtigste og havde Florents og Siena inde. Nogle Smaakampe imod Arezzo, der forefaldt i Aaret 1290, havde ingen videre Følger, men satte dog Florentinerne i Bevægelse, og da der intet Afløb var for denne Bevægelse udadtil, vendte den sig indad, og den guelfiske By deelte sig i de trende Partier, hvori de andre italienske Stæder alt længe havde været deelte: Nobili og Popolani. De første, som vare udelukkede fra Statsstyrelsen af Laugenes Priorer, hævnede sig ved igien at undertrykke det lavere Folk, og fremkaldte saaledes Revolutionen af 1293. Anført af Giano della Bella, et Slags Folketribun, det 13de Aarhundredes Ciceroacchio, indsatte Folket en ny Styrelse, og ved Siden af Priorerne, blev den udøvende Magt givet i Hænderne paa en Gonfalonier di Giustizia, der fik en Fane med rødt Kors i hvidt Felt som Værdighedstegn, og tusind væbnede Knegte til sin Raadighed. Der blev givet Love imod de Mægtige (Grandi, til hvis Klasse regnedes Enhver, som havde havt en Cavaliere i sin Slægt, altsaa ogsaa Dante); og disse maatte fra nu af hverken vælges til Signorer, Gonfalonierer eller Priorer. (Jvf. Par. XVI.)

Men allerede i Begyndelsen af Aaret 1295 foranledigede Corso Donati en Mob-Revolution, ved hvilken Folke-Anføreren Giano della Bella blev styrtet. Messer Corso havde nemlig en Proces, der kom for Podestaen, og da denne Øvrighedsperson

dømte til Fordeel for Corso, blev Folket opbragt, stormede Podestaens Pallads og brændte Porten. Giano, som var en af Priorerne, vilde berolige de Ophidsede og frelse den Forfulgte, men i Forbittrelsen vendte Folket Landserne imod ham, og han blev nødt til at flygte. Da Roligheden omsider igjen var oprettet, og Sagen blev undersøgt, benyttede Gianos Fiender sig af denne Leilighed til at skyde Skylden for disse Uordener paa ham, og da han saae sig forladt af sit Parti, forlod han frivillig Staden og døde i Landflygtighed. Til ham, der, skiøndt af ædel Herkomst, havde slaaet sig paa Folkepartiet, og maaskee til sig selv, sigter Dante i den gudd. Komedie: Par. XVI. 127. flg.

I disse Aar, det vil sige fra 1293 til 1297, har Dante vel nærmest holdt sig til Donatierne og de "Store" blandt Guelferne. Men i de sidste Aar af Aarhundredet, da han var noget over tredive Aar, og formodentlig meer og meer fik Uvillie imod Donatierne og derved Lede til sit Huus, begyndte han at tænke paa at tage Deel i Statsstyrelsen. Og da det var en Lov i Florents paa de Tider, at Ingen kunde faae Adgang til offentlige Embeder, uden han hørte til et af Stadens Laug, lod Dante sig indskrive i Lægernes og Apothekernes Klasse. Hermed begynder hans politiske Løbebane, og et Beviis paa, i hvor høi Grad hans udmærkede Evner og faste, retsindige Charakteer var erkiendt af hans Landsmænd, er den Mængde Gesandtskaber, der nævnes ikke mindre end fiorten, som han i de nærmest paafølgende Aar udførte, ikke blot for den guelfiske Folke-Commune, men ogsaa for det særskilte guelfiske Parti, la taglia Guelfa, og som gave ham rig Leilighed saavel til at giøre sig bekiendt med forskiellige Landes Forhold og Sæder, som til at indsamle et Forraad af poetiske Indtryk, af Livserfaring og Menneskekundskab. Disse Gesandtskaber førte ham nemlig ikke blot til forskiellige af Norditaliens Stæder, men ogsaa gientagne Gange til Rom og Neapel, to Gange til Ungarn og i det mindste een Gang til Paris.

I disse samme Aar tiltog Florents i Velstand, Magt og Glands, saaledes at man kan betragte Aaret 1300 som et af Høidepunkterne i denne Stads Blomstring. I eet Aar blev Grund-

stenen lagt til to Kirker, S. Croce og Domkirken S. Maria del Fiore; to Kasteller bleve byggede i Arnodalen, de nye Mure reistes, og Priorernes Slot, det nu saakaldte Palazzo vecchio, blev opført. Men Rigdommen avlede Hovmod, og denne fødte snart en ny Partistrid af sig. "Da vor Stad Firenze, siger Villani, paa denne Tid var i større Velstand og mere lykkelig, end den nogensinde havde været siden den blev anlagt eller gienopbygget, saavel ved Størrelse og Mægtighed, som ved Indbyggernes Antal; eftersom der var fleer end 30,000 vaabenføre Borgere i Staden, og meer end 70,000 i Omegnen, og den ved sine herlige Riddere og modige Folk, samt ved sine store Rigdomme beherskede næsten hele Toscana: hændte det, at Utaknemlighedens Synd ved Hielp af Menneskeslægtens Fiende, lod Hovmod og Fordærvelse fødes af denne Velstand, og giorde Ende paa Fester og Munterhed blandt Fiorentinerne, som indtil disse Tider havde levet i Fryd og Glæde."

Ved denne Tid begyndte nemlig først Partinavnene Neri og Bianchi (Sorte og Hvide) i Florents, og med den Spaltning af det florentinske Folk, som disse Navne betegne, hænger det saaledes sammen. I Pistoia var der en mægtig og stor Familie ved Navn Cancellieri, og fra en Kvinde af denne Slægt, Madonna Bianca, nedstammede en Linie, som efter hende fik Navnet Cancellieri bianchi. I Modsætning hertil blev en anden Linie af den samme Slægt kaldet Neri; og imellem disse to Grene af een Familie udbrød der ved Slutningen af Aarhundredet en heftig Strid. En Mand blev dræbt, og da i hine Tider Blod krævede Blod, ligesom endnu i Sardinien og Corsica (Jvf. Helv. XXIX. 31), udbredte Hadet sig som en Strøm i Byen og var ikke til at standse, men maatte afledes. Og Florents, der var Hovedet for Norditaliens Guelfer, indkaldte da de fornemste Familier af de to Slægter, for at giøre Ende paa Striden. Men en Gnist slukkes ikke ved at lægges i Trøske. I Florents var Misundelsen og Uvenskabet imellem Cerchierne og Donatierne nær ved et Udbrud; der behøvedes kun en Anledning, og denne blev givet ved de indvandrede Familier. De Sorte sluttede sig nemlig til Donatierne, de Hvide til Cerchierne; og, siger Villani, som eet sygt Faar smitter det

andet og fordærver hele Hiorden, saaledes udbredte Striden sig nu fra Huus til Huus og fra Slægt til Slægt. Om de Hvide samlede sig efterhaanden Haandværkere og andre Familier af Almuen og en stor Deel Ghibelliner; og Stadens Styrelse var næsten ganske i deres Vold. Saaledes var paa den Tid, hvad der ellers aldrig pleiede at være Tilfældet, Adelen og de "Store" (Grandi) Guelfer, medens Almuen for en Deel havde giort fælles Sag med Ghibellinerne, og det varede ikke længe, før det kom til aabenbar Strid paa Torv og Gade; Mænd af begge Partier bleve dræbte og Husene barrikaderede og befæstede. Dette skete i Aaret 1299. Omtrent paa den samme Tid udbrød Fiendskabet imellem Corso Donati og Digteren Guido Cavalcanti, og, da denne var Dantes fortrolige Ven, er det sandsynligt, at ogsaa han nu er bleven berørt af Striden, og at han, skiøndt med Maadehold, har sluttet sig til de Hvide, som forresten selv vare de Maadeholdne, de Conservative blandt Guelferne, der holdt paa de bestaaende Love. De Sorte, med Corso Donati i Spidsen, vare derimod Ultra-Guelfer, det vil sige, som vi ovenfor bemærkede, af Navn, thi deres Modstandere indbefattede paa den Tid imod Sædvane det egentlige Folkeparti; det var de Sorte, som, meer og meer fortrængte fra Statens Ror, pønsede paa en Revolution, for at omstøde den bestaaende Forfatning og selv komme i Besiddelse af Magten.

I Aaret 1300 strømmede hele den christelige Verden sammen i Rom ad alle Veie og Stier, for at faae Deel i den almindelige Afslad, som Pave Bonifacius den Ottende med den ene Haand lod udstrømme over de Knælende, imedens han med den anden skrabede umaadelige Offergaver til sig. Ogsaa Dante har efter al Sandsynlighed været i Rom i Jubelaaret, ved Paaskehøitiden; derom vidner ikke blot hans Beskrivelse af Folkestimmelen over Engelsbroen (Helv. XVIII. 28), men ogsaa, at han har henlagt sit Digts Handling netop til dette Aar. Man kan vel antage, at han under sit Ophold i Rom, hvor han var omgivet af Bodfærdige fra alle Lande, som knælende lode deres Bønner stige til Himlen, har fattet en ny og kraftig Beslutning om at vende tilbage til Dyden og til Beatrices Minde, og forlade Lasternes og de kæmpende

Partiers vildsomme Skov; at Ideen til den guddommelige Komedie tilligemed denne Beslutning tredie og sidste Gang er dukket frem i hans Siæl, og at han nu har fastholdt den og bragt den i Udførelse. Saameget er vist, at dette Aar, det fem og tredivte af hans Alder, danner Midtpunktet imellem hans Livs Stigen og Dalen.

Den femtende Juni, Aar 1300, fik nemlig Dante, der baade ved sine lykkelig tilendebragte Gesandtskaber og paa anden Viis havde erhvervet sig Anseelse, Sæde i Prioratet, og havde saaledes naaet den høieste Hæderspost, hvortil hans Medborgeres Tillid kunde hæve ham. Vi have tidligere omtalt det Maadehold i politiske Anskuelser, som charakteriserede Dante, i det mindste før hans Landflygtighed; men Maadehold er en farlig Dyd, naar man er stillet imellem to heftigt stridende Partier. Kort i Forveien havde Paven sendt en Cardinal-Legat til Florents for at stifte Fred; men han udrettede Intet, paa Grund af Partiernes Uvillighed, blev endogsaa selv truet med Steenkast af Folket, og forlod Staden igien, efterat have excommuniceret den. Og da der, ni Dage efter Dantes Tiltrædelse af Prioratet, igien udbrød Uroligheder, idet Laugenes Consuler paa offentlig Gade bleve angrebne og slagne af en Flok Sorte: holdt Signorerne Raad, og Dante, som var den meest ansete iblandt dem, fik nu sat igiennem, at Nogle af begge Partier bleve landsforviste. Blandt disse var Corso Donati, men ogsaa — et Beviis paa Dantes Upartiskhed — Digterens egen Ven, Guido Cavalcanti. At de Hvide nogen Tid efter bleve tilbagekaldte alene, var ikke Dantes Skyld, thi det skete efter hans Priorat; men han blev ligefuldt lagt for Had af sine Modstandere, skiøndt ogsaa de Sorte kom tilbage til Florents endnu i det samme Aar. Samle vi i en kort Sum, hvad der foregik i de to Maaneder, Dante var Prior (fra 15de Juni til 15de August), saa var det Følgende: Cardinalens Ankomst til Florents; hans Forlangende, at faae balia eller dictatorisk Myndighed til at afgiøre Striden; Vanskelighederne fra de Hvides Side, i hvis Hænder Magten var, og Voldsomhederne fra de Sortes Side, som attraaede den; den dobbelte Forviisning; de Hvides villige Adlyden, de Sortes Modstand og Forbindelse med

Luccheserne, men derpaa deres nødtvungne Lydighed; Folkets Trudsler imod Cardinalen, hans Afreise og Stadens Excommunication. Alle de følgende Begivenheder falde, i det mindste efter C. Balbo's Tidsangivelse, efter Dantes Priorat.

Baade ved Slutningen af Aaret 1300 og i Begyndelsen af 1301 forefaldt nye Stridigheder, og Endeel af Familien Donati bleve satte i Fængsel, da de ikke kunde betale de paalagte Bøder. Messer Corso og de Forviiste vare imidlertid komne tilbage igien, og han beskyldtes kort efter for at have dræbt fire Cerchier med Gift paa den bekiendte Giovedì grasso i Carnevalet; en Beskyldning, som bragte mange baade Guelfer og Ghibelliner over paa Cerchiernes Parti. Men disse forstode ikke at benytte sig heraf, og der fattedes dem Mod til ved et kraftigt Skridt at giøre Ende paa Striden. De vare mere retskafne end deres Modstandere, men ikke saa energiske i Villie og Handling, som disse; intet Under derfor, at den stundom indtil Halsstarrighed faste og villiestærke Dante efterhaanden kom til at foragte det Parti, som vel var det mindst slette, men ogsaa det mindst dygtige af dem begge.

Omtrent paa denne Tid begyndte de Sorte, der idelig pønsede paa nye Midler til at styrte deres Modstandere, at vende Blikket imod Nord, til Frankrige, og allerede faa Maaneder efter at Messer Corso og de øvrige Forviiste havde faaet Lov til at vende tilbage, lagde de Raad op om ved Pavens Hielp at faae den franske Prinds Carl af Valois som Paciero eller Fredsfyrste til Toscana, for under hans Auspicier at gienvinde deres tabte Magt og Indflydelse. Men endnu lykkedes deres Planer ikke, Sammensværgelsen blev opdaget, enkelte af Hovedmændene, deriblandt formodentlig Corso Donati, maatte atter vandre i Landflygtighed, og Florents forblev i de Hvides Hænder (Helv. VI. 64). Dog opgave Corso og hans Staldbrødre ikke derfor Haabet; hvad de ikke havde kunnet udrette, medens de vare i Florents, det stræbte de nu mere umiddelbart at virke for, deels i Rom hos Paven selv, deels paa andre Steder, og Udfaldet begunstigede ikke lang Tid efter deres vedholdende Bestræbelser. Dengang var Pave Bonifacius endnu en Ven af den franske Konge, Philip den

Smukke, og der havde i længere Tid været underhandlet imellem dem om, at Carl af Valois skulde sendes til Italien. Dette skete omsider; den franske Prinds drog over Alperne, nærmest for at varetage Frankrigs Tarv paa Sicilien imod Huset Arragonien, men vel ogsaa for tillige at blive kronet til Romersk Keiser imod Pavens gamle Modstander, Tydsklands Overhoved, som for Tiden hed Albrecht af Østerrig. Paa sin Vei skulde Carl af Valois forbi Florents, og det kunde ikke være ham ubehageligt, ved samme Leilighed at faae Haand i Hanke med en af Norditaliens mægtigste Byer, og ved at tage sig af de Forvistes Sag, under Skin af at mægle Fred, paa eengang og hurtigt at skaffe sig et stort Parti blandt Italienerne selv. Paa dette tænkte Prindsen, paa dette arbeidede den landflygtige Corso og de øvrige Forviiste af alle Kræfter, thi Prindsen vilde naturligviis ikke vise sig utaknemlig imod dem, der først sluttede sig til ham. Forgieves sendte de Hvide, som saae en Fare nærme sig, der truede med at berøve dem baade Magt og Fædreland, Gesandter til Rom, de fik ingen Audients, thi deres Fiender havde ved Ord og Gaver vundet det pavelige Hof; forgieves sendte de, paa samme Tid som deres Modstandere, Gesandter til Carl af Valois, der allerede var kommen til Bologna; Carl havde sin Fordeel ved at troe de Sortes smigrende Løfter, meer end Hines ærlige og frimodige Ord. Saaledes stode Sagerne, og den franske Prinds opholdt sig i forskiellige toscanske Stæder, indtil ogsaa Folket i Florents var saaledes bearbeidet til hans Fordeel, at han, der ikke blot var forsigtig, men vel ogsaa noget frygtsom i det fremmede Land, troede, at han med Sikkerhed kunde drage ind i Byen.

I dette Aar, fra Efteraaret 1300 til Foraaret 1301, stod Dante paa Høidepunktet af politisk Anseelse og Indflydelse. Han vedblev at holde sig til de moderate Guelfer, de Hvide, som de mindst slette af de to Partier; men at han i Grunden i sit Hierte foragtede dem for deres Svaghed, derom vidner baade hans Handlinger og mangfoldige Steder i hans Digt. Boccaccio, der blandt andet fortæller, hvorledes Dante i disse Aar forgieves bestræbte sig for at bringe Fred tilveie imellem de Stridende og

igien forene Statens tvedeelte Legeme, meddeler ogsaa en Yttring af ham, der alene er tilstrækkelig til at oplyse hans Forhold til Partiet, og vise den retfærdige Ringeagt, hvormed han, den kraftige Forfølger af sit Maal, stolt saae ned paa de Andres Svaghed og Raadvildhed. Der skulde sendes Gesandter til Paven, da Carl af Valois nærmede sig; et Raad blev holdt for at bestemme hvilke, og Alle nævnede, som med een Mund, Dante først. Da reiste Digteren sig, og sagde de haanligste Ord, som Stolthed og Selvfølelse nogensinde har lagt en Mand paa Læberne: "Hvis jeg gaaer, hvem bliver da? Og hvis jeg bliver, hvem gaaer da?" Og dette Ord, tilføier Boccaccio, blev forstaaet og husket. Dante gik som Gesandt til Rom, men vendte aldrig meer tilbage til sin Fødeby. Thi han var skyldig i en dobbelt Brøde, der skaffede ham Fiender baade blandt de Hvide og de Sorte: han havde ringeagtet sit eget, kraftløse Parti, og han havde med skiøn Iver modsat sig Carl af Valois og de Fremmedes Myndighed over Florents. (Jvf. om alt Dette: Helv. XV. 61 og 91.)

I Efteraaret 1301 blev der udnævnt nye Signorer, til hvilke baade det ene og det andet Parti satte sit Haab: det hvide, fordi de vare gode, det sorte, fordi de vare svage; og nu syntes Carl af Valois, at Tiden var kommen for ham, til at drage ind i Florents. Folket var stemt for ham, Dante var fraværende, Signorerne vare svage; Alt spaaede et heldigt Udfald. Fra Siena sendte han Gesandter til Florents, som forkyndte, at Frankrigs Prinds var kommen, "for at stifte Fred i Kirken," og forlangte, at Portene skulde aabnes for ham og hans Mænd, og en klækkelig Sum anvises dem til deres Underhold. Signorerne, ligesaa raadvilde som frygtsomme, sammenkaldte da hele det guelfiske Parti og de 72 Laug (arti) til en stor Stemmegivning; og her stemte Alle for Carl af Valois, med Undtagelse af Bagerlauget, som sagde, at han kom kun for at ødelægge Staden. Der blev sendt Gesandter til ham, med det Budskab, at han frit kunde drage ind i Florents, naar han blot vilde love og skriftlig forpligte sig til: ikke at tage nogen verdslig Myndighed over Staden, ikke forandre dens Love og Skikke, og ikke tiltage sig Navn af Konge eller

Keiser eller nogen saadan Hæderstitel i Florents. Dette lovede Prindsen, og holdt nu kort Tid efter sit Indtog i Staden, ledsaget af franske Riddere og Adelsmænd, samt en Mængde sorte Guelfer. Men neppe vare disse komne ind, før de begyndte at ødelægge Staden med Ild og Sværd; de Hvide vare nu, som altid, frygtsomme og vankelmodige, og betroede endogsaa Carl af Valois at vogte Stadens Porte. Han indlod, trods sin edelige Forsikkring, endnu flere Forviste i Florents; og da Signorerne sendte Vagt for at hindre det, var det forsilde. Corso Donati, med et stort Følge af Venner og Leiesvende, opbrød med Vold en af Portene, trængte ind i Byen under sit Partіes Jubelraab, og lukkede strax alle Fanger ud af Byfængslerne. Priorerne flygtede fra Slottet og skiulte sig, hver i sit Huus, og i flere Dage var Florents, uden Øvrighed, givet til Priis for de hævngierrige Skarers Mord og Plyndring. Under alt Dette sad Carl af Valois rolig i sit Huus hiinsides Arno og lod som om han ikke vidste Noget af det Hele; af og til, naar Luften var rød af Palladserne, der brændte, spurgte han: "Hvad er det for en Ildløs?" — "Det er et Skuur, der brænder," svarede man ham, og dermed slog han sig til Ro. "En ædel Stad gaaer tilgrunde under dig," sagde en Ridder til ham; "det veed jeg ikke Noget af," svarede Prindsen og vendte sig bort. Omsider forsamlede Raadet sig og valgte sex nye Priorer og en Gonfaloniere; men alle disse vare slette Borgere af de Sortes Parti, og Rov, Mord og Voldtægt vedblev endnu længe at rase i den ulykkelige By. Dette skete i November 1301; men først i April Maaned 1302 endte denne Revolution med en almindelig Forviisning af de meest ansete hvide Guelfer. Derpaa reiste Carl af Valois til Rom, og Florents forblev i de Sortes Hænder, hvis Hovedanfører var Messer Corso Donati. (Jvf. Helv. VI. 67 og Skiærsild. VI. 127. flg.)

Dante synes at være bleven hædret med to specielle Forviisninger, af 27de Januar og 10de Marts samme Aar; et nyt Beviis paa den politiske Betydning, der tillagdes ham. I Forviisningsdokumentet, hvis Indhold er bevaret, anklages han for at have modsat sig den franske Prinds, og for — Underslæb (baratteria).

Den første Brøde skulde enhver Italiener paa den Tid have været stolt af, den sidste modbevises tilstrækkelig af hele hans Charakteer. Mange af de Sorte, som vare blevne landsforviste under Dantes Priorat, ødelagde nu i deres Forbittrelse hans Huus og røvede hans Eiendele, paa Lidet nær, som Gemma reddede under Navn af sin Medgift, og hvormed hun sparsomt maatte underholde sig og sine Børn i de følgende Aar.

Nu var altsaa den Tid kommen, da Dante skulde prøve "hvor bedsk fremmed Brød smager, og hvor haardt det er at stige op og ned ad Andres Trapper" (Par. XVII. 58); og mebrette har hans ovenfor nævnte Biograph som Motto over dette Afsnit af Digterens Liv sat denne Linie af ham selv (Helv. XXIV. 53): "Con l'animo, che vince ogni battaglia." Thi mellem de mange landflygtige Italienere, fra de ældste Tider indtil de allernyeste, udmærker Dante sig fremfor Alle ved sit urokkelige Mod, ved den Villiekraft, der ligesom tvang Ulykken selv til at tiene ham og bære ham frem imod et ophøiet Maal, ved den indvortes Styrke, der overvandt Skiebnens mørke Aander og giorde dem underdanige, ved den Arbeidsomhed endelig, hvormed han, den vildsomme Vandrer, aldrig trættet, giennemploiede Landflygtighedens Jordbund og tvang den til at frembringe de herligste Frugter. Og disse ere netop derfor ikke alene vederkvægende at see paa, som Blomsterne, men nærende, som Kornet; Den, der nyder dem, faaer ligesom Kraft af Digterens Kraft, og maa sige til sig selv, at den sande menneskelige Storhed ikke blot er Naturens Gave, men ogsaa en Eiendom, der skal tilkæmpes. Dog, her er det tillige Stedet at erindre, at de samme Skiebner, som fremkalde store Egenskaber, ogsaa ofte fremkalde store Feil, der maaskee ikke vilde være komne til Giennembrud uden hine; og saaledes var det Tilfaldet i Dantes Liv. Det er vel sandt: "hans Feil vare ikke almindelige og lave, de bestode ikke i en overdreven Tilslutten til det seirende og forfølgende Parti, ikke heller i en Overgang fra det undertrykte til det seirende, eller deri, at han paa nogen Maade ydmygede sig for dette; men hans Vildfarelse var den modsatte og for kraftige Naturer farligere: Overdrivelse i Modstand

mod Seierherrerne og i Venskab for de Overvundne. Dante var fra Begyndelsen af en af de meest maadeholdne Guelfer, og i sit Fædreland en maadeholden Hvid; nu, da han var landsforviist, som mistænkt for Ghibellinisme, blev han af Stolthed og Vrede virkelig Ghibellin. Vreden var overhovedet Dantes store Synd; han betvang den vel i sine Handlinger, men han gav den Luft i Ord, der ikke blot ere ham tilgivne, men snarere altfor beundrede af Efterverdenen" (Balbo: Vita di D.). De Hvide vare før deres Landsforviisning, som sagt, alle Guelfer; nu derimod, da de bleve forfulgte som Ghibelliner, da de guelfiske Stæder lukkede sig for dem, medens Ghibellinerne modtoge dem med aabne Arme, skiftede de lidt efter lidt Alle Parti, og med dem Dante. Det kan og tør ikke negtes, hvor megen Beundring man end har for den store Mand og Digter: han forlod sine Forfædres Parti, forlod Folket og Italiens Uafhængighed, og sluttede sig til dem, der ventede Frelsen fra et fjernt og fremmed Herredømme. Men under alt Dette elskede han dog sit Fædreland, og i Tydsklands og Romerrigets Keiser, mod hvem han nu vendte sine Oine, saae han ikke den fremmede Fyrste, men kun det udartede Pavedømmes naturlige Modstander, kun den nye Cæsar, der skulde giøre Italien stort, maaskee paa Frihedens Bekostning. Men ogsaa Friheden var paa hans Tid toilesløs og udartet, det var ikke den høie Gudinde, med det rolige, klare Blik; hun vilde vel have fastholdt Dante; det var snarere en beruset Bacchantinde, der med opløste Haar tumlede om fra By til By, og pressede sine Druer, saa Bægerne fløb over. For dette Billede flygtede Digteren, forurettet og harmfuld, og flygtede han for langt — hvo vilde i hans Sted have kunnet standse i Tide?

Det er ikke Hensigten med denne kortfattede Fortælling, at følge Dante Skridt for Skridt paa hans Landflygtigheds tornede Vei, som de sildigere Biographer med Møie have søgt at udfinde, deels efter hans Digt, deels efter andre Kilder; vi ville her kun dvæle ved Hovedstederne. Da han i Rom fik Budskab om Revolutionen i Florents og den Dom, der var overgaaet ham selv, begav han sig først til Arezzo, hvor Uguccione della Fagiola

paa den Tid var Podesta; med ham sluttede Digteren Venskab, og tilegnede ham, ser Aar efter, Begyndelsen af den guddommelige Komedie. Men da Uguccione, skiøndt Ghibellin, begyndte meer og meer at nærme sig til Guelferne, kunde de Landsflygtiges Ophold hos ham ikke vare længe; de forlode Arezzo og spredte sig nu i forskiellige Byer, Dante gik formodentlig til **Bologna**. Endnu skilte han sig nemlig ikke fra sit Parti; i Aaret 1303 træffe vi ham som de **Hvides** Gesandt hos **Bartolomeo della Scala** i **Verona** (Par. XVII. 46), for at ansøge om hans Bistand ved et besluttet Tog imod Florents. Hielpen fik de, og Toget kom ogsaa virkelig istand, men strandede. De Hvide, med hvem en Deel Ghibelliner ogsaa havde forenet sig, bleve slagne nærved Byen, og Mange af dem faldt i Florentinernes Hænder. "Og, siger Dino Compagni, fordi de hvide Guelfer bleve henrettede, ligesaavel som Ghibellinerne, sluttede de sig nu til hverandre, medens de lige til den Dag bestandig havde tvivlet om hinandens Ærlighed." Dante tog ikke selv Deel i dette mislykkede Forsøg af hans Parti paa at komme tilbage; han opholdt sig imidlertid deels i Verona, deels giennemvandrede han landsflygtig og digtende Adige-Dalen og andre nærliggende Egne. (Jvf. Helv. XII. 1. flg.)

Efter flere forgieves Mæglinger og Underhandlinger, giorde de fordrevne Guelfer i Aaret 1304 endnu et Forsøg paa med Vaabenmagt at tiltvinge sig Adgang til Florents. De samlede i Hast tolvhundrede Mand ved Lastra, to Miglier fra Staden, og uden at oppebie hverken Natten eller den forventede Hielp fra Pistoia, stormede de løs imod Byen, Nogle trængte endog derind, men bleve slagne tilbage med stort Tab, og hele Hæren flygtede da igien til Lastra og skiltes ad. At Dante ikke har deeltaget heri, er meer end sandsynligt; maaskee havde han allerede dengang skilt sig fra de hvide Guelfer, i al Fald giorde han det umiddelbart derefter, og begyndte nu at tage Parti med sig selv alene (far parte da sè stesso). Thi paa hiint feige og næsten forræderske Foretagende, for saa vidt som der paa samme Tid blev drevet Underhandlinger om Forlig, passer Alt, hvad Dante siger

om sit Parti, som han kalder utaknemmeligt, taabeligt og ryggesløst (Par. XVII. 64).

Efterat den landflygtige Digter havde forladt Veronas Hof, hvor han opholdt sig i Vinteren 1303 og 1304, gik han den følgende Sommer til Bologna, og fortsatte der i henved to Aar roligen sine afbrudte Beskieftigelser. Men om Foraaret 1306 bleve Bologneserne, til Straf fordi de havde udjaget de Hvide, af Paven satte i Ban og berøvede lo studio; og nu maatte Dante atter skifte Opholdssted, da Universitetet, for hvis Skyld han især opholdt sig i Bologna, blev lukket. Faa Maaneder efter træffe vi ham i Padua, og atter efter nogen Tids Forløb i Lunigiana. I disse ensomme Aar bestræbte han sig forøvrigt flere Gange for at faae Tilladelse til at vende tilbage til Florents, til sine Børn og sit Hiem, som han længtes efter. Han skrev oftere ikke blot til enkelte ansete Borgere, men ogsaa et Brev til hele det florentinske Folk, der begyndte saaledes: Popule mi, quid feci tibi? Men hans Fiender vare for talrige og stærke, hans Venner bleve afslaaede; og nu sænkede han sig med hele sin Siæls Alvor og Kraft ned i de Studier, fra hvilke det politiske Livs Tummel i lang Tid havde skilt ham; i Videnskaberne fandt han Beroligelse og Trøst, de bleve den forviste Mands Slægt og Venner, og Digtekonsten blev hans Hiem istedetfor det, han havde mistet; den blev ham en stille Lund, hvor han mødtes med den forklarede Beatrice; den blev ham en Kampplads, hvor han tugtede sine Fiender, og et Høisæde, hvorfra han, den Forladte og Forfulgte, holdt Dom over Tiden.

Før sin Forviisning havde Dante, foruden la vita nuova, som skal omtales i det følgende Afsnit, og de første syv Sange af den guddommelige Komedie, kun skrevet en Deel enkelte Digte, især Canzoner, af erotisk Indhold, som for største Delen vare fremkaldte ved hans forbigaaende Kiærlighed til en ædel Dame (la Gentildonna, maaskee hans Hustru), som for en Tid fordunklede Beatrices Minde. Da han nu, landflygtig og angrende, igien fordybede sig i Tanken om sin tabte Elskede, faldt det ham ind, ligesom at undskylde sig for sig selv, og udslette Erindringen

om sin Utroskab, ved paa Tidens allegoriserende Maneer, i en Commentar til fiorten af sine Canzoner at godtgiøre, hvorledes han i dem ikke blot havde tænkt paa hiin Gentildonna, men i hende paa Philosophien; at Kiærlighed derfor i Sangene skulde betyde Studium; Venus' tredie Himmel: Rhetoriken, der var den tredie Videnskab i Trivium; og denne Sphæres bevægende Engle: Philosopherne Boetius og Cicero. Naturligviis maatte en saadan Forklaring blive tvungen og haartrukken, og han naaede derfor ikke længer, end til Fortolkningen af de tre første Canzoner. Hvad hans Utroskab angaaer, da maa man heller troe paa hans eget Skriftemaal og Beatrices Bebreidelser i den guddommelige Komedie (Skiærsild. XXX. XXXI.), end paa en Allegorie, der kun er en senere Klædning, Digteren er faldet paa at ville paatvinge disse Sange, som i Virkeligheden ere sande og sunde erotiske Udbrud.

Det Skrift, i hvilket Dante har nedlagt hine mislykkede Fortolkninger, kaldes il Convito (Giæstebudet), men dette daarligt valgte Navn har Intet at giøre med Plato's Convivium, som i det høieste kun har været Digteren bekiendt af Navn. Il Convito, der uden Tvivl er det tidligste Skrift af Dante efter hans Forviisning, er ogsaa det svageste af hans Arbeider; men det indeholder dog saa vigtige Bidrag til hans Levnet og til Forstaaelsen af den guddommelige Komedie, at Indholdet deraf i det mindste bør nævnes. Det er inddeelt i fire Trattati eller Afhandlinger. Af disse er den første kun en Fortale, hvori Forfatteren undskylder sig for at han taler om sig selv, og at han skriver i Lingua volgare (Italiensk) og ikke paa Latin. Udmærket smuk og bevægende er hans Klage over den Landflygtigheds Tilstand, der uforskyldt har forringet hans Anseelse, og nu nøder ham til Selvforsvar. "Ak, havde det behaget Verdens Styrer, udbryder han (Tratt. I. Cap. 3), at Aarsagen til denne min Undskyldning aldrig havde været! saa at Andre ikke havde feilet imod mig, og jeg ikke uretfærdigen lidt Straf, Landflygtighedens og Fattigdommens Straf. Eftersom det var den skiønne og berømmelige Datter af Rom, Fiorenzas Villie, at kaste mig ud af sit hulde Skiød (i

hvilket jeg blev opfostret indtil mit Livs Middag, og i hvilket jeg af ganske Hierte ønsker, med god Fred, at hvile min trætte Siæl og ende den Tid, som er forundt mig): har jeg giennemvandret næsten alle de Egne, hvortil dette Sprog udstrækker sig, fremmed, saa godt som tiggende, og imod min Villie har jeg fremviist det Skiebnens Saar, som ofte pleier uretfærdigen at regnes den Saarede til Last. Forsandt, jeg har været et Skib uden Seil og uden Ror, drevet til forskiellige Havne og Mundinger og Strande af den sørgelige Fattigdoms hede Vind; og jeg har syntes ringe i Manges Öine, som maaskee, paa Grund af Rygtet, havde tænkt sig mig i en anden Skikkelse." I den anden og tredie Afhandling commenterer Digteren tvende af sine Canzoner, og det er her, han stræber at bortallegorisere den Elskov, han nu finder sig beføiet til at fornegte; ligesom han i det fierde Afsnit bestræber sig for, paa samme Maade at udslette Virkningen af en Canzone, skreven i guelfisk Aand.

En anden Afhandling af Dante: De vulgari eloquio sive idiomate (Om Folkesproget d. v. s. det Italienske), der virkelig bragte Tiden et Skridt fremad og derfor langt overgaaer il Convito, blev skrevet i Bologna i Aarene 1304 og 1305. Dens første Bog handler om Sprogenes Oprindelse i Almindelighed, om de romanske Sprog (lingua d'oc, d'oïl, del si), og endelig om det italienske Sprog, om dets Deling i fiorten Dialekter og om Ligheden og Forskielligheden imellem disse. Af alle disse Dialekter, mener Dante, maa det ægte, ædle italienske Tungemaal uddrages; men i det han giør denne Slutning, overseer han det florentinske Sprogs unegtelige Fortrin allerede paa den Tid, ligesom tildeels endnu, hvad Skriftsproget angaaer (lingua Toscana in bocca Romana, hedder det endnu i Italien, naar man spørger om det bedste Sprog). Den første Bog af dette Skrift er uden Sammenligning den vigtigste, saavel for det italienske Tungemaals Historie, som for Dantes Liv og Meninger. I den anden Bog bliver han allerede træt. I denne undersøger han først, ved hvem og hvorom der bør skrives i lingua volgare; dernæst taler han om de trende, da brugelige Former for Poesien: Sonet,

Ballade og Canzone. Men i dette fordyber han sig saaledes igiennem ti Capitler, at han bliver siddende, og lader Bogen om den tragiske Stiil ufuldendt; de to andre Bøger, som skulde følge, om den elegiske og komiske Stiil, kommer han slet ikke til.

Men endskiendt dette Skrift er ulige betydeligere end hiint første, vi omtalte, var dog heller ikke dette istand til at fylde Digterens bestandig efter større Formaal higende Siæl; og det var heller ikke ved abstracte Theorier han var bestemt til at udvikle Folkesproget og sætte det paa Hæderspladsen. Derfor lod han ogsaa denne Afhandling ufuldendt, og gav sig atter til at bygge paa det store Slot, i hvis hvælvede Sale Italiens Tungemaal endnu klinger høiest og herligst. Nu lod han sig ikke mere binde af Latinen, som i de syv første Sange af den guddommelige Komedie; men han omarbeidede disse paa Italiensk, og fortsatte dem derpaa i de tvende rolige Aar, der levnedes ham, deels i Bologna og Padua, deels paa de Vandringer, som han foretog rundtomkring i den frie Natur, og om hvilke han har nedlagt Erindringer paa mangfoldige Steder i sit Digt.

Paa denne Tid hændte det, at den nyvalgte Pave, Clemens den Femte, afhængig, som han var, af den franske Konge, tog sit Ophold i Avignon, og hermed begyndte den Periode af Pavedømmets Historie, som man har kaldt det babyloniske Fangenskab. Naturligviis vare alle ægte Italienere forbittrede over denne Forringelse af den pavelige Myndighed, der giorde den hellige Fader til Vasal af en fremmed Fyrste, lidt efter lidt nedbrød Gregor den Syvendes store Værk, og i Virkeligheden var en af de første Aarsager til det senere kirkelige Schisma. Dante deelte i høi Grad denne Forbittrelse; med retfærdig Harme gik han i sit Digt løs paa Ophavsmanden til denne Fornedrelse, Pave Clemens, og paa hans franske Efterfølger, og hvor han i den guddommelige Komedie nævner Babylon, mener han ikke Rom, men Pavestolen i Avignon. Vi komme senere ved flere Steder af Digtet tilbage til hans Angreb paa forskiellige af Kirkens Overhoveder; her skal kun foreløbig bemærkes, at gik han end stundom noget for vidt i sin Vrede, undskyldes dette dog ved Pavernes slette

Personlighed. Thi denne var det alene, det var de enkelte Paver, mod hvilke Dante rettede sine tunge Slag, ikke Pavestolen eller Christi Statholder som saadan; dertil var han for god og rettroende en Katholik. Og naar man betragter de politiske Ulykker, der allerede i den nærmeste Fremtid ramte Italien, som en Følge af den hellige Stols Forflyttelse, navnlig det Tyranni, som det franske Fyrstehuus Anjou udøvede, kan man ikke undres over, at en stolt, fribaaren Italiener, der elskede sit Fødeland, sleb sine Vaaben saa skarpe, han kunde. Selv de franske Paver reiste sig undertiden imod hiint Tyrannies Vilkaarligheder, og rustede sig da som om de vare Ghibelliner. Florents, som i disse Aar (1305-6) var underlagt de sorte Guelfer, førte saa godt som ene Kampen imod alle øvrige Stæder i Norditalien. Forgieves sendte Paven to Legater for at mægle Fred, de overmodige Guelfer brød sig kun lidt om den fraværende Kirkefyrste; de joge Ghibellinerne ud af Bologna, erobrede derpaa Pistoia, som især var Tilflugtsstedet for de Hvide, og sleifede Byens Mure. Andengang maatte nu de Hvide flygte til alle Sider, deres Navn forsvandt meer og meer, og de Tiloverblevne blandedes med Ghibellinerne. Andengang søgte Paven at mægle imellem de Stridende, men hans Legat blev haanlig bortviist, og excommunicerede nu baade Florents og Bologna, hvorved den sidste By berøvedes sin Høiskole.

For Dante medførte disse Begivenheder, at han maatte forandre sit Opholdssted først fra Bologna til Padua, og derfra til Lunigiana, hvor han i de følgende Aar (1307-8) levede i Ro hos Familien Malaspina, uden at tage activ Deel i de Kampe, der førtes imellem Partierne i Omegnen af Florents. Hos denne giæstfrie Familie endte Digteren i venligt Otium den første Trediedeel af sit store Digt, og til Tak for Giæstevenskabet roser han Malaspina'ernes Slægt fremfor Alle (Skiærsild. VIII. 112 flg.). Men da han omsider var færdig med Helvede, og Forholdene imidlertid havde stillet sig saaledes, at alt Haab om at vende tilbage til Florents maatte udslukkes for ham, besluttede han at foretage en længere Reise. Paris var dengang Theologiens Hovedsæde, og mod denne Stad vendte den landflygtige Digter

først sine Skridt, ikke blot for at modtage almindelige, poetiske Indtryk, men vistnok især fordi han nu, da han skulde begynde paa den anden Hovedbeel af den guddommelige Komedie, følte Nødvendigheden af at giøre dybere og mere omfattende theologiske Studier. Før han forlod Italien, besøgte han paa Veien Augustinerklosteret S. Croce del Corvo, og om dette Besøg er en Fortælling bevaret i et Brev fra Klosterets daværende Prior, Broder Ilario, til Uguccione della Faggiola, hvoraf følgende Brudstykke kan tiene til at afslutte denne Deel af den fredløse Vandringsmands Liv. "Da denne Mand (Dante), skriver Prioren, havde besluttet at reise til andre Egne hiinsides Biergene, og lagde Veien igiennem Lunis Kirkesogne, kom han, enten af Ærbødighed for Stedet eller af andre Grunde, til mit Kloster. Da jeg fik ham at see, og han endnu var ubekiendt for mig og mine Brødre, spurgte jeg ham, hvad han begiærede? Og da han ikke svarede noget, men blot betragtede Stedets Bygning, spurgte jeg ham paany, hvad han begiærede eller søgte? Da saae han paa mig og mine Brødre og sagde: Fred. Herover betoges jeg meer og meer af Lyst til at vide, hvad det var for en Mand; og da jeg havde ført ham afsides fra de Andre og samtalt noget med ham, kiendte jeg ham. Thi endskiøndt jeg ikke havde seet ham før denne Dag, var hans Rygte dog allerede for længe siden kommen til mig."

Til Prioren i dette Kloster overgav Dante en Afskrift af Helvede, og begav sig derpaa, formodentlig igiennem Provence og over Avignon, til Paris. Mange italienske Kiøbmænd besøgte dengang Frankrigs Hovedstad, saa at endogsaa en Gade fik Navn efter dem; men om Dantes Samkvem med sine Landsmænd vide vi Intet. Derimod fortæller Boccaccio og andre Biographer, at Digteren udmærkede sig fremfor Alle, baade Fremmede og Indfødte, ved sin Lærdom og beundringsværdige Hukommelse, som han ved mange Leiligheder lagde for Dagen, blandt andet ved en offentlig Disputation de Quolibet, i en theologisk Skole, hvor han til Forundring for alle Tilstedeværende gientog fiorten Quæstioner, som forskiellige Lærde paa Stedet havde giort ham, med

alle deres Beviser for og imod, i samme Orden, i hvilken de vare fremførte, og derpaa opløste og besvarede dem alle. De mangesidige Kundskaber, han foruden sin Digtergave var i Besiddelse af, gjorde ham saa berømt, at Nogle kaldte ham Philosophen Dante, Andre Digteren, atter Andre Theologen; men uagtet al denne Hæder, levede han i Fattigdom, og "ikke uden stor Mangel paa Livets Nødvendigheder." (Jvf. Par. VI. 140.) At han, som der et enkelt Sted berettes, fra Paris er gaaet til England, og maaskee har opholdt sig nogen Tid i Oxford, er kun et Sagn, der savner tilstrækkelig Bekræftelse. Men i Frankrig har han været Vidne til Tempelherrernes Forfølgelse og Dom, og at han afskyede denne blodige Udaad, endskjøndt Universitetet, han studerede ved, billigede den, derom vidner hans Angreb paa Philip den Smukke (Skjærsild. XX. 91). Af hans Ophold i Udlandet bærer forresten hele Purgatoriet Spor; thi det er fuldt af Erindringer fra Frankrig og af franske Ord.

Imedens Dante saaledes opholdt sig i Paris og ved ivrige Studier forberedte sig til værdigen at fuldføre sit Livs store Opgave, indtraf en Begivenhed, der atter vendte hans Øine mod Italien og snart bevægede ham til at gaae tilbage. Keiser Albrecht var nemlig bleven myrdet om Foraaret 1308. Hans Efterfølger havde Carl af Valois haabet at blive, men det lykkedes Pave Clemens, der meer og meer adskilte sig fra det franske Kongehuus, at faae Henrik den Syvende af Huset Luxemburg valgt til romersk Keiser. Til ham satte nu Dante og de fleste Italienere deres Haab. I tredsindstyve Aar havde ingen romersk Keiser besøgt Italien; Rudolph af Habsburg var for klog og hans Søn Albrecht for feig til at gribe den urolige Gangers Tømme og sætte sig i Saddelen, og dem begge dadler Dante derfor i sit Digt; den Første i Skjærsilden. VIII. 94, den Sidste i de mageløse Stropher til Italien (Skjærsild. VI. 76.):

"Vee dig Italia, Trælkvind, Sorgens Herberg!"

Men den nye Keiser forberedte virkelig i sit første Regieringsaar et Tog til Halvøen, og begav sig paa Veien om Sommeren 1310.

For at forstaae Dantes Glæde herover, som han gav Luft i et Brev: "Til alle og enhver Italiens Fyrste, til Roms Senatorer, til Hertuger, Marcheser, Grever og alle Folk", der indeholder Spiren til hans senere Skrift, Monarkiet: maa man erindre, at han meer end Nogen var greben af Tidsalderens store Idee om Adskillelsen af den timelige og aandelige Magt, og i den alene saae Italiens Frelse. Den romerske Keiser var for ham Pavens naturlige Modvægt; ikke saaledes at Keiseren skulde overskygge den hellige Stol, men saaledes at Paven netop ved at give Slip paa det verdslige Regimente, skulde renses for de Laster, som klæbe ved denne Verdens Herlighed, og gienvinde sin rette Glands og aandelige Værdighed. Og Italien, meente han, vilde da, naar det rette Grændsemærke var reist imellem begge Magter, blive enigt og lykkeligt som fordum. Det hele Land skulde bøie sig rettroende for Kirkens Fyrste, og modtage Velsignelsen fraoven igiennem hans Hænder; det hele Land skulde hylde Keiseren, Italiens Cæsar, der alene kunde tvinge de Gienstridige, samle de Adskilte og føre Folket til Hæder og Lykke. Keiseren skulde være hele Landets Overherre, men de enkelte Stater og Stæder maatte dog paa samme Tid bevare deres Frihed og borgerlige Selvstændighed. Det var for en Deel den samme Drøm om Eenhed og Uafhængighed, som Italien har drømt igiennem Aarhundreder indtil de seneste Tider, i det Ghibellinerne fornemmelig attraaede Eenheden, Guelferne Uafhængigheden; den samme Drøm, der, forandret efter Tid og Forhold, i dette Dieblik falder som en Solstraale ind i mangt et Fængsel paa Halvøen, og som en skiøn Fata Morgana svæver over de blaalige Vande og holder Modet opreist hos de Undertrykte.

Ved Sommertid kom Keiser Henrik altsaa til Lausanne, hvor Gesandter fra alle Italiens Stæder, undtagen det halsstarrige, guelfiske Florents, gik ham imøde. Igiennem Savoien drog han derpaa om Efteraaret til Turin, og her strømmede nu Italienere af alle Stænder og Farver, Guelfer og Ghibelliner, Forviste og Ikke-Forviste sammen ved hans Hof. Keiseren begyndte strax sin Virksomhed med at befale, at alle Forviste skulde vende tilbage, og at der skulde indsættes keiserlige Vikarer i alle Norditaliens

Stæder; men det første Bud blev kun taget tilfølge, hvor han selv var tilstede; det sidste bevirkede blot, at de samme Mænd, der hidtil som Capitani havde staaet i Spidsen for Stæderne, fik en anden Titel. Imidlertid gik Keiser Henrik trøstig fra By til By, indsatte sine Vikarer, indkaldte de Forviste, og haabede en lykkelig Ende paa det Altsammen, især efterat han i Begyndelsen af Aaret 1311 var bleven kronet til Konge med den lombardiske Jernkrone. Virkelig hyldede næsten alle Byer ham ogsaa, med Undtagelse af Genua, Florents og Venedig, og han beredte sig allerede til at reise til Rom, da der pludselig igien udbrød Strid imellem Ghibelliner og Guelfer i Mailand. Heraf toge de guelfiske Stæder da Anledning til, alle som een at udjage baade Vikarerne og de hiemvendte Ghibelliner; og Henrik nødtes ved alt Dette til at opgive sin Reise og blive i Lombardiet.

Dante tilligemed flere Landflygtige vendte paa denne Tid tilbage til Italien, og ved et langt Brev, som han i sit eget og sit Parties Navn skrev til Keiseren, søgte han at bevæge denne til strax at gaae løs paa Florents, der var Guelfernes Hovedstette, og ved hvis Undertvingelse Roligheden vilde være sikkret for en Tid i Lombardiet. Saa stærk var den Forvistes Vrede, at han ophidsede en fremmed Fyrste imod sin Fødestad; den haarde Uret, han havde lidt, kan forklare, men ikke undskylde denne Handling, og bedst er det at følge Digterens egne Ord:

"Tal ei derom, skn blot og lad os gange!" (Helv. III. 51.)

Da Henrik efter en lang Beleiring havde tvunget Brescia til Overgivelse, men imidlertid givet Florents Tid til at ruste sig, gik han omsider til Rom, lod sig her krone til romersk Keiser i Aaret 1312, og vendte nu endelig sine Vaaben imod hiint Norditaliens Bolværk, hvis trodsige Udholdenhed og Stolthed man ikke kan negte sin Beundring, hvad Dante saa end dømmer derom. I tre Maaneder laae Keiseren med sin Hær udenfor Florents' Mure, uden at kunne betvinge Staden; hans Gesandter bleve tilbagevviste, hans Angreb afslaaede, og omsider blev han ved Uroligheder og Opror i andre Stæder nødt til at ophæve Beleiringen og drage bort med

uforrettet Sag. Dante havde tilskyndet ham til dette Tog, men dog maa det vides, at Digteren, hvis Forviisning tre Gange var bleven fornyet og bekræftet, ikke selv bar Vaaben imod Florents; snarere tor man antage, at han har følt en forgblandet Glæde ved at see sin Fødestads tappre Forsvar; thi trods sine bittre Ord elskede han den dog og længtes altid tilbage dertil. Han har formodentlig under disse Begivenheder opholdt sig i Pisa, beskieftiget med Skiærsilden, og med et nyt Skrift, Monarkiet, som han vistnok havde bestemt at tilegne Keiseren, men som ikke blev færdigt før efter dennes Død. Thi midt under sine Bestræbelser for at giøre sig til Herre over det Land, hvis Krone han allerede bar, midt under en bestandig gienvakt Krigstummel, som han forgieves forsøgte at dæmpe, midt under idelig skuffede og idelig fornyede Haab om at tvinge de gienstridige guelfiske Stæder til varig Fred og Underkastelse, døde Henrik den Syvende i August Maaned i Aaret 1313; og kun hans Liig kom til Pisa, hvor Dante vel havde haabet at skulle modtage ham selv og overrække ham sin nye Bog. Nu kunde han kun begræde hans Død og de Forhaabninger, som atter vare udslukkede for ham og mange Andre, og bevare Erindringen om den gode Keiser i sine Sange. (Par. XVII. 82 og XXX. 128. flg.)

Det Skrift, som Dante omtrent paa denne Tid eller lidt senere bragte til Ende, og som han kaldte la Monarchia, indeholder, hvad Titelen allerede antyder, en Betragtning af det universelle Monarkies Oprindelse, Forhold og Berettigelse, fra et ghibellinsk Standpunkt; men dog saaledes, at Forfatterens guelfiske Herkomst, i Forbindelse med hans naturlige Maadehold, holdt ham noget tilbage, hvor Ultra-Ghibellinerne gik langt videre i deres eensidige politiske Vildfarelser. I en smuk Indledning omtaler han først Skribentens Kald, som bestaaer i at forøge de menneskelige Kundskaber, og stiller Menneskeslægtens Cultur i Særdeleshed som Maalet for enhver politisk Undersøgelse; Culturens Øiemed skal da igien være, at udvikle den hele Menneskeslægts intellectuelle Evne. Han gaaer derpaa over til at omtale Monarkiet, som den Form, hvorunder Livet i sine forskiellige Yttringer bedst og fyldigst skal kunne

udfolde sig; men det er her ikke Monarkiet som en Modvægt imod Aristokratie og Demokratie, han attraaer; men derimod det universelle Monarkie, som er en Fiende af al Nationalitet og i sig selv en Umulighed.

La Monarchia er inddeelt i tre Capitler. I det første søger Forfatteren at godtgiøre, at det universelle Monarkie er nødvendigt til Menneskenes Lykke og rette Udvikling. Men paa samme Tid røber han dog sine undertrykte, men ikke tilintetgiorte guelfiske Sympathier, ved at forsvare Municipallove, enkelte Regieringer under den fælles Styrelse o. s. v. og Spørgsmaalet, hvorledes det Almindelige og det Nationale kan bestaae ved Siden af hinanden, løser han ikke. I det andet Capitel stræber han med stor Kløgt, ja Spidsfindighed, at bevise Romerfolkets naturlige og nedarvede Ret til Verdensherredømmet; og vi finde her enkelte Billeder af den samme Drøm, der endnu rører sig bevidst eller ubevidst hos de stolte Romere, og ikke blot afspeiler dem deres store Fortid, men ogsaa smigrer dem med Haabet om en Fremtid. Det tredie Capitel endelig, som var det, der især drog Geistlighedens Fordømmelse over Bogen, og væbnede den guelfiske Præstestand ikke blot imod Digteren selv, men endog imod hans Aske: handler om det romerske Keiserdømmes og det universelle Monarkies Afhængighed af Gud alene og Uafhængighed af Paven. Denne Uafhængighed søger Dante at godtgiøre ved een for een at modbevise de bibelske og historiske Grunde, der indtil hans Tid vare anførte for Pavestolens Supremati; men, skiøndt han, i sin Betragtning af Forholdet imellem den geistlige og verdslige Magt, adskilte sig skarpt fra den herskende Kirkes Meninger, ligesom han ved mange andre Leiligheder angreb de enkelte Paver med sine tungeste Vaaben, var han dog saa langt fra at underkiende den hellige Faders Værdighed som Christi Statholder og Kirkens Hoved, at han tvertimod ender sin Afhandling med følgende Ord: "Dette maa man dog ingenlunde tage i saa snever en Betydning, som om den romerske Keiser i Ingenting var underlagt den romerske Ypperstepræst; hiin dødelige Lykke er tvertimod i visse Maader bestemt ved den udødelige. Derfor lægge Cæsar den Ærbødighed

for Dagen imod Petrus, som en førstefødt Søn bør vise sin Fader, for at han, oplyst af den faderlige Naades Lys, kan skinne desto klarere over Verdens Kreds. Thi over den er han indsat til at herske af Ham alene, der er alle, baade aandelige og timelige Tings Styrer."

Den kraftige og udholdende Uguccione della Faggiola var paa den Tid Signore i Pisa, og Hovedstøtten for hele det ghibellinske Parti. Hos ham opholdt Dante sig i længere Tid, og herfra skrev han i Aaret 1314, da Pave Clemens den Femte var død, et Brev til de fire italienske Cardinaler, som deeltoge i Conclavet, og opmuntrede dem af alle Kræfter til at vælge en italiensk Pave. Ogsaa dette Brev viser tilfulde hans Upartiskhed, naar Talen var om Italiens Lykke; thi ellers vilde han vel neppe, som Ghibellin, have søgt at fremskynde Pavens Tilbagekomst. Men de afmægtige italienske Cardinaler formaaede Intet, og der blev atter valgt en fransk Vasal til Kirkens Overhoved. Uguccione havde imidlertid ført Vaaben imod det guelfiske Lucca, tvunget Staden til Overgivelse og til at give alle forviste Ghibelliner Amnesti, og blandt de Mange, som nu benyttede sig af dette Leide, var ogsaa Dante. Om hans Ophold i denne By vides forresten intet Andet, end at han her forelskede sig i en Kvinde ved Navn Gentucca, og om denne flygtige Forelskelse heller ikke Meer, end hvad han selv beretter i sit Digt (Skjærsild. XXIV. 34 flg.), hvor han lader en Luccheser nævne hende som den, der skulde giøre Staden kiær for Dante. Digteren vendte formodentlig snart igien tilbage til Pisa, og levede nu i et Aars Tid rolig her, beskieftiget med at lægge den sidste Haand paa Skiærsilden og Monarkiet. Men Partikampen var som en Løbeild, der tændtes hist, naar den slukkedes her, og den landflygtige Mand kunde neppe være sikker paa at hilse det nye Aar to Gange paa samme Sted. Knap havde Dante faaet hine Arbeider fuldførte, og maaskee begyndt paa den første Sang af Paradiset, saa maatte han atter gribe Vandringsstaven og opsøge sig et nyt Herberg. Lykken havde giort Uguccione overmodig og tyrannisk, Luccheserne og Pisanere reiste sig imod ham, og om Foraaret 1316 maatte han med alle

sine Tilhængere flygte til Verona. Og her, hos den mægtige Familie Scala, finde vi Dante igien, omtrent paa den samme Tid.

Can Grande della Scala, som paa den Tid (1316) holdt Hof i Verona, var kun fem og tyve Aar gammel, men en mægtig, rig og gavmild Fyrste. Han var Herre over begge de store Byer Verona og Vicenza, havde været keiserlig Vikar, og blev kort efter udnævnt til Capitano generale for hele den ghibellinske Ligue i Lombardiet. Ved hans pragtfulde Hof, der i Rigdom og Ødselhed kunde kappes med Keiserens, søgte flygtende Ghibelliner af alle Slags, Krigere, Konstnere og Skribenter, Tilflugt, og bleve alle meer eller mindre giæstfrit modtagne. Dante, som her traf sammen med mange Venner og Ulykkesfæller, og som i Begyndelsen nød meer end almindelig Gunst hos Fyrsten, tilegnede ham, i erkiendtlig Glæde over den giæstfrie Modtagelse, første Sang af Paradiset, og omtaler ham ogsaa senere i Digtet med Ros og Paaskiønnelse (Par. XVII. 76. flg.). Men heller ikke her fandt han et blivende Sted; efter noget over et Aars Forløb kom det til et Brud imellem ham og Can Grande, og Digteren maatte atter ryste Støvet af sine Fødder og vandre videre. Foruden den politiske Grund til Uenighed, at Fyrsten erkiendte Frederik af Østerrig som Keiser, Dante og Uguccione derimod Ludvig af Baiern: var der endnu andre Aarsager, som havde deres Oprindelse fra mere personlige Uovereensstemmelser. Can Grande var vel giæstfri, men herskesyg tillige, og derfor tidt uhøflig i sin Godhædighed; Dante havde altid været stolt, nu var han det dobbelt, da han var fattig. Den skiebne, verdenskloge Petrarca, som i det Hele vel var noget misundelig paa sin store Forgænger, og neppe istand til at forstaae det Ophøiede i den trængende og landflygtige Mands retfærdige Selvfølelse, fortæller følgende Begivenhed fra Dantes Ophold i Verona, der, især da den ikke er eneslaaende, tilstrækkelig forklarer Forholdet imellem den maaskee noget for strenge og afmaalte, men ædle og stolte Digter, og den vel giæstfrie og gavmilde, men tillige paa Rigmænds Viis overmodig nedladende Fyrste. "Dante Allighieri, min Medborger, siger Petrarca, var en Mand, saare navnkundig i det italienske

Skriftsprog; men i Væsen og Tale var han ved sin Gjenstridighed mere fri, end det kunde behage fine og dannede Øren, og tækkes for Øinene af vor Tidsalders Fyrster. Imedens han saaledes, landflygtig fra sit Fædreland, opholdt sig hos Can Grande, som dengang var de Bedrøvedes Hoved-Trøster og Tilflugt, blev han først i Sandhed holdt i Ære af denne, men siden begyndte han lidt efter lidt at dale og fra Dag til Dag mindre at tækkes Fyrsten. Der var ved det samme Hof, som det sædvanlig er Tilfældet, en Mængde Gjøglere og Snyltegjæster af alle Slags; og en af disse, som udmærkede sig særdeles ved dristige Ord og uhøviske Gebærder, havde vundet megen Indflydelse og Gunst hos Alle. Da Can fik Mistanke om, at Dante optog dette ilde, lod han Manden kalde hen til sig, og efter at have rost ham meget i Dantes Paahør, sagde han til denne: "Jeg undrer mig over, hvorledes det gaaer til, at denne taabelige Nar har forstaaet at behage os Alle og gjøre sig afholdt af Alle, hvilket du ikke har kunnet, endskjøndt du kaldes den Vise." Da svarede Dante: "Du vilde ikke forundre dig derover, naar du vidste, at Grunden til Venskab ligger i Sjælenes Lighed og Sædernes Overeensstemmelse."

Hvilken nu den endelige Aarsag til Adskillelsen imellem Digteren og hans Beskytter har været, saameget er vist, at han forlod Verona i Aaret 1318, og det med saadanne Indtryk af sit Ophold der, at han siden foretrak at flakke hid og did og at døe paa et fremmed Sted, for at vende tilbage til den By, der meer end nogen anden maa have lært ham, "hvor bedst fremmed Brød smager." Alene med sig selv og med sit Digt, der snart nærmede sig Fuldendelsen, opsøgte han nu den stærkeste Modsætning til det tomme, glimrende Liv, han havde forladt, og opslog sin Bolig i et ensomt Kloster i Umbriens vildeste Biergegne. Her levede og digtede han i den nærmest paafølgende Tid; og baade om de storartede Natursceener, der omgave ham, og om Munkenes Liv har han bevaret Erindringer i sit Digt (Par. XI. 106, flg.).

Omtrent paa den samme Tid sluttedes der en almindelig Fred i Toscana, og der skulde da i denne Anledning skjenkes Amnesti til adskillige politiske Forbrydere, som levede i Landflygtighed.

Det var en gammel Skik i Florents, hvert Aar paa S. Giovanni Dag at eftergive nogle Skyldige deres Straf, imod at de giorde offentlig Bod i Kirken, med Lys i Hænderne, og betalte en Mulkt. En lignende Amnesti blev nu, paa de samme Betingelser, tilbudt Dante, hvis Landsforviisning to Aar i Forveien var bleven bekræftet fierde Gang. Hans Slægt opmuntrede ham til at modtage den tilbudte Naade, og en Munk skrev til ham derom og tilbød sig at være Mægler. Men da oprørtes Dantes stolte Siæl og han svarede Munken i et Brev, som, efter at have omtalt det ydmygende Tilbud, ender med følgende Ord: "Er dette det hæderlige Leide, ved hvilket Dante Alighieri kaldes tilbage til sit Fædreland, efter at have udholdt Landflygtighed i næsten trende Lustra? Er det den Løn, som en Uskyldighed, der er aabenbar for Alle, har fortient? Er det Lønnen for et uafbrudt Arbeide og møisommelige Studier? Det være langt fra en Mand, der er Philosophiens Fortrolige, at have saa stiændig og jordisk en Lavhed i Hiertet, at han ligesom med bundne Hænder skulde lade sig offentlig fremstille, som en Ciolo og hans æreløse Fæller. Det være langt fra en Mand, der prædiker Retfærdighed, at han, efter at have lidt Uretfærdighed, skulde betale dem, der have tilføiet ham den, med sine egne Penge. Nei, min Fader! dette er ikke den Vei, som fører tilbage til Fædrelandet. Der maa findes en anden Vei enten af Eder, eller med Tiden af Andre, som ikke berøver Dante noget af hans Ry og hans Ære. Den vil jeg da modtage med ikke langsomme Skridt. Og kan man ikke gaae ind i Florents ad en saadan Vei, saa vil jeg aldrig gaae ind i Florents. Og om saa var, kan jeg ikke overalt see Solens og Stiernernes Glands? Kan jeg ikke hvorsomhelst under Himlen udgrunde de reneste Sandheder, uden først at overgive mig, blottet for Ære, ja med Skiændsel, til det florentinske Folk? Brødet vil vel ikke mangle mig." Og dermed vandrede den stolte Digter videre paa sin Landflygtigheds ensomme Sti.

I de trende følgende Aar opholdt Dante sig afvexlende hos to af sine Venner i Gubbio og Udine, og i den sidste Egn, hvor rene Luftninger svæve over Biergene, og klare Floder giennem-

strømme de dybe Dale, vises endnu en fremragende Klippe ved Bredden af Tolminofloden, hvor Sagnet fortæller, at Digteren sad og skrev sine Sange; og Bønderne kalde endnu den Dag i Dag denne Steen: Dantes Stol. Foruden Paradiset, som han her fortsatte, og hvori han paa forskiellige Steder har nedlagt Billeder af den Natur, der omgav ham, skrev han i disse Aar, efterat Alderen vel havde bidraget Sit til at bringe større Ligevægt og Maadehold ind i hans Siæl, en Historie om Guelfer og Ghibelliner i Italien, som desværre er tabt; og under dette Arbeide er vel Digterens store Siæl lidt efter lidt bleven modnet, frigiort for Partihad, og forberedt til, hvad den snart skulde, at omskifte Jorden med Himlen.

I Begyndelsen af Aaret 1320 indbød Ravennas Signore, Guido Novello da Polenta, Dante til at komme til sig og leve i hans Huus, og behandlede ham humant og ærbødigt, da han var kommen. Denne Guido var i Slægt med hiin Francesca fra Rimini, hvis Brøde, Ulykke og Straf Digteren havde besunget (Helv. v. 73, flg.); han var Guelf, og i Dantes Ophold ved hans Hof see vi altsaa et nyt Beviis paa, saavel at den Forviste nu stod roligere over Partierne, som at der endnu fandtes Mænd, der af Beundring for Geniet kunde glemme deres politiske Mening. I Ravenna levede Dante over et Aar rolig og tilfreds. Han havde to af sine Sønner, Pietro og Jacopo, hos sig, desuden flere Omgangsvenner, baade i Byen og udenfor den, og ved Omgang og Belæring dannede han adskillige Disciple i Digtekonsten, især i la poesia volgare. Han havde nu endt den sidste Trediedeel af det store Arbeide, "til hvilket baade Himmelen og Jorden havde rakt Haand", hans Livs Gierning var fuldendt; og i de sidste Dage vendte den prøvede Mand stadig sine Tanker til Gud. Han oversatte da den lille Samling af Psalmer og Bønner, som er bekiendt under Navn af Dantes Credo, og som mere udmærker sig ved en reen, christelig Aand, end ved poetisk Værdi. Navnlig i Oversættelsen af de syv Bodspsalmer, der ere en stadig Paakaldelse af Guds Barmhiertighed, en Trøst især for dem, der have lidt, som Dante selv, et Haab for dem, der savne

deres Elskede, som Dante savnede Beatrice: maa Digteren have fundet Lise for sin Siæl, der snart var træt af Verden og længtes efter Hvile; og mange Steder findes der i disse Psalmer, som ligefrem kunne passe paa hans egne Skiebner.

Men, som Dantes Liv bestandig havde været deelt imellem stille Betragtning og virksom Færden udadtil, saaledes maatte han endnu engang forlade disse sidste digteriske Sysler for et politisk Hverv. I Aaret 1321 blev han af Guido Novello anmodet om at udføre et Gesandtskab til Republiken Venedig, og i denne Stad har Digteren skrevet sine sidste Vers, fire Linier til Jomfru Marias Ære, der stode som Indskrift under et Billede i de ti Mænds Sal, forestillende Himmeldronningen i Paradiset. Thi strax efter sin Hiemkomst til Ravenna faldt han i den Sygdom, der giorde Ende paa hans Dage, hvilket Boccaccio fortæller med følgende Ord: "Da Dante havde naaet Begyndelsen eller Midten af sit sex og halvtredsindstyvende Aar, blev han syg, og efterat han ydmygt og fromt havde modtaget Kirkens Sacrament efter den christelige Religions Forskrift, og havde forsonet sig med Gud ved Fortrydelse over alt Det, han som et syndigt Menneske havde begaaet imod hans Villie: gav han i September Maaned (den 14de), Aar efter Christi Byrd 1321, sin trætte Aand tilbage til Skaberen, til meget stor Sorg for den ovennævnte Guido og for alle Ravennas Borgere. Og ingen Tvivl er der om, at han er bleven modtaget i sin hulde Beatrices Arme; og med hende lever han nu, befriet fra det nærværende Livs Elendigheder, i Betragtningen af det høieste Gode, salig i den Lykke, som ikke skal kiende noget Ophør."

Messer Guido lod den afdøde Digter høitidelig begrave i en Franciscaner-Kirke, og holdt selv en Mindetale over ham; han havde ligeledes paatænkt at opreise ham et prægtigt Gravmæle, men dette skete først lang Tid efter ved en anden Haand. Hans Fødeby Florents, som for sildig fortrød Uretfærdigheden imod sin meest udmærkede Søn, søgte flere Gange forgieves at faae hans Liig ført fra Ravenna, for at begrave den Døde indenfor de Porte, der havde lukket sig for den Levende; og i Aaret 1396 dekreterede

Prioratet ham et Monument paa Statens Bekostning, som ogsaa virkelig blev udført og opreist, dog ikke før over firehundrede Aar efter, i Aaret 1829.

Men det største og uforgængeligste Mindesmærke har han selv reist sig i sit store Værk; og efterat de enkelte Dele af dette, Helvede, Skiærsilden og Paradiset i det Foregaaende oftere ere nævnte, kunne vi maaskee her, ligesom ved Digterens Grav, standse et Dieblik, for at give en kort Udsigt over den guddommelige Komedies Bygning.

Efter Dantes og hans Tidsalders Anskuelse sænker Helvede sig ned i Jorden midt under den østlige Halvkugle, Europa, Asien og Afrika, i Form af en uhyre Tragt eller omvendt Kegle, hvis nederste Punkt ligger i Jordens Centrum, lige under Jerusalem og Bierget Zion, som man tænkte sig liggende midt paa den synlige Overflade af Halvkuglen. Svælgets øverste Omkreds er af samme Størrelse som hele Jordkuglens Peripherie, der hvælver sig over det; men det bliver snevrere efterhaanden som det sænker sig nedad, og det dybeste Dyb af Afgrunden er kun en Hule, hvori Lucifer sidder fængslet. Thi Helvede er, efter Dantes poetiske Theorie, fremkommet, dengang Gud i sin Vrede udstødte Lucifer af Himlen; han styrtede da igiennem Luften ned paa den nyskabte Jord, men Jorden veg forfærdet tilbage for den faldne Engel, indtil han naaede det Sted, hvor han skulde hvile. Saaledes dannedes det tomme Rum, inddeelt i forskiellige Kredse, den ene mindre end den anden, hvor de forskiellige Synder straffes hver paa sin Viis; men den Jord, som her var flygtet, stød sig hisset op, paa den anden Side af Centrum, og dannede Purgatoriet, Renselsens Bierg eller Skiærsilden, som ligeledes er inddeelt i Kredse, bestandig aftagende op imod Toppen, i hvilke de angrende Syndere luttres. Og rundtom det Hele hvælve sig de forskiellige Himle, den ene over den anden, der som Paradisets forskiellige Trin, skienke de Salige forskiellige, stigende Grader af Lyksalighed.

Forend det egentlige Helvede begynder, er der en mørk Kreds, Opholdsstedet for de usle, uvirksomme Siæle, der levede uden Skam og uden Ære, og for de Engle, som da Lucifer giorde

Oprør, hverken sluttede sig til Gud eller til hans Fiende. Derpaa kommer en Forgaard, hvor de udøbte Børn og de retfærdige Hedninger boe; de straffes ikke, de lide kun en uopfyldt Længsel. Og nu først staaer man ved Helvedes Grændser, til hvilket de egentlige Syndere ere hiemfaldne. De onde Tilbøieligheder, som fierne Siælen fra Himlen, kunne henføres til tre Classer (Helv. XI. 82): Uafholdenhed eller Sandselighed, dyrisk Voldsomhed og Ondskab; og Helvede er derfor inddeelt i tre store Afdelinger, som omgives hver af sin Flod og har sine eiendommelige Straffe. I den første, der indesluttes af Acherons sørgelige Bølger, og bestaaer af tre Kredse, lide de Siæle, hvem Sandselighed og jordisk Attraa bragte til Fald. De Vellystige, og overhovedet de, der syndede af jordisk Kiærlighed, jages frem igiennem Luften af en aldrig hvilende Stormvind; Fraadserne ligge i Dynd og giennemisnes af Hagl, Snee og Pladsregn; de Gierrige og de Ødsle maa evig løbe frem og tilbage i en Halvkreds, og hvergang de mødes, støde de voldsomt sammen og bebreide hinanden deres modsatte Laster. Paa Overgangen til den anden Afdeling af Helvede, men endnu udenfor Satans egentlige Stad Dite, svømme de Vredagtige og de der ved sløv Misnøie forbittrede sig Livet, i Floden Styx, og sønderrive hverandre i de stidne, dyndede Sumpe. Strax indenfor Murene af Helvedstaden hvile Kiætterne i gloende Gravhøie, og efter dem begynder den anden Hovedafdeling af Sorgens og Syndens Rige, de dyriske Voldsmænds Bolig. Denne er atter inddeelt i forskiellige Kredse, eftersom det er mod Næsten, mod sig selv, eller imod Gud de have øvet Vold; Røvere og Mordere mishandle hinanden i kogende Strømme af det Blod, de have udgydt paa Jorden; Selvmordere og Spillere have for evig mistet deres jordiske Legem og ere forvandlede til en Skov af knudrede Torne, hvori Harpyerne bygge Reder; Gudsbespottere, Sodomiter og Aagerkarle brændes af en aldrig ophørende Ildregn, der falder som Gløder paa deres nøgne Legemer. Derpaa sænker Afgrunden sig brattere og snevrere nedad; og da den egentlige Ondskab eller Svig efter sin Gienstand lader sig dele i saadan Svig, som

blot krænker det almindelige Natur-Baand, der knytter Mennesket til Mennesket, og det værre Forræderie, der sønderbryder Slægtskabets hellige Baand: falder denne nederste Trediedeel af Helvede igien i to Afdelinger. Den første af disse giemmer i ti Kredse alle Slags Bedragere: Ruffere og Forførere pidskes frem over Stenene; de falske Smigrere vælte sig nøgne i Skarnet paa Bunden af den mørke, stinkende Dal; Simonisterne staae med Hovedet nedad, halv begravede i Jorden, og deres Been brænde, som om de vare dyppede i Olie; falske Spaamænd, og de, der have givet sig af med Trolddom, vandre langsomt frem, med Halsen omdreiet, saa alt Fremsyn er berøvet dem; Mænd, der have begaaet Underslæb og ladet sig bestikke, koges i en Sø af sydende Beg; Hyklerne slæbe sig afsted, iførte tunge Kaaber af Bly, der udvendig ere forgyldte; Tyvene forvandles paa forskiellig Viis og rane fra hinanden den sidste Eiendeel, de besidde: den udvortes Skabning; de onde Raadgivere ere omgivne af Ild, som vandrende Luer at see til; de der have vakket Tvedragt i Kirke eller Stat, gaae med sønderhuggede Legemer og spaltede Lemmer; Falskmyntnere, Løgnere og Bagvaskere forfølges af Diævle, pines af Tørst og af brændende Feber.

Men i Helvedes dybeste Afgrund, der giennemstrømmes af den iiskolde Cocytus og vogtes af Giganter, fiernest fra Himlens Lys og Varme, hvor Alting stivner af Kulde, straffes de værste Syndere, de, som have forraadt Tro og Love, og forbrudt sig ikke blot imod Naturen, men imod et engere Samfunds Orden og tillidsfulde Sikkerhed. De ere Alle begravede under Isen, Nogle sønderrive hinanden, Andre ligge stive og blaae af Kulde, i allehaande Stillinger under den frosne Vandflade, som man stundom kan see Fnug og Blærer indeni en Glasrude. I den første Kreds af dette Dyb, Caina, boe Siælene af dem, der have forraadt deres Slægtninger; i den anden, Antenora, Fædrelandsforræderne; i den tredie Kreds, Ptolemæa, de, som have brudt Tro og Love imod deres Venner. Og i Jordens dybeste Midtpunkt staaer endelig den uhyre Lucifer selv, der med sine tre Ansigter, det ene sort, som den første Deel af Helvede, det andet

luerødt, det tredie blegt og blaat, giver et Billede af Syndighedens trende Hovedarter: Sandselighed, Vold og Forræderi. I hans tre Svælg sønderslides de værste Syndere, de som have forraadt Gud og den Verdensorden, han har foreskrevet: Judas, der solgte Guds Søn, Brutus og Cassius, som i Cæsars Person forraadte det romerske Verdensrige.

Paa den anden Side af Jordens Midtpunkt, modsat Helvede, hæver Skiærsildens Bierg sig op af Havet. Ogsaa dette er inddeelt i Kredse, der bestandig blive mindre bratte, jo længer man kommer op, og tilsidst foroven ende i en skiøn, blomstersmykket Slette. Paa Strandbredden, udelukkede fra Bierget selv, vandre Siælene af dem, der ere døde i Kirkens Bau, og som først kunne stedes til Renselse, naar de ere løste af denne. I Forgaarden dvæle de, som af Ladhed have opsat at angre, indtil Døden kom og tog dem bort; fremdeles alle de, der have faaet en voldsom Død, og som først i den sidste Time angrede og tilgav, og de, som over verdslige Sorger have glemt deres Siæls Frelse. Saa længe, som de paa Jorden have levet i deres Synder, skulle de her vente ved Biergets Indgang, hvis ikke de Efterlevende ved Bønner forkorte Straffens Tid for dem. Ved Skiærsildens Port, paa det øverste Trin, sidder Paradisets Engel med det flammende Sværd og med Sanct Peders tvende Nøgler af Guld og Sølv, der have Magt til at aabne og lukke Himlen; og indenfor den Port, han bevogter, begynder først den egentlige Opgang. Bierget er inddeelt i syv Kredse; i disse renses de syv Dødssynder, det vil sige, naar de ere angrede i Livet, og i omvendt Orden af den, hvori de forekomme i Helvede. Thi der gik man nedad til værre og værre Brøde, her stiger man op, og Synden bliver mindre og dens Byrde lettere, jo nærmere man kommer Biergets Top. Alle de Synder, som her udsones, have deres Udspring af Kiærlighed (Skiærsild, XVII. 91 flg.); thi Mennesket elsker enten noget Ondt, det vil sige, sin Næstes Skade, som de Hovmodige, de Misundelige, de Vredagtige; eller hans Kiærlighed til det Gode er for svag, som hos de Lade; eller han elsker for høit Noget, som

vel ikke i og for sig er ondt, men som den overdrevne Kiærlighed giør til Gift for Siælen: saaledes de Gierrige, Fraadserne og de Vellystige. I Skiærsildens Kredse ere Straffene mildere, og Haabet om Naade svaler som en kølig Vind de Angrende. De Hovmodige, der kneiste med opreist Hoved imedens de levede, vandre her langsomt, tyngede ned af svære Byrder; de Misundelige ere iførte Haarbugs Klædninger, og fra deres Liine, som ere lukkede med en Traad af Jern, strømme Fortrydelsens Taarer ned over Kinderne, medens Stemmer af usynlige Engle bestandig minde dem om den hellige Skrifts Exempler paa christelig Kiærlighed; i en bælmørk Nat, omgivne af tykke Taagedampe, sørge de Vredagtige over deres heftige Sind; de Lade løbe Nat og Dag omkring Bierget, uden Hvile, og stønde paa hverandre for at udsone den Synd, at de vare seendrægtige til det Gode; udstrakte paa Jorden, med Ansigtet i Støvet, begræde de Gierrige deres spildte Liv; imellem Træer, hvis Frugter de ikke kunne naae, og klare Kilder, af hvilke de ikke kunne drikke, luttres Fraadserne ved Hunger og Tørst, der udmagrer dem, saa de blive som Skygger; de Vellystige vandre, lovsyngende Kydskheden, igiennem Luer, som langsomt udbrænde Synden af deres Siæle. Og over alle Kredsene, høiest paa Biergets Top, ligger det jordiske Paradiis, en deilig Hauge, fuld af duftende Blomster, hvor Kundskabens Træ vorer, og hvor Glemselens og Mindets Floder udslette Erindringen om Synden, og opfriske Mindet om de gode Gierninger.

Rundtomkring Jorden, om de Steder, hvor de Dødelige leve, det Dyb, hvori de straffes, og det Bierg, hvor de luttres, hvælver sig det himmelske Paradiis, med sine stigende Trin af Lyksalighed. Den første Afdeling deraf, Planethimlen, er ligesom Salighedens Forgaard; thi her boe de Siæle, som i Livet hang altfor fast ved de jordiske Goder, men dog ved tilstrækkelig Bod have faaet Deel i den himmelske Fred. Maanen er saaledes Opholdssted for Siælene af de Kvinder, som havde aflagt Løfte om Kydskhed, men ved Vold bleve nødte til at bryde det; paa Merkur boe de, som i Livet vel have udrettet gode Gierninger,

men mindre af Kiærlighed til Gud, end af Ærgierrighed; Venus giemmer Siælene af dem, der have syndet under denne Stiernes Indflydelse, men som have giort Bod og faaet Tilgivelse. Alle disse ere deelagtige i Saligheden og tilfredse med den Lod, der er tildeelt dem af Gud; men deres Ufuldkommenheder holde dem dog tilbage, og de kunne ikke stige høiere mod Fredens og Klarhedens Kilde. Først i den fierde Stierne, i Solen, findes der Aander, som ere frie for Brøde, og her boe de store Fortolkere af Guds Ord; paa Mars leve de Helte, som have offret deres Liv for Troen; paa Jupiter de vise og retfærdige Fyrster; paa Saturnus de hellige Eneboere. I den ottende Himmel, Fixstiernernes, forsvinde de enkelte menneskelige Egenskaber og Dyder, Chor af salige Aander og af Engle lovsynge Herren, besjælede af en fælles Broderkiærlighed; den niende Himmel, primum mobile, er Viisdommens og Gudfrygtighedens Bolig, Englenes Hiem, hvorfra de som Sendebud flyve ud for at forkynde Guds Villie, og hvorhen de atter vende tilbage; og i den tiende, høieste Himmel endelig, i Empyreum, throner Jomfru Maria, omgivet af salige Aander, og over hende den treenige Gud i al sin Herlighed.

Saaledes er Scenen bygget for den guddommelige Komedie, og dens Handling er, som bekiendt, Digterens Vandring, ledsaget først af Virgil, siden af sin Elskede, Beatrice, igiennem Straffens, Forsoningens og Saligheden Boliger, hvor han seer og samtaler med Aanderne, stempler de Onde med Ordets uudslettelige Brændemærke, og reiser de Gode et evigt Minde ved sin Sang. Men over denne Bygning, hvis Omrids vi her i Korthed have draget, har han udgydt alle Poesiens Skatte; hans mægtige Indbildningskraft har tegnet Billeder deri, som snart bringe Beskueren til at gyse af Rædsel, snart fylde hans Sind med en stille, mild Beundring. Skikkelser, han har skabt, vandre derigiennem, som om de levede; nogle mørke og trodsige, med fræk Pande og spottende Ord, andre sukkende og klagende, atter andre fortvivlet stormende frem i blindt Raseri, men alle klart og kraftigt tegnede, sande digteriske Skabninger. Angrende Siæle

stride taalmodigt lidende forbi, man seer dem som igiennem et Slør af Taarer; men nu og da træder en enkelt Skikkelse nærmere, standser et Dieblik og gaaer derpaa videre, og han staaer da saa tydeligt for Diet, som om man havde kiendt ham paa Jorden. Salige Aander svæve som lette Skyer, stundom blot som en Klang af Toner, igiennem Luften, sænke sig i Flugten ned imod den Lyttende, og forkynde ham Frelsens Evangelium og Troens evige Sandheder. Ved denne ene, kæmpestore Bygning har Digteren ligesom udformet hele sin Siæl, med alle dens Tanker og Følelser, dens Had og Kiærlighed, i Poesiens Architektur; alle den landflygtige Ghibellins Lidenskaber, alle den elskende Skialds sværmeriske Drømme, alle den lærde Granskers dybe Kundskabs-Skatte have fundet deres Plads i dette ene Værk; og eftersom nu en, nu en anden af disse Kilder strømmede stærkest og gav den ene Side af Dantes Siæl Overvægten over den anden, har Digtets forskiellige Dele faaet en forskiellig Aand og Tone.

Man har sammenlignet den guddommelige Komedies trende Dele med de tre Aabenbaringsformer af Skienheden: Plastik, Maleri og Musik; og endskiøndt der i hver enkelt Deel af Digtet findes adspredte Steder, som minde snart om den ene, snart om den anden Konsts Eiendommelighed, passer Sammenligningen dog godt i det Hele. Charakteren af Helvede er væsenlig plastisk, og dens Skikkelser ere stærkt udprægede, som om de vare huggede i Marmor. Denne Afdeling af Digtet er ogsaa fornemmelig historisk og politisk; den er giennemaandet af Vredens Begeistring, skrevet i Landflygtighedens første Smerte, da den forurettede Digter brugte Sangen som et Sværd og en Svøbe til at slaae sine Fiender med. Krænket Stolthed og Foragt for sit svage, vankelmodige Parti giorde ham til Ghibellin, og som saadan angriber han med knusende Haan Florents og Rom, Guelferne og de Sorte, Frankrig, Carl af Valois og Paven, kort alle dem, han paa den Tid maatte regne for sine Modstandere. Men Ghibellinerne bererer han skaansomt, og hvor han ikke kan frie dem for Straf, skiuler han deres Brøde bag denne, og vækker Læserens Medynk ved Skildringen af deres Lidelser.

Men ved Foden af Skiærsildens Bierg er det som om hans Pande glattes, hans Hierte bliver blødere, og Hævnen mister sin Braad. Der strømmer ligesom en mild Luftning af Fred og Salighed igiennem denne Deel af Digtet, der lader Læseren føle, at han er paa Veien til Himlen. Siælene spørge kun sieldent om hvad der skeer paa Jorden, de elske hinanden og sukke efter Tilgivelse, og Sangen glider lettere og lettere frem, som en Baad, der føres med Strømmen. Syndens Byrder falde af, den ene efter den anden, indtil Digteren naaer det jordiske Paradiis, hvor hans Ungdoms Elskede, deilig som den opgaaende Sol, kommer ham imøde, tilgiver ham og tager ham med sig.

Og den tredie Deel af Digtet, Paradiset, er vistnok at ligne ved Musik; thi Skikkelsernes Omrids blive blødere, efterhaanden som Sangen skrider fremad, og de enkelte Stemmer tabe sig tilsidst ligesom i eet eneste Lovsangs-Chor. Men hvad Poesien herved mister i plastisk, sandselig Virkning, vinder den igien ved det dybe Indhold, og ved den Fylde af meer end jordisk Kiærlighed, der kaster sit varme Skiær over alle Billeder og Tanker. Skuende ind i sin Elskedes Oine, svæver Digteren, løftet af en usynlig Kraft, luttret for al menneskelig Synd og Vrede, fra Stierne til Stierne; og Beatrice seer i hans Siæl, som i et Speil, alle de Tvivl, der forfølge ham, og løser dem alle. Hun forklarer ham Verdensbygningens Hemmeligheder, Naturens Gaader og Christendommens Mysterier, saavidt de kunne forstaaes af en Dødelig; hun fører ham med sig til Madonnas Throne og beder for ham; selv vender han da sine Oine op imod Treenighedens Lys, men synker blændet og afmægtig tilbage. Og hermed ender Digtet, thi her er Grændsen for hvad en Dødelig kan besynge.

Da Dante døde, var hele den guddommelige Komedie offentliggiort, med Undtagelse af de tretten sidste Sange af Paradiset, som Digteren, paa Grund af sit Brud med Can della Scala, ikke havde sendt ham. Disse bleve først nogen Tid derefter bragte for Lyset af Dantes Sønner Jacopo og Pietro, der begge vare "dicitori in rima", efterat de, som Boccaccio fortæller, vare fundne paa en vidunderlig Maade. Det varede heller ikke længe,

førend Digtet, som allerede imedens dets Forfatter levede, havde vakt Opsigt, fik en udbredt Berømmelse. Mange lærde Mænd og Digtere, deriblandt Dantes egen Søn Pietro, skrev vidtløftige Commentarer derover; inden kort Tid blev den guddommelige Komedie oversat baade paa Latin og Fransk; og allerede i det fjortende Aarhundrede, fortælles der, bleve udvalgte Stykker deraf fremstillede dramatisk i Frankrige, paa Rhapsodernes Viis, saaledes at En fremsagde Digterens Fortælling, Andre Personernes Tale. Den første Ære, som vistes den afdøde Digter af hans Fødeby, var, at den i Aaret 1350 tilstod hans Datter Beatrice, som var Nonne i et Kloster i Ravenna, ti Guldfloriner af det Offentlige. Tyve Aar senere dekreterede Prioratet i Florents, at der skulde udnævnes og lønnes, foreløbig for et Aar, en Mand, som offentlig kunde foredrage og forklare den guddommelige Komedie; og Digterens Biograph og trofaste Beundrer, Boccaccio, var den Første, som i Aaret 1373 begyndte at læse over Dantes Digt i Kirken San Stefano; men disse Forelæsninger bleve siden fortsatte af andre Lærde paa forskjellige Steder, og den omfattende Literatur*), der blot indenfor Italiens Grændser i Aarenes Løb har dannet sig om hiin ene Digtning, og bestandig forøges, er det skjønneste Mindesmærke, hvormed Samtid og Eftertid har hædret Digteren.

Det staaer endnu kun tilbage, at give et Omrids af den Mands udvortes og indvortes Eiendommelighed, forsaavidt som man kan vide noget derom, med hvis afvexlende Skiebner vi have beskiftiget os i denne kortfattede Skildring; og vi ville begynde med det Ydre. Paa et Freskomaleri af Dantes Samtidige Giotto, som for faa Aar siden blev opdaget og restaureret i Florents, er Digteren afbildet i sit fem og tyvende Aar, iført den sædvanlige lange, florentinske Kiortel, og den folderige Hætte, med en Bog under Armen og en Rose i den høire Haand. Hans Pande er høi og aaben, Næsen krum og veldannet, Øinene store

*) Denne Literatur er saa stor, at en Bibliographia Dantesca, som med stor Flid og Nøiagtighed er udarbeidet af Grev de Batines, og udkommen i Florents, allerede udgiør to Bind.

og klare; man kunde kalde Ansigtet fuldkommen smukt, hvis det ikke var noget for langt, og Underlæben altfor fremtrædende. Udtrykket er vel alvorligt og tænksomt, men har endnu ikke faaet det haarde Præg af ubøielig Stolthed og Bestemthed, som paa det andet Originalbillede af Digteren, hvorefter næsten alle sildigere Portraiter ere formede. Imellem de to Billeder ligger nemlig et heelt Liv med faa lyse, mange mørke Dage; thi det sidste er den Maske, som blev taget over den Afdøde, og som endnu giemmes i Florents. Det er interessant at sammenligne de tvende Portraiter, fordi de begge ere sanddrue Afspeilinger af Digterens Charakteer i de to forskiellige, fra hinanden vidt fiernede Livsperioder, og fordi Resultatet af denne Sammenligning i Grunden indeholder hele hans Historie, som Skiebnen Aar for Aar, med tung Haand har pløiet ind i det ungdomsfriske Aasyn. Disse dybe Rynker i Masken ere ligesaa mange Fodspor, som mægtige Tanker have traadt, disse fremspringende, over Næsen samlede Øienbryn vidne om, hvor ofte han har samlet sin Siæls Kraft i Blikket og med uforfærdet Pande vandret imod Stormen; denne trodsigt lukkede, haanlige Mund, der ikke bærer Spor af, at den nogensinde har smiilt, og kun ved den fremspringende Underlæbe endnu minder om Udtrykket i Ynglingens Ansigt, seer ud som den giemte en Torden af straffende Ord, men foragtede Tiden for dybt til at udtale dem. Kan man sige, at Dødens Stilhed hviler over dette Aasyn? Jeg troer det, thi det har noget af Marmorets Ro; men Enhver, som betragter det, maa tillige bekiende for sig selv: den Mand er død med en alvorlig Tanke; han har prøvet Verden, seet dens Brøst og foragtet den. Dog seer man ogsaa, at denne Foragt har kostet ham Smerte, og der er en Kummersbøihed i Udtrykket, som forsoner med Stoltheden, og som bringer Beskueren, selv om han ikke veed, hvem Billedet forestiller, til at ønske: Gid Jorden maa vorde dig let!

Som en beskrivende Text til de tvende ovennævnte Billeder af Dante kunne følgende Brudstykker af hans tidlige Biographer, Boccaccio og Leonardo Aretino, maaskee tiene. Den sidste Forfatter er den eneste, hos hvem der findes nogen Oplysning

om Digterens Væsen og Sædvaner, da han var ung; den Første har givet en vidtløftigere Beskrivelse af hans Person og Eiendommeligheder, da han omtrent var halvhundrede Aar gammel. "Dante var, siger L. Aretino, en meget fiin Mand, af passende Bygning, behageligt Udvortes, og fuld af Værdighed; han talte sjeldent og langsomt, men i sine Svar var han meget skarpsindig. Og han indesluttede sig ikke for sine Studiers Skyld eller unddrog sig Verden; men under Omgang og Samtale med de andre Ynglinger af hans Alder, var han dannet og heftig og flink til enhver ungdommelig Tieneste. Intet forsømte han af Det, der hører til en fiin og dannet Underholdning. Og det var en forunderlig Ting, at skiendt han studerede bestandig, skulde Ingen dog falde paa at han studerede, paa Grund af hans muntre Væsen og ungdommelige Samtale. Og ved denne Leilighed", vedbliver Messer Leonardo, "kan jeg ikke andet end dadle mange uvidende Menneskers Vildfarelse, som troe, at ingen Andre studere, end de, der skiule sig i Ensomhed og Otium; thi jeg har aldrig seet nogen af disse Hyklere, der holde sig borte fra Menneskenes Underholdninger, som kiendte tre Bogstaver. En stor og høi Aand behøver ikke at plage sig selv saaledes, det er tvertimod en sand og sikker Slutning, at de, der ikke lære hurtigt, lære aldrig. At afsondre sig og holde sig borte fra Samtale hører derfor kun Saadanne til, som med deres daarlige Hoveder ikke due til at lære noget."

Boccaccio, den første og fuldstændigste Kilde til vor Kundskab om Dantes Levnet, giver følgende Skildring af hans Udvortes og Væsen, som han var, da han levede i Verona ved Can della Scalas Hof: "Vor Digter var af middelmaadig Legemsbygning, og da han var kommen til den modne Alder, gik han noget bøiet, og var hans Fremtræden alvorlig og rolig, og altid gik han klædt i anstændige Klæder med et saadant Snit, som passede for hans modne Alder. Hans Ansigt var langt, hans Næse kroget, Øinene snarere store end smaa, Kindbenene fremstaaende, og Underlæben gik længer frem end Overlæben. Hans Farve var bruun, Haar og Skiæg tykt, sort og kruset; og Udtrykket i hans Ansigt

var altid melankolsk og tankefuldt. Herover hændte det en Dag i Verona (da hans Værkers Ry allerede var udbredt overalt, og især den Deel af hans Komedie var kiendt af mange Mænd og Kvinder, som han har kaldt Helvede), idet han gik forbi en Dør, foran hvilken der sad nogle Kvinder, at en af disse hviskede til de andre, men dog ikke saa sagte, at det jo hørtes af Dante og af Den, som gik med ham: "Seer I ham, der gaaer ned i Helvede og op igien, naar han har Lyst, og bringer Budskab herop om dem, som ere dernede?" Hertil svarede en af de andre Kvinder enfoldigen: "Du maa sandelig have Ret i hvad du siger. Thi see, hvor hans Skiæg er kruset og hans Hudfarve mørk, af den Varme og Røg, som er dernede." Da han hørte disse Ord bagved sig, og mærkede, at Kvinderne virkelig troede, hvad de sagde, morede det ham, og ligesom fornøiet over at de havde saadanne Meninger, smiilte han og gik videre. I sit Væsen, baade offentlig og hiemme, var han i høi Grad ærbar og ordentlig, og i det Hele taget ualmindelig høflig og beleven. I Spise og Drikke var han meget maadeholdende, saavel i at nyde den paa bestemt Tid, som ogsaa i ikke at overskride Maalet for hvad der var nødvendigt; og Slugenhed kiendte han intet til, i det Ene meer end i det Andet. Fine Spiser roste han, men han nærede sig meest af grove, og overmaade dadlede han dem, der anvende en stor Deel af deres Flid paa at have udvalgte Retter og lade dem tilberede med den største Omhu; thi disse, sagde han, spise ikke for at leve, men leve snarere for at spise. Ingen var mere aarvaagen, end han, baade ved sine Studier, og ved enhver anden Omsorg, der laae ham paa Hierte; saa at baade hans Familie og hans Hustru oftere beklagede sig derover, indtil de bleve vante til hans Sædvaner og ikke meer brøde sig derom. Sielden talte han, naar han ikke blev spurgt, og da betænksomt og med en Stemme, der passede til den Materie, han talte om. Ikke desto mindre var han, hvor det fordredes, i høi Grad veltalende, og havde da et rask og ypperligt Foredrag."

Et Exempel paa hvorledes Dante kunde glemme sig selv og alt Det, der omgav ham, og give sig heelt hen, naar han blev

grebet af Noget, fortæller Boccaccio paa samme Sted. En Dag kom Digteren, imedens han opholdt sig i Siena, ind i et Apothek paa Torvet, og fik her Øie paa en Bog, som han længe havde ønsket at see. Han slog den op, og lænet over Disken, vedblev han at læse i den, uden at forandre sin Stilling, indtil langt ud paa Aftenen, og lagde slet ikke Mærke til at der imidlertid blev holdt et stort Vaabenstue, med Musik, Dands og al Slags Tummel, udenfor paa Pladsen. Og ofte, tilføier Boccaccio, hændte det, baade ved Bordet og paa Vandring i Selskab med Andre, at han, fordybet i sine Tanker, slet ikke hørte, hvad der blev talt om, og først maatte adspørges flere Gange og ligesom giøre Vold paa sig selv, før han kunde svare.

Endskiøndt Dante, efter Biographernes Vidnesbyrd, var dannet og fiin i sin Omgangstone, kunde han dog ogsaa, naar det behøvedes, affærdige en Paatrængende kort, saa at denne tabte Lysten til at komme igien. En Dag stod han saaledes, beskieftiget med sine egne Tanker, og lænede sig til et Altar i Kirken S. Maria Novella i Florents, da en kiedsommelig Snakkebroder nærmede sig til ham, og gientagne Gange forstyrrede ham ved intetsigende Spørgsmaal. Omsider sagde Dante: "Forend jeg giver dig Besked, maa du først besvare mig et Spørgsmaal. Hvad hedder det største Dyr i Verden?" Den Anden svarede, at efter hvad Plinius berettede, troede han, det maatte være Elephanten. "Nu vel", sagde Dante, "o Elephant, plag mig ikke længer!" og dermed gik han.

To andre Fortællinger, som F. Sacchetti har opbevaret i sine Noveller, og som vise, at Dante ogsaa hørte til Genus irritabile vatum, og i al Fald ikke taalte, at hans Digte bleve forvanskede, selv om det skete ufrivillig, kunne maaskee her faae Plads med det samme. Engang, siges der, da Dante gik igiennem Porten S. Piero, hørte han en Smed, som hamrede paa sin Ambolt og til samme Tid sang nogle af hans Vers, men i en forkortet og forvansket Skikkelse. Uden at sige noget, staaer Dante stille ved Smedien, tager Hammeren og kaster den ud paa Gaden, derpaa Knibtangene og lader dem gaae samme Vei, derpaa

Vægtskaal og Lodder, og saaledes flere Redskaber. Smeden vender sig nu forbittret om og raaber: "Hvad Diævelen gior I der? Er I gal?" Dante svarer: "Og hvad gior du?" — "Jeg driver mit Haandværk, siger Smeden, og I ødelægger mig mit Værktøi ved at kaste det paa Gaden." Da siger Dante: "Naar du ikke vil, at jeg skal ødelægge dine Ting, maa du heller ikke ødelægge mine." — "Hvad har jeg ødelagt for Jer?" siger Smeden. "Du synger min Bog, svarer Dante, og siger ikke Versene saaledes som jeg har skrevet dem; jeg har ingen anden Konst, og den ødelægger du for mig." Smeden vidste ikke, hvad han skulde svare, samlede sit Værktøi sammen og vendte tilbage til sit Arbeide; men naar han herefter vilde synge, sang han om Tristan og Lancilot, og lod Dante være i Fred.

En anden Gang gik Dante igiennem Gaderne i Florents, og mødte paa sin Vei en Æseldriver, som førte Feieskarn udaf Byen. Karlen gik bagefter Æselet og sang nogle Vers af Dantes Bog, og naar han havde sunget en Strophe, stødte han til Dyret og raabte: Arri! for at faae det afsted. Da Dante hørte dette, blev han vred over denne smagløse Afbrydelse, der som et Omkvæd regelmæssig ledsagede Sangen, og til den Syngendes store Forskrækkelse gav han ham et dygtigt Nakkedrag og sagde: "Det Arri har du selv sat til, det har jeg ikke skrevet."

Den opbrusende Heftighed i Charakteren, som kommer for Dagen i disse to Fortællinger, leder os paa en naturlig Maade til at omtale Dantes store Synd, Vreden, der stundom som en mørk Sky drager hen over hans lysende Billede og fordunkler det. Under sin Landflygtighed lagde han mange udmærkede Egenskaber for Dagen, et urokkeligt Mod midt i Ulykkens voldsomste Stormvind, en utrættelig Virksomhed, et uudtømmeligt Genie til at bane nye Veie, hvor de gamle lukkedes, og i det Hele en indvortes Kraft, som søger sin Mage. Men Modet blev ofte til Trods, og det gik med hans Siæls Kraft, som med de store Naturkræfter, der selv hvor de ere betvungne og arbeide i det Skiønnes og Godes Tieneste, stundom kunne rive sig

løs, naar en uventet Dæmning møder dem, og et Øieblik true med at forvandle Alt til Chaos, indtil den ordnende Aand atter svæver over Vandene, og leder de brusende Strømme tilbage i deres Leie. Der gaaer, især i den første Trediedeel af den guddommelige Komedie, en vældig, piilsnar Strømning af Had og Vrede igiennem Versenes fremadglidende Bølger; man sporer dens skiulte Gang, selv hvor den ikke kommer tilsyne, og det er den, som giver Digtet dets mørke Kraft og mægtige Fylde; men stundom løfter den sig langt over Retfærdighedens Grændser, som en Flod naar den stiger, og tilintetgiør istedetfor at straffe. Det var denne Vredesstrøm, der bruste i Digterens Aarer, da han forlod sit feige, kraftløse Parti, men som drev ham for langt til den modsatte Side, saa at han en Tidlang svigtede den Sag, han ved sin Fødsel og Tænkemaade tilhørte. Og da han fattig og forstødt stod udenfor sin Fødebyes Porte, der lukkede sig bag ham, var det denne Vrede, som et Øieblik bragte ham til at fornegte Blodets Røst og opfordre en fremmed Fyrste til at bære Vaaben imod hans Fædreland. Det er sandt, at ogsaa denne Synd var i sine Yttringer saa storartet, at den vel kan bestaae for den poetiske Domstol, og mange af Digterens Beundrere have ogsaa ladet sig nøie hermed, og have, som en nyere italiensk Forfatter siger, kun altfor ofte betragtet Dantes Domme som Guds Domme; men det maa ikke desto mindre erkiendes, at det var en Synd, og ingen ringe. Beslægtet med den var Dantes Stolthed, men denne Feil tilgiver man ham ham lettere, selv om den undertiden grændsede til Hovmod, thi han havde noget at være stolt af. Desuden kan den samme Siæl godt føle sig stolt i Bevidsthed om sin ædle Stræben ligeoverfor lavere Naturer, og dog ydmyg ligeoverfor Gud. Denne Ydmyghed lærte Dante af Skiebnen, og en dyrekiøbt Lærdom aabenbarer sig i Modsætningen imellem de to Steder i den guddommelige Komedie, hvor Digteren taler om den jordiske Berømmelse. Thi medens han paa det første Sted (Helv. XXIV. 47), da han endnu er ung og mindre prøvet, udbryder i de stolte Ord:

"Ei mens man sover
I Fiær og under Tæppe, Ry man vinder;
Og Den, hvis Liv foruden Ry gaaer over,
Paa Jorden lader sligt et Spor tilbage,
Som Røg i Luft, og Skum paa Havets Vover;"

siger han paa det andet Sted (Skiærsild. XI. 100), maaskee neppe ti Aar senere, men denne Gang i Landflygtighed og Ulykke, efterat han havde seet sine Planer strande, Haabet opløse sig i Taage, og Berømmelsen blegne, i det mindste for en Tid, da han selv blev bleg og fattig:

"Al jordisk Hæder er et Pust af Vinden,
Der kommer snart fra Nord og snart fra Sønder,
Og skifter Navn, hvergang den skifter Hiørne."

En saadan tungsindig Selvrettelse giver et dybt Indblik i Siælens Historie og forsoner med megen Stolthed.

Der var en anden Synd, af mere legemlig Natur, som Dante i sin Ungdom havde Hang til, det var Vellyst. Den skulde her ikke omtales, saameget mere, som han neppe har bukket saaledes under for dens Fristelser, som tusinde og atter tusinde Andre, dersom ikke Digterens Fortrydelse og Selvbekiendelse havde givet Anledning til en af de skiønneste Sange i hans Digt. Og det var i al Fald kun i Ungdommen, han stundom lod sig henrive til at gribe efter den jordiske Kiærlighed alene, adskilt fra den himmelske; for han blev Mand, vendte han tilbage til Reenhed i Sæder, med en moralsk Kraft, som løftede ham langt over hans egne Feiltrin. Hans Synd deles af Mange, hans Anger af Faa eller Ingen. Det er nærmest som Utroskab imod sin Elskedes Minde, at han selv opfatter og fortryder sine Vildfarelser. Hans Lidelser ved at gaae igiennem Ildens Kreds, hvor de Vellystige luttres (Skiærsild. XXVII.) antyder Tilbøieligheden til jordisk Elskov; og ligesom denne i Verden skilte ham en Stund fra Beatrices klare Billede, saaledes skiller Ilden ham her, hvor de syndige Siæle renses, fra hende selv. Hendes Navn alene giver ham Mod til at gaae igiennem Flammerne, for at naae det jordiske Paradiis,

hvor hun venter ham, og hvorfra hun skal vise ham Veien til det himmelske. I hele denne Sang skinner den skiønneste og rigeste Allegorie igiennem Stropherne, som Lyset igiennem et klart Glas paa alle Punkter, og igiennem den atter en dybere, saa at der her, som paa mange andre Steder i Digtet, kommer ligesom en dobbelt Bund tilsyne under Sangens Havflade, og vækker Ahnelsen om et uendeligt Dyb, hvor Tanker, som endnu ikke have faaet Navn, vore deres stille Væxt. Og efterat Dante derpaa har besunget sit Møde med Beatrice, kommer det deilige Sted (Skiærsild. XXX. XXXI.), hvor hun med Kiærlighedens Alvor bebreider ham hans Utroskab. Saalænge hun levede paa Jorden og han elskede hende, var han reen, og rigt begavet af Gud; men da hun døde, vendte han sig til Synd. Som i Kirken, for Guds Aasyn, knæler nu den Angrende, bekiender sine Vildfarelser og faaer Tilgivelse derfor. Vi ville ogsaa her forlade Talen om hans Feil, thi de forsvinde som mørke Pletter i det Lys, hvormed Sangen fra nu af omstraaler ham.

Men det er Pligt, i Modsætning til Det, vi nys have omtalt, endnu at dvæle et Øieblik ved Digterens mildere Egenskaber, for at man ikke skal faae et Indtryk af hans Personlighed, blot som af en Statue støbt i Jern. Thi vel var hans faste Siæl, for at blive i Billedet, ligesom af Malm, naar det gialdt om at giøre Modstand og at taale; men Gud havde dog tillige hældt saameget af Følelsernes Sølv i det Metal, hvoraf hans Væsen blev dannet, at det kunde give en mild Klang, naar det blev mildt berørt. Vi have talt om Dantes Kiærlighed, hvor den samlede sig ligesom i eet Brændpunkt og blev til en Magt, der frelste og begeistrede ham; men den samme Følelse kastede sit venlige Lys over alt det Gode og Skienne, som Digteren mødte paa sin Vandring. Og ligesom den mørkere Side af hans Charakteer, hans Alvor, Stolthed, Trods og Vrede, speiler sig i den Deel af den guddommelige Komedie, som kaldes Helvede: saaledes er Digtets anden Trediedeel, Skiærsilden, en Afglands af hans Væsens mildere Side, hvor Kiærligheden til Livet og Menneskene, med stedse voxende Magt, paa mangfoldige Steder giennembryder det

Eler af tungsindig Foragt og mørk Alvor, hvormed Ulykken havde indhyllet en Natur, som oprindelig var kiærlig og tillidsfuld. Den, der har giennemlæst Skiærsilden, ligefra det Sted, hvor Digteren møder sin Ungdomsven Casella, indtil Slutningsscenen, hvor han med angrende Hengivelse knæler for Beatrice, behøver ikke engang det Vidnesbyrd, som la vita nuova, Bogen om hans Ungdoms-Elskov, giver, for at overbevises om, at Dante var kiærlig, god og from. Og hvor Talen er om Sialens mildere Egenskaber, bør det heller ikke glemmes, at han elskede de skiønne Konster, især Musik, men fremfor Alt Naturen; thi at føle sig stærkt og sympathetisk berørt af den evige Skiønheds Aabenbaringer, er altid Tegn paa et ædelt og kiærligt Sind. Hvormange Billeder har Digteren ikke hentet paa sine ensomme Vandringer i Mark og Skov, ved Havets Strandbred og i de dybe Dales afsides Fristeder? Hvor fulde af Trøstab og Kiærlighed ere ikke de over hele Digtet adspredte Naturskildringer: Sneens langsomme Fald paa Klippetoppene, Biergstrømmenes brusende Løb imellem Kløfterne, Havets vildeste Brænding og blideste Hvile, Trækfuglenes Flugt igiennem Luften i lange Skarer og Duernes sagte Dalen til deres Reder,

"med aabne, stille Vinger,
Af Villien baarne giennem Luftens Sale;

Blomsternes Duft, naar de aabne og lukke sig, Ildfluernes glimtende Lysning paa Viinhøstens Tid, og Stiernebilledernes bævende Glands, naar de ensomt ved Nat vandre hen over Himlen; Solens Opgang og Nedgang, medens Morgenskyerne rødme, og Aftenklokkens veemodige Klang, der lyder som om Dagen græd, fordi den skulde døe, og bringer den fierne Vandringsmand til at længes efter Slægt og Venner. Maa Den, der har følt og skildret alt Dette, ikke have havt et kiærligt Sind?

Men Dante elskede ikke blot Jorden og det Skabte, han elskede Skaberen fremfor Alt og længtes efter Himlen. Over flere af de kirkelige Forhold, der paa hans Tid vare Troesgienstande for Katholikerne, havde han et friere, mere fordomsfrit Blik, end

sin Samtid; men aldrig forvildede dette sig dog udenfor Christendommens Grændser. Midt i al sin Lærdom beholdt han et gudhengivent Sind, og blandt alle Videnskaber var den ham den dyrebareste, der lærer Mennesket at troe, at haabe og at elske. Skiebnen viste ham de menneskelige Tings Forgængelighed, og bragte ham tidlig til at vende sine Blikke med Længsel og Haab imod en bedre Verden, hvor den Kiærligheds Lykke, som her i jordisk Forstand var visnet for ham, skulde blomstre paany i en skiønnere og renere Glands. Vi kunne ikke slutte dette Omrids af Digterens mangfoldig bevægede Liv med noget bedre Ord, end med hans egen Bekiendelse: "Saaledes troer jeg, saaledes forsikkrer jeg, og saaledes er det min Overbeviisning, at jeg skal vandre til et andet, bedre Liv efter dette, til det Liv, hvor den herlige Kvinde lever, som min Siæl har elsket." Og der er han vandret hen, og der har han levet et Dieblik af Evigheden, imedens fem Aarhundreder ere rullede over Jorden.

Beatrice.

Gjennem hele Oldtiden, fra den Dag af, da Eva fristede Adam og Paradisets Porte lukkedes efter dem, var det som om Manden bar et hemmeligt Nag til Kvinden og lod hende bøde for den Salighed, han havde mistet. Han forviste hende til Husets inderste Kammer, han lod hende bære Vand og koge Mad og føde Børn med Smerte; men han lod hende ikke dele sine Tanker og sin Gierning, han giorde hende til sin Slavinde, men ikke til sit Livs Ledsagerinde. De gik vel ved Siden af hinanden paa Veien, men hun gik taus, med sænket Hoved, bøiet under Byrdens Vægt som et taalmodigt Lastdyr; han bar kun sine Vaaben og vandrede kold og stolt, ensom midt i sin Storhed, som man endnu kan see den vilde Høvding gaae over Stepperne, fulgt af sine ydmyge Hustruer. De fulgtes ad, men det var dog som om de ikke kiendte hinanden. Da forbarmede Gud sig over Menneskene, og da Tidens Fylde kom, lod han sin Søn fødes af en jordisk Kvinde. Og overalt hvor hun i sin rene Glands og Skiønhed, med sit hellige Barn paa Armen, mødte de veifarende Folk, der hævede Kvinden frit sit Hoved, Byrden faldt af hendes Skuldre, og Mand og Hustru kiendte hinanden igien, som i Livets første Dage.

Fra nu af oprandt der med Christendommen en ny Frihedens og Kiærlighedens Tid for Kvinden, og saa mørkt og ensomt hendes Liv hidtil havde været, saa lyst og straalende blev det nu efterhaanden; ja i de første Aarhundreder, i Forfølgelsens Tider,

faldt der en meer end jordisk Glands over de christne Kvinder. Da lærte Manden at kiende, at det ikke blot var ham, der var stærk; hans Hustru steg ned med ham i de skiulte Bierghuler og i Katakombernes mørke Kamre, trøstede ham naar han led, hævede hans Mod naar han forsagede, og hialp ham med stille Styrke at bære sit Kors; hun stod ved Siden af ham blandt de hedenske Dommere og Bødler, og bekiendte sin Tro med begeistret Mod; hun steg med ham paa Baalet og vandt en Martyrkrone, der tidt var mere reen og straalende end hans.

Og ikke blot i Himlen fik hun Løn for hvad hun havde lidt; af Christendommen udviklede sig efterhaanden i Tidernes Løb den Ridderaand, hvis skiønneste Blomst var en begeistret Tilbedelse af Kvinden. Thi førend Ridderligheden udartede til at blive en huul Form og et tomt Galanteri, var den en ærbødig Hylding af Skiønhedens og den kvindelige Yndes hellige Magt, en Hylding, der endnu ikke var tillært Levemaade, men som, dybt begrundet i Tidens Aand, udsprang af Mandens Siæl ligesom med en Naturnødvendighed. Ridderligheden var baade en Kamp og en Hvile, en Kamp for at beskiærme Svagheden, en Hvile i Sædelighedens og de kvindelige Dyders Skygge; den var en begeistret Tro paa Kiærlighedens Ideal, men en Tro, som rensede og forædlede uden at blødgiøre. Det var ikke blot den jordiske Besiddelse, Ridderen stræbte efter, men han følte en Trang til at elske og tilbede, til at give sig hen for noget Andet, der ligesom var en Rest af den begeistrede Bevægelse, hvori Hierterne vare komne i Christendommens første Tider. I enhver ædel og mandig Kiærlighed er der endnu en Levning af denne Drift til at beskiærme den Elskede, en Drøm om at offre sig for hende; men i hiin Kiærlighedens Guldalder blev Drømmen til Handling, og Kvinden havde en Magt i Verden, der grændsede til det Vidunderlige. Et Smiil af hende kunde bringe hundrede Sværd af Skeden og faae Byer til at reise sig imod Byer; men vinkede hun med sin hvide Haand, da satte Ridderen sig ved hendes Fødder og sang om sin Elskov; og da havde hun den ædle Indflydelse, at virke beroligende og dannende, at stille Lidenskabens vildeste Storm, og lære ham at seire ikke

blot over Andre, men over sig selv. Livet i de sydlige Lande, og jeg tænker her nærmest paa Italien, var ligesom en Blanding af solvarme Dage, hvor Sværdet klang og Skioldene raslede, og af stille, maanelyse Nætter, hvor Troubadourens Sang og Strængeleg fyldte Luften med Toner. De bedste og ædleste Kræfter voxede, som Blomster af en solbeskinnet Eng, op af denne Tid, da Troen var Menneskets ene Skytsengel og Kiærligheden den anden, da "Gud og min Dame" var Ridderens Valgsprog, og han i enhver Kvinde saae et Billede af den hellige Jomfru og kaldte dem begge Madonna.

Vel havde Ridderligheden i det trettende og fiortende Aarhundrede ogsaa sin stærke Skyggeside; Krønikerne fortælle nok om den Splid og Herskesyge, der sønderrev Italiens Stæder og giorde hvert Huus til en Fæstning, Novellerne om den tøilesløse Vellyst, som i Skiønheden kun saae det Jordiske, ikke det Evige; men selv det ædleste Træ skyder vilde Sideskud, og for Den, der fæster sit Øie længe nok paa det brogede Billede af hiin fremfarne Tid, saaledes som Historien og Digtet har oprullet den for os: for ham vil dens Vildfarelser træde tilbage som den dunkle Baggrund, der giør de mange lysende Skikkelser dobbelt lyse; han vil i den vilde Kamp og den sandselige Elskov kun see det raa Naturstof, af hvilket Ridderlighedens og Kiærlighedens Konstnere dannede deres Billeder, og naar han nævner Tiden, vil han give den Navn efter det Klareste og Høieste, den frembragte, ikke efter det Ringeste og Mørkeste. Men i al Fald vil han see, at Kiærligheden dengang ikke var et Mundsveir eller en ufrugtbar Drøm, men en vældig Magt, der fordømte eller frelste, der blev til Fald for Mange og for Mange til Opreisning.

Saaledes var den Tidsalder, i hvilken Dante fødtes; og som ethvert Genie ikke blot er Blomsten til den nye Tid, men ogsaa Frugten af den gamle, saaledes var han en moden Frugt af det trettende Aarhundredes ædle Ridderaand, en mandig Siæl, i hvilken Kiærligheden ikke blot speilede sig som en deilig digterisk Drøm, men slog Rod som en sædelig Magt, og fastholdt af en trofast Villie, blev Spiren til hans Livs herligste Gierning. Det

hænder vel endnu stundom, at Gud vækker et Menneske ved en Kvindes Røst; dengang hørte man saa at sige altid Stemmer fra Himlen i hendes Tale, som Elskeren lyttede til med brændende Andagt. Det gaaer med enhver stor Gjerning i Livet, som med Planten, der voxer, at mange forskjellige Kræfter maa virke tilsammen for at fremme dens Udvikling, og det er vanskeligt at sige, hvad der virker meest, Jordens nærende Safter, Himlens Lys og Luft, eller de hærdende Regnskyl og Storme: men allesammen udrette de dog Intet uden den hemmelighedsfulde, vækkende Kraft, der ligger i Foraarets Komme og først kalder Frøkornet op af Vinterdvalen. Og saaledes gik det ogsaa med Dante. Hans guddommelige Komedie, der som et Kæmpetræ slaaer sine Rødder dybt i Jordens Afgrunde og løfter sin Krone op over Skyerne, drog Næring af hans medfødte Naturs kraftige Jordbund, og blev hærdet i Skiebnens Regnskyl og Storme; men den første Tanke til Digtet, i hvilken hele dets følgende Værk laae slumrende indsluttet, blev vækket af Kiærligheden til Beatrice, der kom til Digterens Hierte, som Foraaret kommer til Jorden.

Fortællingen om denne Kiærlighed har Dante nedlagt i en lille Bog, kaldet Vita nuova, eller Ungdomsliv. Den er ligesom Forspillet til den guddommelige Komedie; og jeg skal i den følgende, korte Fortælling om Dantes og Beatrices Kiærlighed saavidt muligt indskrænke mig til at oversætte Digterens egne Ord, og kun stræbe at forbinde det Adskilte og oplyse det Dunkle.

"Paa den Tid, fortæller Boccaccio, paa hvilken Himlens Blidhed atter iforer Jorden dens Prydelser, og giør den smilende overalt ved at blande mange Slags Blomster imellem de grønne Blade: var det Skik i vor Stad, at Mænd og Kvinder holdt Fest i deres Kvarteer, Enhver uden Forskiel og i mindre Selskaber. Som Følge heraf havde Folco Portinari, en meget hæderlig Borger fra den Tid, den første Mai (1274) samlet Naboer og Gienboer til en Fest hiemme i sit eget Huus. Blandt disse Giæster var ogsaa Alighieri, og, som Børn gierne pleie at følge deres Forældre, især til de Steder, hvor der er Lystighed paafærde, saaledes fulgte med ham hans Søn Dante, der endnu

ikke havde fyldt sit niende Aar. Det hændte sig der, at Drengen, da den første Aaretning var forbi, gav sig til at lege med de andre Børn af hans Alder, af hvilke der vare Mange, baade Drenge og Piger, og morede sig med hvad han i sin spæde Alder kunde finde paa. Iblandt denne Flok af Børn var der ogsaa en Datter af hiin Folco, ved Navn Bice, det vil sige Beatrice, omtrent otte Aar gammel, smuk, som et Barn kan være, yndig i sine Lader og meget tækkelig; og langt mere alvorlig og besteden i Væsen og Tale, end man skulde vente af hendes barnlige Alder. Og desforuden havde hun meget fine og vel ordnede Ansigtstræk, som ikke blot vare skiønne, men saa fulde af Ærbarhed og Ynde, at hun af Mange blev anseet næsten for en Engel. Saaledes som jeg afbilder hende, eller vel endnu langt skiønnere, viste hun sig altsaa ved denne Fest for Dantes Oine, jeg troer ikke for første Gang, men da først med Magt til at vække Elskov; og ihvorvel han var en Dreng, optog han hendes Billede i sit Hierte med saa stor Inderlighed, at det fra den Dag aldrig drog ud deraf saalænge han levede."

Dante selv, der i den dobbelte Egenskab af Elsker og Digter, tillagde Alt hvad der angik Beatrice, saaledes ogsaa Tiden og Alderen, en dybere, mystisk Betydning, fører hende og sin Kiærlighed ind paa Scenen med følgende, næsten høitidelige Ord: "Allerede ni Gange siden min Fødsel var Lysets Himmel i sit Kredsløb om sig selv vendt tilbage til det samme Punkt, da min Siæls ophøiede Herskerinde første Gang fremstod for mine Oine, hun, som blev kaldet Beatrice af Mange, der ikke vidste, hvad de skulde kalde hende. Hun havde allerede været saalænge i dette Liv, at Stiernehimlen i den Tid havde bevæget sig Tolvtedelen af en Grad imod Osten; saa at hun viste sig for mig i Begyndelsen af sit niende Aar, og jeg saae hende i Slutningen af mit niende Aar. Og hun viste sig for mig klædt i en saare ædel, ydmyg og ærbar rød Farve, omgiordet og smykket paa en saadan Viis, som det sømmede sig for hendes unge Alder. I det Oieblik siger jeg for sandt, at Livets Aand, som boer i Hiertets hemmeligste Kammer, tog paa at skiælve saa stærkt, at den føltes forfærdeligen

i de mindste Pulsaarer; og skiælvende sagde den disse Ord: Der kommer en Gud, som er stærkere end jeg og skal beherske mig!"

Fra den Dag af "herskede Amor over hans Siæl," og i samme Maal som han selv voxede, tiltog hans Kiærlighed til Beatrice, saa at han endnu medens han var Barn mangfoldige Gange gik hen for at søge hende; men endnu havde de ikke talt med hinanden. Hvorledes dette skete første Gang, fortæller Digteren paa følgende Maade: "Da der var gaaet saa mange Dage, at netop de ni Aar vare udrundne siden jeg første Gang saae hiin ædle Mø, begav det sig paa den sidste af disse Dage, at den vidunderlige Kvinde lod sig tilsyne for mig, klædt i den hvideste Farve, imellem to andre ædle Damer, som vare ældre end hun, og i det hun gik igiennem Gaden, vendte hun sine Øine henimod den Side, hvor jeg meget frygtsom stod, og i sin uudsigelige Høviskhed, for hvilken hun nu faaer sin Løn i det andet Liv, hilste hun mig saa mildt, at jeg i den Stund tyktes at see Salighedens yderste Grændse. Den Time, da hendes milde Hilsen kom til mig, var just den niende Time paa den Dag, og eftersom dette var den første Gang, hendes Ord bevægede sig for at gaae til mine Øren, fik jeg saa høi en Glæde deraf, at jeg ligesom beruset gik bort fra alle Mennesker. Skiult i en ensom Krog af mit Kammer, gav jeg mig til at tænke paa den Hulde, og imedens jeg tænkte paa hende, kom der en blid Drøm over mig, i hvilken jeg havde et underligt Syn. Thi jeg syntes at see i mit Kammer en ildfarvet Taage, og i den Skikkelsen af en Herster, forfærdelig at see til for dem, der betragtede ham; men selv forekom han mig fuld af Glæde, og i sin Tale sagde han mange Ting, som jeg ikke forstod, undtagen nogle faa Ord, iblandt hvilke jeg hørte disse: Jeg er din Herre! I hans Arme syntes jeg at see en nøgen Skikkelse sove, blot indhyllet i et rødt Klæde. Lettelig kiendte jeg, at det var den frelsende Kvinde, som Dagen i Forveien havde værdiget mig sin Hilsen. Og i den ene Haand syntes det mig, at han holdt en Gienstand, som var heelt i Brand; og det forekom mig, at han sagde: See det er dit Hierte! Og en Stund derefter syntes det mig, at han vakte hende, der sov, og giorde sig saamegen Møie, at han fik hende

til at spise det som brændte i hans Haand; og hun spiste det tvivlraadigen og bange. Lidet varede det derefter, saa forvandlede hans Glæde sig til den bittreste Graad, og saaledes grædende tog han atter denne Kvinde i sine Arme, og med hende syntes det mig, at han foer imod Himlen; hvorover jeg led saa stor en Kummer, at min svage Søvn ikke kunde bære den, men løste sig, og jeg vaagnede. Og i det jeg tænkte paa det Syn, jeg havde havt, besluttede jeg at meddele det til Mange, som vare berømte Sangere paa den Tid; og eftersom jeg allerede havde opdaget hos mig selv den Konst at tale i Riim, besluttede jeg at digte en Sonet, i hvilken jeg vilde hilse alle Amors Trofaste, og fortælle dem hvad jeg havde seet i Drømme, og bede dem at dømme om mit Syn." — Den derpaa følgende Sonet, som kortelig fortæller dette Syn, var Dantes første bekiendte Digt, og vakte, vel især paa Grund af Digterens Ungdom, stor Opsigt iblandt den Tids Sangere, saa at endog den meest berømte af disse, Guido Cavalcanti, skrev en Sonet til Svar; og dette var Oprindelsen til hans og Dantes Venskab.

Men Dante vedblev imens at elske og at digte, og alle de samme Følelser, som endnu betegne den første Kiærlighed: Undseelse, Ydmyghed og Frygt, Længsel og Haab, dyb Sorg og salig Glæde, gik i al deres Reenhed og Styrke igiennem hans Hierte, og afspeile sig efterhaanden i Fortællingen om hans Ungdomsliv. En Elsker lægger Betydning i alt, hvad der angaaer hans Elskede, han tager Varsel af hendes Navn og Alder; og jeg har allerede giort opmærksom paa et lignende Træk hos Dante, som tillagde Tallet Ni, der ofte forekommer i hans Elskovs Historie, en særegen, mystisk Betydning. Det er den unge Elskers første Drift at skiule sin Kiærlighed, som en hemmelig Skat, for alle Andre; og endskiøndt Dante blev syg og bleg af Elskov, saa hans Ansigt vidnede imod ham, kom Beatrices Navn dog endnu ikke over hans Læber; han nøiedes med at see hende i Frastand, glad ved en Hilsen af hende, glad ved i Kirken at kunne blande sin Stemme med hendes. Selv fortsætter han Fortællingen derom paa følgende Maade. "Fra den Tid, jeg havde havt dette Syn, begyndte den

naturlige Aand (Legemets Livskraft) at hindres i sin Virksomhed, fordi min Siæl var ganske hengiven til Tanken paa den Yndige; hvorover jeg inden kort Tid blev saa svag og skrøbelig, at jeg bedrøvede mange af mine Venner ved mit Udseende; og der var Mange, som fulde af Skadefryd søgte ivrigen at faae det at vide, som jeg reent vilde skiule for Andre. Og da jeg fornam deres ondskabsfulde Spørgsmaal, saa svarede jeg dem ifølge Amors Villie, som befalede mig efter Fornuftens Raad: at Amor var Den, der havde handlet saaledes med mig; jeg nævnede Amor, fordi jeg i mit Ansigt bar saamange af hans Mærker, at han ikke kunde blive skiult. Og naar de spurgte mig: Ved hvem har da denne Amor lagt dig saaledes øde? saa smiilte jeg og saae paa dem, og sagde dem Intet. En Dag begav det sig, at den Yndige sad paa et Sted, hvor der hørtes Ord til Priis for Ærens Dronning, og jeg stod paa en Plads, fra hvilken jeg kunde see mit Hiertes Salighed; og midt imellem hende og mig i lige Linie, sad en ædel Kvinde af et meget tækkeligt Udvortes, som ofte saae hen paa mig, forundret over min Stirren, der syntes at ende ved hende; saa at der var Mange, som lagde Mærke til hendes Blikke. Og saa meget blev der givet Agt derpaa, at da jeg gik bort fra dette Sted, hørte jeg sige tæt ved mig: See, hvor denne Kvinde lægger hans Stikkelse øde! og da de nævnede hendes Navn, hørte jeg, at de talte om hende, der havde siddet midt i den lige Linie, som gik ud fra den yndefulde Beatrice og endte i mine Öine. Da blev jeg meget glad ved Visheden om, at min Hemmelighed ikke den Dag var bleven aabenbaret for Nogen ved mine Blikke, og strax tænkte jeg paa at giøre denne fagre Kvinde til en Skiærm for Sandheden; og saameget udrettede jeg i kort Tid, at Mange, som talte med mig, troede at vide min Hemmelighed. Med denne Kvinde skiulte jeg mig i nogle Aar og Maaneder, og for at giøre de Andre meer troskyldige, skrev jeg om hende adskillige smaa Sange." Saa frygtsom var Dante endnu i sin ungdommelige Kiærlighed, at han, for at kunne nævne sin Elskede i et af disse Digte uden at røbe sig, i en Serventese besang tredsindstyve af de skiønneste Piger i Florents; og atter lægger han en dyb Betydning

deri, at Beatrices Navn ved et Tilfælde blev det niende i Ræk-
ken. Hans Elskov helliger Alt hvad der staaer i Forbindelse med
Beatrice, de Steder, hvor han har seet hende, den Vei, hun har
gaaet, de Mennesker, hun har kiendt. "Nogen Tid derefter, for-
tæller han, behagede det Englenes Herre at kalde til sin Herlighed
en ung Pige fra den samme Stad, der var meget tækkelig og
yndig at see til; og jeg saae hendes Legeme ligge uden Siæl midt
iblandt mange Kvinder, som græd ynkværdigen over hende. Da
det randt mig i Hu, at jeg fordum havde seet hende i Selskab
med hiin, den deiligste af Alle, kunde jeg ikke holde mine Taarer
tilbage, men jeg græd og besluttede at sige nogle Ord om hendes
Død, til Vederlag fordi jeg stundom havde seet hende sammen
med min Elskede." Derefter drager Dante bort og kommer tilbage,
men overalt følger Tanken om Beatrice ham, og Sangen fødes
yndigen af hans Længsel. Den unge Dame, som havde været "en
Skiærm for hans Elskov", forlod imidlertid Florents og bosatte sig
paa et andet Sted. Da aabenbarede Amor sig for Dante paa
en Reise, let klædt som en Pillegrim, der kommer langveis fra,
og sagde til ham, at han skulde vælge sig en Anden istedetfor
hende som var borte, og nævnede ham En. Da Dante nu kom
tilbage til Florents, opsøgte han denne Anden, og tiente hende
tilsyneladende saa ivrig, "at mange Folk talte derom meer end
bøvist var". Og da Rygtet kom til Beatrices Øren, troede hun
derpaa, og negtede ham den Hilsen, "hvori al hans Salighed be-
stod." Hvad Magt der kan ligge i en Kvindes Hilsen, veed vel
Enhver, som har elsket; men aldrig har Nogen før eller siden
skildret den skiønnere, end Dante ved denne Leilighed. "Naar hun
nærmede sig", siger han, "saa var det mig, ved Haabet om hendes
yndige Hilsen, som om jeg ingen Fiender havde mere; der strømmede
en Ild af kiærlig Mildhed igiennem mig og fik mig til at tilgive
Enhver, som havde krænket mig. Og hvo der da havde bedet
mig om Noget, ham vilde jeg med Ydmyghed i mit Aasyn ikke
have svaret andet end: Kiærlighed. — Da denne Salighed blev
mig negtet, paakom der mig saa stor en Smerte, at jeg skilte
mig fra Menneskene og gik hen til et ensomt Sted for at væde

Jorden med bittre Taarer; og da min Graad var standset noget, satte jeg mig i mit Kammer, hvor jeg kunde klage, uden at høres, og der sov jeg ind grædende, som et Barn, der er straffet." Men i Drømme aabenbarede Amor sig for ham og sagde ham Grunden til Beatrices Vrede, og bød ham skrive nogle Digte, ikke ligefrem til hende, men dog saaledes, at hun deraf kunde lære hans Kiærlighed at kiende. "Send dem ikke, sagde Amor, til et Sted, hvor hun hører dem uden mig, men lad dem ledsages af sødt, harmonisk Strængespil; deri skal jeg være tilstede, saa tidt det behøves."

Fra denne Stund af begyndte Dante lidt efter lidt at nærme sig Beatrice i sine Digte, men dog endnu med langsomme Skridt og bange for at røbe for meget. Hans Sonetter og Canzoner ere endnu kun Gaader og dunkle Hentydninger, der bevæge sig paa Grændsen af det Almindelige; men dog sporer man i dem allerede, hvorledes hans Aand vorer med den vorende Kiærlighed, og ved Siden af en næsten kvindelig Blufærdighed og Ynde, aabenbarer der sig Glimt af den mandige Kraft, som, kæmpende med et udannet Sprog og med stridige Tanker, omsider skulde overvinde Alt og tvinge baade Tanker og Sprog til at lyde sig. Allerede begyndte man hist og her at aîne Grunden til hans Frygtsomhed naar Beatrice var tilstede, og det gik dengang som det altid gaaer, de unge Piger loe af en Kiærlighed, der var saa stærk, at den giorde Elskeren svag, saa stormende, at den betog ham Mælet, saa ydmyg, at den knælede i Frastand, saa reen, at den nøiedes med en Hilsen. Naar da Beatrice og hendes Veninder havde giort sig lystige over den tause, drømmende Elsker, gik han tilbage til sit Kammer, græd og sagde: "Kiendte denne Kvinde min Tilstand, saa troer jeg ikke, at hun vilde spotte mig, men jeg troer, at hun vilde føle stor Medynk." Men omsider kom den Tid, da hans Følelse, som en Flod, der længe har været trængt tilbage, brød mægtig frem og gav sig Luft i en deilig Canzone, der hurtig udbredte hans Ry og satte ham øverst iblandt Italiens Digtere paa den Tid, og som fremfor Alt er mærkelig derved, at den indeholder den første, endnu neppe synlige Spire til den guddommelige Komedie. Han fortæller herom Følgende:

"Efterat mange Mennesker af mit Udseende havde begrebet mit Hiertes Tilstand, var der engang nogle Kvinder forsamlede for at fornøie sig i hinandens Selskab, og de kiendte vel mit Hierte, thi Enhver af dem havde været tilstede ved mange af mine Nederlag. Og ret som jeg gik i mine Tanker i Nærheden af dem, som Tilfældet førte mig, kaldte en af disse hulde Piger paa mig. Hun, som havde kaldt paa mig, talte meget venligen, saa da jeg var kommen hen til dem og saae, at min hulde Dame ikke var med dem, fik jeg Mod og hilste dem og spurgte, hvad de ønskede? Der var mange Piger, og nogle af dem loe til hverandre. Der var andre, som betragtede mig og ventede paa hvad jeg vilde sige. Der var atter andre, som talte med hinanden. Nogle af dem vendte deres Øine imod mig og kaldte mig ved Navn og sagde disse Ord: "Til hvad Ende elsker du din Dame, siden du ikke kan udholde hendes Nærværelse med dine Øine? Thi Maalet for en saadan Elskov maa sandelig være noget ganske Nyt." Og da hun havde sagt dette, begyndte ikke blot hun, men alle de andre synligen at vente, hvad jeg vilde svare. Da sagde jeg disse Ord: "Madonna! Maalet for min Elskov var før en Hilsen af den Dame, som I maaskee mene; deri bestod min Salighed og det var Maalet for alle mine gode Ønsker. Men efterat det har behaget hende at negte mig sin Hilsen, har min Herre Amor af sin Naade lagt al min Salighed i Noget, som jeg ikke kan miste." Da begyndte disse Kvinder at tale indbyrdes, og ligesom vi stundom see Regnen falde, blandet med skiøn Snee, saaledes syntes mig at see deres Ord, blandede med Sukke. Og efterat de havde talt noget sammen, sagde den samme Kvinde, som først havde talt til mig, disse Ord: "Vi bede dig, at du vil sige os, hvori denne din Salighed bestaaer." Og jeg svarede hende og sagde: "I de Ord, som prise min Herskerinde." Og hun svarede: "Dersom du har talt sandt i de Ord, hvori du skildrer din Tilstand, saa maa du have handlet med anden Hensigt." Da tænkte jeg paa disse Ord, og næsten skamfuld skiltes jeg fra dem og sagde til mig selv: Eftersom der er saa stor Salighed i de Ord, der prise min Herskerinde, hvorfor har jeg da

fort anden Tale? Og jeg besluttede fra nu af kun at vælge det til Stof for min Tale, som var til Priis for den Yndige."

Den første Frugt af denne Beslutning hos Dante var hiin ovennævnte Canzone (Donne, che avete intelletto d'amore), der baade i det Hele betegner et Vendepunkt i hans Sangerliv, som fra nu af blev mere kraftigt og bevidst, og hvis anden Strophe viser, at Tanken om den guddommelige Komedie, eller i det mindste om Helvede allerede dæmrede i Digterens Siæl. Efterat have indledet Sangen med nogle Ord til alle de Kvinder, som vide, hvad det er at elske, fortsætter han neml ig paa følgende Maade: "En Engel paakaldte Gud og sagde: Herre! i Verden seer man et Vidunder, hvis ædle Væsen udspringer af en Siæl, som kaster Straalerne af sin Glands heelt op til os. Og Himlen, som ikke havde anden Mangel, end den, at fattes hende, bad Herren om hende, og alle de Hellige anraabte ham i deres Bønner; ikkun den fromme Medlidenhed forsvarede min Sag. Hvad svarer Gud, hvad beslutter han om min Elskede? "Mine Kiære! finder Eder roligen i at Eders Længsel lever, saalænge jeg vil det, paa Jorden, hvor der findes En, som frygter for at miste hende, og som engang skal sige til de Fordømte i Helvede: Jeg har seet de Saliges Haab." Da Dante skrev denne Sang, var han i det Høieste fem og tyve Aar gammel; og Beatrice, som formodentlig allerede i flere Aar havde været gift med Messer Simone dei Bardi, var altsaa fire og tyve. Det er tydeligt af den anførte Strophe, at Dante bestandig frygtede for at hans Elskede skulde døe; hun havde altid været bleg og fiin at see til, og maaskee led hun allerede af den Sygdom, hvilken den nu har været, der kort Tid efter rev hende bort. Og efter denne Canzone fulgte nu Digt paa Digt, kortere eller længere, snart besyngende Beatrice, hvis Navn dog aldrig nævnes, snart Amors Magt og Kiærlighedens Væsen.

Nogen Tid efter blev Dante farlig syg, og Ahnelsen om Beatrices Død meldte sig atter, stærkere end før, og blandede sig i hans Feberdrømme. "Da jeg paa den niende Dag, fortæller han, følte en ulidelig Smerte, faldt der mig en Tanke ind, og det var

om min Elskede. Og da jeg havde tænkt noget paa hende, vendte jeg atter Tanken til mit svage Liv, og ved at see, hvor kort dets Varighed var, selv naar det var sundt, begyndte jeg at græde hos mig selv over saa stor en Elendighed. Og jeg sukkede dybt og sagde: Nødvendigt er det, at ogsaa den yndige Beatrice engang maa døe. Og derover paakom mig saa stor en Forfærdelse, at jeg lukkede Øinene og begyndte at tænke vildt som et vanvittigt Menneske." De Syner, han i sine Feberdrømme havde, beskriver han i en af sine skjønneste Canzoner, hvis Billeder varsle om den guddommelige Komedies Digter.

"Imens jeg tænkte paa mit Liv, det svage,
Og paa hvor snart de sidste Pulsslag banke,
Græd Amor i mit Hierte høit herinde.
Min Siæl forfærdet gav sig til at klage,
Og sukkende jeg sagde i min Tanke:
Ak, ogsaa hun skal døe, min Herskerinde!
Saa svar Forvildelse mig monne binde,
At mat jeg lukked mine Øienlaage,
Og, som i vildsom Taage,
Livsaanderne hvorhen dem lyster strømme.
Da skued jeg i Drømme,
Hvad sandt og virkeligt var ingensinde;
Jeg hørte Kvinder med fortvivlet Stemme
Tilraabe mig: Du har i Graven hiemme!"

"Forunderlige Ting, som Feberdrømme,
Fornam jeg da forbi mit Øie drage;
Jeg vandred ad en Vei, jeg ikke kiendte,
Jeg Kvinder saae, hvis Haar udslagne strømme,
Og hørte deres Graad og høie Klage,
Der Sorgens Flammepile mod mig sendte.
Lidt efter lidt mig tyktes, at det hændte,
Jeg Solen mørknes saae og Stierner træde
Paa Himlen frem og græde,

Og Fugle faldt ned, som de sig bære,
Og hele Jorden bæve;
Men bleg og hæs en Mand sig til mig vendte,
Og mæled: Er du om min Nyhed kyndig?
Død er din Elskede, som var saa yndig."

"I Taarer badet, jeg mit Die hæved,
Og Engle saae jeg, liig en Regn af Manna,
Tilbage flyve op til Himmerige;
Og foran dem en lille Sky der svæved,
Bag hvilken Alle raabte: Hosianna!
Hvis meer de sang, saa skulde jeg det sige.
Da sagde Amor til mig: Op du stige!
Hun, som vi elske, ligger hist paa Baare!
Mig mine Drømme daare,
Saa død jeg troer at see min Herskerinde,
Og seer, hvordan en Kvinde
Bedækker hende med Liigsloret Flige.
Sand Ydmyghed fra hendes Aasyn smiler,
Som om hun sagde tauś: I Fred jeg hviler."

Derefter syntes det Dante, at han vendte tilbage til sit Kammer og saae imod Himlen; "og saa stærk var min Indbildning, vedbliver han, at jeg begyndte at raabe høit med virkelig Stemme: O du skionne Siæl, hvor salig er Den, som seer dig! Og da jeg sagde disse Ord med smertelig Graad, og kaldte paa Døden, at den skulde komme til mig: troede en ung og ædel Dame, der sad ved min Seng, at min Graad og mine Ord var en Veeklage over Sygdommens Smerter, og begyndte med stor Frygt at græde. Herover lagde de andre Kvinder, som vare i Stuen, Mærke til at jeg græd, ved det de saae hende fælde Taarer; de lode da hende, som var nær i Slægt med mig, gaae bort, og nærmede sig til mig for at vække mig, da de troede, at jeg sov, og sagde: Sov ikke meer og tab ikke Modet! Og da de saaledes kaldte paa mig, borte min stærke Indbildning op, just

i det Dieblik jeg vilde sige: O Beatrice, velsignet være du! Og allerede havde jeg sagt: O Beatrice! da jeg vaagnede og lukkede Dinene op og saae, at jeg bedrog mig; og med alt det jeg kaldte hende ved Navn, var min Stemme dog saa svag af Hulken, at disse Kvinder ikke kunde forstaae mig. Og endskiøndt jeg undsaae mig meget, vendte jeg mig dog, ved en Mindelse af Amor, henimod dem. Og da de saae mig, begyndte de at sige: Man skulde troe, at han var død; og spurgte mig, hvad jeg havde været bange for? Da jeg nu var kommen noget til mig selv igien, og mærkede, at mit Syn havde været Indbildning, svarede jeg dem: Jeg skal sige Eder, hvad der hændte mig. Da fortalte jeg dem det, jeg havde seet, fra Begyndelsen til Enden, men om Navnet paa den Yndige taug jeg stille."

Efter denne Sygdom var det ligesom om Digterens Kiærlighed traadte ind i et nyt Stadium. Han havde seet Graven aaben foran sig og Englene bære Beatrices Siæl ind i Himlen; og hans Følelse for hende, som altid havde været reen og ædel, blev nu meer og meer en from Tilbedelse, der var saa fri for al Skinsyg Egenkiærlighed, at det tvertimod var hans høieste Glæde at see hende blive beundret af Andre. Maaskee gik det ogsaa med hende, som det ofte gaaer med dem, der døe i en ung Alder, at hendes Legeme blev meer og meer aandeligt og forklaret, alt som hun nærmede sig Graven; thi over deres Ansigt, som ere indviede til Døden, falder der ofte, endnu medens de vandre paa Jorden, et Skiær af Himlens Glands, ligesom man kan see fierne Biergtoppe lyse, førend Solen endnu har ladet sig tilsyne. "Den yndige Kvinde, siger Dante, kom i saa stor Gunst hos Alle, at naar hun gik paa Veien, løb Folket til for at see hende, hvorover jeg følte en vidunderlig Glæde. Og naar hun var nærved Nogen, kom der en saadan Ærbarhed i hans Hierte, at han ikke vovede at slaae sine Dine op eller at svare paa hendes Hilsen; og om dette kunne Mange, der selv have prøvet det, vidne hos Den, som ikke vil troe mig. Men hun vandrede, kronet og klædt med Ydmyghed, uden at giøre sig nogen Ære af det, hun saae og hørte. Da sagde Mange, naar hun var gaaet forbi:

"Denne er ikke nogen Kvinde, men hun er en af Himmelens skjønneste Engle." Og Andre sagde: "Hun er et Underværk; velsignet være Herren, som kan skabe saa herligen!"

Nogen Tid derefter besluttede Dante at skrive en Canzone, og deri skildre den Magt, Beatrice udøvede paa ham selv; men kun den første Stanze blev færdig, og efter denne udbryder han med Propheten Jeremiæ Ord: "Hvorledes sidder Staden eenlig, som havde meget Folk? Den er som en Enke, den, som var saa stor iblandt Hedningerne. Jeg var ved Begyndelsen af denne Canzone og havde fuldført den ene Stanze deraf, da den Yndiges Herre, det vil sige Retfærdighedens Herre, kaldte den ædle Kvinde til at straale under den velsignede Dronning, Jomfru Marias Banner, hvis Navn den salige Beatrice havde æret høiligen i sin Tale."

Beatrice døde den 9de Juni 1290, i sit fem og tyvende Aar. I sin første Smerte, da han syntes, at Florents "sad som en Enke, berøvet al sin Herlighed", skrev Dante et Klagebrev til de Første i Landet (a' principi della terra); derpaa græd han og sørgede; men, ligesom hiint Barn i Eventyret, der havde faaet den Gave, at dets Ord bleve til Sølv og dets Taarer forvandledes til Ædelstene, havde han faaet den Velsignelse at kunne opløse sin Sorg i sølvklingende Digte, og hans Øine havde faaet Magt til at see Beatrice i Himlen, efterat hun var gaaet bort fra Jorden. Strax, i den Canzone, han skrev efter hendes Død, dannede han de første Omrids til hendes senere Forherligelse: "Beatrice er gaaet til den høie Himmel, til det Kongerige, hvor Englene leve i Fred; hun er hos dem og har forladt Eder, I Kvinder! Ikke Kulde eller Hede tog hende fra os, som det hænder med Andre, men hendes store Godhed og Ydmyghed alene. Hendes Dyd var saa stor, at den trængte igiennem Himlene, og den evige Herre forbausedes, og en sød Længsel betog ham efter at kalde saa from en Siæl til sig. Og han lod hende komme op til sig hernede fra, fordi han saae, at dette sørgelige Liv ikke var saa huld en Skabning værdigt."

Ikke desto mindre sørgede Dante dybt og længe; hans Øine vare i lang Tid kun "to Længsler efter at græde", han blev bleg og

mager, og Boccaccio skildrer hans Tilstand med følgende Ord: "Han var efterhaanden, saavel ved at græde, som ved den Bedrøvelse, han fornam indeni sit Hierte, og ved ikke at have nogen Omhu for sit Legeme udvendig, bleven næsten som en vild Gienstand at betragte, mager, skiægget, og ligesom heelt forvandlet fra det, han før pleiede at være; saa at hans Udseende nødte ikke blot hans Venner, men enhver Anden, der saae ham, til Medynk, ihvorvel han, saalænge dette taarefulde Liv varede, kun lidet lod sig see af Andre, end af sine Venner." Aarsdagen efter Beatrices Død finde vi Dante siddende ene, og med Tanken henvendt paa hende, han havde mistet, beskieftiget med at tegne en Engel. Og da nogle Mænd kom forbi og saae hvad han bestilte, reiste han sig og sagde til dem: "Der var nylig en Anden hos mig, derfor faldt jeg i Tanker." Derpaa satte han sig igien ned, og blev ved at tegne Engle og at tænke paa Beatrice.

Omsider, da hverken hans egne, eller hans Venners Trøstegrunde vare mægtige nok til at mildne hans Sorg, besluttede han at tage sin Tilflugt til Noget, som før havde trøstet Bedrøvede. "Jeg gav mig da, fortæller han, til at læse den Bog af Boetius*), der ikke er kiendt af Mange, i hvilken han havde trøstet sig, da han var ulykkelig og forfulgt. Og da jeg endnu hørte, at Cicero havde skrevet en anden Bog, hvori han talte om Venskabet og anførte Trøsteord af Lælius ved hans Ven Scipios Død, gav jeg mig til at læse denne. — Og som det pleier at skee, at et Menneske gaaer for at søge Sølv, og over sin Forventning finder Guld, saaledes fandt jeg, der søgte at trøste mig, ikke blot Middel imod mine Taarer, men Ord af Forfattere og af Videnskaber og Bøger, ved hvis Betragtning jeg vel indsaae, at Philosophien, som var disse Forfatteres, disse Bøgers, disse Videnskabers Herskerinde, maatte være noget meget Høit. Og jeg forestillede mig den skabt som en ædel Kvinde, og jeg kunde ikke forestille mig den undtagen med et Udtryk af Medlidenhed, hvorover mit Sind saa gierne

*) En bekiendt Lærd, som bl. a. har skrevet en Bog, kaldet "Philosophiens Trøst."

beskuede den, at jeg neppe kunde vende det derfra. Og efter denne Forestilling begyndte jeg at søge derhen, hvor den i Sandhed viste sig, det vil sige i Munkenes Skole og ved Philosophernes Disputationer; saa at jeg i den korte Tid af maaskee tredive Maaneder begyndte at føle saameget af dens Sødhed, at Kiærligheden til den forjog og tilintetgiorde enhver anden Tanke."

Men disse Tanker, som Philosophien hialp Dante at overvinde, vare ikke blot Sorgens og Savnets, det var ogsaa Fristelsens Tanker, der i Skikkelse af en ny Kiærlighed nærmede sig til ham, og for en kort Tid kastede et Slør over Beatrices Minde, som dog snart brast sønder, for at lade Billedet af den tabte Elskede stige endnu mere klart og seirende frem. Et Par Aar efter hendes Død, da Dante en Dag gik bedrøvet og tankefuld igiennem en Gade i Florents, blev han en ung, meget deilig Dame vaer, som medlidende betragtede ham fra et Vindue; og saa tidt hun siden saae ham, fik hendes Ansigt et Udtryk af Medynk, og hun blev bleg ligesom af Kiærlighed; hvorover han mange Gange kom til at tænke paa sin Elskede, som altid havde havt en bleg Farve. Tidt, naar Sorgen ikke kunde faae Luft, og han ikke kunde græde, gik han hen for at see denne medlidende unge Pige, "der ligesom kaldte Taarerne frem af hans Öine ved sin Medynk." Og det kom saa vidt, at hans Öine begyndte at glæde sig altfor meget ved at see hende, og han tænkte: "Denne Kvinde er ædel og skiøn og ung og forstandig; maaskee har hun viist sig ifølge Amors Villie, paa det at mit Liv omsider maa finde Hvile." Men derpaa gik han irette med sig selv og sagde: "Vee mig, hvad er det for en Tanke, som paa saa lav en Maade vil trøste mig!" Saaledes stred han i nogen Tid, og flere Digte baade i Vita nuova og i Convito bære Vidne om de stærke Kampe, der holdtes i hans Siæl. "Da opsteg der en Dag, fortæller han, paa den niende Time, en stærk Indbildning hos mig, saa at jeg syntes at see den herlige Beatrice med de blodrøde Klæder, i hvilke hun første Gang viste sig for mine Öine; og mig syntes, at hun var ung, i den samme Alder, som da jeg første Gang saae hende. Da begyndte jeg at tænke paa hende, og i det jeg mindedes hende

igiennem Rækken af de forløbne Tider, begyndte mit Hierte at angre den Lyst, som det saa uværdig havde ladet sig beherske af i nogle Dage, uden fornuftig Bestandighed. Og da denne onde Lyst var forjaget, vendte alle mine Tanker sig igien til den yndige Beatrice."

Om Foraaret, i Jubelaaret 1300, saae Dante en Dag nogle Pillegrimme vandre igiennem Byen for at gaae til Rom. Da tænkte han ved sig selv: "Disse Pillegrimme see ud til at komme langveis fra, jeg troer neppe, at de have hørt tale om denne Kvinde," og de vide Intet om hende, men deres Tanker ere sysselsatte med andre Ting, end disse; maaskee tænke de paa deres fierne Venner, hvilke vi ikke kiende. Kunde jeg standse dem lidt, saa skulde jeg vel faae dem til at græde, før de forlade denne Stad." I disse Tanker skrev han en Sonet, hvori han første Gang aabent nævner Beatrices Navn; og snart derpaa en anden, i hvilken han fortæller om hendes Herlighed i Himlen. Den er det sidste Digt i Vita nuova, og Dante slutter dernæst Fortællingen om sin Ungdoms Kiærlighed med følgende Ord, der ligesom drage Tæppet bort fra en større Scene, og vise os Digteren staaende paa Livets Midtpunkt, besiælet af en mægtig Tanke, især med at lægge Haand paa sit store Værk og gribe Staven, for, fredløs paa denne Jord, at begynde sin lange Vandring, igiennem Helvedes Afgrunde og Skiærsildens Flammer, op imod den Himmels fierne Fred, hvorhen Beatrice kaldte ham: "Efter denne Sonet havde jeg et vidunderligt Syn, i hvilket jeg saae Ting, som bragte mig til at beslutte, at jeg ikke oftere vilde tale om den Velsignede, førend jeg kunde synge mere værdigen om hende. Og for at komme dertil, giør jeg mig Flid, saameget jeg evner, som hun visselig veed; saa at, om det er Hans Villie, ved hvem alle Ting leve, at jeg maa fortsætte mit Liv en Stund endnu, haaber jeg at skulle sige om hende Det, som endnu aldrig er bleven sagt om nogen Kvinde. Og derpaa behage det Ham, som er Naadens Herre, at min Siæl maa gaae hen at see sin Herskerindes Herlighed, jeg mener hiin

salige Beatrice, som Ansigt til Ansigt herligen skuer Ham, der er velsignet giennem alle Tider. Ære være Gud!"

Dette er i Korthed Indholdet af la vita nuova. Vil man af denne Fortælling samle de enkelte Træk, som især kunne betegne Beskaffenheden af Dantes Kiærlighed og tiene til at individualisere den, saa vidne de alle tilsammen baade om en Reenhed og om en Styrke i Følelsen, som søger sin Lige i Kiærlighedens Historie. Der er intet Spor til begiærlig Higen efter Besiddelse, ingen Skinsyge, ingen saaret Egenkiærlighed, men kun en reen, begeistret, paa eengang frygtsom og modig, ydmyg og dristig, barnlig og mandig Tilbedelse, som vækker Kraft til al god Gierning, om end stundom igiennem Kummer og Længsel. Fra den tidligste Tid har Tanken om Beatrice en beroligende og forædlende Magt over Ynglingens Siæl; den følger Dante ligesom en Samvittighed, mindende og advarende, den holder ud og kommer igien, snart som en kiærlig Stemme, der blødgiør og bevæger, snart som en alvorlig Røst, der formaner, snart som et vækkende Tilraab, der styrker og begeistrer. Om Reenheden af Dantes Kiærlighed vidner selv Boccaccio, "den onde Tunge"; men behøves der vel noget andet Vidnesbyrd om Beskaffenheden af hans Følelse, end de Inspirationer, dens Erindring vakte? Thi ingen ædel Blomst kan fødes i en slet Jord, og af en ureen Erindring udspringer aldrig nogen reen Begeistring. Dantes Kiærlighed var vel i den Forstand ulykkelig, at han ikke kom til at besidde Beatrice, og formodentlig aldrig blev elsket af hende igien; i det mindste findes der ingen Spor dertil. Maaskee vil Nogen kalde dette en Lykke; thi det er en forslidt Talemaade, som Mange føre i Munden, at den ulykkelige Kiærlighed, det vil sige den uopfyldte, er den lykkeligste. Det gielder maaskee om saadanne Elskende, som lægge sig til Ro i Besiddelsen og hvem Nydelsen ihielslaaer, fordi deres Følelser ikke have andet Liv, end det Skinliv, en drømmende, utilfredsstillet Længsel giver dem; men de ere i Grunden altid i sand Forstand ulykkelige. For en sund og kraftig Siæl er baade Sorg og Glæde Vinger imod Evigheden; Dante vilde vel have forstaaet at bære Glæden og Opfyldelsen, men han vidste ogsaa at tilegne sig

Sorgen paa den rette Maade, om man forresten kan tale om anden Sorg i hans Forhold til Beatrice, end hendes Død. Thi hun var for ham altid, ogsaa her paa Jorden, et helligt Billede, som han tilbad, et Ideal, han ikke sygeligt drømte om, men kraftigt, med utrættelig Villie kæmpede for at naae, og det vedblev hun ogsaa efter Døden at være; Maalet blev det samme for den Kæmpende, det flyttedes kun fra Jorden til Himlen. Dette maa dog ikke misforstaaes saaledes, som om det var en Billigelse af Deres Mening, der kun ville giøre Beatrice til en symbolsk Figur, og Dantes Kiærlighed til en aandelig Begeistring istedetfor en menneskelig Lidenskab. Han elskede hende, medens hun levede, med en Ynglings tilbedende, rene, selvforglemmende og Jorden glemmende Følelse, og i den Forstand var hans Kiærlighed vistnok ideal og en "Digterkiærlighed"; men er ikke enhver Kiærlighed dette, den første især; og er ikke enhver Elsker en Digter, der seer den høiere, aandelige Sandhed, hvor Andre kun see det jordiske Væsen?

Hvad Beatrice angaaer, da er det vanskeligt at danne hendes Billede af de faa Træk, som Elskerens Frygt for at røbe sig har ladet skinne frem. Hun havde blonde, krøllede Haar, der vare giennemflettede med Perler, hendes Pande var aaben, Øienbrynene mørke og smukt tegnede, Kinderne blege, hendes Næse lige og Munden yndigt formet, med fine røde Læber. Hendes Hage var rund, kort og kløftet, den ranke, hvide Hals hvilede smukt paa Skuldrene og Barmen, og hendes Gang var stolt som en Paafugls; saaledes beskriver Dante hende i et af af sine Digte. Hendes Væsen var ædelt og værdigt, hendes Hilsen mild og fuld af Ynde, hun var beskeden og "indhyllede sig i Ydmyghed som i et Slør." Alt, hvad der kunde saare den kvindelige Blufærdighed, vakte hendes Vrede, saaledes det overdrevne Rygte om Dantes Elskovshandel med en Pige i Staden; og dette Træk af hendes Charakteer er fremhævet, hvor hun i Skiærsilden taler Digteren strengt til og dadler ham for Vellyst. Hun var en kiærlig Datter, saa trøstesløs ved sin Faders Død, "at Enhver, som saae hende, maatte græde af Medynk;" hun var endelig from, Jomfru Maria havde hun valgt til sin Helgen, og til hende bad hun hver Morgen

og Afien. Disse faa Træk indeholde Alt, hvad der vides om Beatrice Portinari.

Men det var saaledes bestemt, at denne unge Pige fra Florents, der levede saa stille og døde saa tidlig, skulde blive forherliget fremfor alle sine Søstre; og at de høieste Magter, den menneskelige Aand har at byde over, som tienende Aander skulde kappes om at reise hende et Mindesmærke. Vi have seet, hvorledes Dante efter Beatrices Død sorgbetynget vendte Blikket imod Jorden. Stundom, naar han løftede det iveiret, viste hun sig fiernt, som et Lysglimt bag Skyernes Slør, og forsvandt igien. Han søgte forgieves at trøste sig ved Arbeide, ved anden Elskov, han faldt vel ogsaa i jordiske Forvildelser; men bestandig lød hendes Stemme, snart mild, snart alvorlig, paa alle hans Veie og ligesom forberedte ham til det Syn, der omtales i Slutningen af Vita nuova. Det var i Jubelaaret 1300, han havde naaet "Halvten af sin Vei igiennem Livet," men vandrede endnu i Vildfarelsens "dunkle Skov," da aabenbarede Beatrice sig for ham i al sin himmelske Herlighed — thi der kan ingen Tvivl være om, at det Syn, han saae, var hende — et Lyn slog ned i hans Siæl og vakte ham til kraftig Villie og Beslutning, og fra nu af begyndte der en ny Epoke i hans Liv. Det var paa den samme Tid, at han blev valgt til Prior, og at hans politiske Ulykke begyndte; dette Aar var netop Vendepunktet imellem hans Stigen og Dalen. Men det gik ham, som det ofte gaaer i Livet; naar Menneskets ene Vægtskaal synker, stiger den anden, og altsom det bliver mørkt i den ydre Verden, bliver det lyst i den indre. Fra nu af samlede Dante alle sin stærke Siæls Hielpemidler, og midt under sin Kamp med Ulykken, landflygtig og fattig, nærende sig af Almissens bedske Brød paa fremmede Trapper, tænkte han tidlig og silde paa at forherlige Beatrice. Men paa hvad Maade? Han havde seet hende i Himlens Salighed, omgivet af Engle; skulde han giøre hende til en Helgeninde? Det var hun kun for ham, og det var heller ikke nok, hun maatte have sig over alle de salige Siæle. Tidens Tendents til Allegori i Konsten gav ham Middel ihænde, og hans eget indre Liv, hans Sorg, Forvildelse, Kamp, Anger, som ved

Hielp af Erindringen om hende fandt Hvile i Gud og i hans hans hellige Ord, viste ham Veien til den Tanke: at hvad Theologien, Læren om det Guddommelige, om Livet i Gud og Saligheden efter Døden, havde været for ham iblandt Videnskaberne, det havde hun været for ham blandt Menneskene. Beatrice og Religionen (Theologien) havde frelst hans Siæl, der var forvildet i Lasternes dunkle Skov — de smeltede da sammen og bleve til Eet for hans Tanke; og saaledes besluttede han at apotheosere sin Elskede, at hun ikke blot blev Theologiens Skytshelgen, som S. Catharina var Philosophiens, S. Lucas Malerkonstens o. s. v. men at hun blev den guddommelige Videnskab selv. Saa tidt han i den fandt Hvile, hørte han hendes Stemme, dens trøstende Ord var hendes milde Blik, dens Forjættelser var hendes Kalden paa ham fra det Fierne.

Og saaledes høre vi om hende strax i Begyndelsen af den guddommelige Komedie. Jomfru Maria ynkes over den Vildfarne og sender Beatrice ned til Virgil, for at byde ham ledsage Dante. Derpaa tier Sangen om hende, imedens den ruller mørkere og lysere frem, igiennem Helvedes Afgrunde og opad Skiærsildens Bierg, indtil det jordiske Paradiis. Her møde vi hende atter, og Tæppet drages bort for en Scene, som vistnok ikke er andet, end den digteriske Udførelse af hiint Syn fra la vita nuova, som vakte Dante til Gienfødelse. Bagefter fire og tyve Oldinger, krandsede med Lilier, som forestille det gamle Testamentes Bøger, imellem de fire Evangelisters Dyr, drager en Grif, Christi Sindbillede, Kirkens Vogn langsomt fremad, imedens de syv Dyder, som unge, blomstersmykkede Piger dandse ved Siden, og det nye Testamentes øvrige Skribenter og Kirkens fornemste Lærere følge efter. Paa Vognen staaer der en ung og deilig Jomfru; hundrede Engle svæve omkring hende og kaste Roser over hendes Hoved, saa at hun viser sig indeni en Sky af Blomster, saaledes som man ofte seer Solen løfte sig bag et let Slør af Taage, imedens hele Himlen rødmer i Øst. Det er Beatrice, det er Digterens Ungdomselskede, men det er endnu meer. Det er den guddommelige Videnskab selv, med Viisdommens Oliegreen om sin rene Pande, med Troens

hvide Slør paa sit Hoved, iført Haabets grønne Kaabe og Kiærlighedens brændende Kiortel, det er den Videnskab, som lærer Menneskene at troe, at haabe og at elske. I hendes Oine speiler sig skifteviis Christi himmelske og jordiske Natur, Dyderne berede hende Veien, og de begeistrede Oldinger synge hendes Lov og hilse hende tre Gange med Høisangens Ord: Veni, sponsa, de Libano! Med strenge Ord revser hun Dante, indtil han, sønderknust af Anger, kaster sig for hendes Fødder og bekiender sin Synd. Da skienker den Himmelske ham Forladelse, og efterat han er badet i Glemselens Flod, hvis Vand udsletter Erindringen om Brøden, og i Mindets, hvis Bølger opfriske Erindringen om de gode Gierninger, svæver hun foran ham fra Stierne til Stierne igiennem alle Himle, og viser ham Paradisets Aander, og han forlader hende først foran Jomfru Marias Throne, der hvor hun med foldede Hænder, imellem de salige Siæle, beder til Himlens Dronning for ham og hans Frelse.

"Saaledes, hedder det i et af de rigeste og smukkeste Skrifter om Dante og hans Tid*), skulde ogsaa dette herlige Værk, den guddommelige Komedie, være undergivet den Lov, som hviler paa alle menneskelige Værker; det skulde fødes i Smerte, for derefter at vore i Ansigtets Sved. Den første begeistrede Tanke dertil skulde komme fra Kiærligheden. Men da den christelige Digter, under de Træk, som vare ham dyrebare, forstod at kiende Gienskinnet af den skabende Tanke; da det Skiønne for ham, endnu meer end for Plato, var Afglandsen af det Sande: samlede han Kiærlighed og Videnskab under een Dyrkelse, og maatte ogsaa samle dem til een Forherligelse. Senere, da han blev kastet ind i de borgerlige Kampe og gav sig til at tiene det Godes Idee; da han havde seet dette hellige Begreb blive krænket og forvanskct ved Partiernes Ryggesløshed, besluttede han at hævne det ved Ordet, og i Kiærlighedens og Videnskabens Epos gav han nu ogsaa Retfærdigheden Plads. Disse den moralske

*) Ozanam: Dante et la philosophie chrétienne au 13me siècle.

Verdens tre store Lys: Retfærdighed, Videnskab og Kiærlighed, oplyse Digtningens tre Dele; de danne ligesom den tredobbelte Glorie, som Dante vilde sætte paa sin Elskedes Hoved. Hende, det ubekiendte Barn fra Arnos Bred, neppe kiendt af sine Byesfæller, hurtig glemt i sin tidlige Grav, hende havde han lovet at giøre berømt for bestandig. Han har holdt sit Løfte. Beatrices Navn er trængt hen til alle de Steder, hvor Italiens bløde Sprog ikke er fremmed, det vil gientages i alle de Tider, som ikke tabe den christelige Literaturs Arv. Foran denne Geniets vidunderlige Magt, der efter sit Tykke uddeler Liv og Udødelighed, gribes man af Beundring og spørger sig selv: Naar Konsten saaledes kan krone sine Udvalgte, hvad vil Gud da giøre for sine?"

Helvede.

Første Sang.

Skoven.

Paa Hælvten af vor Bane gjennem Livet
Jeg fandt mig i en Skovs bælmørke Sale,
Forvildet fra den Vei, som var mig givet.
Af, hvilken Byrde haard det er at tale
Om hvordan Skoven var, den vilde, øde!
Min Skræk ved Tanken kaldes op af Dvale.
Knap mere bedsk det var mig om jeg døde;
Dog vil jeg for det Held, jeg fandt, tillige
Alt Andet nævne, som mig der gav Møde.
Hvordan jeg kom derind, jeg kan ei sige;
Saa mægtigt havde Søvn mig overvældet,
At fra den rette Vei den lod mig vige.

1—12. Hælvten af vor Bane. Digtets Handling er henlagt til Foraaret 1300, da Dante var 35 Aar gammel. Ved Skoven betegner Digteren ikke blot sine egne Forvildelser efter Beatrices Død, men, med en dobbelt Allegori, ogsaa Statens søndersplittede, lastefulde Tilstand, og de politiske Stridigheder, som droge ham ind i deres Hvirvel; altsaa i det Hele taget: de florentinske Vildfarelsers uveisomme Mørke. Forvildet var han i Aarene 1292—1300 fra Dydens og hans Kalds rette Vei, som han havde fulgt saalænge Beatrice levede.

Men, da jeg kommen var til Grændsefiellet
  Af Dalen, som i Skræk mit Hierte stedte,
  Og stille stod forneden, under Fieldet:
Jeg skued op, og saae dets Skuldre klædte
  Med Glands af den Planet, som allesinde
  Paa Livets Veie viser os tilrette.
Da følte jeg hiin Angest lidt forsvinde,
  Der længe med mit Hiertes Sø var blandet,
  Mens jeg om Natten ynksomt gik iblinde.
Som Den, der frelst fra Skibbrud staaer paa Sandet,
  Og mod det farefulde Hav sig vender,
  Og seer tungt aandende udover Vandet:
Saa vendte sig min Siæl og Blikket sender
  Den endnu flygtende mod Skovens Rige,
  Som Ingen før slap levende af Hænder.
Snart følte jeg mit Legems Træthed vige,
  Og mens den faste Fod jeg lavest sætter,
  Opad den øde Høi jeg vilde stige.
Men see! just der, hvor Høiens Fod sig retter,
  En Panther springer mod mig let og fage,
  Iført et spraglet Skind med mange Pletter.

15. Ved Fieldet, hvor Vildfarelsens dunkle Skov ender, tænker Digteren paa Dyden og den høie Videnskab, som skienkede ham Fred og Klarhed, da Sorgens Nat var endt.

31. flg. Ved de tre Dyr, Pantheren, Løven og Ulvinden, forstaaes i Almindelighed de tre Laster: Vellyst, Hovmod og Gierrighed; specielt sigter D. til Florents, Frankrig og de pavelige Guelfer, hos hvem hver enkelt af disse Laster var fremherskende. Her, som overalt, maa det erindres, at Allegorien i den guddl. Komedie som oftest er en dobbelt, baade en moralsk og en politisk.

Den lod sig af mit Aasyn ei bortjage,
Men hindred twærtimod min Gang saalunde,
At jeg mig vendte for at gaae tilbage.
I Tiden led det imod Morgenstunde;
Jeg Solen saae, samt hine Stierner stige,
Som fulgte med, den Dag de første Grunde
Blev sat i Gang til Verdens skionne Rige.
Godt Haab de gode Varsler mig indgøde:
Det lyse Skind paa Dyret, og tillige
Aarstiden og den hulde Morgenrøde;
Dog ei saa godt, at jo min Frygt sig hæved
Paany, da mig en Løve kom imøde.
Fremad den skred, retsom mit Liv den kræved,
Og kneised høit, af rædsom Hunger plaget;
Det var som Luften selv af Angest bæved.
Og en Ulvinde saae jeg nu, der jaget
Af alle Lyster, mager frem sig listed;
Den har alt meget Folk med Kummer slaget.
En Tunghed svar med Angesten jeg fristed
Ved Synet, saa alt Haab om Biergets Tinde
Engang at skulle naae, jeg modløs mistet.
Og som den Mand, der gierne Gods vil vinde,
Naar Timen kommer, som til Tab ham vier,
Med al sin Tanke græder, mod i Sinde:
Saa gik det mig, da paa de øde Stier
Hiint Udyr uden Fred mig drev tilbage
Lidt efter lidt derhen, hvor Solen tier.
Men som jeg nedad styrtede med Klage,
Kom der mig pludselig en Mand imøde,
Saa hæs, som En, der taug i mange Dage.

Da jeg ham saae, hist i det store Øde,
    Jeg skreg: Hav Medynk, hvo du end maa være,
    Mand, eller Skyggebilled fra de Døde!
Han svared: "Fordum var jeg Mand med Ære;
    Min Slægt er runden af Lombardisk Kilde,
    Fra Mantua var mine Frænder kiære.
Jeg fødtes under Julius, skiøndt silde,
    Og dengang Priis de falske Guder nøde,
    I Rom jeg leved med August, den milde.
Jeg Digter var, og mine Sange løde
    Om Sønnen af Anchises, der med Hæder
    Kom hid, da Trojas Stolthed var lagt øde.
Men du, hvi flygter du til Sorgens Steder?
    Hvi vil det fagre Bierg du ei bestige,
    Grund og Begyndelse til alle Glæder?"
Saa er du hiin Virgil, hiint Væld det rige,
    Hvis Tale strømmer ud i Floder klare,
    Begyndte jeg med Ærefrygt at sige;
Du Lys og Hæder for Poeters Skare!
    O lad den Kiærlighed, til dig jeg bærer,
    Min lange Flid mig hielpe nu i Fare!
Du ene var min Mester og min Lærer,
    Af dig alene lærte jeg at kiende
    Den skiønne Stiil, hvorfor mit Folk mig ærer.
Med Dyret, som mig tvang min Fod at vende,
    Og til at skiælve faaer min Puls og Aare,
    O vidtberømte Viismand, Hielp du sende! —

---

70. Julius Cæsar var født 29 Aar før Virgil.

"En anden Vei, end denne, maa du kaare,
    Vil du gaae fri af Skovens vilde Haller,"
    Min Fører svared, da han saae min Taare.
"Ulvinden, for hvis Skyld om Hielp du kalder,
    Vil ei, at nogen Anden skal betræde
    Dens Vei, men trænger ham, til død han falder.
Saa fæl er dens Natur, saa ond dens Glæde,
    At ei dens lystne Villie Mæthed kiender,
    Og meer den hungrer hver Gang den faaer Æde.
Med mange Dyr den parrer sig, og vender
    Sig gridsk mod fleer, til fierne Tider stikke
    Den Mynde, for hvis Tand Vildtdyret ender.
Med Viisdom, Kiærlighed og Kraft, og ikke
    Med Jord og med Metal, skal han sig føde,
    Hans Land fra Feltro skal til Feltro ligge.
Han vorde skal Italiens Morgenrøde,
    For hvem Camilla fordum kom af Dage,
    Turnus, Eurialus og Nisus døde.
Fra By til By skal han Ulvinden jage,
    Til den i Helved er, hvor den har hiemme,
    Hvor Avind først den voved frem at drage.
Thi vil jeg til dit Bedste nu bestemme,
    At du skal følge mig, jeg vil dig lede
    Ned i det evige, det dybe Giemme.

---

102. **Mynden**, som skal dræbe Ulven, vil sige en Ghibellin, der skal tilintetgiøre Guelferne. Maaskee sigter D. til **Uguccione della Faggiola**, hvem han tilegnede **Helvede**, og som havde sine Besiddelser imellem de Feltriske Bierge.

107. 8. **Camilla**, **Turnus** o.s.v. Personer, som forekomme i Virgils Æneide.

Der skal fortvivlet Hyl du høre nede
Og Klager fra de Gamles Aander lyde,
Der om den anden Død med Jamren bede.
Derpaa du Andre skue skal, som fryde
Sig midt i Flammer, ved det Haab at komme
Engang til dem, der Saligheden nyde.
Vil siden op du stige til de Fromme,
Da skal der gives dig en Siæl til Fører,
Meer værdig end jeg selv — min Tid er omme.
Thi Herskeren, hvem Himlens Stad tilhører,
Vil ei, at jeg med Nogen ind maa træde,
Fordi jeg mod hans Lov var en Oprører.
Han hersker overalt; der er hans Sæde,
Der er hans Thrones Himmeltrin udspændte —
O, salig Den, han kalder til sin Glæde!"
Jeg mæled: Ved den Gud, du ikke kiendte,
Besværger jeg dig, Skiald! min Bøn at høre;
Frels mig fra Farerne, som her mig vente!
Hen til det Sted, du nævned, du mig føre,
At jeg kan see de Sorrigfuldes Bolig,
Og komme til Sanct Peders høie Døre.
Da gik han forud og jeg fulgte trolig.

---

122. En Siæl; d. e. Beatrice.

Anden Sang.

Vandringen.

Det led mod Dagens Ende, Luftens Skygger
Befried alt fra Byrderne, de svare,
Hver Skabning, som paa Jorden boer og bygger;
Da rusted jeg mig, for mod Veiens Fare
Og mod min Ynk at bringe kiæk til Ende
Den Kamp, som Sangen her skal tro bevare.
Nu, høie Genius! Muser! Hielp I sende!
Du Tanke, som hvert Syn igien mig nævner,
Her skal din Adel læres ret at kiende!
Jeg talte først: Du Skiald, som fremmerst stævner!
For med dig ad den steile Vei jeg stiger,
Du veie maa min Kraft, om jeg det evner.
Om Silvius' Fader i din Sang du siger,
At med forgængeligt Sandselegem inde
Han var i de udødelige Riger:

---

13. Silvius' Fader, d. e. Æneas, der, efter Virgil, steg ned i Underverdenen.

Men at den Gud, som er al Ondskabs Fiende,
Var Helten huld ved Tanken paa det Høie,
Det Hvo og Hvad, han saae fra ham oprinde,
Kan ei forstandig Mand til Undren bøie.
Han var for Rom og for dets Keiserrige
Til Fader udseet af Alhimlens Øie,
Og de blev atter grundlagt, sandt at sige,
For Helligstedets Skyld, hvis høie Sæde
Den store Peders Eftermænd bestige.
Paa denne Vandring, lovpriist i dit Kvæde,
Fornam han Ting, som Aarsag blev med Tiden
Til Seiren og til Pavens Purpurklæde.
Udvælgelsens det ædle Kar gik siden
Derind, for Kræfter til den Tro at sende,
Der aabner først al Frelses Vei i Striden.
Men hvor tør jeg gaae did, og til hvad Ende?
Jeg er Æneas ei og Paulus ikke;
Og Ingen kan til Sligt mig værdig kiende.
Vil derfor nu til Vandring jeg mig skikke,
En daarlig Ende, frygter jeg, det tager;
Dog, du er viis, bedst see vel dine Blikke.
Og som den Mand, hvem anden Tanke drager,
Saa hvad han vilde nys, ham nu ei huer,
Og raadvild han Begyndelsen forsager:

---

18. Det Hvo og Hvad, d. e. hvilke og hvor udmærkede Mænd der skulde nedstamme fra Æneas.

28. Udvælgelsens Kar, d. e. Paulus, som blev henrykt i den tredie Himmel.

Saa gik det mig paa Kystens dunkle Tuer;
Ved Tanken jeg mit Forsæts Glød fortæred,
Som før Begyndelsen slog høit i Luer.
"Forstaaer jeg ret, hvad Talens Maal har været,"
Saa lød til Svar den høie Skygges Stemme,
"Da er du af den Feigheds Aand besnæret,
Der stundom kan en Mand saaledes hemme,
At fra hver Hædersdaad den faaer ham skrækket,
Som Blændværk kan ved Aften Dyret skræmme.
Paa det nu denne Frygt maa vorde svækket,
Saa hør, hvorfor jeg kom og hvad man talte,
Der, hvor du første Gang min Medynk vækked.
Jeg var blandt dem, der vente; da mig kaldte
Saa skiøn og salig Kvinde fra det Fierne,
At glad jeg spurgte selv, hvad hun befalte.
Meer lyste hendes Blik, end nogen Stierne,
Og hendes Røst begyndte sødt at klinge,
Som Engle tale, saa jeg lytted gierne:
"Du ædle Siæl, hvem Mantua saae udspringe,
"Hvis Ry end lever efter dig som Skyggen,
"Og leve skal, mens Stiernerne sig svinge!
"Ham, der er Ven med mig og ei med Lykken,
"Saa haarde Trængsler paa hans Vandring hilde,
"Blandt øde Klipper, at han har vendt Ryggen.
"Jeg frygter, de ham alt saa svart forvilde,
"At da jeg spurgte først i Himlens Sale
"Hans Nød og reiste mig, det var for silde.

---

52. Dem, der vente: de, som hverken ere salige eller fordømte, de retfærdige Hedninger og udøbte Børn. (s. 4. Sang).

"Gak nu og hielp ham med din skionne Tale,
"Med Alt hvad til hans Vandrings Fremme forer:
"Da vil med Trost du ogsaa mig husvale.
"Viid, det er Beatrices Rost, du horer;
"Jeg kom fra Himlen, længes did tilbage,
"Til denne Vandring Kiærlighed mig rorer.
"Dig priser jeg til Giengield alle Dage,
"Naar for min Herre god jeg stedes atter."
Hun taug, og jeg til Orde monne tage:
O Kvinde rig paa Dyd, du Himlens Datter,
Ved hvem alene Menneskens Afkom nyder
Priis fremfor Alt, hvad Maanens Kreds omfatter!
Saa kiært er mig dit Bud, at om jeg lyder
Det flux end, tykkes det mig dog for silde;
Ei giores det behov, at meer du byder.
Men siig mig Grunden til, at fra det stille,
Det store Land, hvorhen din Længsel svæver,
Du ned i Jordens Midtpunkt stige vilde.
"Da du saa fuld Besked om Alting kræver,
"Vil kortelig, hun svared, jeg oplade
"Dig, hvi for dette Dyb jeg ikke bæver.
"Kun det man frygter, som kan fiendtligt hade,
"Som eier Kraft, saa det med Ondt os rammer,
"Alt Andet ei, som ei har Magt at skade.
"Guds Naade har mig skabt, saa al den Jammer,
"I lide her, kan ikke til mig komme;
"Mig brænder ei hiint Baal med sine Flammer.
"Der er en yndig Kvinde blandt de Fromme,
"Som ynkes over ham, hvis Nod dig kalder,
"Og hun kan bryde Himlens haarde Domme.

"Mildt bedende hun til Lucia taler:
"Din Tiener tro er stedt i Angst og Kvide,
"Og om din Bistand for ham jeg bønfalder."
"Og hun, som Grumhed hader selv, den Blide,
"Flur iled hen, hvor i de salige Lande
"Jeg sad og hviled mig ved Rachels Side;
"Hun sagde: Hielp, du Herrens Priis den sande!
"Den Mand, der elsked dig saa høit, at over
"Den lave Hob du hævet har hans Pande.
"Mon for hans Klageraab dit Øre sover?
"Seer du ei Døden, der ham overvinder
"Hist paa en Strøm, meer vild end Havets Vover?"
"Ret aldrig du en Mand saa hurtig finder
"Til Tab at flye og efter Vinding hige,
"Som mig, da med hiint Ord Lucia svinder.
"Jeg fløi herned fra Salighedens Rige,
"Med Lid til dine gode Ord, som ære
"Dig selv og Den, der hører dem, tillige."
Som saa hun havde talt, med Taarer svære
De klare Øine bort fra mig hun vender;
Meer hurtig mine Fødder da mig bære.
Jeg iler flur derhen, hvor hun mig sender;
Imod hiint grumme Dyr, som lukke vilde
Det skiønne Bierg, dig styrke mine Hænder.

97. Lucia: maaskee den christelige Tro, ligesom Beatrices allegoriske Betydning er den christelige Kundskab. Andre have forklaret Lucia ved Naaden. Den yndige Kvinde, som taler til hende, er Jomfru Maria.

102. Rachel i Paradiset, er den stille Gudsbetragtning, Contemplationen.

Velan, hvorfor, hvorfor da staaer du stille?
Hvi vil slig Feighed du i Hiertet føde?
Hvi er din Kraft, din Freidighed saa lille,
Naar trende Kvinder, salige og søde,
I Himlens Kongeborg er dig saa hulde,
Og jeg dig spaaer slig Lykkes Morgenrøde?"
Som liden Blomst, naar Nattefrostens Kulde
Har bøiet den, ved Solens Skin i Dale
Oplukker sig og kneiser over Mulde:
Saa reiste sig min trætte Kraft af Dvale,
Godt Mod paany der strømmed til mit Hierte,
Og freidigen begyndte jeg at tale:
Hvor ynksom hun, der hialp mig i min Smerte!
Hvor god og venlig du, der villig lyder
Det sanddru Raad, dig Beatrice lærte!
Slig Vandringslængsel ved dit Ord du gyder
Mig i mit Sind, som nylig bange dvæled,
At nu mit Forsæt ikke meer jeg bryder.
Gaa kun! Een Villie har os nu besiælet;
Du Fører er, Du Herre, Du min Mester!
Saa lød mit Ord; da det jeg havde mælet,
Den steile, skovtilgroede Sti jeg giæster.

Tredie Sang.

De Sunkne.

Jeg fører ind til Staden, fuld af Jammer,
Jeg fører ind til evig Kval og Møie,
Jeg fører ind til de Fortabtes Flammer.
Retfærdighed bevæged først min høie
Bygmesters Aand, og de, mig bygged, vare
Almagt, Alkiærlighed, Alviisdoms Øie.
Før mig var ei de skabte Væsners Skare,
Kun evige, og jeg skal evig stande:
I, som indtræde, lader Haabet fare!
Jeg saae en Port, og paa dens høie Pande
Med dunkel Farve disse Ord sig male.
Thi mæled jeg: O Mester! haard forsande
Mig Skriftens Mening er; da lod hans Tale:
"Oprykke bør du her al Tvivl med Rode,
Al Frygt maa være død i disse Dale.
Nu staae vi der, hvor jeg har sagt, de boede,
De sorrigfulde Folk, hvem Kvaler høie,
Som have mistet Aandens høie Gode."

---

18. Aandens høie Gode, d.e. den evige Sandhed, Beskuelsen af Gud.

Saa drog hans Haand mig giennem Portens Floie,
Og trøstende mig huldt med Blikke milde,
Afsløred han det Skiulte for mit Øie.
Veeraab og Suk og Hulken, Klager vilde,
Gienlode fra den stierneløse Himmel,
Saa jeg fornam min Graad paa Kinden trille.
Forfærdelige Tunger, selsom Stimmel
Af Vredesskrig, Ord, hvori Sorgen bæver,
Og Hænders Slag og hæse Stemmers Brimmel
En Tummel vakte, der bestandig svæver
Rundt i den evig mørke Luft derinde,
Som Sandet, naar en Hvirvelvind sig hæver.
Mit Hoved mange sære Tvivl omvinde;
Thi spørger jeg: Hvad, Mester! kan det være?
Hvo er det Folk, hvem slige Smerter binde?
Og han til mig: "Slig usfel Lod maae bære
De Hedengangnes ynkelige Siæle,
Der leved uden Skam og uden Ære.
Hos Englene, som hverken vilde knæle
Trofast for Gud, ei heller Pagten brøde,
Men stode for sig selv, hos dem de dvæle.
Med Afsky Himlene dem fra sig støde,
Og Helved modtog ikke deres Skare,
Thi Synden Hæder fik ved dem at møde."
Og jeg: Siig, Mester! hvilke Byrder svare
Betynge dem, at de saa mægtigt klage?
Han svared: "Kort skal jeg dig Alt forklare.
De have ikke Dødens Haab tilbage,
Og deres Liv saa blindt er og saa bange,
At nidsk al anden Lod de efterjage.

I Verden gaaer ei Ry meer om de Mange,
 Retfærdighed og Medynk dem foragted,
 Tal ei om dem, skn blot, og lad os gange!"
Et Banner saae jeg da, mens jeg betragted,
 Der løb i Kreds, saa hurtigt, uden Hvile,
 Som om det ikke meer at standse magted;
Og slig en Skare saae jeg bag det ile,
 At ei jeg tænkte før, ei heller hørte,
 Der var saa Mange dræbt af Dødens Pile.
Jeg kiendte Folk blandt dem, der her sig rørte;
 Jeg Skyggen saae af ham forbi mig drage,
 Hvem Feighed til det store Afkald førte.
Og strax begreb jeg, dette var de svage,
 De ynkelige Siæles Land og Rige,
 Hvem baade Herren og hans Fiender vrage.
Der gaae de nogne, de Ulykkelige,
 Som aldrig vare levende, og Hære
 Af Myg og Vesper evig dem bekrige.
Blodstriber efter Stikkene de bære,
 Og deres Blod og Taarer saae forneden
 Jeg lede Orme graadigen fortære.
Og da jeg skued nøie, saae ved Bredden
 Jeg af en mægtig Flod en talløs Vrimmel;
 Thi sagde jeg: O Mester, hør min Beden!
Siig mig, hvo er de Mænd, der tæt i Stimmel
 Til Overfart hinanden iilsomt følge,
 Som hist jeg skimter ved den blege Himmel?

---

59. Ham: Pave Coelestin V., som ved Rænker blev bevæget til at give Afkald paa Pavestolen.

Og han til mig: "Jeg skal dig Intet dølge,
  Naar først vi vore Knæ til Hvile bøie
  Paa Acherons den sørgelige Bølge."
Da slog jeg skamfuld ned mod Jord mit Øie,
  Og voved indtil Floden ei at mæle,
  Af Frygt for at fortørne ham, den Høie.
Men see! da nærmer paa et Fartøis Fiæle
  En Olding sig, med hvide Haar, og truer
  Høit raabende: „Vee Jer, I onde Siæle!
"Haab ei, at nogentid I Himlen skuer!
  "I paa den anden Bred i Land skal stige,
  "Ind i en evig Nat, til Iis og Luer.
"Du Siæl, som lever! skur Farvel du sige!
  "Fra dem der ere døde, vig tilbage!"
  Men da han saae, jeg ikke vilde vige,
Han sagde: „Du en anden Vei maa drage
  "Og andre Færgesteder dig oplede;
  "Den Baad maa svømme let, som dig skal tage."
Min Fører svared: "Charon, standß din Vrede!
  Saa vil man der, hvor hvad man vil, man kræver.
  Spørg ikke meer, men ti og vær tilrede."
Da blev de rolige, de laadne Kiæver
  Paa Sumpens Færgemand, omkring hvis Øie,
  Harmfulde Blik et Hiul af Flammer bæver.

83. En Olding: Charon, som i Underverdenen fører Skyggerne over Styx, er hos Dante en Dæmon, der bringer Synderne over Floden Acheron ind i Helvede.

95. Saa vil man der, d. e. i Himlen.

Men hine uſelige, nøgne Siæle,
De blegnede og klapprede med Tænder,
Dengang de haarde Ord de hørte mæle;
Og de forbanded Gud og deres Frænder,
Menneſkens Slægt, den Sæd, de Livet ſkyldte,
Og Sted og Tid, da de kom ud af Lænder.
Derpaa, mens heftig Graad dem Øiet fyldte,
De flyede til den onde Strand, hvor Jammer
Hver Skabning venter, ſom ei Herren hyldte.
Dæmonen Charon med ſit Blik af Flammer
Tilvinker dem, for ſammen dem at kalde,
Enhver, der nøler, han med Aaren rammer.
Som naar i Høſten Bladene nedfalde
Eet efter eet fra Grenen, til de giemme
Tilſidſt i Jordens mørke Skiød ſig alle:
Saa gik det her med Adams Sæd, den ſlemme;
En efter En de ſig i Baaden dølge,
Som Fugle, lokkede ved Jægerens Stemme.
Saalunde glide de ad ſorten Bølge,
Og knap den Førſte Fod paa Landet fæſter,
Før nye Skarer alt de gamle følge.
"Søn!" ſagde nu med venlig Røſt min Meſter:
"Hver, ſom paa Jorden døer i Herrens Vrede,
Fra hvilket Land han er, hiin Strandbred giæſter.
Til Overfart paa Floden er de rede,
Thi Guds Retfærdighed ſlig Braad dem ſender,
At Skrækken ſkifter om til Længſler hede.
Herhid en ſkyldfri Siæl ſig aldrig vender,
Naar derfor Charon klaged før ſaa længe,
Hans Tales Mening klarlig nu du kiender."

Da saa han havde talt, de sorte Enge
Saa voldsomt skialv, at end det blotte Minde
Af Rædsel saaer min Sved til at fremtrænge.
Udaf den taarefulde Jord fløi Vinde,
Og røde Lyn med Stormene sig blanded,
Saa alle mine Sandser maatte svinde;
Jeg faldt, som Den, hvem Søvn har overmandet.

Fierde Sang.

Udøbte Børn og retfærdige Hedninger.

Et vældigt Drøn min dybe Søvn bortskrækked;
Jeg sammen foer ved Bulderet det høie,
Liig En, der bliver brat med Magt opvækket.
Og opreist kasted jeg mit hvilte Øie
Rundtom til alle Sider, for at vide,
Hvor nu jeg var, og stirred fast og nøie.
Forsandt, jeg stod høit paa den steile Side
Af Sorgens Afgrund, hvor som Torden ruller
Evindelige Skrig af dem, der lide.
Afgrunden mørk og dyb, af Taage fuld er,
Saa skiøndt mit Blik tilbunds jeg vilde fæste,
Jeg Intet saae, men hørte kun hiint Bulder.
"Nu vil den blinde Verdens Dyb vi giæste,"
Begyndte dødbleg Digteren at sige,
"Jeg først, og du skal følge som den næste."
Jeg sagde, da jeg saae hans Farve vige:
Naar du, som under Tvivlens Nød mit Skiold er,
Selv vorder ræd, hvor kan da jeg nedstige?

"Det er de piinte Siæles Vee, der volder,"
Saa svared han, "at blegt mit Ansigt bliver
Af denne Medynk, som for Skræk du holder.
Afsted! den lange Vei os fremad driver."
Saaledes i den første Kreds han førte
Mig ind, som Afgrundssvælget rundt omgiver.
Der lød i den, som lyttende jeg hørte,
Ei nogen Graad, men kun af Sukke svare
Den evige Luft stærkt skiælvende sig rørte.
Det kom deraf, at disse Siæle vare
Fordømt til Sorg, men uden Piinsels Kvide;
Der sukked Mænd og Børn og Kvinders Skare.
Min Mester mæled: "Vil du ikke vide,
Hvo disse Aander er, til hvem du kommer?
Jeg vil, du høre skal, før frem vi skride,
At ei de have syndet; ak, men tom er
Dog deres Daad, de fattes Daabens Vande,
Indgangen til den Tro, der nu dig frommer.
De leved førend Christi Lys det sande,
Og Gud forstod de ikke ret at ære;
Jeg hører selv til dem i disse Lande.
For saadan Mangel nu vor Dom vi bære,
Og ei for anden Skyld; til Bod Gud kræved,
At Længsel uden Haab os skal fortære."
Sorg ved hans Ord mit Hierte giennembæved;
Thi Mænd med Værdskyld høi saae jeg derinde,
Som her i denne Helveds Forgaard svæved.
Siig mig — begyndte jeg, for ret at finde
Vished om denne stærke Tro, der fælder
Altid i Kamp Vildfarelsen den blinde, —

Steg Ingen herfra ved sin Kraft, hvad heller
For Andres Skyld, op til de salige Lande?
Da svarer han, som seer, hvad Talen gielder:
"End var jeg ny paa Stedet, hvor vi stande,
Da ned til os jeg saae en Mægtig stige;
Med Seirens Tegn kronsmykket var hans Pande.
Vor første Fader drog fra dette Rige
Han med sig bort, samt Abel, Noahs Skygge,
Moses, der Loven gav og lød tillige,
Og Abraham og David, Thronens Smykke,
Og Israel med Fader og med Sønner,
Samt Rachel, hun hans surt fortiente Lykke.
Og mange Fleer med Salighed han lønner;
Men ingen jordisk Siæl, det maa du vide,
Blev førend dem forløst ved sine Bønner."
Saa taled han; vi lod ei af at skride,
Men vandred giennem Skoven frem derinde,
Den tætte Skov af Aanderne, som lide.
Før vi endnu var langt fra Voldens Tinde,
Saae jeg et Lys, der fik en halvrund Klode
Af dette dybe Mulm til at forsvinde.
Lidt fiernede derfra vi endnu stode,
Saa nær dog, at mit Blik tildeels adskilled,
At en høiherlig Slægt derinde boede. —
Du Videnskabens og Konstens Mønsterbilled!
Hvo er det Folk, der saa stor Ære nyder,
At fra de Andres Lod det fiernt er stillet? —

53. En Mægtig, d. e. Christus. Virgil døde 50 Aar før Christi Korsfæstelse og Nedfart til Helvede.

Og han: "Det hæderfulde Ry, der lyder
Om dem i Livet hist, hvor du har hiemme,
Er Skyld, at Himlens Gunst dem saadan pryder."
Imens han talte, hørte jeg en Stemme:
"Lovpriis den høie Skiald!" lød det fra Hine:
"See, atter er hans Skygge blandt os fremme!"
Og fire store Skygger saae jeg trine
Mod os, da Stemmen hørte op at mæle;
Ei sørgende, ei glad var deres Mine.
Min Mester sagde nu: "See, mens vi dvæle,
Paa ham, der hist med Sværd i Haanden ganger,
Som Fyrste, fremmerst blandt de trende Siæle:
Det er Homer, hiin kongelige Sanger;
Næst gaaer Horats, Satirens Skiald, den lette,
Ovid den tredie, sidst Lucan i Rang er.
Hver af dem deler Navnet med mig, dette,
Som fra en enkelt Røst du hørte klinge:
Derfor de hædre mig, og det medrette."
Saalunde saae jeg ham, der slaaer sin Vinge,
Liig Ørnen, over os, hiin Høisangs-Mester,
Sin skiønne Skole sammen om os bringe.
En Stund samtaled først de vise Giæster,
Derpaa til mig med Hilsen de sig bøie,
Og om min Førers Mund et Smiil sig fæster.
Ja endnu større Hæder de tilføie;
Thi som den siette Mand i deres Skare,
Blandt saa stor Klogt, optage mig de Høie.
Vi ginge nu til Lyset hen, det klare,
Og taled Ting, det her er skiønt at dølge,
Som det var skiønt at tale, hvor vi vare.

Tætved et Slot jeg standsed med mit Følge,
Et stolt, syvfold omkrandst af Mure lange,
Trindt værnet af en Flods venlige Bølge.
Paa Vandet gik vi, som paa haarden Spange,
Og ad syv Porte med hiin Viisdoms Kilde
Jeg kom tilsidst til friske, grønne Vange.
Der saae jeg Folk med Blik alvorligt stille,
Høi Værdighed paa deres Aasyn hviled,
De taled sieldent og med Stemmer milde.
Vi drog os henimod en Høi, der smiled
Saa lys og aaben, at til alle Sider
Mit Blik fra den udover Skaren iled.
Og overfor, paa Engens grønne Sæder,
Mig vistes Aander, store, vidt bekiendte,
Saa høit min Siæl ved Synet end sig glæder.
Elektra saae jeg der og *Hektor* vente,
Hos dem *Æneas*; *Cæsar*, klædt i Plader,
Imod mig sine Falkeblikke sendte.

---

107. 110. Ved de syv Mure med syv Porte, som føre ind til de udmærkede Hedningers Bolig, til Berømmelsens *Slot*, maa enten forstaaes de fire moralske og tre speculative Dyder, eller de syv frie Kunster, der kaldtes Trivium og Quadrivium.

121 og flg. *Elektra* var den fierneste Mod af Romerriget; thi hun var Moder til Dardanus, der var Stammefader for den trojanske Kongefamilie, og altsaa ogsaa for Æneas. *Camilla*, en Datter af Volskernes Konge, stred for Latium imod Trojanerne; *Penthesilea*, Amazonernes Dronning, kæmpede imod Grækerne for Troja. *Lavinia*, Datter af Kong Latinus, var Æneas' Hustru; *Cornelia*, Gracchernes Moder; *Julia*, Cæsars Datter, Pompeius' Gemalinde; *Martia* var gift med Cato fra Utica.

Jeg saae Camilla blandt de tætte Rader,
Penthesilea sig med Flokken blande,
Og tæt Lavinia sidde hos sin Fader.
Jeg Brutus saae, der jog Tarqvin af Lande,
Cornelia, Julia, Martia og den rene
Lucretia, og fiernt Saladin stande.
Mit Bryn jeg hæved lidt, og saae den Ene,
Der Mesternavn blandt Jordens Viismænd bærer,
Paa Engen hvile sig, men ei alene;
En Skare Philosopher hvit ham ærer,
Plato med Sokrates foran de Andre
Jeg stued, nærmest ved den store Lærer.
Jeg ham, der vilde Skabelsen forandre
Og lade den af Hændelsen afhænge,
Med Thales og Diogenes saae vandre.
Ham, der paa Egenskaben grunded længe,
Saae jeg hos Orpheus staae, den dybe Sanger,
Samt Tullius, Livius, Seneca den strenge.
Med Ptolomæus paa den grønne Vang er
Euklids og Heraklits og Zenos Siæle;
Hos Empedokles Anaxagoras ganger.

---

130 og flg. Den Ene: Aristoteles, hvis Philosophie var Grundlaget for den sildigere Scholastik og for Dantes egen philosophiske Anskuelse. Ham, der vilde o.s.v.: Demokrit, den leende Philosoph, til hvis monadiske System D. her sigter. Ham, der paa Egenskaben o.s.v.: Dioskorides, der skrev om Planter og Stenes Egenskaber. Orpheus, den mystisk-philosophiske Sanger. Tullius: M. T. Cicero. Ptolomæus, Geographen. Avicenna, den berømte, arabiske Læge; og Averrhoes, Fortolker og Oversætter af Aristoteles.

Hippokrates og Avicenna fiæle
Med Galienus sig, og længst tilbage
Seer jeg Fortolkeren Averrhoes dvæle.
Dem Alle kan jeg ikke her gientage;
Thi saa jeg drives frem af Stoffets Kilde,
At tidt mig svigte Ordene de svage.
Men fra de Seer de Trende nu sig stille;
Ad anden Vei min vise Fører vender
Sig til den Luft, der skiælver, fra den stille,
Og til et Sted jeg naaer, som Lys ei kiender.

Femte Sang.

Vellystige.

Saalunde fra den første Kreds vi stige
Dybt ned i en, der mindre Rum omspænder,
Men saa stor Kval, at Aanderne maa skrige.
Der Minos staaer og skærer rædsomt Tænder,
De Dødes Skyld han prøver først, og dømmer,
Og som han Halen snoer, han ned dem sender.
Thi naar den onde Siæl af Livet rømmer
Og staaer for ham, da kommer Alt fordage;
Det Sted i Helved, der for den sig sømmer,
Seer han, som veed hver Udaad at ransage,
Han Halen om sig snoer saamange Gange,
Som Tallet af de Trin, den ned skal drage.
Een efter Een til Dommen gaae de Mange,
Og aldrig foran ham Thingkredsen tom er;
De tale, høres, derpaa ned de gange.
"O du, som hid til Sorgens Herberg kommer!"
Skreg han, da han mig skued, og tilside
Lagde sit store Hverv den strenge Dommer:

"Vogt paa din Indgang vel, og om du lide
"Kan paa din Fører; tro ei Veiens Bredde!" —
"Skrig ikke!" lød til Svar min Mester vide;
"Stands ei hans Gang, den Skiebnens Love lede,
Saa vil man der, hvor hvad man vil, man kræver,
Spørg ikke meer, men ti og vær tilrede!"
Nu mærker jeg, at rundtomkring sig hæver
Sorgfulde Toners Lyd; nu staaer jeg inde,
Hvor mange Klageraab mig giennembæver.
Jeg naaer et Sted, hvor stumt alt Lys maa svinde,
Som brøler høit, liig Havet, naar der haster
Et Uveir over det, med fiendske Vinde.
En Helvedstorm, der ingensinde raster,
De piinte Siæle hvirvler giennem Lande,
Og ryster dem og hid og did dem kaster.
Naar foran Afgrundssvælgets Skrænt de stande,
Da høres Skrig og Suk og Hyl opstige,
Og høit Gud Herrens Almagt de forbande.
Jeg grant forstod: til slige Piinslers Rige
Fordømt maae Synderne i Kiødet være,
Som lod for deres Lyst Fornuften vige.
Som Vingerne de sorte Stærer bære
Ved Vintertide bort i talrig Skare,
Saadan hiin Blæst de onde Siæles Hære.
Og hist og hid, og op og ned de fare;
Dem trøster aldrig Haab om Hviledage,
Ei heller blot om Piinsler mindre svare.
Og som naar Tranerne med Skrigen drage
Igiennem Luften frem i lange Rader,
Saalunde saae jeg Skyggerne med Klage

Fremblæses af det Veir, der ei aflader.
    Thi spurgte jeg: Hvo er den Slægt herinde,
    O Mester! hvem den sorte Stormvind bader?
Da gav han mig til Svar: "Den første Kvinde
    Af dem, du spørger om, der hist sig fierne,
    For mange Tungemaal var Herskerinde.
Hun til sin Brynde gav sig hen saa gierne,
    At Lyst hun lod som Lov i Landet gielde,
    For imod Skam og Last sig selv at værne.
Hun er Semiramis, og Sandsagn melde,
    Hun efter Ninus kom, og var hans Mage;
    Sultanens Land lød fordum hendes Vælde.
Den Næste tog sig elskovssyg af Dage,
    Troløs imod Sichæus' Støv; ved Siden
    Har hun Cleopatra, den vellystsvage."
Helena saae jeg, hun for hvis Skyld Tiden
    Ulykkessvanger blev; Achil, den Priste,
    Der gik med Kiærlighed tilsidst i Striden;
Jeg Paris saae og Tristan, og han viste
    Med Fingren fleer end Tusind mig i Stævnet,
    Som deres Liv ved Kiærlighed forliste.

---

61. Den Næste: Dido, hvis Kiærlighed til Æneas bragte hende til at glemme sin afdøde Husbond.

66. Achilles' Kiærlighed til Polyrena var Aarsag til hans Død.

67. Paris, enten den bekiendte trojanske Prinds, eller en Helt, som forekommer i Middelalderens Ridderromaner. Tristan, en af Kong Arthurs Riddere, elskede Dronning Isotta af Cornwallis, og blev dræbt af hendes skinsyge Gemal.

Da een for een min Lærer havde nævnet
Fortidens Damer nu og Riddere giæve,
Slig Ynk mig greb, at Sands mig knap blev levnet.
Jeg sagde: Gierne vil min Røst jeg hæve
Og tale til de To, der sammen føres,
Og som saa let for Vinden synes svæve.
Og han til mig: "Vogt paa den Stund, de røres
Af Stormen her forbi; naar da du beder
Ved deres Elskov dem, saa vil du høres."
Jeg mæler flux, da Vinden nær dem leder:
O, I sorgsyge Siæle! kom at tale
Med os en Stund, hvis ei det negtes Eder.
Liig Duer, som af Længsel kaldte, dale
Til Reden sød, med aabne, stille Vinger,
Af Villien baarne giennem Luftens Sale:
Sig Parret udaf Didos Skare svinger,
Og nærmer sig paa Luftens Strøm, den vilde;
Saa stærkt min medynkfulde Raaben klinger.
"O hulde Skabning, o du Venligmilde!
"Som søger op i Mørket os, der gode
"Paa Jorden ud en blodigfarvet Kilde:
"Var Verdens Drot os blid og glemt vor Brøde,
"Da vilde for din Fred vi bede trolig,
"Fordi du føler Medynk med vor Møde.

---

74. De To er Francesca, en Datter af Guido Polenta fra Ravenna, og hendes Elsker og Svoger Paolo. Francesca var paa en bedragersk Maade bleven bevæget til at ægte den stygge, halte Giovanni Malatesta, Herre til Rimini, hvis Brøder egentlig var Den, hun elskede og troede at faae til Brudgom. En Tiener forraadte de Elskendes Forbindelse for Giovanni, som overraskede dem og i sin skinsyge Vrede dræbte dem begge, i Aaret 1289.

"Siig hvad dig lyster vide i vor Bolig,
"Vi høre skal og give det tilkiende,
"Naar Stormen, som i denne Stund, er rolig.
"Det Land, hvor jeg er baaren, ligger henne
"Heit over Stranden, hvor sig Po nedsænker,
"For at faae Fred med sine Følgesvende.
"Elskov, som let hvert ædelt Hierte lænker,
"Ham med den Faurhed bandt i Jordens Dale,
"Som blev mig røvet — Maaden end mig krænker.
"Elskov, som vil, hver Elsket skal betale
"Kiærligheds Skyld, saa stærkt igien mig rørte,
"At end den følger mig i Dybets Dale.
"Elskov til en og samme Død os førte:
"Caina venter ham, der os udslukked."
Og disse Ord fra Skyggerne jeg hørte.
Men ved de piinte Siæles Tale bukked
Mit Aasigt jeg mod Jorden som i Drømme,
Til Digteren mig spurgte: hvi jeg sukked?
Ak! svarede jeg da, hvormange Strømme
Af søde Tanker og af Længsler spæde
Har ledet til hiint Sorgens Skridt de Ømme!
Og vendt imod de to, der var tilstede:
Francesca! mæled jeg, den Kval, I lide,
Af Sorg og Medynk faaer mig til at græde.
Men siig mig: paa de søde Sukkes Tide,
Hvorved lod Amor og hvordan Jer bindes,
At I de sagte Længsler fik at vide?

---

107. Caina: det Sted i Helvede, hvor Brødermørderne straffes.

Og hun til mig: "En større Sorg ei findes,
"End at erindre lykkelige Dage
"I Vanhelds Stund; din Lærer selv det mindes.
"Men da saa stærkt dig disse Tanker drage,
"Vil om den første Gnist til Elskovsflammen
"Jeg nu fortælle dig med Graad og Klage.
"En Dag vi sad og læste til vor Gammen
"Om Lanzellot, hvordan ham Amor binder;
"Vi aned Intet, ene sad vi sammen.
"Tidt giorde Bogen blege vore Kinder,
"Og vore Øine mødtes mange Gange;
"Men eet Sted er der, som os overvinder.
"Vi læste om, hvordan i Kysse lange
"Sig Elskeren til Smilet kiærlig trænger;
"Da kyssed han min Mund, skiælvende, bange,
"Ved hvem til evig Tid mit Hierte hænger.
"Os fristed Digteren til Elskovsbrøde,
"Og hele den Dag læste vi ei længer."
Mens hun fortalte mig sin Lyst og Møde,
Den Anden græd saa høit i Sorgens Haller,
At jeg af Medynk blev som om jeg døde,
Og faldt, som naar et livløst Legem falder.

---

128. Lanzellot var Helten i en af den Tids Ridderromaner. Han udmærkede sig ved Kong Arthurs Hof, og elskede hans Dronning Ginevra.

137. Egentlig: "Vor Galeott var Bogen og dens Digter." Galeotto hed den Ridder, som var Mellembud imellem Lanzellot og Ginevra.

Siette Sang.

Fraadsere.

Saasnart min Sands igien er vendt tilbage,
Der lukked sig af Medynk med de Tvende,
Som reent forvirred mig ved Sorg og Klage:
Jeg nye Piinsler skuer uden Ende,
Og nye Piinte mine Øine ramme,
Hvor jeg saa gaaer, hvorhen jeg vil mig vende.
Den *tredie Kreds* jeg staaer i, hvor det klamme,
Forbandede og tunge Regnskyl strømmer,
Hvis Fald og Stof er evigen det samme.
Sort Vand og store Hagl og Snee udtømmer
Sig i den mørke Luft med Skybrud svære,
Saa Jorden stinker, som i Væde svømmer.
Vilddyret *Cerberus*, det grumme, sære,
Giøer som en Hund, og fra tre Struber trænger
Dens Hyl til dem, der her nedsænket ere.
Ildrødt er Øiet, udspændt Bugen hænger,
Dens Skiæg er sort og vaadt, med Kløer lange
Den griber Aanderne og vildt dem flænger.

Liig Hunde hyled de, for Regnen bange,
Den ene Side frem til Skiærm de førte,
Saa dreied sig de Usle mange Gange.
Da Cerberus, den store Orm, os hørte,
Han aabned sine Gab og viste Tænder,
Der var ei Lem paa ham, som ei sig rørte.
Op lukker da min Fører sine Hænder,
Og fylder dem med Jord, der hvor vi træde,
Og i de slugne Svælg en Haandfuld sender.
Som naar en Hund høit hyler efter Æde,
Men bliver taus, vil man den Noget unde,
Og skynder sig at sluge det med Glæde:
Saaledes taug Dæmonens skidne Munde,
Hvis Drøn saa høit for Aanderne kan gialde,
At de gad være døve, om de kunde.
Vi vandred over Skyggerne, der falde
For Regnens Slag; og vore Fødder traadte
Paa Tomheder, der tyktes Legemer alle.
Langshenad Jorden laae de strakt, den blotte,
Kun Een til Sæde reiste sig heelt fage,
Da han blev vaer, at vi forbi ham maatte:
"O du, som hid til Helved vilde drage,
"Gienkiend mig, om du kan; thi du skal vide,
"Du var alt til, dengang jeg kom afdage."
Og jeg: Maaskee den Vaande, du maa lide,
Dig drager af min Hu; men ei jeg mindes,
At jeg har seet dig i fremfarne Tide.

38. Een: Giacco, d. e. Svinet, en paa Dantes Tid bekiendt, lystig Svire-broder i Florents.

Men siig mig, hvo du er, og hvi du bindes
Med slig en Straf i disse Sorgens Sale,
At større vel, ei ledere der findes.
"Din By, som er saa fuld," lød nu hans Tale,
"Af Avind alt, saa Karret over flyder,
"Var ogsaa min i Livets lyse Dale.
"Mit Tilnavn "Svinet" end iblandt Jer lyder;
"For Synd med Svælget dette Dyb mig fiæler,
"Hvor Regnen, som du seer, til Jord mig bryder.
"Jeg sørgelige Siæl ei ene dvæler,
"Thi alle Disse lige Bod maa give
"For lige Skyld;" og meer han ikke mæler.
Jeg svared: Ciacco! dine Sorger drive
Mig til at græde fast, af Ynk betaget.
Men siig, om du det veed, hvad skal der blive
Af Borgerne, hvem denne Kiv har slaget?
Er der iblandt dem nogen Retviis længer?
Og siig mig, hvi slig Ufred ind er draget.
Og han: "Først deres Tvedragt lang og streng er;
"Saa kommer det til Blod; med Vold og Kvide
"Hiint Skovparti de Andre brat fortrænger.

---

61 og flg. Denne Kiv: Striden imellem de Hvide og Sorte i Florents. Ved Skovpartiet forstaaes de Hvide, med Familien Cerchi i Spidsen, som var indvandret fra de skovrige Egne i Val di Sieve. Disse fordreve de Andre, de Sorte, Donatierne, i Aaret 1301; men bleve selv udjagne af Florents i April 1302 (noget over to Aar efter den Tid, da Digtets Handling tænkes at skee), ved Magt af Benifacius VIII, som paa en listig Maade vidste at føie sig efter Partierne og benytte det gunstige Øieblik til sin Fordeel. S. herom Indledningen.

"Men forend trende Sole skal det lide
"Den samme Lod; og op de Andre stander
"Ved Magt af Ham, hvis Ord nu er saa blide.
"I lang Tid kneise de med deres Pander,
"Og tungt faaer Fienden deres Vægt at kiende,
"Hvad enten han saa græder eller bander.
"Retvise, men ei hørte, findes Trende;
"Hovmod og Gierrighed og Avind ere
"De Gloder tre, som alle Hierter tænde."
Her endte Talen han med Taarer svære.
Og jeg til ham: End meer jeg vide vilde,
Og meer jeg beder, at du vil mig lære.
Tegghiaio, Farinata, de to Gilde,
Arrigo, Mosca, Jacopo, hvor lide
Nu alle de Retsindige og Snilde?
Lær mig at kiende dem, siig paa hvad Side
De staaer; om Himlen er dem sød, hvad heller
Dem Helved bittert er, mig længes vide.
"En anden Skyld nedtynger dem," han melder,
"Mod Bunden, blandt de mere sorte Siæle;
"Der kan du see dem selv i Dybets Kielder.
"Men dig, som paa den søde Jord tør dvæle,
"Jeg beder: bring mig atter der i Minde;
"Meer vil jeg ikke svare eller mæle."
Med Oiet skeler han, for mig at finde,
Lidt seer han paa mig, sænker saa sin Pande,
Og falder ned iblandt de andre Blinde.

---

73. Trende: maaskee Dante selv og hans Ven Guido Cavalcanti.

79. Tegghiaio o. s. v. lutter afdøde Florentinere, som, med Undtagelse af Arrigo Fifanti, nævnes i det Følgende (Helv. x. xvi. xxviii).

Og Fereren: "Han skal ei meer opstande,
For Engelens Basun han faaer at høre.
Naar da den Vældige gaaer giennem Lande,
Gienfinder Hver sin Grav, og skal iføre
Sig Kiød og Skikkelse, og høre lyde
Det, som skal evig drøne for hans Øre."
Hvor Skyggerne med Regnen sammenflyde
Til stiden Blanding, langsomt frem vi stige,
Imens vi lidt af Fremtidslivet tyde.
Siig, skulle Piinslerne i dette Rige,
Jeg spurgte, ved den store Dom tiltage,
Hvad heller mindskes, eller blive lige?
Og han: "Vend til din Videnskab tilbage:
Jo meer en Ting, saa lyder jo dens Lære,
Fuldkommen er, den Fryd og Vee kan smage.
Skiøndt aldrig de fordømte Slægter ere
Bestemt til sand Fuldkommenhed, jeg tænker:
Hiinsides dog de meer end nu maae være."
Rundt gik vi ad den Vei, som Regnen stænker,
Og taled meget meer, end dennesinde
Jeg melde vil; hvor Stiens Trin sig sænker,
Kom vi til Plutus hen, den store Fiende.

96. Den Vældige: Christus, som paa den yderste Dag kommer for at dømme Levende og Døde.

106. Din Videnskab: den Aristoteliske Philosophie. Efter Legemernes Opstandelse paa den yderste Dag, blive de Onde, om ikke fuldkomnere, saa dog fuldstændigere Væsner, og derfor meer modtagelige for det evige Livs Kvaler, ligesom de Gode for dets Fryd og Salighed.

Syvende Sang.

Gierrige og Ødsle; Vredagtige og Sløve.

"Pape Satan, Pape Satan aleppe!"
Begyndte **Plutus** med sin hæse Stemme;
Og for at styrke mig, der aanded neppe,
Mæled hiin Viismand, som i Alt var hiemme:
"Frygt ikke, thi hvad Magt han har hernede,
Din Gang paa Dybets Field han kan ei hemme."
Og mod det svulne Aasyn vendt, det lede,
Han sagde: "Ti, fordømte Ulv, som skriger!
Fortær dig selv indvendig med din Vrede!
Det er ei uden Grund, at han nedstiger;
Saa vil man hisset, hvor den stolte Fiende
Blev ramt af Michaels Hævn, i Himlens Riger."
Retsom et Seil, opblæst af stærke Vinde,
Slapt falder ned, naar Skibets Master knække,
Saa faldt det grumme Vilddyr om derinde.

---

1. Efter den almindelige Forklaring skulle disse Ord være et Tilraab til Satan i et Slags selvdannet Diævlesprog.

11. Den stolte Fiende: Lucifer.

Ned i den fierde Grav vor Vei vi lægge,
Og vandre længer frem ad Smertens Banker,
De, som Alverdens Vee i Skiødet dække.
O himmelske Retfærdighed! hvo sanker
All denne nye Kval og Sorg, jeg skuer?
Hvi maae vi lide saa for onde Tanker?
Som Bølgen, hvor Carybdis' Malstrøm truer,
Mod Bølgen bryder sig i evigt Møde,
Maa Siælene her løbe rundt i Buer.
Fleer Folk jeg saae, end før iblandt de Døde,
Fra begge Sider, mens de Hyl udsendte,
Med Brystet tunge Byrder fremad støde.
De stødte mod hinanden, derpaa vendte
De om og raabte: "Hvi vil du bortsmide?" —
"Hvi vil du holde?" og tilbage rendte.
Saalunde fra hver Haand til modsat Side
De giennemløb paany de sorte Ringe,
Og hyled Smædesangen alletide.
Hvergang de mødes, atter om de svinge,
Og til den næste Dyst i Halvkreds fare.
Svar Ynk og Sorg mit Hierte giennemstinge;
Thi spørger jeg: Hvo er dog denne Skare?
Mon alle de, vi her tilvenstre naaede,
Hvis Hoved er kronraget, Klerke vare?
Og han til mig: "Viid, disse Slægter baade
Saa skiævt med Siælen saae, i Livets Dage,
At aldrig de holdt Huus med Maal og Maade.

---

28. De Gierrige og de Ødsle løbe frem og tilbage, i tvende Halvkredse, og naar de mødes, bebreide de hinanden giensidig deres modsatte Last.

Klart kiendes det af deres Raab og Klage,
Naar de i Krebsens tvende Punkter træde,
Hvor dem en modsat Skyld adskiller sage.
Disse, hvis Hoveder ei Haar beklæde,
Var Klerke før, Paver og Cardinaler,
Thi der har Gierrighed sit Herresæde."
Blandt dette Folk, o Mester! nu jeg taler,
Kan sikkert jeg gienkiende nogle Siæle,
Som for slig ureen Synd maae lide Kvaler.
"Tom er din Tanke," hører jeg ham mæle;
"Det dunkle, skidne Liv, hvorfor de bøde,
Giør, at de her ukiendt i Mulm sig stiæle.
Evig paa saadan Viis de sammen støde,
Med lukket Haand vil Hine, Disse ville
Med skaldet Hoved opstaae fra de Døde.
At slet de skienked bort og spared ilde,
Har røvet dem det skiønne Liv og givet
Dem et, hvorpaa jeg intet Ord vil spilde.
Nu seer du, Søn! at skiør er kun som Sivet
Den Lyst, der til Fortunas Goder bindes,
Hvorom de Dødelige slaaes i Livet.
Thi med alt Guld, som under Maanen findes
Og fandtes, kan en Hvilestund der ikke
For een af disse trætte Siæle vindes."
Og spørgende jeg hæved mine Blikke:
Hvo er Fortuna, Mester! at saalunde
I hendes Kløer Alverdens Goder ligge?
Og han: "O Daarer, som forgieves grunde,
Hvor stort er dog det Mørke, som Jer blinder!
Velan, saa tag min Lærdom da i Munde!

Han, hvis Alviisdom Alting overvinder,
  Gav Himlene, han skabte, hver sin Leder,
  Saa hver Deel ligelig til hver Deel skinner,
Og overalt sig Lysets Glands udbreder.
  Og for alt Glimmergods i Verden vide
  Een fælles Herskerinde gav han Eder,
At hun, trods jordisk Klogt, til rette Tide
  Kan de forfængelige Goder lade
  Fra Blod til Blod, fra Slægt til Slægter glide.
Thi stander een Slægt høit paa Herskerstade,
  Een visner hen, alt som hun Dommen siger,
  Hun, der er skiult, liig Slangen mellem Blade.
Al Eders Klogt for hende magtløs viger;
  Hun veier, dømmer og med Daad hun ender,
  Som alle Guderne i deres Riger.
Hun i sin Skiften ingen Stilstand kiender,
  Nødvendigheden byder hende haste,
  Derfor saa hyppig Lykkens Lod sig vender.
Hende det er, paa hvem saa Mange kaste
  Et bittert Had; selv de, som burde kræde
  Gudindens Lov, med Uret hende laste.

---

78. Een fælles Herskerinde: Fortuna.

87. Guderne: Dante støtter sig i denne Forklaring af Fortunas Væsen og Hverv til den Aristoteliske Anskuelse, at hver af Himmelsphærerne har sin egen Bevæger (Hersker), der staaer i samme Forhold til den, som den høieste Bevæger til Universet. Han har her forenet denne Anskuelse med den christelige Forestilling om Skabelsen; og tænker sig, at den christelige Gud har skabt disse Himmelsphærernes Herskere ("alle Guderne"), og beskikket dem til, under sit Overherredømme, at styre og bevæge Sphærerne. En af dem er Fortuna, som forvalter Lykkens Goder paa Jorden.

Men Raabet naaer ei hendes høie Sæde;
Imellem Englene i Himlens Haller
Sin Kugle ruller hun i salig Glæde.
Nu lad os gaae, hvor større Ynk os kalder!
Der er ei Tid til stille meer at stande,
Hver Stierne, som før steg, igien alt falder."
Vi giennem Kredsen gaae til Dybets Rande,
Hvor kogende en Kilde frem sig skyder,
Og i en Bæk udsender sine Vande.
Meer sort end Purpur Bølgen sig udgyder;
Og ad en anden Vei min Mester stævner,
Langsmed den dunkle Strøm, som nedad flyder.
Dybt, hvor de onde Bierges Fod sig jævner,
Sorgfloden falder ned, og der dens Bølge
Sig breder til en Sump, som Styx man nævner.
Og jeg, der lod mit Blik med Alting følge,
Saae nøgne Folk, hvis Aasyn Piinsel skiænder,
Med Dynd tilsmurte, sig i Sumpen bølge.
De sloges vildt, og ikke blot med Hænder,
Med Hoved, Bryst og Fod paa samme Tide,
Og flængede hinandens Kiød med Tænder.
Min Mester sagde til mig: "Søn! her lide
De Siæle, der sig tvinge lod af Vrede;
Og endnu vil jeg, du for vist skal vide,
At der er Fleer, som sukke dybt dernede,
Og bringe Bobler frem paa Vandets Flade,
Som Øiet siger dig, hvor du vil lede.
I Mudderet de mæle: Livet glade
Var vi, hvor Solen skinned sødt paa Enge,
Thi Sløvhed ulmed i vor Siæl, den lade;

Nu maae vi drovelig i Dyndet hænge.
    Det skvulpe de med Svælget, thi de kunne
    Ei lade Ordet heelt og klart fremtrænge."
Rundtom den skidne Pol vi gik saalunde
    I Bue, mellem Bredden og det Vaade,
    Og saae paa dem, der slugte Dynd med Munde.
Til Foden af et Taarn tilsidst vi naaede.

Ottende Sang.

Overfarten over Styx.

Jeg bliver ved saalunde: Lang Tid inden
Ved Foden af det høie Taarn vi vare,
Blev vore Øine dragne op til Tinden.
Deroppe tændtes to Smaaflammer klare,
Og endnu en, som knap var synlig, brændte
Langt borte, liig et Tegn, der skulde svare.
Jeg til hiint Hav af Viisdom da mig vendte:
Hvad vil det sige? spurgte jeg; hvi følger
Hiin tredie Ild? Hvo var det, som den tændte?
Og han til mig: "Hist paa de skidne Bølger
Kan du alt see den Ventede fremile,
Hvis ikke Sumpens Taagedamp ham dølger."
Aldrig fra Buestrængen fløi der Pile
Saa hurtig giennem Luft mod Maalets Fiæle,
Som jeg en Baad saae giennem Vandet stile,
I samme Stund, mod Stedet, hvor vi dvæle.
Een Mand kun sad tilrors for den at føre,
Han raabte: "Er I der, I onde Siæle!"

Men strax min Mesters Svar lød for hans Øre:
"Dengang, o Phlegias! har feil du taget!
Kun paa vor Overfart vi dig tilhøre."
Som Den, der hører han er svart bedraget,
Og fyldes pludselig med mægtig Vrede,
Saadan blev Phlegias af Harme naget.
Min Fører steg i Baaden, der laae rede,
Jeg fulgte ham, og, som om jeg kun veied,
Fik Baaden først sin Last, da jeg var nede.
Saasnart vi begge var ombord, saa dreied
Den gamle Stavn sig udad, og dens Side
Skar dybere i Vandet end den pleied.
Mens fremad i den døde Grav vi glide,
Et Hoved dukker op, som Dyndet væder,
Og siger høit: "Hvo kommer hid før Tide?"
Jeg kom, men bliver ei paa disse Steder,
Gav jeg til Svar; hvo er du, som saa fuul er?
Og han: "Du seer jo, jeg er En, som græder."
Bliv da i Taarernes og Sorgens Huler,
Fordømte Aand! — jeg mælede saalunde —
Jeg kiender dig, skiøndt Dyndet heelt dig skiuler!
Da rakte han mod Baadens Stavn, den runde,
Sin Haand, men Mesteren ham tilbage stødte,
Og raabte: "Bort! hen til de andre Hunde!"
Saa favned han mig, og hans Læbe mødte
Min Mund: "Nidkiære Siæl!" saa lød hans Tale,
"Velsignet hun, som dig undfik og fødte!

20. Phlegias, som for at hævne sig paa Apollo, brændte hans Tempel, fører Siælene over Styx til Helvedstaden.

Han var af Hovmod fuld i Jordens Dale,
Og ingen ædel Daad hans Minde pryder;
Thi raser Skyggen nu i Dybets Sale.
Hvormangen Konge stor, som hisset byder,
Skal her engang som Sviin i Dyndet ligge,
Mens efter ham en rædsom Haan der lyder."
Jeg sagde da: O Mester! kan jeg ikke
Faae ham at see tilbunds i Pølen gange
Og kvæles, før til Landing vi os stikke?
"Tilfreds Du vorde skal, før Kystens Tange,"
Han svared mig, "hist dukker op af Vover;
For slig en Attraa bør du Fyldest fange."
Snart saae jeg de tilsmurte Skarer over
Hiin Siæl med saadan Vold og Harme falde,
At Gud derfor jeg takker end og lover.
"Ned med Philip Argenti!" skreg de Alle;
Da slaaer han rasende sig selv med Tænder,
Hiin florentinske Aand, paa hvem de kalde.
Der blev han, og om ham jeg Talen ender.
Men giennem Luften Jammertoner skære
Mit Øre naae, og Øiet frem jeg vender.
Den gode Mester mæled: "Nu vi ere
Nær Helvedstaden Dis, med dens udkaarne,
Sorgtunge Borgere og store Hære."

61. Filippo Argenti, af den ansete Familie Adimari, var en hovmodig, iilsindet Florentiner; han hørte til de Sortes Parti og var Dantes personlige Fiende.

68. Helvedstaden Dis, saaledes kaldet efter Pluto, som ogsaa har dette Navn, danner den siette Kreds, adskilt fra den femte ved Ringmure og Grave. Med den begynder det egentlige, dybe Helvede, hvor Synden er værre og Straffen tungere.

Og jeg til ham: O Mester! alt dens Taarne
    Jeg seer hist inde, mellem Dalens Buer,
    Røde, som var de nys af Ilden baarne.
Min Fører mæled da: "De evige Luer,
    Der gløder indeni dem, giør dem hede,
    Som du i dette nedre Helved skuer."
Tilsidst ind i den dybe Grav vi glede,
    Der værner om de trøstesløse Lande;
    Af Jern mig tyktes Murene, de brede.
Lang Tid i Kreds vi fulgte Gravens Vande,
    Da raabte Styrmanden: "Vor Fart er omme!
    "Her Porten er, stig ud paa disse Strande!"
Jeg seer end tusind saae af dem, Guds Domme
    Fra Himlen regne lod, og hørte skrige
    Fra Muren dem: "Hvo er han, som tør komme
Før han er død, hid til de Dødes Rige?"
    Min vise Mester staaer og vinker længe,
    Til Tegn, at han i Løn vil Noget sige.
Omsider lidt for deres Harm de stænge:
    "Kom du alene! Han skal gaae tilbage,"
    De raabe, "som har vovet hid at trænge!
"Alene skal sin Daarskabs Vei han drage,
    "Ifald han kan; thi dig vi hos os binde,
    "Som giennem Mørkets Egn har fulgt den Svage."
Tænk, Læser! om jeg angest blev i Sinde,
    Ved den fordømte Tale, som mig trued;
    Jeg vented aldrig mere hiem at finde.

---

84. dem: de faldne Engle.

O du min Fører kiær, du, som jeg skued
    Meer end syv Gange frelse mig af mange
    Og dybe Farer, der mit Hierte kued!
Forlad mig ei saa hielpeløs og bange!
    Hvis længer frem at gaae de os forbyde,
    Lad os da hurtig begge hiemad gange.
Da mæled han, for Mod mig at indgyde:
    "Ei Nogen for vort Fied kan Hindring sætte,
    Saa vældig er den Herre, som vi lyde.
Men vent mig her, og styrk din Aand, den trætte,
    Og fød den med godt Haab imidlertide;
    Jeg skal i Dybet ikke dig forgiette."
Derpaa den hulde Fader gaaer tilside,
    Og ene jeg i Tvivlens Nød og Skræk er,
    Thi Ja og Nei stærkt i mit Hoved stride.
Jeg kan ei høre Ordet, han dem rækker,
    Men hos dem staaer han kun en Stund, en føie,
    For sig Enhver i Hast tilbage trækker.
Og i slaae vore Fiender Portens Fløie
    Foran min Herre, som maa ude staude;
    Da vendte langsomt om igien den Høie.
Al Freidighed var svundet fra hans Pande,
    Han saae mod Jord og sukkede saaledes:
    "Hvo stænger for mig Sorgens Huus og Lande?"
Til mig han sagde da: "Fordi jeg vredes,
    Bliv ikke ræd! Jeg skal i Prøven vinde,
    Hvad der saa indenfor til Værn beredes.

105. Den Herre: Gud.

Ny er ei deres Trods, fra dennesinde;
De har alt viist den ved hiin Port i Skoven,
Som aaben, uden Laas, du end kan finde. 126
Selv har du læst dens døde Skrift foroven;
Og alt fra den ad Klippens Sti sig svinger,
Igiennem Kredsene og over Voven,
En, for hvem Stadens Port paa Stand opspringer.

---

125. Da Christus nedsteg til Helvede, tænker D. sig, giorde de faldne Engle ham Modstand; men han sprængte den lukkede Helvedport, som siden den Tid maa staae aaben, uden Laas.

Niende Sang.

Helvedstaden.

Hiin blege Lød, som farvede mig Svage,
Dengang paa Flugt sig gav den ædle Sanger,
Drev fra hans Kinder Blegheden tilbage.
Han stille stod, som En, der Lyden fanger,
Thi ikke langt man kunde see med Øie,
Saa sort var Luften der og taagesvanger.
Han mæled: "Ogsaa vi skal Fienden bøie,
Hvis ei... vil Han, der kommer, Striden friste;
O, hvor jeg længes efter ham, den Høie!"
Jeg saae, hvordan han Talens Indgang vidste
At dække til med det, som fulgte efter,
Thi heel forskielligt var fra den det Sidste.
Men dog gav det min Angest nye Kræfter,
Thi værre Mening af hans brudte Tale
Jeg drog, end der maaskee ved Ordet hefter.

---

8. **Hvis ei...** Den afbrudte Tanke kan ogsaa fortsættes saaledes: Hvis ei... den Hielp, vi vente, bliver borte.

Siig mig, om nogensinde Skygger dale
Fra Kredsen, hvor man længes uden Ende,
Herned i disse Sorgens dybe Sale?
Saa spurgte jeg, og han: "Kun sielden hænde
Det kan, at Aander af vor Skare drage
Ned ad den Vei, jeg lærer dig at kiende.
Een Gang jeg var her selv i fordums Dage;
Erichto maned mig, som kunde tvinge
I døde Legemer Skyggerne tilbage.
Knap var mit Kiød berøvet Siælens Vinge,
For over denne Muur hun lod mig stige,
For op af Judas' Kreds en Aand at bringe.
Der er det dybeste, bælmørke Rige,
Længst fra det Hvalv, hvis Kræfter Alting lede,
Jeg kiender Veien, lad din Frygt kun vige!
Hiin Sump, der aander ud sin Stank hernede,
Fra hver en Kant Sorgstaden slutter inde,
Som kun vi skulle naae med Strid og Vrede."
Hvad meer han mæled, jeg har ei i Minde,
Thi ufravendt mig mine Øine bare
Op mod det høie Taarns gløddrøde Tinde,
Hvor trende Helvedfurier, lynsnare,
Med Blod bestænkte, i et Nu fremstode.
I Krop og Lader de som Kvinder vare,
Lysgrønne Slanger sig omkring dem snoede,
Og over Panden og det fæle Øie
Egler og Hugorme som Lokker groede.

23. Erichto, en thessalisk Troldkvinde, manede en Skygge op fra Underverdenen, som forkyndte Udfaldet af Krigen imellem Cæsar og Pompeius.

Han vidste, de var Terner hos den høie
Dronning for evig Graad: "Min Søn!" han mæler,
"Betragt de rædsomme Erinnyer nøie.
Megæra er det, som tilvenstre dvæler,
Alekto græder hist, og deres Søster
Tisiphone imellem dem sig fiæler."
Med Neglene de flænged deres Bryster,
De slog sig selv, og løfted Skrig saa vilde,
At angest jeg mig klynged til min Trøster.
"Medusa! kom, saa skal i Steen vi hilde
Hans Lemmer!" skreg de, ned imod os bukket:
"Ved Theseus' Stormløb var vi altfor milde." —
"Vend dig nu om og hold dit Øie lukket!
Thi hvis Gorgonen kun et Blik dig sender,
Da er alt Haab om hiem at vende slukket."
Saa taler Digteren og om mig vender,
Og som paa mig han ikke lide kunde,
Mit Ansigt dækker han med egne Hænder.
O alle I, hvis Siæle ere sunde!
Vogt paa den Lærdom vel, som dybt sig dølger
Bag Versets sære Slør, paa Sangens Vinde.
Og allerede paa de sorte Bølger
Der nærmer sig en rædsom Larm og Brusen,
Hvormed fra Kyst til Kyst en Skiælven følger.
Det lyder som en vældig Stormvinds Susen,
Naar, kæmpende mod Luftens Glød, den drager
Ustandset over Skoven hen med Knusen,

54. *Theseus* og Pirithous forsøgte at bortføre Proserpina fra Underverdenen. Den Sidste omkom; Theseus blev skaanet, men holdt tilbage som Fange, indtil Herkules befriede ham.

Saa Blomsten hvirvles bort og Grenen brager;
Stolt gaaer den i en Støvsky over Slette,
Og Kvæg og Hyrder foran sig den jager.
Mit Øie løste han: "Nu skal du rette
Synsnerven," sagde Skialden, "bort fra Landet,
Mod Skummet hist, hvor Taagerne er tætte."
Som Frøerne, der sprede sig i Vandet,
Forfulgte af en Snog, indtil de skiæle
Sig hver og en tilsammen langsmed Sandet:
Saae jeg vel tusinde fortabte Siæle
Flye foran Een, som over Styx, den øde,
Med tørre Fødder gik, mens der vi dvæle.
Tidt løftede han Haanden for at støde
Den tykke Taage bort foran sit Øie,
Og træt han syntes kun af denne Møde.
Vel saae jeg, han var skikket fra det Høie,
Og Mesteren gav mig Tegn, at taus dernede
Jeg skulde staae, og dybt mig for ham bøie.
Hvor syntes han mig fuld af ædel Vrede!
Han kom til Porten, med en Stav den rørte,
Og op sprang uden Modstand Bolt og Kiæde.
"I Himlens Udskud! usle Folk!" jeg hørte
Paa Tærsklen til det rædselsfulde Kammer
Hans Røst: "hvordan blev I til Trods forførte?
"Hvi stamper I mod Villien, den som rammer
"Ustandselig sit Maal til alle Tide,
"Og meer end een Gang øged Eders Jammer?
"Hvad hielper det, at I mod Skiebnen stride?
"Tænk blot paa Cerberus, hvis Svælg og Hage
"Er skaldet end af det, han maatte lide!"

Med disse Ord gik Engelen tilbage
Forbi os, taus, henad de stidne Vande,
Liig En, hvem andre Sorger mægtigt drage,
End Omhu blot for dem, der hos ham staude.
Os gav hans Ord, det hellige, et Leide,
Og Foden vendte vi mod Dybets Lande.
Ind kom vi nu foruden nogen Feide,
Og jeg, som havde Lyst at vide nøie,
Hvad Borgen giemte, flux tog paa at speide
Derindenfor, og kasted rundt mit Øie.
Og ved hver Haand jeg skued store Heder,
Med Piinsler opfyldt og med Veeraab høie.
Som nærved Arles, hvor sig Rhonen breder,
Og hist ved Polas Strand, hvor Bugten væder
Italiens Kyst og om dets Grændse freder,
Gravhøi ved Gravhøi op af Sletten træder:
Saa ligerviis paa Marken her, den øde,
Kun var der mere bedsk paa disse Steder.
Blandt Høiene der brændte Flammer røde,
Og Ilden heded Jorden op saalunde,
At ingen Konst faaer Jern til meer at gløde.
Hver Gravsteen løftet var, saa grant jeg kunde
Fornemme Lyd af smertelige Klager,
Som fra Elendiges og Piintes Munde.
Hvo er det Folk, tilorde nu jeg tager,
Som hviler her bag disse Graves Buer,
Og slige sorrigfulde Sukke drager?

---

112. Arles, en By i Provence, hvor Rhonefloden danner flere Søer; Pola, en Stad i Istrien, ikke langt fra Quarnaro-Bugten.

Og han: "Her stande Kiætterne i Luer,
Hver med sin Sekt og sine Følgesvende;
Meer end du troer, er fulde disse Tuer.
Lige hos Lige fiæler sig derhenne,
Og deres Grave meer og mindre flamme."
Derpaa til høire Side vi os vende,
Imellem Piinslerne og Murens Kamme.

Tiende Sang.

Kiættere.

Nu vandrer ad en snever Sti, der dølger
Sig mellem Gravene og Murens Tinde,
Min Mester frem, og jeg hans Fodspor følger.
O høie Kraft, jeg mæled, som herinde
Igiennem Syndekredsene mig fører!
Tal, om Du vil, stil mig tilfreds i Sinde!
Kan ei det Folk man skue, der sig rører
I disse Kister her, som er saa fulde?
Hvert Laag er løftet, ingen Vagt jeg hører.
Han svared: "Alle Grave lukkes skulle,
Naar de engang fra Josaphat hidvende
Med Legemerne, som hvile nu i Mulde.
Viid: Epicurus og hans Følgesvende,
Som Siæl med Legeme til Døden vier,
De have deres Kirkegaard histhenne.
Hvis derfor blot en liden Stund du bier,
Da skal du for dit Spørgsmaal Fyldest fange,
Og for det Ønske med, hvorom du tier."

Og jeg: Du Gode! Ei jeg skiuler bange
Mit Hierte dig; du gav mig selv den Lære,
At jeg skal bruge faa Ord, ikke mange.
"Stands, o Toscaner! du, hvis Fødder bære
"Dig giennem Ildens Stad førend du døde!
"Stands, du som taler høvisk og med Ære!
"Mig røbed dine Ord, da nys de løde,
"At i hiint ædle Land du haver hiemme,
"Som jeg maaskee har voldt for tung en Møde."
Slig Lyd fra en af disse Kisters Giemme
Sig trængte brat, og til min Fører hældte
Jeg tæt mig op, skrækslagen ved hiin Stemme.
"Vend dig omkring! hvad giør du?" Skialden meldte,
"See, Farinata har sig reist af Lue,
Du kan ham see fra Hoved indtil Belte."
Alt i hans Aasyn mine Øine skue;
Høit kneisende hans Bryst og Pande vare,
Som om han trodsig vilde Helved true.
Min Førers Hænder, modige og snare,
Ind mellem Gravene mig stødte bedre:
"Lad dine Ord," han mæled, "vorde klare!"
Da ved hans Grav, blandt hine Troesforrædere
Jeg stod, han stirred paa mig som i Vrede,
Og spurgte mig: "Hvo vare dine Fædre?"
Og jeg, som til at lyde ham var rede,
Dem alle nævnede med freidig Pande.
Da løfted sine Bryn han lidt dernede,

---

32. Farinata Uberti, Anfører for de florentinske Ghibelliner, var tapper og høihiertet, men uden Tro, nævnlig paa Siælens Udødelighed.

Og sagde: "Vildt de kæmpede forsande
"Mod mig, min Slægt og mine Venner gode,
"Men tvende Gange drev jeg dem af Lande."
Jeg svared: Om de deres Hjem forlode,
De vendte begge Gange dog tilbage,
Men dine Frænder ei den Konst forstode.
Da steg der for mit Blik af Graven fage
En anden Aand; jeg troer, sit Knæ han bukked,
Thi knap han naaede Farinatas Hage.
Rundtom mig speided han i Indelukket,
Som om han vented endnu En at finde,
Og først da hans Forventning reent var slukket,
Græd han og sagde: "Hvis i dette blinde
"Fængsel ved Aandens Høihed frem du ganger,
"Hvor er min Søn? hvi er han ei herinde?"
Og jeg: Slig Kraft ei af mig selv jeg fanger,
Mig fører han, som venter hist ved Side;
Men Guido agted maaskee ei hiin Sanger. —
Hans Ord og Straffen, som han maatte lide,
Forlængst alt havde sagt mig Navnet nøie;
Thi kunde jeg saa fuldt et Svar ham vide.

---

48. Tvende Gange: den første Gang under Keiser Frederik II., den anden Gang efter Slaget ved Montaperti (s. Indledningen, Pag. 6). Det maa erindres, at Dante i Aaret 1300 endnu var Guelf, og altsaa Farinatas Modstander.

63. Guido Cavalcanti var Philosoph og Digter, men hans Sange havde ingen høi Flugt; han forsmaaede de latinske Digtere, og tog ikke, som Dante, Virgil til Mønster.

65. Navnet: Cavalcante Cavalcanti, Guidos Fader, hørte til det guelfiske Parti i Florents, og stod, ligesom Farinata, i Ry for Vantro.

Da sprang han op og løfted Veeraab høie:
"Du sagde agted — er han ei i Live?
"Rammer det søde Lys ei meer hans Øie?"
Og da han saae, jeg tøved med at give
Ham Svar en Stund, og ingen Trøst han hørte,
Faldt baglænds han, for i sin Grav at blive.
Men han, den Stolte, som alene førte
Mig til at standse, skifted ikke Miner,
Bøied ei Kroppen eller Nakken rørte;
Og i sin Tale videre han triner:
"At ikke de forstod, hvad Konst du kalder,
"Langt meer end dette Leie, det mig piner.
"Men viid: For Dronningen for disse Haller
"Halvhundred Gange blot sit Aasyn tænder,
"Du lære skal, hvor svær den Konst dig falder.
"Siig mig hvorfor — saasandt dig Skiebnen sender
"Op til den søde Jord — hiint Folk har vraget
"I hver en Lov saa grusomt mine Venner?"
Og jeg: Det store Mandefald og Slaget,
Som farved Arbia rød, er Grund, at slige
Taler der holdes under Tempeltaget.

---

73. Den Stolte: Farinata.

79. Dronningen: Hekate, eller Maanen.

81. Hvor vanskeligt det er for den Forviste, at faae Lov at komme tilbage.

85. Slaget ved Arbiafloden eller Montaperti, i Aaret 1260 (s. Indl. Pag. 6).

87. Tempeltaget: Endnu ved Slutningen af det 13de Aarhundrede holdt Raadet i Florents sine Forsamlinger i Kirken, og her bleve altsaa de Love givne imod de Forviste, til hvilke Farinata sigter.

Da sagde han og sukkede tillige:
"Der var jeg ikke ene, og forsande
"Ei uden Grund begyndte jeg at krige.
"Men ene maatte jeg vel dengang stande,
"Da man af Jord Fiorenza vilde slette,
"Og jeg kun værged den med aaben Pande."
Ak, bad jeg ham, saasandt din Sæd, den trætte,
Maa finde Ro: løs mig den Knudes Traade,
Som her om mine Tankers Dom sig flette.
Ifald jeg hører ret, saa kan I raade
Forud, hvad fierne Tider skulle bringe,
Men i Nutiden har I anden Maade.
"Og han: "Liig dem, hvis Syn er svagt og ringe,
"Vi ikkun skue det, som fiernt og sidst er;
"Saameget Lys vi af Allherren finge.
"Naar Tingen nærmes eller er, da brister
"Vor Sands; og hvis vi ei det faae at høre,
"Veed vi slet Intet af hvad Jorden frister.
"Nu kan du selv forstaae, har du laant Øre,
"At al vor Kundskab reent døer bort og blindes
"I samme Stund, Gud lukker Fremtids Døre."
Da sagde jeg, piint af den Skyld, jeg mindes:
Siig ham, der faldt, hvad han ei før erfared,
At blandt de Levende hans Barn end findes.
Og at jeg før var stum og ikke svared,
Siig ham, det kom af, mine Tanker strede
Med den Vildfarelse, du nys mig klared.

91. Jvfr. Indledningen, Pag. 6.
109. S. ovenfor V. 70.

Da kaldte mig min Mester allerede;
Thi bad jeg hurtig Aanden, mig at stikke
Besked om hvo der hos ham var dernede.
Han mæled: "Over Tusinde her ligge.
"Den anden Frederik og Cardinalen
"Er begge her, Fleer nævner jeg dig ikke."
Derpaa han skiulte sig, og gjennem Dalen
Gik jeg tilbage til den gamle Sanger,
Og grunded paa, hvad Ondt mig varsled Talen.
Nu vandred Skialden frem, og mens han ganger,
Han sporger: "Hvi er du saa mod i Sinde?"
Og paa sit Spørgsmaal hurtig Svar han fanger.
Da bød Viismanden mig: "Drag vel i Minde
Alt, hvad der her blev sagt dig, du skal lide;
Hør nu!" og Fingeren hæved han derinde:
"Saasnart du staaer foran Hendes blide
Lysglands, hvis fagre Oie Alting kiender,
Skal hun dig Livets Vandring flye at vide."
Og derpaa han tilvenstre Foden vender;
Fra Muren nu ab Midten til vi stunde,
Langsmed en Sti, der i en Dal sig ender,
Hvis onde Stank heelt oppe mærkes kunde.

119. Keiser Frederik II. antoges dengang at være Forfatter til Bogen om de tre Bedragere (Moses, Christus, Muhamed). Cardinalen er Octavio Ubaldini, en saa ivrig Ghibellin, at han sagde: Hvis der er en Siæl, saa har jeg sat den til for Ghibellinernes Skyld.

132. Hun: Beatrice.

Ellevte Sang.

Helvedes Inddeling.

Ud kom vi paa en Skrænt af Klippeblokke,
Der i en vældig Kreds laae søndersprængte,
Og saae dybt under os meer piinte Flokke.
Men af den gyselige Stank, som trængte
Op fra det dybe Svælg, blev bort vi drevet,
Og søgte Ly tæt bag et Laag, der hængte
Ved en af Heiene, hvorpaa stod skrevet:
Jeg giemmer Anastasius, hvem ilive
Photinus fra den rette Vei har revet.
"Vi maae gaae langsomt ned, for først at blive
Lidt vant til disse sørgelige Vinde;
Snart ikke længer Agt vi paa dem give."

8) Anastasius II. var Pave ved Slutningen af det femte Aarhundrede, og negtede, efter Sagnet, Christi guddommelige Natur.

8. Photinus, Biskop i Gallogræcia, afveg i sine Meninger fra Kirkens Lære. Dante synes at ville antyde, ved at sætte en Pave iblandt Kiætterne, at den hellige Fader kun er ufeilbar i Forbindelse med det hele Biskop=Concilium.

Saalunde han; og jeg: See, du kan finde
Tidkort imens, at Timen ikke viger
Ubrugt! Han svared: "Saa har jeg isinde.
Viid, at bag disse Stene," nu han siger,
"Der er tre mindre Kredse, som forlænges
Trinviis nedad, liig dem, hvorfra du stiger.
I hver og en fordømte Aander trænges;
Men forat siden blot du skal behøve
At see, her nu, hvordan og hvi de stænges.
For al Ondskab, der Himlens Had maa prøve,
Er Maalet Uret, og sligt Maal kan atter
Med *Vold* eller med *Svig* en Anden drøve.
Svig hades meest af Gud, thi den er Datter
Af Mennesket kun; thi stande dybest nede
De Svigefuldes Flok, størst Kval dem fatter.
Den *første Kreds* er fuld af *Voldsmænd* lede;
Men saasom Vold kan øves imod Trende,
Er denne Kreds deelt i tre Ringe brede.
Mod *Gud*, *sig selv*, og *Næsten* kan man vende
Sin Vold: mod dem og Alt hvad de besidde,
Jeg mener, som du klart skal faae at kiende.
Thi voldsom Død og Saar, der bringe Kvide,
Kan ramme Næsten; Rov og Ildens Farer
Og Ødelæggelse hans Gods kan lide.
Hver Den, der saarer lumsk, og Drabsmænds Skarer,
Ildgierningsmænd og Røverne de frække:
Den *første* Ring dem piner og forvarer.
Et Menneske kan voldsomt Hænder lægge
Paa sig og paa sit Gods; og derfor lyde
Hist i den *anden* Ring, bag Klippens Vægge,

Veeraab fra dem, der selv af Verden flyede,
Som deres Gods bortspilled og lagde øde,
Og hisset græd, hvor de sig burde fryde.
Mod Gud tilsidst de øve Vold og Brøde,
Der ham med Hiertet negte og forbande,
Og de, som frækt Naturens Lov forstøde.
Thi har paa Sodoms og Caorsas Pande
Den tredie Ring sit Stempel trykt og svider
Med det hver Den, som haaner Gud forsande.
Svig, der Samvittigheden altid bider,
Kan Mennesket øve mod den Tillidsfulde,
Og imod Den, der ikke paa ham lider.
I sidste Fald han myrder kun det hulde
Kiærlighedsbaand, Naturen om os breder;
Thi huses i den anden Kreds bag Mulde
Skinhellig Smiger, Trolddom, falske Eder,
Bedrag og Simoni og Tyverænker,
Og Rufferi og slige Uhumskheder.
I første Fald han ei alene krænker
Naturens Kiærlighed, men den, som træder
Dertil, og som med særlig Tro os lænker.
Og i den mindste Kreds, paa hine Steder,
Hvor Dis i Verdens Midtpunkt har sin Hule,
Fortæres derfor evig hver Forræder."
Klart har du Svælget skildret mig, det fule,
Jeg sagde nu, hvor Synderne nedstødes,
Og Slægterne, som sig derinde skiule.

49. Caorsa (Cahors) i Languedoc var bekiendt som et Samlingssted for Aagerkarle.

Men de, som i det fede Mudder bledes,
Som Regnen pidsker og Stormvinde drive,
Og de, som med saa bittre Tunger mødes:
Siig mig hvorfor ei straffede de blive
Her i den røde Stad, hvis Gud dem vred er;
Hvis ei, hvorfor maa da slig Bod de give?
Og han til mig: "Hvad er der nu, som leder
Din Aand, at vildsomt fra sin Vei den bryder?
Hvad heller mon dit Sind til Andet meder?
Kan du ei mindes, hvordan Ordet lyder,
Hvor i din Sædelære der er Tale
Om de tre Sindelag, som Gud forskyder:
Umaadelighed, Ondskab og den gale
Dyriskhed? At Umaadelighedens Brøde
Mindst krænker Gud, mindst lastes i hans Sale?
Agt vel de Ord, som i hiin Sætning lode,
Og drag i Minde, hvad det var for Stammer,
Som udenfor, hist oppe maatte bøde:
Da skal du kiende, hvi fra Disses Jammer
De adskilt staae, hvi Herren i det Høie
Dem træffer mindre haardt med Retfærds Hammer."
O Sol, som læger hvert et uklart Øie!
Du løser mine Tvivl saa fuldt og fage,
At baade Tvivl og Kundskab mig fornøie.
Gak endnu lidt, jeg mælede, tilbage,
Der hvor det hed, at Aager paa Guds rige
Godhed gjør Vold — løs Knuden for mig Svage!
Og han: "Philosophien vil dig sige,
Ifald du til at fatte den har Snille:
Naturen har i den guddommelige

Forstand og Skaberkonst sin første Kilde;
    Og granskede du vel Physiken atter,
    Du paa de første Blade finde vilde,
At Eders Konst, saa godt den kan og fatter,
    Naturen følger som sin Lærerinde,
    Saa Eders Konst er som Guds Datterdatter.
Og af Natur og Konst — hvis du i Minde
    Drager af Genesis de første Sider —
    Skal Menneskeţ fange Liv og fremad vinde.
Ad andre Veie Aagerkarlen skrider,
    Og derfor mod Naturen selv han synder,
    Og mod dens Barn; thi han paa Andet lider.
Men følg mig nu, min Vandring jeg begynder;
    Thi Fiskens Tegn i Horizonten glimter,
    Carlsvognen imod Caurus hen sig skynder,
Og Skræntens Nedgang hisset alt jeg skimter."

---

107. Genesis: Jvf. 1 Mose Bog Cap. II. V. 15 og III. V. 19. "I dit Ansigts Sved skal du æde dit Brød."

114. Caurus eller Corus, Nordvestvinden.

Tolvte Sang.

Mordere og Rovere.

Det Sted, hvorhen vi kom, for ned at stige,
 Var stenet, og der fandtes **det**, som nødte
 Paa Stand hvert Blik til gysende at vige.
Retsom hiint Fieldskred, der ved Trento mødte,
 Nedstyrtende, Adigeflodens Strande,
 Enten ved Jordskiælv eller Brist paa Støtte,
Saa at fra Fieldets Top til Slettens Lande
 Steensætningen er rullet ned saalunde,
 At den lidt Vei gi'er dem, der oppe stande:
En saadan Nedgang vi ad Skrænten funde.
 Ved Svælgets Rand, øverst paa Biergelien
 Udstrakt, hiin Cretas Skiændsel see vi kunde,
Der svigefuldt undfanget blev i Kvien;
 Og retsom Den, hvem Harm indvendig nager,
 Bed han sig selv, da han os saae paa Stien.

---

12. Cretas Skiændsel: Minotaurus.

Viismanden raabte da: "Maaskee du tager
Ham for Athenens Hertug ved min Side,
Som hist paa Jord dig rakte Dødens Plager?
Bort Vilddyr! bort! han kommer, maa du vide,
Ei ved din Søsters Hielp, som din Betvinger;
Han gaaer kun for at skue, hvad I lide."
Liig Tyren, naar den løs af Rebet springer,
Just som det dødelige Hug den fanger,
Og ei kan gaae, men hid og did sig svinger,
Saa giorde Minotaurus; og min Sanger
Gav Agt og skreg: "Løb, før det er for silde!
Imens han raser, er det bedst, du ganger!"
Saa vandre vi ad Veien ned, den vilde,
Imellem Stenene, der hyppigt under
Min Fod ved den uvante Vægt nedtrille.
Jeg gik i Tanker, og han mæled: "Grunder
Du paa den Styrtning her, som vild og skaldet
Bevogtes af hiint Dyr, hvis Harm nu blunder?
Viid, da jeg første Gang herned blev kaldet
I dette Helvedvyb, var Klippetinden,
Vi stige nedad, endnu ikke faldet.
Men, hvis jeg dømmer ret, kort Tid forinden
Han kom, der i den øvre Kredses Sale
Det store Bytte tog fra Helvedfienden:

---

17. Athenens Hertug: Theseus, der ved Ariadnes Hielp dræbte Minotaurus.

38. Han: Christus. Da han døde, skiælvede Jorden (Matth. 27, 50—53).

Skiælved saa stærkt de dybe, sorte Dale,
Saa fast jeg tænkte, Verden allerede
Blev rørt af Kiærlighed, hvorom gaaer Tale,
At den lod tidt i Chaos Alt sig sprede.
Og i hiint Dieblik var det, de øde,
Ældgamle Klipper her og hisset frede.
Men fæst dit Blik paa Dalen, thi nu møde
Vi snart Blodfloden, i hvis Væld, det varme,
De koges, der med Vold mod Andre brøde."
O blinde Graadighed! daarlige Harme!
Der i det korte Liv os saadan jager,
Og koger i det evige os Arme!
Jeg saae en Grav, der bred, i Bue drager
Sig favnende omkring den hele Slette,
Som jeg erfared af min tro Ledsager.
Og mellem den og Skrænten løb der tætte
Flokke Centaurer, væbnede med Pile,
Som naar paa Jord de Dyret jog, det lette.
Da ned de see os gaae, de Alle hvile,
Og med en udsøgt Piil paa Strængen bryde
Tre udaf Flokken og imod os ile.
Den Ene lader langtfra Stemmen lyde:
"Hvad Piinsel venter Jer, som hist nedstige?
"Siig det paa Stedet der, hvis ei, vi skyde!"

---

42. Empedokles antog, at Elementerne snart vare i Bevægelse, snart i Ro; det Første, naar Had og Strid frembragte Mangfoldighed af Eenheden, eller naar Kiærlighed og Sympathi dannede Eenhed udaf Mangfoldigheden; det Sidste i Mellemtiden.

Min Mester sagde: "Voldsom uden Lige
Altid din Villie var, naar frem den stævned!
Vort Svar skal vi til Chiron hisset sige."
Derpaa han stødte til mig og dem nævned:
"Det Nessus er, som maatte Døden lide
For Deianiras Skyld og selv sig hævned.
Og han, hvis Blikke ned mod Brystet glide,
Er Chiron selv, Achilles' Fosterfader;
Den vrede Pholus stander ved hans Side.
I tusindviis gaae de om Strandens Flader
Og ramme hver en Siæl, der vil sig hæve
Meer op af Blodet, end dens Skyld tillader."
Da vi kom nær Vilddyrene, den giæve
Sanger og jeg, tog Chiron, som dem førte,
En Piil og strøg med den sit Skiæg bag Kiæve;
Og da hans store Mund blev synlig, hørte
Jeg at han mæled: "Saae I det, hvorlunde
"Den Bageste bevæged hvad han rørte?
"Det pleier ei de Dødeliges Fod at kunne."
Min gode Fører stod alt ved hans Bringe,
Der hvor de to Naturer sig forbunde,
Og svared: "Ja, han lever, og jeg Ringe
Skal ene vise ham de mørke Dale;
Nødvendighed, ei Lyst, har voldt, vi ginge.
Der steg fra Lovsangen i Himlens Sale
En Kvinde ned og bød mig vorde Leder —
Om Røver eller Tyv er her ei Tale.

---

69. Nessus hævnede sig selv, ved at forgifte Herkules' Kiortel med sit Blod.
72. Pholus, en Centaur, som blev dræbt af Herkules.

Men ved hiin høie Kraft jeg nu dig beder,
Der fik mig til at vandre ad saa svære,
Vildsomme Veie hid, byd En af Eder
At vise os et Vadested og bære
Ham over Blodets Flod paa sine Lænder,
Thi han gaaer ei i Luft, som Aanders Hære."
Tilhøire Chiron sig mod Nessus vender,
Og siger: "Før du dem, og hvis I møde
"En anden Flok, saa jag den bort med Hænder!"
Vi vandre nu langs Randen af den røde,
Boblende Flod med ham, og mod os lyde
Skrig, som de kogte Aander høit udstøde.
Jeg Slægter saae, som indtil Brynet syde,
Og Nessus mælede: "Det er Tyranner,
"Der elsked Rov og lode Blodet flyde.
"Hos Alexander Dionysius staaer,
"Som lod en sorgtung Tid Sicilien giæste;
"Hver af dem nu sin Synd med Taarer sander.
"Hiin Pande, hvorom sorte Haar sig fæste,
"Er Azzolin; den Anden ved hans Side,
"Med blonde Haar, er Obizzo fra Este,

---

106. Alexander: enten A. den Store, eller Tyrannen i Pheræa, som myrdede sin Brøder og begik mange grusomme Handlinger. Dionysius, den bekiendte Tyran i Syracusa.

110. Ezzeline da Romano, Tyran i Padua, blev dræbt 1259, og havde ingen andre Synder at skrifte for sin Død, end den: at han ikke havde taget Hævn nok over sine Fiender.

111. Obizzo, Herre til Ferrara, en grusom og tyrannisk Mand, blev dræbt af en af sine egne Sønner.

"Hvis Liv hans onde Søn har slukt for Tide."
Da jeg til Skialden vendte mig, han mæled:
"Nu gaaer han foran, jeg vil bagest skride!"
Et Stykke længer frem Centauren dvæled
Over en Slægt, som her for sine Lyder
Til Halsen i det hede Væld sig skiæled.
Han viste os en Aand, der eensom flyder,
Og sagde: "See! midt i Guds Skiød han kløved
"Det Hierte, som ved Themsen Ære nyder."
En Slægt jeg saae, da lidt vi havde tøvet,
Som over Floden stod med Bryst og Pande,
Og Mange kiendte jeg, som der blev prøvet.
Saadan sank meer og meer de blodige Vande,
Saa at tilsidst kun Fødderne de dølge;
Der vadede vi over, mellem Strande.
"Viid, at som her du seer, den hede Bølge
"Lidt efter lidt paa denne Side svinder,"
Saa mæled nu Centauren, som vi følge,
"Saa sænker Bunden sig, hvorpaa den rinder,
"Hist meer og meer, til den med hine Kyster,
"Hvor Tyranniet sukker, sig forbinder.
"Der er det, Guds Retfærd med Piinsel ryster
"Attila, Jordens Svøbe, samt tillige
"Pyrrhus og Sixtus; og evindelig kryster

118. En Aand: Guido af Montfort, Carl af Anjou's Statholder i Toscana, giennemborede i Aaret 1271, foran Alteret i en Kirke i Viterbo, Richard af Cornwallis' Søn Henrik, for at hævne sin Fader. Til Ære for den Dræbte blev paa Broen over Themsen opreist en Billedstøtte, som bar hans Hierte i et Bæger.

135. Den bekiendte Eventyrer Pyrrhus fra Epirus og Sørøveren Sixtus Pompeius, begge Fiender af det hellige romerske Rige.

"Den hede Syden Taarer frem, der stige
"I Rinier Pazzos og Cornetos Blikke,
"De, som paa alle Veie førte Krige."
Saa gik han hiem, meer fulgte han os ikke.

137. Riniero, af Familien Pazzi, plyndrede, paa Frederik II.s Befaling, de romerske Prælater; Riniero fra Corneto var en bekiendt Røver, som drev sit Uvæsen paa Kirkestatens Kyster.

Trettende Sang.

Selvmordere og Forødere.

For Nessus end var kommen over Floden,
Ind i en Skov, hvor ingen Sti sig bugter,
Jeg med den ædle Sanger flytted Foden.
Sort Løvet der, ei lysegrønt og smukt er,
Træernes Grene knudrede sig flette,
Gifttorne findes der, men ingen Frugter.
Vildtdyret selv, som flyer den aabne Slette,
Kan fra Cecina til Corneto lede,
Og finder ikke Buske sig saa tætte.
Der har de rædsomme Harpyer Rede,
Som fra Strophaderne jog Trojas Hære
Med Sørgebud om det, der siden skede.
Med Kløer paa Fødderne, paa Bugen Fiære,
Med Menneskeaasyn og med brede Vinger,
Fra Træerne de løfte Skrig heelt sære.

---

8. Imellem Corneto i Kirkestaten og Floden Cecina ved Livorno ligger den øde, usunde Maremma, som blot bruges til Græsning.

10. Harpyerne forfulgte Æneas og hans Mænd, som landede paa de strophadiske Øer, og varslede dem Ondt (Æneiden, III., 209—277).

Min gode Mester mæled: "Før jeg bringer
Dig dybere herind, saa viid, nu staaer
Du i den anden Ring, og den omsvinger

Dig til du i et rædsomt Sandhav lander.
Thi see dig vel omkring, saa skal du finde
Saadanne Ting, at du min Tale sander."

Fra hver en Kant Veeklager lød derinde,
Men Ingen skued jeg af dem, der boede;
Thi standsed jeg, forvildet reent i Sinde.

Jeg troer, min Mester tænkte, at jeg troede,
At alle disse Røster kom tillive
Fra Slægter, som bag Træerne skjulte stode;

Og derfor mæled han: "Hvis du vil rive
En Kvist blot af et Træ i denne Hække,
Da skal din Tanke snart til Intet blive."

Jeg vovede min Haand lidt frem at række
Og af en mægtig Torn en Green at bryde;
Da skreg dens Bul: "Hvorfor vil du mig knække?"

Jeg saae det sorte Blod nedad den flyde;
"Hvi flaaer du mig?" lød nu igien dens Mæle,
"Kan ingen Medynksaand jeg dig indgyde?

"Mænd vare vi, nu er vi Torne fæle;
"Du burde havt meer Ynk i dine Hænder,
"Om saa vi havde været Slangesiæle."

Retsom en Brand, der grøn er, naar man tænder
Dens ene Ende, af den anden siver
Og hvisler ved den Luft, den fra sig sender:

Saaledes Blod og Ord paa eengang driver
Af Træets Brud; thi lod jeg Kvisten glide
Af Haand og stod som En, der bange bliver.

"Ifald han forud havde kunnet lide,
O vrede Siæl!" tog Viismanden tilorde,
"Paa det, han af min Sang alt fik at vide,
Saa havde han ei rørt dig som han giorde.
Men det Utrolige fik mig til at nøde
Ham til en Daad, som fast jeg angre burde.
Dog, siig ham hvo du er, da skal som Bøde
Dit Rygte han fornye, naar hiem han ganger,
Som han har Lov, til Verdens Lys, det føde."
Og Bullen: "Mig din milde Tale fanger,
"Saa ei jeg tie kan, som før jeg pleied;
"Men bliv ei trætte, hvis min Tale lang er.
"Jeg er den Mand, der begge Nøgler eied
"Til Frederiks Hierte, og saa sagte vidste
"At aabne og at lukke, naar jeg dreied,
"At fra dets Lønraad jeg forjog de Fleste.
"Tro i mit Hverv, jeg ingen Møie skyede;
"Og Søvn og Liv derfor jeg maatte miste.
"Skiøgen, som aldrig Cæsars Haller flyede,
"Men sine Bolerøine mod dem sendte,
"Hun, Hvermands Død og alle Hoffers Lyde,
"De Andres Siæle snart imod mig tændte,
"Og de opflammed nu August saalunde,
"At Ærens Fryd til sorgfuld Vee sig vendte.

---

48. Æneiden, III., 22 flg. hvor Æneas bryder en Green af et Træ, seer Blod rinde deraf, og hører Polydorus' klagende Stemme.

58. Pietro delle Vigne var Frederik den Andens Kantsler og Fortrolige. Da han faldt i Unaade hos Keiseren, dræbte han sig selv.

64. Skiøgen: Misundelse.

68. August betyder her, ligesom ofte Cæsar, blot Keiseren.

"Mit Sind, som harmfuldt troede, Døden kunde
"Befrie for Harme, giorde mig Retviise
"Uretviis mod mig selv foruden Grunde.
"Men høit og dyrt jeg sværger Jer, ved disse
"Nyslabte Rødder! aldrig har jeg sveget
"Min Herre, hvem med Ret de Alle prise.
"Og naar til Verden En af Jer er steget,
"Da reis mit Minde op, som endnu siden
"Hiint Avinds Hug henligger glemt og bleget."
Først toved Digteren en Stund, en liden,
Saa sagde han: "Spørg nu, hvis du behøver
At vide meer; nu taug han, spild ei Tiden!"
Jeg svared: Det er bedre, selv du prøver
At spørge, hvad du troer, jeg helst maa høre;
Jeg kan det ei, slig Ynk mit Hierte drøver.
Thi mæled Skialden: "Vil du, han skal giøre
Hvad nys du bad om, frit og uden Hinder,
O fangne Aand! da lad dig endnu røre
Til os at sige, hvordan Siælen binder
I disse Knuder sig; om af de trange
Ledemod aldrig Nogen løs sig vinder."
Da hvæsed Bullen stærkt, i Toner lange,
Og derpaa Luften til en Stemme bliver:
"Kort Svar skal I paa Eders Spørgsmaal fange!
"Naar Siælen vildt med egen Haand sig river
"Løs fra det Legem, hvori boe den skulde,
"Ned i det svovlende Svælg Minos den driver.
"Som det kan træffe sig, blandt Skovens Bulle
"Den falder, men hvor Skiebnens Kast det byder,
Der spirer den, som Kornet under Mulde.

"Fra lille Skud til Skovtræ op den skyder,
"Derpaa Harpyerne dens Løvværk gnave,
"Og skaffe Smerten Hul, saa ud den bryder.
"Vi komme vel engang til vore Grave,
"Men Ingen i sit Legem meer sig klæder;
"Thi hvad man rover sig, skal ei man have.
"Legemerne slæbe vi til disse Steder;
"De skulle her i Sorgeskoven hænge,
"Hvert paa den Torn, hvori dets Skygge græder."
Vi ventede endnu der i Skoven længe,
At Bullen atter skulde aabne Munden,
Da pludselig en Larm vi hørte trænge
Imod os, som naar Jægeren i Lunden
Vildsvinet høre kan og Jagten lyde,
Raslen i Grenene og Glam af Hunden.
Og see, tilvenstre To saa iilsomt flyede,
Nøgne, forrevne giennem Skovens Grene,
At jeg dem saae hver Kvist paa Veien bryde.
"Død, kom til Hielp, til Hielp!" skreg høit den Ene;
Og han, der løb bagefter, tog tilorde:
"Saa lette, Lano! var ei dine Bene
"Ved Toppos Dystløb fordum over Jorde!"
Og aandeløs ved Løbet nu, det snare,
Han af en Torn og sig en Knude giorde.

---

118. Den Ene: Lano, Medlem af det berygtede Svireselskab i Siena (Helv. XXIX., 130); han satte sin Formue overstyr, og søgte frivillig Døden i en Fægtning ved Toppo, i Aaret 1280, hvor Sieneserne bleve overvundne af Aretinerne.

119. Han, der løb bagefter, var Jacopo af S. Andrea, en bekiendt Ødeland fra Padua, som tilsidst døde i stor Fattigdom.

Bag dem var Skoven opfyldt med en Skare
Kulsorte, slugne Hunde, der fremjoge
Som Mynder, naar af Lænken løs de fare.
I ham, der skiulte sig, de Tænder sloge,
Og Led for Led de sønderslænged Aanden,
For med hans arme Lemmer de bortdroge.
Da tog min hulde Fører mig ved Haanden
Og bragte mig til Tornen hen, der blødte
Af mange Saar og jamred sig ved Vaanden:
"Ak Jacopo! hvad kunde det dig nytte,
"At mig til Værn og Skiul du vilde tage?
"Hvad kan jeg for at du dit Liv forødte?"
Da Mesteren ved Træet stod, det svage,
Han mæled: "Hvo var du, som her af alle
De Saar udaander Blod og sorgfuld Klage?"
Og han til os: "O Siæle, som mig kalde!
"I have seet den onde Vold mig ramme,
"Der bragte mine Blade til at falde —
Sank dem om Foden af min usle Stamme!
"Jeg er fra Byen, der lod Døberen trænge
"Deus første Herre ud; men for det samme
"Vil Mars den med sin Konst bedrøve længe.
"Og stod der ei af ham en Rest, en liden,
"Hvor Broens Buer over Arno hænge:

143. Byen: Florents, hvis Skytsgud først var Mars, og som siden, efter Christendommens Indførelse, fik Johannes den Døber til Skytshelgen. Da Attila ødelagde Staden, blev Mars' Billedstøtte revet ned, men den blev siden, af Frygt for den hedenske Guds Vrede, opstillet igien foran den gamle Arno-Bro.

Saa havde Borgerne, som reiste siden
En By, hvor Attila kun levned Gruset,
Forsandt spildt baade Arbeidet og Tiden.
Jeg giorde selv en Galge mig af Huset."

151. Jeg: denne Selvmorder kaldes af Nogle Rocco de' Mozzi, af Andre Lotto degli Agli.

Fiortende Sang.

Gudsbespottere.

Af Kiærlighed til Fødelandet dreven,
Jeg sanked Løvet, som laae spredt paa Tuer,
Og gav det saa til ham, der hæs var bleven.
Derpaa vi kom til Skiellet hen, hvis Buer
Imellem anden Ring og *tredie* skille,
Hvor Retfærds frygtelige Konst man skuer.
For nu de nye Ting klart at fremstille,
Jeg siger, vi var komne til en Hede,
Saa gold, at ingen Urt der vore vilde.
Om den sig Smerteskovens Krandse brede,
Som Sorgens Flod igien om Skovens Rødder;
Vi tætved Randen stille stod dernede.
Dens Bund var dybt, udtørret Sand, som gløder,
Hiin anden store Ørk den ligned nøie,
Der fordum trampet blev af Catos Fødder.

15. *Cato* fra Utica drog med Resterne af Pompeius' Hær igiennem den lybiske Ørken.

O du Guds Hævn! hvor maa hver Den sig bøie
Med Frygt for dig, der læser om den Møde,
Som her blev aabenbaret for mit Øie!
Jeg Flokke saae af nøgne Aander bøde;
De havde vist forskiellig Lov fornummet,
Men Alles Taarer lige ynksomt flode.
Een Slægt paa Ryggen laae, og een sad krummet
Sammen paa Jord, og een jeg stued jage
Evindeligen rundt igiennem Rummet.
Flest vare de, der maatte rundt omdrage,
De Færreste paa Jorden laae i Kvide,
Men meest var deres Tunge løst til Klage.
Med langsom Falden regnede der vide
Ildflager ned paa Sandet allevegne,
Som Snee i stille Veir paa Biergets Side.
Som Alexander i de hede Egne
Af Indiens Land saae under sine Kampe
Uslukte Flammer ned paa Hæren regne,
Og strax lod sine Mænd i Jorden stampe,
At Luen ikke ud sig skulde brede,
Thi enkeltviis let slukkes disse Dampe:
Saaledes sank herned den evige Hede;
Liig Tønder under Staal sig Sandet tændte,
For at fordoble Smerten, som de lede.
Og aldrig deres usle Hænder endte
Den hvileløse Dands, men altid maatte
De ryste nye Gløder af, som brændte.

31. Alexander den Store. Dette, tilligemed andre Eventyr om Toget til Indien, fortælles i et opdigtet Brev fra Alexander til Aristoteles.

Jeg sagde: Mester! du hvis Ord, det blotte,
Kan overvinde Alt, undtagen hine
Dæmoner, som ved Porten mod os traadte:
Hvo er den Kæmpe, der med trodsig Mine
Hist ligger krum og agter ikke Gløden,
Retsom om Regnen ei ham kunde pine?
Da mærked Kæmpen det, midt under Røden,
At ham jeg spurgte om, og skreg: "Den Samme
"Som jeg i Livet var, jeg er i Døden!
"Lad Jupiter sin Smed med Træthed lamme,
"Hos hvem han harmfuld hented Lynets Pile
"Der ramte mig hiin Dag med deres Flamme;
"Lad Een for Een ham trætte, uden Hvile,
"I Ætnas sorte Smedie de Mange,
"Og raabe: Hielp, Vulkan! til Hielp du ile!
"Som før i Slagtningen paa Phlegras Vange;
"Ja, lad ham Lyn paa Lyn imod mig skyde —
"Han skal dog aldrig Hævnens Glæde fange!"
Min Førers Ord begyndte nu at lyde
Saa vældigt, som de ingensinde løde:
"O Capaneus! Just at du ei kan bryde
Din egen Hovmod, er din værste Møde!
Ei nogen Piinsel, kun din egen Vildhed
Kan for din Rasen være fuldstor Bøde."

49. Kæmpen: Capaneus, en af de syv Konger, som beleirede Theben. I sit trodsige Overmod udfordrede han Jupiter selv, og blev ramt af hans Lynild foran Statens Mure.

58. Phlegra, en Dal i Thessalien, hvor Jupiter overvandt de himmelstormende Giganter.

Saa mæled han til mig med mere Stilhed:
"En af de Konger syv han var, hvis Hære
Beleired Theben; Trods han bød Guds Mildhed,
Og lidet holder Herren han i Ære;
Men, som jeg sagde ham, hiin Trods medrette
Maa nu hans Bryst som Brændemærker bære.
Følg efter mig, men vogt dig for at sætte
Din Fod endnu i Sandets gloende Flager,
Og hold dig nærved Træerne, de tætte."
Hen, hvor en liden Flod sit Udløb tager
Af Skoven, gik vi tause giennem Landet;
Dens Rødhed endnu Gysen i mig jager.
Som Bækken springer hist af Svovlsø-Vandet,
For Synderinderne den til sig lede,
Saadan løb Floden ned igiennem Sandet.
Forstenet Randen var, den lidet brede,
Og Bundens Dyb og Skrænten paa hver Side;
Der, saae jeg, gik man over Sandets Hede.
"Blandt alt det, jeg har viist dig fra de Tide,
Vi ginge først igiennem Portens Bue,
Hvis Tærskel Hvo der vil kan overskride:
Fik dine Øine ingen Ting at skue
Saa mærkeligt, som Bækken, vi betragte,
Der slukker over sig hver Gnist og Lue."
Mig af min Fører disse Ord blev sagte;
Thi bad jeg ham at skienke mig den Føde,
Hvorefter selv han først min Attraa vakte.

79. Svovlsø-Vandet: den hede Kilde Bulicame ved Viterbo, i hvis Nærhed der maaskee har været et Skiøgehuus, hvor Vandet blev benyttet til Bade.

Han mæled: "Midt i Havet er et øde
Land, kaldet Creta, hvorom Sandsagn melde:
Under dets Drot var Verden reen for Brøde.
Der staaer Idabierget, fra hvis Fielde
Man før saae Løvet lysne, Kilder falde;
Nu staaer det øde, mosbegroet af Ælde.
Det valgte Rhea fordum fremfor alle
Til Vugge for sin Søn, dets Klippestuer
Lod hun, naar Barnet græd, af Tummel gialde.
En mægtig Olding staaer bag Biergets Buer,
Med Ryggen vendt mod Damiette-Landet,
Og hen paa Roma som sit Speil han stuer.
Hans Hoved udaf fineste Guld er dannet,
Og Bryst og Armene af Sølv, det rene,
Af Kobber indtil Kløften er det Andet.

---

95. Paa Creta, det mythologiske Skyggebillede af det jordiske Paradiis, herskede Saturnus i den lykkelige Guldalder, da Verden var "reen for Brøde."

100. Rhea skiulte sin Søn Jupiter i en Klippehule for Saturnus, der aad sine Børn; og naar Barnet græd, lod hun sine Præster giøre Larm, for at overdøve Graaden.

103. flg. Dette allegoriske Billede, der er hentet fra Nebucadnezars Drøm (Daniel, II. 31), betegner her i sin Almindelighed Tiden og Menneskeslægten; de fire Metaller, Digternes fire Tidsaldere. Den sidste af disse, Jernalderen, Nutiden, staaer paa to Fødder, den geistlige og verdslige Magt; men den ene Fod, Keiseren, som Repræsentant for det romerske Verdensrige, er nu kun af Leer. Skikkelsen vender Ryggen imod Øst, thi der er Menneskeslægtens og Historiens Vugge, men han seer imod Rom, thi det er i Dantes Tanker Forjættelsens Land og skulde være Verdensrigets Centrum. Uskyldighedens gyldne Tidsalder kiendte ingen Taarer. Men Synden har slaaet store Revner i Tiderne, og Menneskeslægtens Taarer rinde der igiennem og danne Helvedes Floder.

Derfra er han af Jern heelt nedad; ene
Den høire Fod er Leer, og dog paa Jorde
Han støtter fastest sig med den alene.
Hver Deel af ham har slaaet Revner store,
Paa Guldet nær, og Taarer ud der trille,
Som samlede hiin Grotte giennembore.
Herned i Dalen rinder deres Kilde;
Acheron, Styx og Phlegeton tillige
Dannes af dem; ad Bækken saa, den lille,
De løbe, til ei meer man ned kan stige.
Der er Cocytus' Sump; men naar du venter,
Skal du den see, thi vil jeg Intet sige."
Jeg sagde da til ham: Hvis Bækken henter
Sig sine Strømme fra vor Jord saalunde,
Hvi see vi den da først paa disse Skrænter?
"Du veed, at disse Steder ere runde,"
Han svared, "og hvorvel du maatte svinge
Altid til Venstre mod de dybe Bunde,
Kom du dog end ei heelt om Tragtens Ringe;
Om derfor noget Nyt du lærer kiende,
Bør paa dit Aasyn ei det Undren bringe."
Og jeg igien: Hvor, Mester! er de trende,
Lethe og Phlegeton? Om hiin du tier,
Og sagde nys, at Taarer danned denne.
"Hvert Spørgsmaal, du har giort paa disse Stier,
Mig tækkes," svared han; "men dette røde,
Koghede Vand jo for een Tvivl dig frier.

135. Phlegeton betyder nemlig: den Brændende.

Lethe skal langtfra denne Grav du møde,
    Der hvor de glade Siæle toe sig henne,
    Naar de har angret og er frie for Brøde." 138
Saa mæled han: "Nu er det Tid, vi vende
    Fra Skoven os; nu maa du tæt mig følge
    Langs henad Bredden, den kan ikke brænde,
Og Ilden slukkes over Flodens Bølge.

---

137. Der: I det jordiske Paradiis, paa Toppen af Skiærsildens Bierg, findes Lethe, Glemselens Flod, i hvilken de luttrede Siæle aftvætte Mindet om deres Synder.

Femtende Sang.

Sodomiter.

Nu bærer os en af de haarde Rande,
Og Bækkens Dampe tæt foroven skygge,
Saa de for Ilden skiærme Vold og Vande.
Som Flamlands Folk mellem Cadsand og Brügge,
Naar Floden stormer op mod dem franeden,
Forfærdes og mod Havet Diger bygge;
Og Paduanerne langs Brenta-Bredden,
For deres By og Slot til Værn at være,
For Chiarentanas Hoie føle Heden:
Saadan er disse Volde, som os bære,
Skiøndt deres Mester, hvo han var, dem baade
Har mindre høie bygt og mindre svære.
Alt vare vi saa langt fra Skoven gaaede,
At om jeg end mig dreied heelt tilbage,
Dog ikke mine Øine meer den naaede;

4. Cadsand, en lille Øe, N. V. for Brügge.

9. Chiarentanas (Kärnthens) Høie staae her for Alperne. Naar Alpesneen smelter, svulmer Brenta og andre Floder, som komme fra Biergene, og stige over deres Bredder.

Da skued vi en Skare Siæle drage
Mod os langs Diget, og Enhver saa nøie
Betragted os, som naar ved Aftnens svage
Nymaane man hinanden seer med Møie;
Og saadan skærped de imod os Brynet,
Som gamle Skrædere mod Naalens Øie.
Mens jeg af slig en Flok blev saadan synet,
Skreg En: "O hvilket Under!" Han mig kiendte
Og greb min Klædnings Søm, hurtig som Lynet.
Jeg stirred, da han Armen mod mig vendte,
Fast paa hans svedne Aasyn, der sig klared,
Saa at dets Træk, endskiøndt af Ilden brændte,
Ei længer for Gienkiendelse ham vared;
Og mens mit Ansigt ned mod hans jeg bukked:
Messer **Brunetto**, er I her? jeg svared.
"Min kiære Søn! fortryd ei paa," han sukked,
"At Brunetto Latini med dig ganger
"Tilbage lidt, til Skaren bort er trukket."
Og jeg: Af ganske Siæl jeg det forlanger;
Ifald I synes, kunne vi os sætte —
Hvis han det vil, thi jeg gaaer med min Sanger.
Han mæled: "Hvo der standser af os Trætte,
"Maa ligge hundred Aar paa disse Steder,
"Af Ilden svedet, og kan ei sig rette.

---

30. **Brunetto Latini**, Dantes Ungdomslærer, døde i Aaret 1294. Hans trende Hovedværker ere il Tesorello (den lille Skat), en didaktisk Allegorie, paa italienske Vers, som har en svag Liighed med den guddo. Komedie, og il Tesoro, en Slags Encyclopædie, skreven paa Fransk og i Prosa.

"Gak frem! jeg følger med ved dine Klæder;
"Min Flok jeg siden naaer, der gaaer og lider,
"Og sin evindelige Kval begræder."
Jeg turde ei gaae ned fra Veiens Sider,
Men gik med sænket Hoved ved dens Bredder,
Liig Den, der med Ærbødighed fremskrider.
"Hvad Hændelse og Lod," han taled, "leder
"Dig for din sidste Dag til disse Haller?
"Og hvo er han, som Veien dig bereder?"
Jeg svared: Hist, hvor muntert Livet falder,
Forvildet i en Dal min Gang jeg endte,
Forinden fuld og færdig var min Alder.
Først igaarmorges jeg den Ryggen vendte;
Han kom til Hielp mig, da jeg veg tilbage,
For her ad denne Vei mig hiem at hente.
Og han: "Vil blot du mod din Stierne drage,
"Kan Ærens Havn du ei forfeile siden,
"Hvis jeg saae ret i Livets skionne Dage.
"Og var jeg ikke død saa brat for Tiden,
"Saa havde jeg — thi Himlens Tegn var hulde —
"Opmuntret dig til Gierning ved min Viden.
"Men viid, at Folket hist, det ondskabsfulde,
"Ukionsomme, der kom fra Fiesols Tinde,
"Og endnu ligner Biergets Steen i Kulde,
"Skal vorde for din gode Daab din Fiende;
"Og det med Ret, thi søde Figen ikke
"Det sømmer sig blandt stramme Slaaen at finde.

---

57. B. Latini havde stillet Dantes Horoskop.

61. Folket: det Florentinske. Fiesole var Moderstad til Florents.

"Hovmod og Gierrighed og Avind ligge
"Til denne Slægt, Oldsagn den blindfødt nævne;
"See til, du renser vel dig for dens Skikke!
"Din Skiebne skal dig slig en Hæder levne,
"At efter dig snart hungre begge Hære,
"Men Munden ei den Urt at naae skal evne.
"Lad Dyrene fra Fiesole kun tære
"Sig selv til Foder, men Planten ei oprive,
"Hvis deres fule Mødding end kan bære
"En Urt, hvori gienvækket er til Live
"De Romeres hellige Sæd, som blev i Landet,
"Og saae hiin Ondskabs Rede grundlagt blive."
Ifald *min* Bøn var bleven hørt og sandet,
Da var I ei, gienmæled jeg med Smerte,
Endnu fra Menneskers Natur forbandet.
Jeg giemmer fast, til Sorg nu for mit Hierte,
Det kiære Faderbillede af Eder,
Naar I fra Stund til Stund paa Jord mig lærte,
Hvorlunde man sig Evighed bereder;
Og af min Tale kan I det erfare,
At jeg taknemlig end om Læren freder.
Jeg Eders Varsel vil i Hu bevare
Indtil vi for en Kvinde komne ere,
Som mig en anden Spaadom skal forklare.

---

71. Begge Hære: baade Ven og Fiende, Hvide og Sorte.

90. En anden Spaadom: Giaccos (Helv. VI., 64) og Farinatas (H. X., 79).

Kun det skal Eder aabenbaret være:
    Kan min Samvittighed blot fri mig kiende,
    Seer rolig jeg hvad Skiebnen vil beskære.
Mit Øre kiender Klangen alt af denne
    Haandpenge; lad Fortuna Hiulet dreie,
    Som hun har Lyst, og Bonden Skovlen vende!
Da dreier Mesteren paa de øde Veie
    Sig heelt tilbage, seer paa mig og melder:
    "Den hører godt, som tager Ord i Eie."
Dog derfor med Brunetto ikke heller
    Jeg taler mindre; men imens vi gange,
    Jeg spørger om hans meest berømte Fæller.
"Godt er at kiende Nogle af de Mange,"
    Han mæled, "om de Andre Taushed bedst er;
    "For knap er Tiden nu til Taler lange.
"Viid da i Korthed: de var alle Præster
    "Og lærde Mænd, berømte vidt for Snille;
    "Een Synd besudled alle disse Giæster.
"Priscian i Sorgeflokken vandrer stille,
    "Og Francesco d'Accorso; ja du kiendte,
    "Hvis paa slig Uhumskhed du agte vilde,

---

95. En Spaadom er ligesom Haandpenge paa den Sum af Skiebner, Tiden skal betale.

96. Lad der skee, hvad der skal; jeg venter det Ene saa rolig som det Andet.

109. Priscianus, en berømt Grammatiker fra Cæsarea i Kappadocien, levede i det 6te Aarhundrede.

110. Francesco d'Accorso: en udmærket florentinsk Jurist fra Begyndelsen af det 13de Aarhundrede.

"Endogsaa ham, Guds Tieneres Tiener sendte
"Fra Arno til Bacchigliones Enge,
"Hvor Legemet han forlod, det vellystspændte.
"Jeg ønsked Meer at sige, men for længe
"Min Gang og Tale vared; allerede
"Jeg seer ny Damp af Sandet hist sig trænge,
"Og nye Slægter nærme sig dernede.
"Min **Skat**, hvori jeg lever alle Dage,
"Vil jeg befale dig og meer ei bede."
Derpaa han vendte sig og løb tilbage,
Liig En af dem, man paa Veronas Slette
Seer om det grønne Klæde løbe fage;
Den Seirende han ligned, ei den Trætte.

112. **Ham**: Andrea de' Mozzi, først Bistop i Florents, blev af Paven forflyttet til Vicenza, hvor Bacchiglionefloden rinder.

119. **Min Skat**: Brunettos Hovedværk, il Tesoro.

122. I Verona blev der hvert Aar, paa Fastesøndag, holdt et Væddeløb, og den Seirende fik et grønt Klæde til Belønning.

Sextende Sang.

Sodomiter.

Alt stod jeg, hvor man Drønet kunde høre
Af Floden, der i næste Kreds sig kasted;
Det lød som Kubers Summen for mit Øre.
Med eet i hurtigt Løb tre Skygger hasted
Ud fra en Flok af Aander, som just strede
Forbi os i den Regn, der aldrig rasted.
Hver af dem nærmed sig og skreg dernede:
"Stat stille du! jeg af din Klædning skuer,
"At du maa være fra vor By, den lede."
Ak, hvilke nye og gamle Saar, af Luer
Indbrændte, saae jeg deres Lemmer bære!
Naar blot jeg mindes det, endnu jeg gruer.
Ved Raabet standsed Mesteren, den kiære,
Og vendte sig til mig: "Nu skal du hvile,"
Han sagde, "hovist bør mod dem man være.
Ja, var det ikke for de gloende Pile,
Som Stedet slynger her, jeg sige turde,
Det sømmed bedre *dig*, end *dem* at ile."

Saasnart vi stode stil, igien tilorde
Med deres gamle Klagesang de toge,
Og alle Tre et Hiul de af sig giorde.
Som Fægterne først salvetnøgne droge
Med Speiden om hinanden, til de kiendte
Angrebets Fordeel, forend løs de sloge:
Saa dreied sig Enhver og Blikket vendte
Mod mig, saa Halsen altid maatte svinge
En modsat Vei af den, som Foden rendte.
"Om dette Sandhavs Kvaler, der os tvinge,
"Og vore revne, blodige Træk end giøre,
"At vi og vore Bønner agtes ringe,"
Begyndte En, "saa lad vort Ry dig røre!
"Siig, hvo er du, at trygt igiennem dette
"Helved din Fod dig levende kan føre?
"Han, i hvis Fied du seer mig Foden sætte,
"Skiøndt nøgen nu og sønderrevet ilde,
"Stod høiere paa Trin end du kan giætte.
"Han var Gualdradas Sønnesøn, den gilde,
"Han Guidoguerra hed og øved mange
"Gierninger hist med Sværd som og med Snille.
"Bagved mig seer du Aldobrandi gange
"I Sandet, han, hvis Ord til alle Tide
"Stor Tak og Priis deroppe burde fange.

---

38. Guido Guerra, af en gammel grevelig Slægt i Toscana, en Sønnesøn af Guido Guerra II. og den skiønne, ærbare Gualdrada, var en ivrig Guelf, og kæmpede tappert i Slaget ved Benevent 1266, hvor Carl af Anjou overvandt Manfred.

40. Tegghiajo Aldobrandi, en anseet Florentiner af det guelfiske Parti, var en af dem, der især fraraadede det uheldige Tog imod Siena, som endte med Slaget ved Montaperti (S. ovenf. H. x., 86).

"Jeg selv, som under dette Kors maa lide,
"Jacopo Rusticucci hed, og vundet
"Har ved min onde Viv jeg saadan Kvide."
Forsandt, hvis jeg for Ilden havde kunnet,
Saa var jeg sprunget ned til dem derhenne,
Og troer, min Lærer havde ret det fundet.
Men Frygt for mig at svide selv og brænde,
Tog mig igien den Villie god af Sinde,
Der gav mig Lyst at favne dem, de trende.
Jeg mæled: Ei Foragt, men Sorg herinde
Dybt i min Siæl ved Eders Nød sig fæster,
Saa stor, at sildig den skal reent forsvinde.
Slig Sorg jeg følte strax, saasnart min Mester
Mig sagde Ord, hvoraf jeg slutte kunde,
At hid der nærmed sig saadanne Giæster.
Jeg er fra Eders By; mens Tider svunde,
Har Eders Daad og Hædersnavne alle
Med Fryd jeg hørt og skildret mangelunde.
Nu vandrer bort jeg fra den bittre Galde
Mod Frugten sød, hiin sanddru Skiald mig lover;
Men først skal jeg til Jordens Midtpunkt falde.
Og han: "Saasandt din Siæl skal lang Tid over
"Dit Legem herske, og naar du har levet,
"Dit Rygte straale klart af Tidens Vover:
"Siig mig, om Høviskhed og Kraft er blevet
"Som fordum i vor Fødeby tilbage,
"Hvad heller har man reent af Land dem drevet?

---

44. Jacopo Rusticucci, en anseet florentinsk Ridder, maatte skille sig fra sin onde Hustru, og forfaldt derefter til den Last, han her straffes for.

"Thi Borsiere, som en Stund, en fage,
"Kun vandred mellem os paa disse Steder,
"Volder os med sit Ord svar Sorg og Plage."
Dit nye Folk, din bratte Rigdoms Glæder
Har fyldt med vildest Hovmod dine Lande,
Fiorenza, saa at bittert alt du græder!
Saalunde raabte jeg med løftet Pande.
Een paa den Anden saae, ved Det, de lærte,
Som Mænd, naar de at høre faae det Sande.
"Ifald det aldrig volder dig meer Smerte,"
Gienmæled de, "med Svar at staae tilrede,
"Da Held dig, du som taler frit fra Hierte!
"Naar frelst engang fra Mulmet her, det lede,
"Du kan igien de skiønne Stierner tælle,
"Og naar du siger glad: jeg var dernede —
"Da maa du ogsaa Folket om os melde!"
Derpaa de Hiulet brød, de trende Siæle,
Og flygted bort med Been som Vinger snelle.
Et Amen havde man ei kunnet mæle
Saa hurtigt, som de svunde for vort Øie;
Thi vilde Mesteren ei længer dvæle.
Jeg fulgte ham, og kun vi vandred føie,
For Vandets Torden alt saa nærved lyder,
At knap man havde hørt selv Stemmer høie.
Retsom hiin Flod, der selv sin Vei sig bryder,
Og først mod Øst, fra Vesobiergets Tinder,
Langs Apenninens venstre Side flyder;

---

70. Guglielmo Borsiere, en rig og anseet Florentiner, var død kort Tid i Forveien, og kunde altsaa fortælle Nyt om Florents.

Der Aquacheta hedder før den rinder
Ned giennem Dalen i sit lave Leie,
Indtil ved Forli dette Navn forsvinder —
Som den fra Benedettos Klosterveie
Med Torden over Klipperne nedfalder,
Hvor Tusind skulde Fristed havt og Pleie:
Saa hørte vi fra Skræntens steile Haller
Hiint sorte Vand gienlyde høit, og trættet
Kan Øret vorde snart, saadan det gialder.
Omkring mit Liv bar jeg en Strikke flettet,
Og engang tænkte jeg, den havde kunnet
Hiin Panther fange mig, hvis Skind var spættet.
Da den jeg havde løst og af mig vundet,
Som Føreren befoel og lod mig vide,
Saa rakte jeg ham den, i Knude bundet.
Selv vendte han sig nu til høire Side,
Og fiernet lidt fra Skrænten og dens Bølger,
Lod i det dybe Svælg han Rebet glide.
Her, tænkte jeg, der noget Nyt sig dølger,
Og til hiint nye Tegn det vist maa svare,
Som Mesteren saadan med Øiet følger.
O, hvor bør alle Mennesker sig vare
Hos dem, der ei blot Gierningerne kiende,
Men ind i Tanken see med Dine klare!

---

97 flg. Aqua cheta løber fra Apenninerne ned i Romagna, faaer ved Forli Navnet Montone, og falder i Havet. Ved Klosteret S. Benedetto, hvor Greverne Guidi, som eiede det, havde havt isinde at anlægge en By (s. V. 102), danner Floden et Vandfald.

106. en Strikke: Om D. herved, som Nogle mene, sigter til Munkekuttens Reb, og vil antyde, at han selv engang var i Begreb med at gaae i Kloster, for at betvinge Kiødets Lyst: er vel tvivlsomt.

Han mæled: "Snart du skue skal histhenne
Det, som jeg venter; hvad din Tanke drømmer,
Det skal jeg for dit Öie snart fremsende."
For Sandhed, der har Løgnens Aasyn, sømmer
Det sig bestandig Læberne at værge,
Thi selv en Skyldfri den til Skam fordømmer.
Men her jeg ikke tie kan, og sværge
Vil jeg ved min Komedies Riim, de lette,
Saasandt i lang Tid den sig Gunst maa bierge:
At giennem Luften jeg, den mørke, tætte,
Saae svømmende en Skikkelse sig snige,
Og sært, selv for en modig Siæl, var dette.
Den steg, som Dykkeren, naar i Havets Rige
Han Ankeret har løsnet, som en stenet
Grund eller Sligt holdt fast, og, for at stige,
Nu strækker Brystet og forkorter Benet.

Syttende Sang.

Aagerkarle.

"Der er Uhyret med den spidse Hale,
Som Muur og Værn kan bryde, Bierg bestige,
Og med sin Stank opfylder Verdens Dale."
Saalunde hørte jeg min Mester sige,
Og Dyret bod han nærme sig til Randen,
Ved Enden af det marmorklædte Dige.
Hiint fule Billede af Svig med Panden
Og Brystet over Klippen frem sig roede,
Men Halen trak det ei med op paa Stranden.
Dets Aasyn var en ærlig Mands; saa gode
Var udeutil dets Miner og saa blide,
Men Resten som en Slangekrop sig snoede.
Dets Arme var begroet med Haar, heelt stride;
Med Lykker og med Skæl, der frem sig hæved,
Var tegnet Dyrets Ryg og Bryst og Side.

---

1. Uhyret: Geryon, den mythiske Konge, om hvem der fortælles, at han kastede de Fremmede, der besøgte ham, for sine vilde Dyre, er her brugt som Forræderiets Billede, og vogter Nedgangen til det dybere Helvede, hvor de Svigefulde straffes.

Fleer Farver ei til Garn og Islæt kræved
Tartarer eller Tyrker nogensinde,
Saa broget Lin Arachne selv ei væved.
Som tidt man kan ved Stranden Baade finde,
Der halv i Vandet ligge, halv paa Landet;
Som i de slugne Tydskes Land derinde
En Bæver, naar den jage vil i Vandet:
Saalunde laae Uhyret med sin Bringe
Paa Klipperanden, der omslutter Sandet.
Det slog den tomme Luft med Halens Ringe
Og krummede Giftgaffelen paa dens Ende,
Der liig en Skorpionbraad kunde stinge.
Min Fører mælede: "Nu maae vi vende
Lidt fra vor Vei og os til Dyret snige,
Det lumske, som har strakt sig ud derhenne."
Nedad til høire Side da vi stige,
Og yderst, hvor Steenranden ei forbrændt er,
Ti Skridt vi gaae, for Ilden at undvige.
Vi komme til det Sted, hvor Dyret venter,
Da seer jeg, at paa Sandet hist, det røde,
En Slægt der sidder nær Afgrundens Skrænter.
"At du maa bære fuld Erfarings Føde,"
Lød Skjaldens Ord, "fra Kredsen, som nu ender,
Saa gak derhen og see paa deres Møde!
Men fat dig kort; indtil du attervender,
Vil jeg hos Dyret blive her og bede,
At det os laaner sine stærke Lænder."
Ene jeg vandred da langs Sandets Hede,
Paa Randen af det syvende Helvedkammer,
Did, hvor den sorrigfulde Slægt sad nede.

Ud giennem Øinene brast deres Jammer;
    Snart hist, snart her de værged sig med Hænder
    Imod den hede Jord og Regnens Flammer.
Saa bruge Hundene snart Been, snart Tænder,
    Naar de om Sommeren blive bidt af Fluer
    Og Lopper eller Myg, som Heden sender.
Jeg En og Anden i hans Ansigt skuer,
    Men Ingen kiender jeg af dem, der græde
    I Regnen af de smertelige Luer.
Om Halsen paa Enhver, som var tilstede,
    Hang der en Pung; med særskilt Tegn den smyktes,
    Og syntes Eiermandens Blik at glæde.
Og som snart hid, snart did mit Øie ryktes,
    Saae jeg en guldgnul Pung, hvori der væved
    Sig noget Blaat, som mig en Løve tyktes.
Da videre mit Blik iblandt dem svæved,
    Saae jeg en anden rød som Blodet skinne,
    Og paa dens Grund en kridhvid Gaas sig hæved.
Og En, som bar en drægtig So til Minde,
    En lyseblaa, i Pungens Felt, det hvide,
    Mig spurgte: "Hvad giør du blandt os herinde?
"Gak nu din Vei — dog derpaa kan du lide,
    "Og sige det paa Jord, at naar det Tid er,
    "Skal Vitaliano dænkes ved min Side.

60. En Løve, blaa, i guult Felt var den guelfiske Adelsfamilie Gianfigliazzos Vaaben.

63. En hvid Gaas i rødt Felt var Familien Ubbriaches Vaaben.

64. En: Rinaldo Scrovigni, en Adelsmand fra Padua, bekiendt for sin Aager.

69. Vitaliano del Dente, en rig paduansk Adelsmand, som ligeledes drev Aager med sine Penge.

"Jeg, Paduas Søn, blandt Florentinere sidder,
"Der mine Øren fylde tidt med Rungen
"Af deres Raab: kom snart, vor første Ridder!
"Du, som tre Snabler bære skal paa Pungen."
Saa talte han, og som naar Oxer slikke
Om Snuden sig, han langt udrakte Tungen.
At bie længer der jeg voved ikke,
For ei at egge Mesteren til Vrede;
Jeg gik og lod de trætte Siæle ligge.
Heit oppe sad paa Dyrets Kryds, det brede,
Min Fører alt, og jeg fornam hans Tale:
"Nu maa du være stærk og kiæk tilrede!
Paa denne Stige skal vi nedad dale;
Stig du op foran, saa det bedst mig huer,
At jeg kan skiærme dig mod Dyrets Hale."
Som Den, hvem Kolden med sin Gysning truer
Saa nær, at alt hans Negle blive døde,
Og rød han skiælver, blot han Skygge skuer:
Saa blev jeg først, men snart hans Ord mig gøde
Den Skam i Sind, der Trællens Styrke tænder,
Og kan hos Herre giæv til Daad ham nøde.
Jeg satte mig paa Dyrets Kæmpelænder:
Hold om mig! vilde rød jeg sagt til Aanden,
Men ingen Lyd min brudte Røst udsender.
Dog han, der før kom mig til Hielp i Vaanden,
Slog om mig sine Armes stærke Ringe,
Da jeg steg op, og stetted mig med Haanden.

---

72. Vor første Ridder: Giovanni Buiamonte, en florentinsk Ridder, var en af de meest berygtede Aagerkarle paa den Tid.

"Nu Geryon, afsted! Men du maa svinge
I store Kredse dig og langsomt skride;
Tænk paa den nye Vægt, du ned skal bringe!"
Som Baade, naar fra Strand de baglænds glide
Lidt efter lidt, vi Klippens Rand forlode;
Men da Uhyret saae sig i det Vide,
Dreied det Halen om hvor før var Ho'ede,
Udstrakte den og som en Aal den vendte,
Mens det med Kløerne Luften til sig roede.
En større Rædsel Phaeton ei kiendte,
Da han slap Tømmerne af Haand, saa Karmen,
Som det endnu er synligt, Himlen brændte;
Ei heller Icarus, dengang af Armen
Ham alle Fiædre faldt og Voret smelted,
Mens Faderen raabte: Stands! du gaaer mod Varmen!
End jeg, dengang jeg saae, at Luft ombelted
Mig til hver Kant, og alle Ting forsvunde
For mig, paa Dyret nær, som frem sig vælted.
Det svømmed langsomt, langsomt ned saalunde,
Og kredsede og sank, som af de Vinde,
Der nedenfra mig traf, jeg mærke kunde.
Alt hørte jeg i Svælget Floden rinde
Dybt inder os med Brusen uden Mage;
Thi bøied jeg mig for at see derinde.
Da greb ved Synet rædsom Angst mig Svage,
Jeg hørte Graad og Ild jeg saae der lued,
Saa gysende jeg læned mig tilbage.
Og jeg blev vaer, hvad før jeg ikke skued,
Hvordan i Kreds vi dalede, thi Kvaler
Sig nærmed nu fra hver en Kant og trued.

Retsom en Falk, der kied af Jagten daler,
Og uden Fugl og Lokkefjæder iler,
Saa: "Vee, du synker!" Falkeneren taler;
Som træt den svæver, den, der ellers piler
I hundred Kredse rundt, og fjernt i Lunden,
Langtfra sin Mester sig misnøiet hviler: 132
Saa bragte Geryon os ned til Bunden,
Langs Siden af de søndersprængte Klipper;
Knap steg vi af, før Dyret var forsvunden,
Som naar en Piil fra Buestrængen slipper.

Attende Sang.

Ruffere, Forførere, Smigrere.

Der er et Sted i Helvede, dets Navn er
Sorgkielderne; af Steen er Alt dernede,
Jernfarvet, som den Kreds, der Stedet favner.
Og just i Midten af hiin Mark, den lede,
Et Svælg der gaber, bredt, med dybe Bunde;
For det skal paa sit Sted jeg giøre Rede.
Rund er den Ring, der levnes nu saalunde
Fra Svælget til de høie Skrænters Fue,
Og i ti Dale dele sig dens Grunde.
Fast ligesom de Steder er at skue,
Hvor om en Fæstning fleer og flere Grave
Til Værn for Murene sig snoe i Bue:
Et saadant Billed hine Dybder gave.
Og retsom Borgene fra deres Halle
Til Gravens anden Bred smaa Broer have:
Saa løbe her fra Skrænten Klipper smalle,
Der Dæmninger og Grave giennemskære,
Til Svælget stopper dem og samler alle.

Her stande vi, da stegne ned vi ere
Af Geryons Ryg; mod Venstre gaaer min Fører,
Bagefter ham mig mine Fødder bære.
Tilhøire nye Jammerskrig jeg hører,
Jeg nye Bødler seer, ny Kval og Plage,
Som i den første Kielder trindt sig rører.
De nøgne Syndere langs Bunden drage,
De halve mod os deres Aasyn dreie,
De halve med, men længer Skridt de tage:
Paa samme Viis, som Romerne nu pleie
At lade Folkemassen over Spange
I Jubelaaret gaae ad tvende Veie;
Saa mens imod Castellet vendt, de Mange
Op til San Pietro paa een Side toge,
De paa den anden imod Bierget gange.
Og her og hist hornede Diævle joge
Med store Svøber blandt de sorte Stene,
Og bagfra grusomt Synderne de sloge.
Ei, hvor de Usle løfted deres Bene
Alt ved det første Slag og vented ikke
Eet eller to endnu af Svøbens Grene!
Som saa jeg gik, paa En faldt mine Blikke,
Og strax jeg mæled, da jeg ham saae drage:
Ham har jeg skuet før, med andre Skikke.

---

30. flg. I Jubelaaret 1300 strømmede saamange Fremmede til Rom, at man, for at holde Veien aaben til og fra Peterskirken, maatte dele Engelsbroen paalangs, saa at den ene Side var for de Kommende, den anden for de Gaaende. Castellet, d. e. S. Angelo. Bierget, et eller andet høit Sted, ligeoverfor Engelsberg, maaskee Janiculus eller Kirken S. Pietro in Montorio.

Jeg stod, for ham i Øiesyn at tage,
Og Skialden huldt mig i at standse føied,
Og tillod mig at vandre lidt tilbage.
Hiin pidskede Synder troede, naar han bøied
Sit Ansigt, var han skiult — det baaded ringe!
Jeg sagde: Du, som slaaer mod Jorden Øiet!
Dit Navn **Venedico** jeg hørte klinge,
Hvis dine Træk ei falskelig mig svige,
Men hvad kan til saa bedsk en Kval dig tvinge?
Og han: "Heel nødigen vil jeg det sige,
"Men mægtigt mig din klare Stemme rørte,
"Der minder om den gamle Verdens Rige.
"Han, som den fagre Ghisola forførte,
"Saa hun til Grevens Villie gav sit Minde,
"Var **mig** — hvordan saa dette Sagn du hørte.
"Men fra Bologna græde Fleer herinde,
"End jeg; ja viid, Saamange her sig fiæle,
"At ei fra Reno til Savena finde
"Du kan fleer Tunger nu, der **Sipa** mæle.
"Og vil du have Vidner, som det røbe,
"Da kom ihu kun vore gierrige Siæle."
Som saa han taled, ramte med sin Svøbe
En Diævel ham og skreg til den Forsagte:
"Bort Ruffer! her ei Kvinder er at kiøbe!"

49. **Venedico Caccianimico**, en bolognesisk Adelsmand, solgte sin Søster **Ghisola** for Gunst eller Penge til Marchese **Obizzo II.** af **Este**.

60. **Reno** og **Savena** hedde de to smaa Floder, imellem hvilke **Bologna** ligger.

61. **Sipa**, Bekræftelsesordet i den bolognesiske Dialekt.

Jeg naaede nu min Fører, og os bragte
Snart nogle Skridt et Sted hen, hvor vi funde,
At ud fra Skrænten sig en Klippe strakte.
Heel lettelig vi den bestige kunde;
Tilhøire saa, paa Klippens Ryg den brede,
Fra hine evige Kredse bort vi stunde.
Hvor Broen sig aabned under os dybt nede,
At giennem den de Pidskede kunde springe,
Min Fører sagde: "Stands! see, du kan lede
De Andres Blik op til dig, thi vi finge
Ei hine Usles Aasyn for at skue,
Fordi den samme Vei, som vi, de ginge."
Da see vi, heit fra Broens gamle Bue,
Ned paa den anden Flok, som mod os vælder,
Og hvem paa samme Maade Svøber true.
Jeg sperger ei, men selv min Mester melder:
"Seer du den Store, som forbi os farer,
Og i sin Kval slet ingen Taarer fælder?
Hvor kongeligt et Aasyn han bevarer!
Det Jason er, som tog ved Mod og Snille
Det gyldne Skind fra Colchiernes Skarer.
Han over Lemnos kom, hvor nys de vilde,
Grusomme Kvinder havde Livet taget
Af deres Mænd; der vidste han at hilde

72. Fra den Kredsvei, de hidtil have fulgt, gaae de nu, over Klippebroernes Nadier, ned imod Midtpunktet.

Med smukke Ord *Hypsipyle*, saa slaget
Af Kiærlighed blev den bedragne Kvinde,
Der havde før de Andre snildt bedraget.
Forladt og svanger efterlod han hende;
Slig Brøde nu slig Piinselsdom ham giver,
Og hævnet er *Medea* med herinde.
Hver Den, der sveg som han, her straffet bliver;
Men om den første Dal maa dette være
Dig nok, og om det Folk, den sønderriver."
Alt ved den anden Dæmning nu vi ere,
Som krydser Klippestien og Buen ender,
For paa sin Ryg den næste Bro at bære.
Der see vi nok en Slægt, som Suk udsender
Dybt i den *anden* Dal, med Snuden hvæser
Og slaaer sig selv heel ynkeligt med Hænder.
Paa Bredderne groer Skimmel, thi der blæser
Fra Dybet op en Dunst, som overtrækker
Alting, og ypper Kiv med Øine og Næser.
Saa huul er Bunden, at vort Øie strækker
Ei til at see, før op ad Broens Bue
Vi stige, hvor sig Klippen lodret rækker.
Der stod vi da, og fra den steile Tue
Saae jeg en Slægt dybt i en Mødding ligge,
Der var som Skarn af Mennesker at skue.

---

91. *Hypsipyle*, en Datter af Kong Thoas paa Lemnos, reddede sin Faders Liv, da de andre Kvinder, tilskyndede af Venus, dræbte alle Mænd paa Øen. Da Argonauterne kom til Lemnos, skienkede hun Jason sin Kiærlighed, men han forlod hende, for at fortsætte Toget til Colchis.

Mens nu jeg speided rundt med mine Blikke,
Stak En sit Hoved op, af Møg saa stiden,
At om han var en Klerk, da saaes det ikke.
Han raabte til mig: "Vil du Noget, siden
"Du seer paa mig, fremfor de andre Fæle?"
Og jeg: Hvis ret jeg mindes, før i Tiden
Jeg saae dig hist med tørre Lokker dvæle.
Alessio er du og fra Lucca stammer;
Thi seer paa dig jeg før paa hine Siæle.
Da slog sit Hoved han og skreg med Jammer:
"Den Smiger, som min Mund hist i det Høie
"Var fuld af, sænked mig i dette Kammer."
Min Fører mæled da: "See, du kan bøie
Dit Hoved fremad lidt, thi jeg vil gierne,
At Aasynet du skue skal ret nøie
Paa hiin uredte, hæslig skidne Terne,
Der, mens hun slaaer sig selv med Negle vaade,
Snart staaer, snart kryber sammen i det Fierne.
Det Thais er, Horkvinden, som i Naade
Sin Boler svared, da han spurgte: Kiære
Fortiener jeg din Gunst? — "Ja over Maade."
Lad saa vort Øie heraf mættet være!"

---

122. Alessio Interminei fra Lucca, var en ghibellinsk Adelsmand, der, for at komme i Gunst hos Folket, smigrede Alle, selv de Ringeste.

133. Thais: Thrasos Elskerinde i Eunuchen, en Komedie af Terents.

Nittende Sang.

Simonister.

O Simon Magus! O I usle Siæle,
Som følge efter ham! I, som Guds Gaver,
Der kun med Dyden burde sig formæle,
Tilfals for Guld- og Sølverpenge haver!
Tid er det, at for Jer Trompeten gialder,
I, hvem den *tredie* Kielder dybt begraver!
Opad den næste Bro i disse Haller
Vi stegne var, og paa det Sted jeg tøver,
Hvorunder netop Gravens Midtpunkt falder.
O høie Viisdom! hvilken Konst du øver
I Himmel, og paa Jord, og blandt de Onde!
Hvor retviist dog din Almagt Alle prøver!
Den graalige Steen var paa de dybe Bunde
Af Huller fuld, og langsmed begge Rande;
Hvert Hul var lige bredt, og alle runde.

---

2. *Guds Gaver*: den hellige Aand. Jvf. Apostl. G. VIII. 18—24.

De tyktes mig ei mindre, men saadanne,
Som de, der i mit San Giovanni findes,
Og hvori Præsterne ved Daaben stande.
Et har jeg sønderbrudt af dem; jeg mindes,
Det var for En, der kvaltes, op at drage:
Mærk dette Ord, I som af Løgnen bindes!
Ud af hver Aabnings Munding saae jeg rage
En Synders Fod og Been indtil hans Lægge,
Det Øvrige blev indenfor tilbage.
Fodsaalerne paa dem var antændt begge;
Thi sparked de med Benene derhenne,
Saa Toug og Vidier havde maattet knække.
Retsom, naar oliesvangre Stoffer brænde,
Kun henad Overfladen Luen slikker,
Saa løb den der fra Hæl til Taaens Ende.
Hvo er han, Mester! som saa harmfuld ligger,
Og sparker mere vildt end sine Fæller,
Fordi meer glored Ild hans Blod uddrikker?
Og han: "Vil du, skal hist, hvor Skrænten helder,
Jeg bære dig derned til disse Skarer;
Om sig og om sin Skyld han selv da melder."
Mig huer, hvad du lider bedst, jeg svarer;
Du Herren er, og veed, jeg aldrig viger
Fra det, du vil; veed, hvad jeg taus bevarer.

17. S. Giovanni: Baptisteriet i Florents, hvor paa Dantes Tid alle Børn skulde døbes. Rundtom Døbefonten var der anbragt fire murede Fordybninger, i hvilke Præsterne stode. I et af disse Huller faldt der engang en lille Dreng ned, og vilde være bleven kvalt, dersom ikke Dante i Hast havde grebet en Øxe og sønderslaaet Muurværket. Det lader til (V. 21), at Nogle have betragtet denne Handling som en Krænkelse af Kirkens Hellighed.

Op paa den fierde Vold han med mig stiger,
Sig vender, og tilvenstre Foden retter
Nedad mod Dybets snevre, hullede Riger.
Men endnu ei den gode Mester sætter
Mig fra sin Lænd, før hen til Stenens Revner
Vi naae, til ham, der vildt med Benet sprætter.
O sørgelige Siæl! hvad du dig nævner,
Der, som en Pæl nedrammet, Straffen prøver,
Og vender Øverst ned — tal, hvis du evner!
Jeg stod som Munken, naar en trodsig Røver
Han skrifte skal, og staaer mod Jorden bøiet,
Mens Døden nogle Øieblikke tøver.
"Er du alt kommen?" raabte han fornøiet,
"Er du alt kommen, Bonifaz, til Kviden?
"Spaadommen har da meer end eet Aar løiet.
"Blev du saa hurtigt mæt alt forend Tiden
"Af Godset, for hvis Skyld du monne svige
"Den skiønne Kvinde, som du plyndred siden?"
Jeg blev som Den, der stamfuld uden Lige,
For han ei fatted Talen som han burde,
Staaer taus og ikke veed, hvad han skal sige.

---

49. Mordere bleve i hine Tider levende begravede, med Hovedet nedad; og for at høre deres sidste Ord, maatte Skriftefaderen derfor bøie sig ned imod Hullet, før dette fyldtes med Jord.

53. **Bonifaz**: Den her talende Synder er Pave Nicolaus III. som døde i A. 1280, og var bekiendt for at have beriget sig ved Simonie. Han antager **Dante** for **Bonifacius VIII.**, som han vidste skulde døe 1303, og undrer sig over at han allerede nu, to Aar før Tiden, er kommen til Helvede.

57. **Den skiønne Kvinde**, d. e. **Kirken**, som Bonifacius sveg, i det han anvendte List og Rænker for at blive valgt til Pave.

"Svar hurtigt ham," tog da Virgil tilorde:
"Jeg er ei Den, jeg er ei Den, du troede!"
Og som han bød mig svare, saa jeg giorde.
Men Aanden sine Been heel sært da snoede,
Og sukkende begyndte han at svare
Med Klagerøst: "Hvad vil du da, du Gode?
"Vil du saa gierne, hvo jeg var, erfare,
"At du steg derfor nedad Klippebredden:
"Viid, mine Skuldre Purpurkaaben bare.
"Hunbiørnens Søn var jeg hiin Tid forleden,
"Og hialp saa gridsk dens Unger, at derhiemme
"Alt Gods jeg stak i Sæk, og mig herneden.
"Under mit Hoved sig de Andre giemme,
"De Simonister, som foran mig ginge,
"I Stenens Revner sidde de i Klemme.
"Der styrter selv jeg ned, naar hid de bringe
"Ham, som jeg tog dig for, da ved vort Møde
"Jeg lod saa pludselig mit Spørgsmaal klinge.
"Men længer Tid har jeg alt maattet støde
"Med Foden, hovedkulds i denne Hule,
"End han skal plantet staae med Fødder røde.
"Thi efter ham, for Gierninger meer fule,
"Skal hid fra Vest en lovløs Hyrde vende,
"Saa ond, at han os beggeto maa skiule.

70. Hunbiørnens Søn: Nicolaus III., af Familien Orsini.

79. flg. længer Tid: fra 1280 til nu, 1300. Bonifacius VIII. skal allerede fire Aar efter sin Død, 1307, afløses af Clemens V. den franske Konges villige Kreatur.

"En Jason vorder han, liig hiin, vi kiende
"Fra Maccabæerne; som Kongen skienker
"Sin Gunst til hiin, saa Frankrigs Drot til denne."
Maaskee det Daarskab er, men ned jeg sænker
Min Mund og svarer slur den onde Pave:
Siig mig engang, hvor stor en Skat du tænker,
Vorherre af Sanct Peder tog i Gave,
For Noglerne han lagde i hans Hænder?
"Folg mig!" — det var alt Det, han vilde have.
Og af Mathias tog Peder og hans Venner
Ei Sølv og Guld, dengang han blev lodtaget
I Stedet for den onde Siæl, du kiender.
Saa lig da der! dig retviis Straf har slaget;
Og vogt de daarligt vundne Penge noie,
Der egged dig mod Carl, som blev forjaget.
Ja, standsed Ærefrygt for hine hoie
Nogler mig ei, som i det glade, lette
Jordliv du baaret har en Stund, en feie:
Saa brugte jeg meer haarde Ord, end dette;
Thi Eders Gridskhed drøver alle Lande,
Nedtramper Gode og ophoier Slette.

86. Kongen: Antiochus Epiphanes, som for Penge gierde Jason til Ypperstepræst.

93. Joh. Ev. XXI. 19.

96. Den onde Siæl: Judas, i hvis Sted Matthias ved Lodtrækning blev valgt til Apostel (Apost. G. I. 21—26).

99. Carl af Anjou mistede Sicilien ved den Opstand af Folket, som er bekiendt under Navn af den sicilianske Vesper. Johan af Procida, som stod i Spidsen for Oprorerne, skal i Forveien have tilkiobt sig Pavens Samtykke.

Jer Hyrder har Johannes seet forsande,
Dengang han Kvinden saae med Konger hore,
Hun, som sad ovenpaa de dybe Vande,
Og fødtes med syv Hoveder, den Store,
Hvem Hornene, de ti, sær Styrke gave,
Mens hendes Husbond end af Dyden giorde.
Af Guld og Sølv I Eders Gud Jer lave!
Hvad skiller Jer fra Hedningernes Stammer?
Kun at de een, I hundred Guder have.
Vee, Constantin! til hvilken Synd og Jammer
Blev — ei din Daab, men hine Skatte Moder,
Hvormed du fyldte Pavens rige Kammer! —
Imens jeg synger for ham disse Noder,
Samvittigheden eller Vreden bider
Ham, saa med begge Fødder vildt han roder.
Jeg troer forvist, at Skialden godt det lider,
Thi med fornøiet Blik han længe hører
Hvert sanddru Ord, som fra min Læbe glider.
Tilsidst med begge Armene min Fører
Mig løfter atter, tæt til Brystet trykket;
Og op ad samme Vei sin Fod han rører.

---

106. flg. I Joh. Aabenb. XVII. sidder Kvinden paa et Dyr med syv Hoveder og ti Horn; disse tillægger D. her Kvinden selv, som hos ham betyder den udartede romerske Kirke. De syv Hoveder udlægge Fortolkerne som de syv Sacramenter i den katholske Kirke; de ti Horn som Lovens ti Bud. Kvindens Husbond er Kirkens Overhoved, Paven.

115. Sagnet om Keiser Constantins rige Gaver til Pave Sylvester antager D. for en historisk Kiendsgierning, og seer deri den første Grund til Kirkens Udartelse.

Utrættet, fast, bar han mig hele Stykket
Igjen, op over Toppen af den Bue,
Som er fra fierde Vold til femte bygget.
Der lagde blidt han Byrden ned paa Tue,
Som var ham blid at bære, hvor selv Geder
Vist for de steile Klipper maatte grue.
Nu for mit Blik den næste Dal sig breder.

Tyvende Sang.

Sandsigere og Troldmænd.

Nu skal jeg giøre Vers om nye Kvaler,
Og give Stof til tyvende Sang af dette
Mit første Digt, der om de Sunkne taler.
Jeg stod alt færdig til mit Blik at rette
Ned i det aabne Dyb, som Strømme væde
Af angestfulde Taarer fra de Slette.
Der saae en Slægt jeg vandre taus og græde;
Rundt giennem Dalen gik saa langsomt Troppen,
Som de, der hisset Litanier kvæde.
Og da mit Blik steg dybest ned fra Toppen,
Saae jeg, hvor sært Enhver med Halsen svaied,
Fra Hagen til Begyndelsen af Kroppen,
Saa bort fra Brystet sig hvert Aasyn dreied;
Og baglænds maatte gaae de usle Seller,
Thi Synet fremad ikke meer de eied.
Maaskee om En og Anden man fortæller,
Hvem Lamhed for fordreiet har saalunde —
Jeg har ei seet det, troer det ikke heller.

O Læser! Hvis Gud Herren dig vil unde
Frugt af din Læsning — ved dig selv du tænke,
Om torre mine Oine blive kunne,
Naar paa vort Billede de ned sig sænke,
Og see det saa fordreiet, at Oiets Taare
Maa rinde nedad Ryg og Bagen stænke.
Forsandt, der græd jeg, lænet mod den haarde
Fieldspids, indtil for mine Oren lode
Min Forers Ord: "Er ogsaa du en Daare?
Her lever Medynk forst naar ret den døde.
Er der en værre Brode vel, end denne:
Ved Herrens Dom med jordisk Ynk at møde?
Løft op dit Hoved! See paa ham derhenne,
For hvem Thebanerne saae Jorden revne;
Hvor vil du hen? skreg da hans Følgesvende,
Amphiaraos! flyer du Kampens Stævne?
Men brat fra Dyb til Dyb han styrted fage
Til Minos ned, hvis Kloer ei Nogen levne.
See, Ryggen har til Bryst han maattet tage!
Fordi sit Blik for meget frem han sendte,
Maa han nu baglænds gaae og see tilbage.
Sku hist Tiresias, med hvem det hændte,
At han engang fra Mand blev til en Kvinde,
Og skifted Lemmerne, han hidtil kiendte;

---

34. Amphiaraos, en af de syv Konger, som beleirede Theben. Han var Spaamand, og, da han forudsaae sin Død, vilde han først ikke deeltage i Toget, men skiulte sig. Hans Hustru røbede hans Opholdssted, han maatte drage med, og midt under Kampen aabnede Jorden sig og opslugte ham.

40. Spaamanden Tiresias blev, som bekiendt, forvandlet til en Kvinde, fordi han forstyrrede to Slanger i deres Samleie. Først syv Aar efter,

De tvende sammensnoede Slanger finde
Han maatte først, og med sin Kiep dem ave,
For han igien sin Mandbom kunde vinde.
Hiin Mand, som vender Ryggen til hans Mave,
Er Aruns, der ved Luni havde hiemme;
Forneden, hvor Carraras Bønder grave,
Ved Biergets Fod, der havde han sit Giemme
I Hulen, mellem Marmorblokke hvide,
Hvor Hav og Stierner for hans Blik laae fremme.
Hun der, som lader Nakkens Lokker glide
Nedover Brysterne, med omvendt Pande,
Og har alt Haaret paa den anden Side:
Det Manto er, som flakked vidt om Lande
Og fæsted Bo, hvor jeg blev født med Tiden;
Det vil jeg, du skal høre, mens vi stande.
Da Bacchi Stad blev til en Trælkvind liden,
Og Døden Mantos Fader tog og Leder,
Gik hun i lang Tid giennem Verden siden.
Høit i det deilige Italien breder
En Sø sig ved de Alpers Fod, der skille
Tydskland fra Tyrol; den Benaco hedder.

---

da han engang traf de samme Slanger og atter slog dem, blev han igien til en Mand.

47. Aruns, en etrurisk Spaamand, som, efter Lucans Beretning, forudsagde Cæsars Seier over Pompeius.

55. Manto, en Datter af Tiresias, og selv Spaakvinde, forlod Theben, for at undflye Kreons Tyrannie. Efter Virgils Fortælling fik hun med Flodguden Tiberinus en Søn, Ocnus, som byggede Mantova.

63. Benaco, hedder nu Lago di Garda.

Af tusind Kilder eller flere trille
Fra Garda til Camonica de Vande
Nedad Pennino, som i Søen staae stille.
Der er et Sted i Midten, hvor forsande
Trentos og Brescias og Veronas Præster
Velsigne kunde, hver paa sine Strande:
Der Peschiera, skiøn og stærk, sig fæster
Hvor Bredden lavest er, for Trods at byde
Til Bergamos og Brescias Nabogiæster;
Derhen maae alle Vande sammenflyde,
Der i Benacos Skiød ei rummes inde,
Og giennem Engene som Flod sig gyde.
Saasnart da Bølgerne en Munding finde,
De kaldes Mincio, ei Benaco længer,
Indtil Governo, hvor i Po de rinde.
Men først ned i en Slette Floden trænger,
Opfylder den med Sumpe trindt og truer
Om Sommeren med Pest de flade Vænger.
Da paa sin Vei den grumme Jomfru skuer
De Stykker Land, der op af Sumpen rage,
Udyrkede og folkenøgne Tuer:
Beslutter hun med Trælle did at drage,
Og øve der sin Konst, fiernt fra de Gode;
Der leved hun og lod sit Legem tilbage.
Det Folk, som adspredt rundt i Egnen boede,
Sig samled siden der; thi stærkt betrygget
Var Den ved Sumpene, som rundtom stode.

---

66. Pennino: de penninske Alper.
69. Fordi de tre Bispedømmer her grændse til hverandre.
78. Governo, hedder nu Governolo.

Hvor først hun fæsted Bo, en By der bygget
Blev over hendes Been, og efter hende
Den strax med Navnet *Mantova* blev smykket.
Fleer Folk der boede før bag Stadens Tinde,
Til Casalodis Dumhed lod sig føre
Bag Lys af Pinamonte lumsk derinde.
Husk det, og hvis du nogentid faaer høre,
At Mantuas Udspring skal et andet være:
Lad Løgnen ikke svige da dit Øre!"
Og jeg: O Skiald, saa vis er mig din Lære,
Og griber saa min Tro og mine Tanker,
At Andres Ord kun slukte Kul mig ere.
Men siig, om blandt den Slægt, der hisset vanker,
Du skuer Nogen, som er værd at kiende;
Thi kun til det nu al min Hu sig sanker.
Da sagde han: "See ham, hvis Skiæg derhenne
Ad Ryggen falder ned i Lokker smukke!
Da Grækenland saa blottet var for Svende,
At knap en Dreng der fandtes i en Vugge,
Var han Augur; med Calchas gav hans Øie
I Aulis Tegn til Touget at afhugge.
Euripiles han hed, og i min høie
Tragedie selv et Sted jeg ind ham sender;
Det veed vel du, som kan den heelt og nøie.

---

95. *Alberto Casalodi* var Herre over Mantua, og lod sig af den listige *Pinamonte* overtale til at fordrive en Deel af de mægtigste Familier, Pinamontes Fiender, fra Byen. Da dette var skeet, kastede P. Masken, giorde sig selv ved Folkets Hielp til Herre, og deels forjog, deels dræbte saa mange Adelsmænd, at Mantuas Folkemængde blev betydelig formindsket.

108. Da alle Mænd og Ynglinger vare dragne imod Troja.

113. *Euripiles* omtales i Æn. II. 114.

Den Anden der, som er saa tynd om Lænder,
Var Michael Scott, der visselig hiin ilde
Leg med den svigefulde Trolddom kiender.
See, hist Bonatti gaaer! og En, som vilde
Nok ønske, han ved Risp og Lær var blevet:
Asdente — men nu angrer han forsilde.
See! af Spaakvinderne, som fiernt har levet
Fra Naal og Væv, sorgfuld en Skare følger;
Med Urt og Billed har de Troldbom drevet.
Men kom! thi Kain med sine Torne dølger
Sig paa Halvkuglens Grændser alt i Voven,
Og rører ved Sibilia Havets Bølger.
Alt igaar Nat var Maanen fuld: fraoven,
Du mindes maa, heldbringende dig naaede
Dens Lys engang imellem dybt i Skoven."
Saa talte han, og frem vi ginge baade.

---

116. Den lærde Michael Scotus, Keiser Frederik den Andens Læge og Astrolog, levede ved Midten af det 13de Aarhundrede, og blev af sine Samtidige anseet for en Troldmand.

118. Guido Bonatti fra Forli levede i det 13de Aarhundrede, og var Stiernetyder hos Grev Guido af Montefeltro.

120. Asdente: en Skomager fra Parma, som var en bekiendt Sandsiger paa Dantes Tid.

124. Kain med sine Torne, d. v. s. Maanen. Det var dengang et Sagn iblandt Folket, at de sorte Pletter i Maanen var Brodermorderen Kain, som Gud havde dømt til at staae der, og bære et Knippe Torne. Maanen gaaer nu ned for den østlige Halvkugle, hvis yderste Grændse imod Vest er Atlanterhavet, bag Sevilla eller Spanien. Det er altsaa Morgen, og Reisens anden Dag begynder.

Een og tyvende Sang.

Bestukne Tienere.

Fra Bro til Bro vi gik og Andet mæled,
Hvorom det ei mig tykkes værd at tale
I min Komedie; først paa Toppen dvæled
Vi, for at see den næste Kielders Dale,
Og for at skue der ny Graad og Kvide;
Men selsomt dunkle var de dybe Sale.
Som Venetianerne ved Vintertide
Det seige Beg i Arsenalet koge,
For at kalfatre Skibets lække Side —
Og da det er ei Tid tilsøes at toge,
Saa bygger En imens af Nyt en Skude,
En stopper dem, der før paa Reiser droge,
En banker for-, en Anden agterude,
En snitter Aarer til, En snoer en Strikke,
En lapper Storeseil og Fokkens Klude —
Saalunde kogte her, ved Ilden ikke,
Men ved Guds Konst, det tykke Beg; langs Landet
Saae jeg det allevegne klæbrigt ligge.

Jeg Beget saae, men saae i det ei Andet
    End Boblerne, som hæved sig ved Heden;
    Det svulmed op og sank igien som Vandet.
Fast stued jeg paa det, som var derneden,
    Men: "Vogt dig, vogt dig!" raabte da min Fører,
    Og drog mig til sig, bort fra Klippebredden.
Jeg vendte mig, liig En, der nødig hører,
    Og gierne stue vil, hvad flye han skulde,
    Til slig en Rædsel pludselig ham rører,
At han ei tøver, for at see tilfulde.
    Bagved saae jeg en kulsort Diævel fare
    Hurtig afsted, op mod os, over Mulde,
Med aabne Vinger og med Fødder snare;
    Vee mig! hvor tyktes mig hans Miner strenge,
    Og hvor hans Lader raae og vilde vare!
Høit paa hans spidse Skulder saae jeg hænge
    En Synder, hvilende paa begge Lænder,
    Mens Diævlen i hans Fod slog Klo saalænge.
"Hei, Malebranche!" skreg han; "her jeg sender
    "Jer En af Santa Zitas Raad, det brave!
    "Put ham derned, mens did igien jeg vender,

---

37. Malebranche: d. e. de onde Kløer, er Fællesnavnet for de Diævle, der vogte denne Afdeling af Helvede. Her, som ved de selvdannede Egennavne, der forekomme i denne Sang, og som vanskelig lade sig giengive ved tilsvarende Ord i Dansk, har Oversætteren troet at burde beholde de italienske Navne, og nøies med at oversætte dem i Noten, saa godt det lader sig giøre.

38. En af Santa Zitas Raad, d. v. s. en af Raadsherrerne eller de Ældste (anziani) i Lucca; thi S. Zita var denne Byes Skytshelgen.

"Hvor Overflod paa slige Folk de have.
  "Hver Mand er der tilfals — Bonturo ikke —
  "Og Nei giør man til Ja for Gods og Gave."
Han Synderen smed ud og lod ham ligge,
  Og aldrig er løs Hund paa Tyven fløiet
  Saa snelt, som Diævlen svandt for mine Blikke.
Tilbunds sank Hiin, og kom igien krumbøiet;
  Men Diævlene skreg under Broens Lukke:
  "Her har du ei den Hellige for Øiet!
"Her kan du ei dig som paa Serchio vugge!
  "Vil derfor ikke vore Kløer du smage,
  "Saa prøv ei paa, af Beget op at dukke!"
Vist Fleer end Hundrede slog hver sin Hage
  I ham og skreg: "Hop skiult omkring derhenne!
  "Maaskee kan du i Smug en Fangst opjage."
Saalunde lader Kokken sine Svende
  Med deres lange Gafler Kiødet drive
  I Kiedlen ned, at det ei op skal vende.
Min Mester mæled: "At det ei skal blive
  Opdaget, du er med, maa du dig giemme
  Bagved en Klippe, som kan Skiærm dig give.

41. Bonturo ikke: er sagt ironisk; thi Bonturo Dati, som paa den Tid havde megen Indflydelse i Lucca, var fremfor Nogen bekiendt for Underslæb og Vindesyge.

48. Den Hellige: en ældgammel Billedstøtte, som forestillede Christus, og var opstillet i Domkirken i Lucca. Synderen kommer op i en bøiet Stilling, som om han bad, og giver derved Diævlene Anledning til denne Spot.

49. Serchio: en Flod, som løber tæt forbi Lucca.

Og vil de end med Vold min Vandring hemme,
Bliv dog ei ræd — jeg kiender disse Lande,
Og har i slig en Dyst før staaet fremme."
Saa gik han mod den siette Dæmnings Strande,
Men da han kom hiinsides Broens Grunde,
Gialdt det forsandt at have modig Pande.
Thi med saa voldsomt Raseri, som Hunde,
Naar paa en stakkels Tigger løs de fare,
Der bange beder om en Skierv: saalunde
Brød under Broens Hvælving frem hiin Skare,
Og Alle vendte mod ham deres Stænger;
Men Skialden raabte: "Stands, tag Jer ivare!
Forinden I med Hagerne mig slænger,
Kom En af Eder frem og laan mig Øre,
Og læg saa Raad, om I vil slaae mig længer."
Da skreg de: "Det kan Malacoda giøre!"
Og stode stil; men frem mod Strandens Tuer
Gik En og sagde: "Hvad kan hid dig føre?" —
"Troer du, o Malacoda! du mig skuer
Hernede," sagde Mesteren, den snilde,
"Tryg imod al den Vold, hvormed I truer,
Hvis Skiebnen ei var huld, og Gud det vilde?
Thi lad mig gaae, mig Himlen bød at lede
En Mand ad disse Stier, saa lidet milde."
Da sank saa pludselig den Stoltes Vrede,
At han til Jord lod falde Forkens Pigger,
Og raabte: "Slaa ham ikke, I dernede!"

---

76. Malacoda: d. e. den onde Hale.

"O du, som skiult bag Broens Stene ligger!"
Saa hørte jeg min Førers Stemme lyde;
"Kom nu kun frem igien, nu er du sikker."
Da stod jeg op og iilsomt til ham flyede.
Men Diævlene begyndte frem at skride,
Saa jeg blev ræd, de skulde Pagten bryde.
Slig Angest saae jeg før de Svende lide,
Som leidefrit Capronas Borg forlode
Og skued Fiender rundt til hver en Side.
Med hele Legemet jeg tæt mig snoede
Op til min Fører, og paa Diævlebanden
Jeg stirred fast, hvis Miner ei var gode.
Med sældet Gaffel skreg de til hinanden:
"Skal jeg i Krydset ham med Forken krille?"
Og svarede: "Ja vist, hug den i Manden!"
Men han, som først med Skialden tale vilde,
Sig vendte hurtig da med vrede Blikke,
Og sagde: "Stille, Scarmiglione, stille!"
Saa mæled han til os: "Her kan man ikke
"Gaae længer frem, den siette Bues Stene
"I Dybet hist heelt sønderknuste ligge.
"Men har alligevel I Lyst til ene
"At vandre frem, saa følg hiin Vold derhenne;
"Snart vil et andet Field Jer Vei forlene.

---

95. Fæstningen Caprona, som tilhørte Pisa, maatte i A. 1290 ved Capitulation overgive sig til Guelferne (Jvf. Indl. Pag. 14).

105. Scarmiglione: Slagsbroder eller Rivibjel.

"Det var igaar, fem Timer efter denne,
"Tolvhundred sex og tredsindstyve lange
"Aar siden denne Vei saa brat fik Ende.
"Nu skal der just en Flok af Mine gange
"At see, om Nogen lufter sig hisinede;
"Følg I med dem og vær kun ikke bange!
"Frem Alichin og Calcabrin, vær rede!
"Cagnazzo og Libicoc kan Veien bane,
"Og Barbariccia hele Flokken lede.
"Op med Jer, Draghignazzo, Graffiacane,
"Du Farfarel, Ciriatto med Huggetænder!
"Herfrem med Rubicante, den Uvane!
"Speid rundtom Graven, hvori Beget brænder!
"Lad disse gaae i Fred til Klippens Buer,
"Der endnu heel sig over Gruben spænder."
Vee mig! jeg sagde; hvad er det, jeg skuer?
Ak, lad os for alene gaae, du Hulde!
Hvis du veed Vei, thi Følget ei mig huer.
Har klog du givet Agt som ellers, skulde
Du da ei have seet dem Tænder skære,
Og true os med Brynet, svigefulde?

112. Dette Sted angiver nøie Tiden for Digtets Handling. 1266 Aar, mindre end fem Timer, efter Christi Død: er Klokken 10 om Morgenen, paa Langfredag, i Aaret 1300.

118. flg. Alichino: Slapvinge; Calcabrina: Iistramper; Cagnazzo: Hundetamp; Libicocco: Skarlagensiæs; Barbariccia: Borsteskæg; Draghignazzo: Edderdrage; Graffiacane: Hundekle; Farfarello: Flaggermuus; Ciriatto: Svinetryne; Rubicante: Luerød.

Og han: "Jeg vil ei, du skal angest være;
Lad dem kun skære Tænder efter Tykke,
De Kogte gielder det, som hisset kære."
Nu langs den venstre Dæmning frem de rykke;
Men først stak hver af Diævlene sin Tunge
Til Tegn mod deres Fører ud et Stykke,
Og han lod som Trompet sin Bagdeel runge.

To og tyvende Sang.

Bestukne Tienere.

Jeg Ryttere saae før i Marken drage,
Opstille sig til Slag og Angreb prøve,
Og stundom for at frelses flye tilbage;
Streifskarer saae i Eders Land jeg røve,
O Aretinere! og Krigsfolk raade,
Jeg saae Jer Ridderspil og Dystløb øve,
Til Klokkers og Trompeters Lyd, mens baade
I lode Trommen gaae og Faner vaie,
Saavel paa indenlandsk som fremmed Maade:
Men aldrig saae jeg med saa sær Skalmeie
Fodfolk og Ryttere i Gang sig sætte,
Og Skib sig efter Land og Stierner dreie.
Vi fulgte nu med Diævlene, de lette;
O vilde Følgeskab! men, som man siger:
Til Bøn med Helgener, tilkroes med Slette.
Mit Blik imens fra Beget ikke viger,
For ret at see den Slægt, som staaer i Lue,
Og hvordan Alt gaaer til i disse Riger.

Ret som Delfiner, der med Ryggens Bue
Sømanden give Tegn, saa han itide
Sit Skib kan bierget faae, naar Farer true:
Saa løfted, for at lindre lidt sin Kvide,
En Synder stundom Ryggen op af Heden,
Og svandt igien meer snelt, end Lyn kan stride.
Og som naar Frøer sidde langsmed Bredden
Af Vandet og kun frem med Snuden rage,
Men skiule deres Been og Krop forneden:
Saadan laae Synderne i denne Lage;
Men da de skued Barbariccias Skare,
Trak de sig i det hede Beg tilbage.
Jeg saae — endnu kan Gysen i mig fare —
Een tøve, da de Alle ned var dukket,
Som naar een Frø er seen, de Andre snare.
Graffiacan, som nærmest stod, fik hugget
Sin Krog ind i hans Haar, der sammen kline,
Og som en Odder fort blev op han trukket.
Jeg kiendte alle Navnene paa Hine,
Thi da jeg forhen hørte paa dem kalde,
Gav jeg heel nøie Agt paa hver en Mine.
"Hei, Rubicant! lad dine Kløer falde
"Ned i hans Ryg, flaa Huden af hans Lænder!"
Saa hyled de Forbandede nu alle.
Og jeg: O Mester! hvis du ei ham kiender,
Saa spørg om hvo han er, den Usælige,
Der falden er i sine Fienders Hænder.

---

19. Plinius beretter, at naar Delfinerne vise sig paa Havets Overflade, er det Tegn til Forandring i Veiret.

Da treen min Fører henad Voldens Dige
Til ham og spurgte, hvilket Land ham fødte;
Og han til Gjensvar gav: "Navarras Rige!
"Min Moder selv som Tiener mig udstødte,
"Fordi hun undfik mig med En, der ilde
"Sig selv og al sin Eiendom forødte.
"Derpaa jeg tiente Kong Thibaut den Milde;
"Men med hans Gunst jeg Ager drev saalænge,
"At nu jeg bøder i slig gloheed Kilde."
Og Diævlen, af hvis Mund to Tænder hænge,
Som af et Vildsviins Gab, lod den Forladte
Nu føle, hvor den ene kunde flænge.
Den Muus var kommen iblandt onde Katte!
Men Barbariccia raaber: "Stands!" og skynder
Sig Synderen med Armen at omfatte.
Og vendt imod min Mester, han begynder:
"Spørg nu, hvis du af ham vil Mere vide,
"Forend de Andre reent ham rive sønder."
Og Mesteren: "Tal da om dem, der lide!
Siig, kiender du blandt Jer dernede Nogen
Fra Latium?" Og han: "En fra den Side
"Jeg nys forlod dybt under Begets Kogen;
"Ak, var jeg der, hvor han nu skiult neddykker,
"Jeg frygted Kløerne da saa lidt som Krogen!"

---

48. Den Srnder, som her taler, kaldes af de ældre Fortolkere Ciampolo; forresten vides Intet om ham. Thibaut II. Konge af Navarra og Greve af Champagne, levede i sidste Halvdeel af det 13de Aarhundrede.

55. Diævelen: Ciriatto.

66. Latium: d. e. Italien. Fra den Side: fra Nabo-Oen Sardinien.

"Alt længe nok vi taalte dine Nykker!"
Skreg Libicoc, og jog sin Hages Pigge
Ind i hans Arm, saa han den rev i Stykker.
Nu vilde Draghignazzo med ham stikke
I Benene; men trindt i Kredsens Runde
Saae Føreren sig om med vrede Blikke.
Og da de blev lidt stillere saalunde,
Min Mester i en Hast et Spørgsmaal gjorde
Ham, der endnu betragtede sin Vunde:
"Fra hvem var det du skiltes, for paa Jorde
At lande her, dig selv til liden Baade?" —
"Det fra Gomita var," tog han tilorde,
"Hiint Kar, med alskiens Svig fyldt over Maade.
"Sin Herres Fiender havde han ihænde,
"Og handled, saa de priser end hans Naade:
"Han deres Penge tog og lod dem rende,
"Siger han selv; og ellers til at stiæle
"Var han den Ypperste blandt utroe Svende.
"Jeg Michel Zanche saae hos ham sig fiæle;
"Og aldrig deres Tunger trætte blive,
"Naar om Sardinien de sammen mæle.

---

81. Munken Gomita stod i stor Gunst hos Nino Visconti, Signore i Gallura paa Sardinien. Han misbrugte i lang Tid sin Herres Yndest; men da han engang slap nogle af hans Fiender for Penge ud af Fængselet, lod Nino ham hænge.

88. Michel Zanche var Huushovmester hos Kong Enzius, Frederik den Andens naturlige Søn, Herre til Gallura og Torre i Sardinien. Efter Enzius' Død bevægede han Enkedronningen Adelasia til at ægte sig. Om hans Brøde vides forresten Intet.

"Jeg vilde gierne længer Svar dig give —
"Men vee mig! seer du, hist er der en Anden,
"Som skærer Tænder — han mit Skind vil rive!"
Da raabte høit i Vrede Hovedsmanden
Til Farfarel, som vildt sit Øie vendte
Til Slag: "Du onde Fugl, pak dig fra Stranden!"
Paany den Frygtsomme sin Røst udsendte:
"Ifald I høre vil Lombarders Stemme,
"Og see Toscanere, skal jeg dem hente.
"Men først maae disse onde Kløer sig giemme,
"At ei for deres Hævn de Andre bæve;
"Da skal forsandt jeg, her paa Klippen fremme,
"Jer skaffe Syv for mig, hvis I det kræve;
"Jeg fløiter blot, saadan som hist vi tude
"Til Tegn, naar En sig tør af Beget hæve."
Cagnazzo løfted ved hans Ord sin Snude,
Og rystede paa Hovedet: "Skurken tænker
"Kun paa at springe ned til dem derude."
Da svarede hiin Synder, som paa Rænker
Var saare rig: "En Skurk er jeg forsande,
"Naar mine Brødre større Kval jeg skienker."
Kun Alichin saaes mod de Andre stande,
Og mælede: "Prøv du kun paa at springe!
"Jeg løber vel ei efter dig paa Strande,
"Men over Beget slaaer jeg ud min Vinge.
"Ned da, hvor Skrænten til et Skiul sig bøier,
"At see, om du os Alle kan betvinge!"
Nu skal du, Læser! høre nye Løier.
Hver Diævel vendte nu sit Blik til Siden,
Han først, som allernødigst just sig føier.

Men Navarreseren passed vel paa Tiden;
Mod Jord han trykked Foden, og med Latter
Gav han eet Spring og løste sig af Kriden.
Svar Harm da pludselig dem alle fatter,
Dog ham især, hvis Skyld det var, det hændte;
Han fløi afsted og skreg: "Jeg har dig atter!"
Men lidt det hialp, at Vingerne han spændte,
De hented ikke Frygten ind; til Bunden
Stak Hiin, og Diævlen opad Brystet vendte.
Just saadan dukker snelt en And mod Grunden,
Naar den seer Falken ned imod sig sætte,
Og træt og vred flyer Fuglen hiem til Lunden.
Bagefter ham fløi Calcabrin den lette,
Vred over Skuffelsen, men dog fornøiet,
At Synderen slap, saa han kan yppe Trætte.
Og da Bedrageren forsvandt for Øiet,
Han vendte sine Kløer imod den Anden
Og sloges med ham, over Graven bøiet.
Men som en Spurvehøg slog Hiin forsanden
Sin Klo i ham igien, og midt i Dammen,
Den kogende, faldt Begge langt fra Randen.
Fredsmægler mellem dem blev hurtig Flammen;
Men ei de kunde stige, saadan vare
Med Beg nu deres Vinger klistret sammen.
Da hyled Barbariccia og hans Skare;
Flux til den anden Kyst han Fire sendte
Med alle deres Hager, og lynsnare

125. Ham: Alichino.

De hid og did til deres Poster rendte.
  Ud mod de Begede stak de deres Kroge,
  Hvor de bag Skorpen laae, alt heelt forbrændte;
Og mens de sysled dermed, bort vi droge.

Tre og tyvende Sang.

Hyklere.

Alene, tause, ikke fulgt af Andre,
  Vi bag hinanden gik langs Dybets Spalte,
  Som Minoriter henad Veien vandre.
Den Strid, jeg skued, i min Tanke kaldte
  Hiin Fabel atter op, mens frem vi trine,
  Om Frøen og Musen, som Æsop fortalte.
Thi vil med agtsom Hu man sammenligne
  Begyndelsen og Slutningen, saa klinger
  Vist Ja og Jo ei ligere, end hine.
Som altid Tanke udaf Tanke springer,
  Saalunde hiin af sig en anden fødte,
  Og denne nu med dobbelt Angst mig tvinger.
Saaledes tænkte jeg: For vor Skyld mødte
  Der nylig Djævlene slig Spot og Kvide,
  At vist jeg troer, det svarligen dem stødte.

---

5. **Hiin Fabel.** En ondskabsfuld Frø lokkede engang en Muus med sig ud i Vandet for at drukne den; i det samme fløi en Glente ned, og da Frøen havde bundet Musen fast til sig, bleve de begge et Bytte for Fuglen.

Gaaer Harm nu ved den onde Villies Side,
Vil mere grusomt efter os de følge,
End efter Haren Hundene, som bide.
Alt følte jeg af Rædsel Haarets Bølge
Sig reise høit; jeg lytter, om der rører
Sig Noget bagved: Mester! du maa dølge
Os i en Hast! jeg sagde til min Fører;
De onde Diævle bag os har mig skrækket,
Det er alt for mig som om jeg dem hører.
Og han: "Var jeg af Glas med Bly bedækket,
Jeg speiled ei dit Ydre af meer fage,
End af dit Indre nu jeg fanger Trækket.
Alt dine Tanker ind blandt mine drage,
Med Lader og med Skikkelse saa lige,
At til een Villie de sig begge mage.
Er jævn den høire Skrænt, og kan man stige
Nedad den i den næste Kielders Dale:
Saa vil den Jagt, du aner, vi undvige."
Endnu ei fuldendt havde han sin Tale,
Før jeg dem komme saae, med Vinger spændte,
Og ei langt borte, for os ind at hale.
Da greb mig Skialden, uden meer at vente,
Som naar en Moder, der er vakt ved Larmen,
Og tæt bagved sig Luerne seer tændte,
Griber sin Dreng og flyer med ham paa Armen,
Og sørger kun for ham, og ei tør stande,
For med et Lin engang at dække Barmen.
Fra Toppen af de haarde Klippestrande
Nedad den bratte Skrænt han baglænds skrider,
Som lukker for den næste Kielders Lande.

Saa hurtigt aldrig giennem Graven glider
Det Vand, der driver Møllehjulets Fiælle,
Selv hvor det nærmest er ved Skovlens Sider,
Som Skialden nedad Skrænterne, der helde,
Sig styrted brat, mens til sit Bryst han trykte
Mig, som jeg var hans Søn og ei hans Fælle.
Knap stod hans Fod i Dybets Seng, mig tykte,
For høit paa Klippens Rand de vilde Svende
Kom frem — men nu var der ei meer at frygte.
Det høie Forsyn vilde vel dem sende
Til Vogtere af den femte Grav, men røved
Dem Magten til at fierne sig fra denne.
Dernede gik et sminket Folk, bedrøvet,
Med sene Skridt rundt i de dybe Grave,
Træt, grædende og bøiet imod Støvet.
De havde lange Kaaber paa, med lave
Hætter for Dinene, retsom vi kiende,
At i Cologna Munkene dem have.
Udvendig er de gyldne, saa de blænde,
Men heelt af Bly indvendig og saa svære,
At Frederiks var af Straa mod dem derhenne.
O Kaabe, tung til evig Tid at bære!
Igien tilvenstre frem med dem vi stunde,
Og lytte til, hvor sørgelig de kære.
Men med den tunge Vægt de Trætte kunde
Ikkun saa langsomt gaae, at hvergang bøiet
Vort Knæled blev, nyt Følgeskab vi funde.

---

66. Et uhistorisk Sagn beretter, at Høiforræderne under Keiser Frederik den Anden bleve iførte en Klædning af Bly og derpaa brændte.

Thi sagde jeg: Har det sig ikke føiet,
Du Nogen saae, ved Navn og Daab bekiendte?
Kast, mens vi gaae, til alle Sider Øiet!
En, som mit Ord forstod, sin Røst udsendte
Bagved os: "I, der løbe henad Vange
"Igiennem mørken Luft! hvis I vil vente,
"Faaer I maaskee af mig hvad I forlange."
Da dreied sig min Fører: "Vent," han taled,
"Og søg med samme Skridt, som han, at gange!"
Jeg stod og saae To, i hvis Blik sig maled
Stor Trang i Siælen til at naae os Andre;
Men Stien smal og Byrden dem forhaled.
Og da de kom, lod først de Øiet vandre
Med Skelen til mig, uden Ord og mutte;
Derpaa de sagde, vendt imod hverandre:
"See! efter Strubens Aandedræt at slutte,
"Saa lever han; men om de døde vare,
"Hvad Forret frier dem for den tunge Kutte?
"Toscaner! du, som ned til denne Skare
"Af usle Hyklere din Fod har dreiet,
"Forsmaa ei, hvo du er, at aabenbare!"
Da svared jeg dem: Mig har født og pleiet
Hiin store By, hvor deilig Arno rinder;
Jeg har det Legem, jeg har altid eiet.
Men siig, hvo er I selv, nedad hvis Kinder,
Saavidt jeg seer, i Draaber Sorgen drager?
Og hvad er det for Kval, som saadan stinner?
"Den gule Kaabe her," tilorde tager
Den Ene nu, "af Bly saa svarligt veier,
"At under Lodderne Vægtstaalen knager.

"Vi hørte til de lystige Brødres Leir,
"Var fra Bologna, Loderingo hed Denne,
"Jeg Catalano; og som een Enkelt pleier
"At vogte Byens Fred, tog til den Ende
"Din By os To; men saa vor Dont vi giorde,
"At ved Gardingo man kan end det kiende."
O Brødre! Eders Kval... tog jeg tilorde,
Men fik ei mere sagt, da faldt mit Øie
Paa En, tre Pæle fæstede til Jorde.
Da han mig saae, udstønnede han høie
Suk og fordreied hæsligt Krop og Blikke.
Da mæled Catalano, som saae det nøie:
"Han, som du skuer der korsfæstet ligge,
"Bød Pharisæerne i fordums Tider,
"Een Mand for Folkets Skyld til Død at stikke.
"Tværsover Veien nøgen lagt, han lider,
"Som her du seer; og Hver og En ham nøder
"Sin Vægt at føle, naar forbi han skrider.

---

103. De lystige Brødre (Frati godenti) kaldte Folket en Ridderorden, som var stiftet af Urban IV. og egentlig het "Mariabrødrene" (Frati di S. Maria). Medlemmerne af denne aflagde intet Munkeløfte, og vare bekiendte for deres lystige Levnet.

104. flg. For at bilægge Partistriden, valgte man i Aaret 1266 i Florents to Podestaer: Catalano og Loderingo, af hvilke den Første var Guelf, den Anden Ghibellin. Men disse Hyllere sørgede bedre for sig selv, end for Staden; Uenigheden tiltog under deres Styrelse, og det gik især ud over Ghibellinerne. Blandt andet blev Familien Ubertis Huse, der laae omkring det Qvarteer af Florents, som kaldtes Gardingo, paa den Tid nedrevne og ødelagte.

115. Han: Caiphas, den jødiske Ypperstepræst.

"Paa samme Viis hans Svigerfader bøder
"I denne Grav, med hine Raadets Giæster,
"Som blev saa ond en Sæd for alle Jøder."
Først undrende Virgil sit Øie fæster
Paa ham, der uselig til Korset bindes,
For evig Tid udstødt; derpaa min Mester
Til Munken taled saa: "Hvis I det mindes
Og tale tør derom, saa lad os høre,
Om ei tilhøire nogen Udgang findes,
Som op af Graven kan os begge føre,
At ei de sorte Engle skulle være
Nødt til, for os at frie, sig hid at røre."
Og han: "Meer nær, end du det troer, vi ere
"Ved Klipper, som fra Kredsen ud sig strække,
Og alle disse vilde Dale skære,
"Undtagen denne, som ei meer de dække.
"Der kan I stye, hvor sprængte Steen i Bakke
"Sig opad Skrænten høit fra Dybet række."
En Stund min Fører stod med bøiet Nakke,
Og mæled saa: "Slet hialp os han, der lader
De usle Syndere føle hist sin Hakke."

---

121. flg. *Hans Svigerfader*: Annas. *Raadets Giæster*: Synedriet, som ved at dømme Christus til Døden, nedkaldte Straf og Ulykke over Jødefolket.

136. Fordi Klippebroen her er sønderbrudt.

140. *Han*: Malacoda, der havde bedraget dem og sagt, at der i Nærheden var en anden Bro, de kunde gaae over (Helv. XXI. 111).

Og Munken: "Nok har i Bolognas Gader
"Jeg lært om Diævlens Last, forlængst jeg hørte,
"At han en Løgner er og Løgnens Fader."
Med lange Skridt gik han nu, som mig førte,
Og Vreden lidt hans Aasyns Træk forandred.
Men fra de svært Betyngede jeg rørte
Min Fod, og i hans kiære Fied jeg vandred.

---

142. I Bolognas Gader: ved de theologiske Forelæsninger i Bologna.

Fire og tyvende Sang.

Ransmænd.

I Aarets Ungdomstid, naar Solen stiger
Og i Vandmanden varmer sine kolde
Lokker, mens Natten alt mod Jævndøgn viger;
Naar Riimfrost stræber over Jord at folde
Et Billed ud af Søsteren, den hvide,
Men kun en føie Stund dens Pensler holde:
Staaer Bonden op, hvis Foder slap for Tide,
Og stuer ud og seer med Skræk sin Ager
Hvid overalt; da slaaer han Haand i Side,
Og vender hjem, mens her og der han klager,
Som en Ulykkelig, der Raad ei fatter.
Snart gaaer han ud, og Haab hans Skræk forjager,
Thi Jorden skiftet har sit Aasyn atter
Hurtigt imens; han tager Kiep i Haanden
Og driver Lammene paa Græs med Latter.

1. I Aarets Ungdomstid: Fra Midten af Januar til Midten af Februar staaer Solen i Vandmandens Tegn.

Saa angst min Mester giorde mig i Aanden,
　Dengang jeg saae, han rynkede sin Pande;
　Saa hurtigt fik jeg ogsaa Hielp i Vaanden.
Thi da ved den nedstyrtede Bro vi stande,
　Min Fører med hiint hulde Blik sig vender
　Til mig, som først jeg saae ved Klippens Rande.
Han raadslaaer lidt, beslutter sig og spænder
　Ud sine Arme, fæster skarpt sit Øie
　Paa Broen og løfter mig med begge Hænder.
Liig Den, der mens han handler, veier nøie,
　Og forud tænker paa den Tid, som nær er:
　Saa peged, mens han løfted paa den høie
Top af een Klippe mig, altid min Lærer
　Hen paa den næste: "Hæng dig fast ved denne,"
　Han sagde da, "men prøv først om den bærer."
Den Sti var ei for kaabeklædte Svende;
　Skiøndt han var let, og jeg blev løftet, kunde
　Fra Steen til Steen knap klavre op vi Tvende.
Og havde Volden, hvorimod vi stunde,
　Ei lavere Skrænter havt, end før den anden:
　H a n maaskee ei, men jeg var gaaet tilgrunde.
Men da Sorgkielderne nedad mod Randen
　Af Hulens Bund bestandig Skraaning tage,
　Skeer det i hver en Dal, at Klippestranden

---

21. I Skoven, hvor Virgil første Gang kom Dante til Hielp.

31. For H y k l e r n e i deres Blykaaber.

37. flg. Da Sorgkielderne gaae terrasseformigt nedad, er den ene Skrænt af deres Skillemure bestandig lavere end den anden.

Hist reiser sig, her synker meer tilbage.
Omsider da til Toppen op vi komme,
Hvorfra de sidste Steen af Broen rage;
Men mine Lunger var paa Veir saa tomme,
Da endelig jeg naaede Voldens Tinder,
At flur paa Jord jeg satte mig deromme.
"Ryst af den Ladheds Aand, som nu dig binder!"
Min Mester mæled da; "ei mens man sover
I Fiær og under Tæppe, Ry man vinder.
Og Den, hvis Liv foruden Ry gaaer over,
Paa Jorden lader sligt et Spor tilbage,
Som Røg i Luft og Skum paa Havets Vover.
Staa derfor op! din Angest bort du jage
Med Siælen, som faaer altid Seir i Striden,
Naar ei de tunge Lemmer ned den drage.
Op ad en længer Stige maae vi siden;
Det er ei nok, vi herfra bort er gaaet —
Har du forstaaet mig, saa brug nu Tiden!"
Jeg reiste mig, og da jeg op var staaet,
Lod jeg, som om nok Veir i Brystet boede:
Gaa, jeg er modig og har Kræfter faaet!
Op vandre vi nu ad en Klippes Ho'ede,
Der mere kundret er og trang og snever,
End nogen af de Broer, vi forlode.
For ei at synes svag, jeg Stemmen hæver,
Da lyder der en Rost fra Graven nede,
Men til at danne Ord for stærkt den bæver.
Jeg veed ei, hvad den skreg, skiøndt allerede
Jeg stod paa Klippebroens Ryg, den høie;
Men han, som taled, syntes rørt af Vrede.

Ned saae jeg, men mit dødelige Øie
For Mulm ei kunde naae de dybe Stuer;
Thi sagde jeg: O Mester! lad os bøie
Ned fra den næste Vold ad Skræntens Tuer!
Thi som jeg hører her og dog ei fatter,
Saalunde seer jeg ned og Intet skuer.
"Ei andet Svar du faaer," han mæled atter,
"End Gierningen; den bør i Taushed lige
Bagefter Ønsket følge, som man skatter."
Og ned fra Broens Hoved nu vi stige,
Hvor med den ottende Muur den sig forbinder:
Da aabenbares for mig Dybets Rige.
Jeg seer — et rædsomt Myl af Slanger vinder
Dernede sig, af mange Arter blandet;
End stivner alt mit Blod ved disse Minder.
Selv hist i Lybien, hvor Ørkensandet
Er fuldt af Snoge, Piil- og Dobbeltslanger,
Giftøgler, og af Vipere fra Vandet,
Saa hæsligt Kryb man ei at skue fanger;
Ei Æthiopien deres Lige kiendte,
Og ei det røde Hav paa fine Tanger.
I dette fæle Myl forfærdet rendte
En nøgen Slægt omkring, hvis Haab var svundet,
Her var ei Skiul, ei Heliotrop at vente.
Bagpaa var Hænderne med Slanger bundet,
Hvis Hoved og Hale giennem deres Lænder
Var stukket og foran i Knude vundet.

---

93. *Heliotrop*, en mørkegrøn Steen, som efter Sagnet giorde Den usynlig, der bar den.

Og see! om En, som mod vor Kyst sig vender,
En Slange snoer sig; den sit Hoved driver
Ind i hans Ryg, hvor Hals ved Skuldren ender.
Saa hurtigt ikke O og I man skriver,
Som der gaaer Ild i ham, og ufortøvet
Han falder sammen og til Aske bliver.
Men neppe ligger opløst han i Støvet,
Før Asken samler sig jo før jo heller,
Og samme Skabning faaer, som nys blev røvet.
Saadan det er, den gamle Viismand melder,
At Phoenixfuglen døer og sig gienføder,
Naar den femhundred Somre næsten tæller;
Den, som af Korn ei lever eller Rødder,
Men kun af Krydderurt og Virаks Taare,
Og paa hvis Dødsseng Nard og Myrrha gløder.
Som Den, der styrter og ei veed hvorfore,
Naar ham en Dæmons Magt til Jorden drager,
Hvad heller andet Slag ham binder saare;
Og reiser sig, og sine Blikke jager
Rundtom, forvirret af den Angst og Jammer,
Han nylig led, og sukker dybt og klager:
Saa stod hiin Synder nu i Dybets Kammer.
O Guds Retfærdighed! hvor maa du være
Streng, at med slige Hævnens Slag du rammer!
"Hvo er du?" spurgte Mesteren, den kiære;
Og han: "For nys jeg fra Toscana regned
"Herned i Rædselssvælget, hvor vi ere.

---

106. Jvf. Ovids Metamorph. XV. 392.

"Jeg Vanni Fucci er; som det sig egned
"Sligt Muuldyr, kun et dyrisk Liv mig hued,
"Et Beest, værd at Pistoias Hul mig hegned."
Byd ham at staae! jeg sagde, skiøndt jeg grued,
Og sporg om hvilken Synd herned ham sendte,
Hvem hist jeg som en arrig Blodhund skued.
Ei Synderen forstilte sig, men vendte
Imod mig Sind og Aasyn, heelt betaget
Af sorgelig Skam, der paa hans Kinder brændte:
"Meer ondt det gior mig, at du hid er draget,
"Og seer den Vaande, hvortil jeg er viet,
"End at jeg fra det andet Liv blev jaget.
"Jeg kan ei skiule for dig Tyveriet:
"Saa dybt jeg sænket blev, fordi jeg reved
"De skienne Tempelkar fra Sacristiet,
"Og Skyld en Anden fik for det, jeg øved.
"Men at du ei ved sligt et Syn dig glæder,
"Hvis dette Mulm du flyer, hvori du toved:
"Luk op dit Øre! hør hvad nu jeg kvæder!
"Først skal de Sorte fra Pistoia vige;
"Derpaa fornyer Firenze Folk og Sæder.

---

124. Vanni Fucci de' Lazzeri var født udenfor Ægteskab, og kalder sig derfor et Muuldyr (Bastard). Han hørte til de Sortes Parti i Pistoia (som paa den Tid var sønderrevet af indvortes Strid og Lovløshed), og udmærkede sig fremfor alle Andre ved Vold og Mord. Engang stial han nogle af de hellige Kar i Domkirken, og skiulte dem i Huset hos en af sine Venner, Vanni della Monna, som, da de fandtes, maatte lide Gierningsmandens Straf og blev hængt (s. V. 136).

143. De Sorte bleve fordrevne fra Pistoia i Aaret 1301. Lidt senere "fornyede Florents Folk og Sæder," da de Hvide bleve styrtede (s. Indl. Pag. 25).

"Fra Magras Dal Krigsguden lader stige
"En Tordensky, indsvøbt i Taager tætte,
"Og med en skarp og voldsom Storm den krige
"Skal hidset paa Picenos store Slette.
"Med eet skal Taagen vældigen han kløve,
"Saa alle Hvide rammes brat; og dette
"Jeg varslet har, for ret dig at bedrøve."

---

146. En Tordensky: hermed sigter D. til Marchese Malaspina, der havde sine Besiddelser i Valdimagra, og som i Spidsen for de fordrevne Sorte slog de Hvide ved Campo Piceno, siden tvang Pistoia til Overgivelse, og saaledes igien befæstede de Sortes Herredømme i Staden. Dante hørte, som bekiendt, til de Hvides Parti.

Bort flygter Vanni uden meer at tale;
Men efter ham en vild Centaur sig skynder
Og skriger høit: "Hvor er, hvor er den Gale?"
Saa fuldt af Slanger ei Maremmas Dynd er,
Troer jeg forsandt, som Dennes Kryds og Lænder,
Til der hvor Menneskeskabningen begynder.
Høit paa hans Ryg, hvor Nakkens Huling ender,
En Drage hviler sig med udspændt Vinge,
Og spruder Ild paa Hver, som mod dem render.
"Det Cacus er," min Mesters Ord nu klinge,
"Som under Aventinerbiergets Stene
Lod tidt i hele Søer Blodet springe.
Han tør sig ei med Brødrene forene,
Fordi han lumst af Hiorden stial, den store,
Naar i hans Nabolag den gik alene.
Men paa hans onde Daad en Ende giorde
Herkules' Kølle, der vel hundred Gange
Ham traf, skiøndt knap ti Slag han kunde spore."
Mens Talen lød, foer Cacus over Vange,
Og under os paany stod Aander trende;
Dog mærked vi dem ei, før under Spange

---

25. Cacus, som D. giør til en Centaur, var, efter Virgil (Æn. VIII), en Søn af Vulcan, og levede som Røver i en Hule i Aventinerbierget. Her stial han noget Kvæg af den Hiord, Herkules havde taget fra Geryon; men Herkules opdagede det og dræbte ham med sin Kølle.

28. Brødrene: de andre Centaurer.

35. Disse Aander ere: Agnello Brunelleschi, Buoso Abati og Puccio Sciancato Galigai, alle tre Florentinere. Om Grunden til at D. har sat dem imellem Tyvene, vides intet Nøiere.

De op imod os skreg: "Hvo er I Tvende?"
Da standsed Talen, og som bedst vi evned,
Lod al vor Hu vi nu til dem sig vende.
Jeg kiendte Ingen, men da frem de stævned,
Gik det, som mangen Gang det gaaer i Live,
At en af Aanderne den Anden nævned,
Og sagde: "Hvor kan Cianfa borte blive?"
Fra Mund til Næse hæved jeg min Finger,
Til Tegn, at Agt min Fører skulde give.
Om til at troe, hvad nu jeg forebringer,
O Læser! du er seen, jeg undres feie,
Thi selv for mig, der saae det, sært det klinger.
Just som imod dem jeg opslaaer mit Øie,
En Slange med sex Been piilsnart fremglider
Og snoer sig om den Ene tæt og nøie.
De mellemste Been rundtom hans Bug og Sider,
De forreste om Armene den lægger,
Og fast i begge Kinderne sig bider.
Med sine Bagbeen den hans Laar bedækker,
Imellem dem dens Hale Veien finder,
Og bagtil op langs Lænderne sig strækker.
Aldrig omkring et Træ sig Vedbend vinder
Saa tæt, som her i sine Lemmers Snare
Den frygtelige Snog hans Legem binder.
Tilsidst de smelte sammen, liig det klare,
Glohede Vor, og Farverne sig blande,
Saa de ei ligne meer, hvad før de vare;

50. En Slange: den til en Slange forvandlede Cianfa Donati fra Florents, en Adelsmand, som havde hørt til de Sortes Parti. Den Ene, han springer løs paa, er Agnello, af samme Parti.

Retsom en brunlig Farve kan sig danne
Paa et Papiir, naar det er ved at brænde,
Ei sort endnu, dog døe de hvide Rande.
De andre To saae til og skreg derhenne:
"Vee mig, Agnel! hvor du forandres, Broder!
"Du er ei længer Een, ei heller Tvende."
Snart blev der ikkun eet af begge Ho'eder,
Og Begges Miner blanded sig saalunde,
At tvende Aasyn man i eet formoder.
To Arme kom der frem, hvor fire stunde;
Og Laar og Been, og Bug og Brystets Bue
Blev Lemmer, som man aldrig ane kunde.
Af fordums Skabning var ei Spor at skue,
Men To og Ingen lignede det lede
Billed, som langsomt svandt i Dybets Stue.
Som Fiirbeen tidt i Hundedagens Hede
Lynstraaler synes, naar de fare lette
Tværsover Veien, for at stifte Rede,
Saa syntes mig en Snog, som jeg saae rette
Sig mod de Andre, fnysende og sage;
Bruunsorte Stænk, liig Peberkorn, den plette.
Just der, hvorfra vor Næring først vi drage,
Stak Snogen un den Ene, midt i Vommen,
Og sank saa udstrakt foran ham tilbage.
Den Stukne stirred paa den, taus ved Dommen;
Han stille stod og til at gabe nødtes,
Som Søvn og Feber over ham var kommen.

---

82. En Snog: Florentineren Guercio Cavalcanti. Den, han stikker, og som bliver forvandlet til en Slange, er Buoso Donati. Begge havde hørt til de Hvides Parti.

Han saae paa Slangen, den paa ham; da fødtes
En vældig Røg, der damped af hans Vunde
Og Slangens Gab, og begge Dampe mødtes.
Ti nu, Lucan! med Sangen om hvorlunde
Det gik Sabellus før paa Lybiens Vange
Med samt Nassid, og hør, hvad her vi funde!
Ti du, Ovid! Skiøndt Kadmus til en Slange
Du giør og Arethusa til en Kilde,
Misunder jeg dig ikke dine Sange.
Ansigt til Ansigt har dog ei dit Snille
Forvandlet to Naturer, saa at begge
Formkræfter deres Stoffer skifte vilde.
Saa skeer det her, og i slig Følgerække,
At Slangens Hale kløves, mens hos Manden
Sig begge Fødderne tilsammen trække.
Hans Laar og Been sig klæbe til hinanden
Saa tæt, at for en stakket Tid henrinder,
Sees intet Spor der meer af Foiningsranden.
Men denne Skabning, som hos Manden svinder,
Faaer Slangens Hale nu; haard som hos Snoge
Bli'er Huden hist, og her den blød sig vinder.

94. Sabellus og Nassidius, om hvilke Lucan fortæller (Pharſ. ix.), vare to Krigere, som fulgte med Catos Hær igiennem Lybiens Orkener. Begge bleve bidte af Slanger; den Første fortæredes da ved en indvendig Brand, paa den Anden svulmede Legemet pludselig op, saa han døde.

97. Om Kadmus og Arethusa s. Ovids Metamorph. v. 572 og vi. 563.

102. Efter Dantes Theori bestaaer den menneskelige Siæl af Aanden, der kommer fraoven, og Formkraften (virtù formativa), som meddeles ved Undfangelsen. Denne Formkraft forlader ikke Siælen efter Døden, men ved den afspeiler Siælen sig i de omgivende Elementer, og faaer saaledes et Slags Skinlegeme (Skiærsild. xxv. 88 flg.). Her bytte de to forskiellige Formkræfter, de to Synderes Siæle, Stof eller Legeme med hinanden.

Snart krøb hans Arme ind i deres Kroge,
Og Dyrets korte Forbeen længer groede
I samme Maal, som hine ind sig droge.
Bagbenene sig derpaa sammen snoede
Og bleve til det Lem, som Manden dækker,
Og som hos Ham sig kløved ned til Rode.
Mens Dampen nu tilslører dem og lægger
Ny Lød paa deres Legem, Haar fremkalder
Hos Hiin og alle Haar af Denne trækker:
Sig Slangen reiser op og Manden falder,
Og mens det onde Blik bestandig stinner,
Hver skifter Aasyn brat i Sorgens Haller.
Han, som stod opret, trak bag Pandens Tinder
Sit Ansigt ind, og hvad ei rummes kunde,
Sprang ud som Øren af de glatte Kinder.
De Dele, som paa denne Viis ei svunde,
Af deres Overflod giør Næsen fager,
Og, som det bør sig, Mundens Læber runde.
Den Liggende sin Snude fremad jager,
Og trækker ind i Hovedet sit Øre,
Som Sneglen sine Følehorn inddrager.
Hans Tunge, heel og flink til Ord at føre,
Tvespaltes nu, men Tungens Kløft paa Manden
Sig lukker til; og Dampene ophøre.
Den Siæl, som blev til Dyr, nu langsmed Randen
Heit hvislende igiennem Dalen rendte,
Og bag ham taled spyttende den Anden.
Derpaa sin nye Ryg han til ham vendte
Og mæled saa: "Lad Buoso nu de Veie
"Paa alle Fire gaae, som nys jeg endte."

Saadan jeg Folket i det syvende Leie
Forvandles saae — det nye Stof maa svare
For mig, hvis mine Sange lidt udskeie.
Skiøndt mine Øine heelt omtaagede vare,
Og Siælen af Forbauselse betaget,
De kunde dog ei ukiendt fra mig fare;
Jeg Puccio Sciancato fik opdaget,
Den Eneste, som blandt de trende Seller
Ei blev forvandlet; Trediemand i Laget
Var han, for hvem Gavilla Taarer fælder.

---

151. Han o. s. v. Guercio Cavalcanti blev dræbt af nogle Folk i Gavilla i Arnodalen, og hans Slægtninger toge siden en blodig Hævn.

Sex og tyvende Sang.

Falske Raadgivere.

Fryd dig Fiorenza! saa stor est du vorden,
At over Hav og Land du slaaer din Vinge,
Ja nævnes selv i Helved under Jorden.
Thi fem af dine Borgere vi finge
Blandt Røverne at see, og det saalunde,
At selv jeg blues, og din Roes er ringe.
Men hvis man drømmer sandt mod Morgenstunde,
Skal du nok mærke om en Tid, en liden,
Hvor godt dig Prato og de Andre unde.
Om det alt skete, var det ei for Tiden —
O var det skeet, da det dog saa skal være!
Jo meer jeg ældes, vil det tynge siden.
Vi drog afsted; opad de Klipper svære,
Hvis Trin os ledte før mod Dybets Rige,
Gik Skialden nu; mig drog han med, den Kiære.

---

7. flg. D. tænker vel ved denne Spaadom mindre paa nogen enkelt Begivenhed, end paa hele den sørgelige Tilstand i Florents efter Aar 1300, og paa de Ulykker, der vare en Følge af Partistriden. Af disse fik ogsaa han sin Deel, da han blev landsforviist, og hertil sigte hans Ord: Jo meer o. s. v. (V. 12). Prato var, ligesom de andre Nabostæder, misundelig paa Florents.

Frem paa den øde Vei vi langsomt stige,
    Blandt Klipperne, hvis skarpe Kant os matter,
    Saa vi maae bruge Haand og Fod tillige.
Da sørged jeg, og nu jeg sørger atter,
    Naar hvad jeg saae, igien jeg mindes silde;
    Og mere fast jeg Snillets Tøile fatter,
At ei det skal fra Dyden sig forvilde,
    Og at det Gode, som mig Stiernen eller
    En Bedre gav, jeg ikke selv skal spilde.
Som Bonden, hvilende hvor Høien helder,
    Alt paa den Tid, da mindst tilhyllet bliver
    Hiint Aasyn, hvorfra Lys til Verden vælder,
Naar Aftenstunden Myggene opliver,
    Ildfluer sværme seer blandt Dalens Tuer,
    Der hvor han pløier og sin Viinhøst driver:
Saalunde saae jeg nu talløse Luer
    Oplyse heelt den ottende Kielders Revne,
    Saasnart jeg stod der, hvor man Dybet skuer.
Og retsom han, hvem Bierne kom at hævne,
    Eliæ Kærre saae fra Jorden veie,
    Og Hestene høit op mod Himlen stævne,
Saa ei han kunde følge dem med Øie,
    Og intet Andet saae, end Flammebølger,
    Der som Smaaskyer stege mod det Høie:
Saadan mit Blik nu giennem Graven følger
    Med Luerne, der Intet aabenbare,
    Skiøndt hver af dem en Synder i sig dølger.

---

34. Han: Propheten Elisa. (2den Kong. B. II.)

Saa langt jeg stirred over Broens Vare,
At havde mig ei holdt en Klippes Rande,
Var brat jeg styrtet ned blandt Dybets Skare.
Og han, der saae mig saa opmærksom stande,
Mæled: "I Luerne sig Siæle røre,
Hver hyller sig i sine egne Brande."
Min Mester! sagde jeg, ved dig at høre,
Jeg Vished faaer om det, jeg alt formoder;
Jeg vilde just dig dette Spørgsmaal giøre:
Hvo er i Luen hist? See, tvende Ho'eder
Den har, som steg den op fra Baalets Side,
Hvor Eteokles lagdes med sin Broder.
"I den, han svared, maa Ulysses lide
Med Diomedes, og som før de Samme
Til Kampen fulgtes, følges de til Kvide.
Med Suk de angre nu i deres Flamme
Hiin Svig med Hesten, hvorved op de brøde
En Port for Romerfolkets ædle Stamme.
For Listen, som er Skyld i, at den døde
Deidamia end Achil begræder,
Og for Palladiets Rov de her maae bøde."

---

54. Statius fortæller (Theb. XIII. 430), at da Ligene af de tvende fiendske Brødre, Eteokles og Polynices, bleve lagte paa samme Baal, deelte Flammen sig.

60. Romerfolkets Stamme: Æneas, som udvandrede efter Trojas Indtagelse.

61. Listen, ved hvilken Ulysses opdagede den forklædte Achilles iblandt Lycomedes' Døttre, var Aarsag til at Achilles drog med paa Toget imod Troja, hvor han faldt. Hans Hustru Deidamia begræder endnu efter Døden Tabet af sin Ægtefælle.

63. Palladiet, det himmelfaldne Billede af Pallas Athene, til hvilket Trojas Skiebne var knyttet, blev paa en listig Maade røvet af Ulysses og Diomedes.

Hvis Luens Glød at tale dem tilsteder,
Jeg sagde, dig, o Mester! jeg bønfalder
Og beder tusind Gange, at du glæder
Mig ved at tøve, til i Dybets Haller
De twende Flammehorn op mod os strømme;
Du seer, hvor svar en Længsel did mig kalder.
Og han: "I Sandhed, værdig maa jeg dømme
Din Bøn til Roes, thi vil jeg flur den føie;
Men see, du holder Tungen vel i Tømme.
Lad mig kun tale, jeg har fattet nøie
Alt hvad du vil; thi dersom selv du kræver,
Vil knap den stolte Græker Øret bøie."
Imedens Flammen gjennem Graven svæver,
Min Fører passer Stedet vel og Tiden,
Og heit paa saadan Viis sin Røst han hæver:
"I To, som i een Ild gaae hist ved Siden!
Hvis jeg har Tak fortient imens jeg levede,
Hvis jeg har Tak fortient, stor eller liden,
Af Eder, da min høie Sang blev skrevet,
Saa standS! lad Een fortælle, hvor han førtes
Omkring og hvor ham Døden har bortrevet."
Det største Horn af Oltidsflammen hørtes
Da knittrende bevæge sig, og brændte
Retsom en Lue, der af Vinden rørtes.
Derefter hid og did sig Toppen vendte,
Fast som om den en Tunge var, der mæled,
Og endelig sin Røst den saa udsendte:

85. Det største Horn: Ulysses.

"Dengang jeg drog fra Circe bort, som fiæled
"Nærved Gaeta mig i Aar og Dage,
"Før Stedet fik sligt Navn af ham, der dvæled:
"Da mægted ei den Søn, jeg lod tilbage,
"Og ei den Kiærlighed, som skulde fryde
"Penelope, ei Medynk med min svage,
"Min alderstegne Fader at nedbryde
"Min Længsel efter Verden at forfare,
"Og kiende hver en Dyd og hver en Lyde.
"Jeg styred bort kun med eet Skib; snart bare
"Mig Bølgerne ud paa de aabne Vande,
"Med samt min lille, men trofaste Skare.
"Lige til Spanien saae jeg begge Strande,
"Sardinien og Marokko ei alene,
"Men alle hine havbeskyllede Lande.
"Af Alderdom vi tunge var og sene,
"Da vi tilsidst til Gabet kom, det trange,
"Hvor Herkules har reist to Grændsestene,

---

92. Virgil henlægger Circes Oe i Nærheden af Gaeta, hvilket Sted Æneas (han, der dvæled) først skal have givet Navn efter sin Amme Cajeta, som døde der.

103. flg. Den følgende, fra Odysseen ganske afvigende Fortælling, grunder sig tildeels paa Sagn fra Middelalderen; Slutningen er maaskee Dantes egen Opfindelse.

107. flg. Gabet: Strædet ved Gibraltar. Sibilia, d. e. Sevilla; Setta, d. e. Ceuta. D. tænker sig, at Ulysses styrede imod Sydvest, ud i det Hav, som efter de gamle Geographers Tro bedækkede hele den anden Halvdeel af Jorden. Han maatte altsaa, naar han vedblev at seile, omsider komme til Skiærsildens Bierg, der antoges at reise sig op af Havet, lige under Jerusalem (Jvf. Indl. Pag. 46).

"Til Tegn, at ingen Mand skal længer gange.
"Tilhøire lod jeg da Sibilias Lunde,
"Som alt forlængst tilvenstre Settas Vange.
"O Brødre! I, som Vei til Vesten funde,
"Skiøndt hundred tusind Farer allevegne
"Jer trued, sagde jeg; vil I ei unde
Den korte Aftenstund, I kunne regne
"Af Liv endnu, at see bag Sol og Bølge
"De fierne, folketomme Verdensegne?
"Lad Eders ædle Udspring ei sig dølge!
"I skabtes ikke for som Dyr at leve,
"Men at I Dyd og Kundskab skulle følge. —
"Let mine Ord dem Alle med sig reve;
"Knap havde jeg dem standset meer, saa hede
"Var nu de Længsler, som afsted dem dreve.
"Mod Øst Bagstavnen dreied vi, den brede,
"Vi giorde Vinger os af Aareblade,
"Og i forvoven Flugt mod Venstre glede.
"Alt stued Natten høit paa Himlens Stade
"Sydpolens Stierner, mens vor Pol sig dukked
"Og neppe syntes over Havets Flade.
"Alt fra den Stund, da først vort Skib var stukket
"Ud paa sin trange Vei, var Maanens Skive
"Fem Gange bleven tændt og atter slukket:
"Da endelig langtborte vaer vi blive
"En blaalig Klippe, med saa høi en Tinde,
"Som ingensinde før jeg saae i Live.

---

134. **En blaalig Klippe:** Skiærsildens Bierg.

"Vi jubled, men snart maatte Graaden rinde;
"Thi ud mod Stævnen af vort Skib der feied
"Fra Landets Kyster stærke Hvirvelvinde.
"Tre Gange Skib og Bølger rundt de dreied,
"Men fierde Gang — det var en Andens Villie —
"Bagstavnen reiste sig, dybt Speilet neied,
"Og over os sig lukked Havets Tillie."

Syv og tyvende Sang.

Falske Raadgivere.

Opret og stille Flammen atter gauger
Bort fra os nu, saasnart den Talen ender
Og faaer sin Orlov af den hulde Sanger.
Men bag den staaer en anden frem og vender
Vort Oie henimod sig ved en blandet,
Forvirret Tone, som dens Top udsender.
Som hiin Siciliens Tyr (der over Landet
Sit Brøl udstødte først, og det med Foie,
Ved Skrig af Mesteren, hvis Fiil den danned)
Saaledes brøled med de Piintes høie,
Fortvivlede Rest, at skiøndt af Kobber hamret,
Den syntes tunge Kvaler selv at døie:
Paa samme Viis blev Aandens Rest, der jamred,
Til Ildens Sprog forvandlet; thi den kunde
Strax ingen Udgang faae af Flammekamret.

7. Perillus fra Athen forfærdigede for Tyrannen Phalaris i Agrigent en Tyr af Kobber, som var huul indvendig, og saaledes dannet, at Skriget af det Menneske, der blev lagt ind i den, naar den var giort gloende, lod som Brølet af en Tyr. Men den Første, som Phalaris paa denne Maade tog af Dage, var Kunstneren selv.

Men da først Ordene sig Veien funde
Af Toppen ud, og i det Sving den sætte,
Som Tungen gav dem selv, lød det saalunde:
"O du, til hvem min Røst jeg nu vil rette,
"Som taled nys Lombardisk — Sproget kiender
"Jeg paa de Ord: Gaa, jeg vil ei dig trætte!
"Fortryd ei paa, skiøndt jeg saa seent mig vender
"Til dig, at standse lidt blandt disse Flammer!
"See, mig det ei fortryder, og jeg brænder.
"Er nys til denne blinde Verdens Jammer
"Du styrtet ned fra Latiums søde Rige,
"Det Land, hvorfra min hele Brøde stammer:
"Saa siig: har Fred Romagna eller Krige?
"Thi jeg er født, hvor fra Urbinos Dale
"Til Tiberens Væld de høie Klipper stige."
Jeg lytted, bøiet over Dybets Sale;
Da rørte Skialden ved min Lænd og mæled:
"Han er Latiner, prøv nu du at tale!"
Mit Svar alt rede var og ei jeg dvæled,
Men taled saa fra Klippebroens Sider:
O Siæl! du som hernede dybt er fiælet!
Romagna er og var til alle Tider
Med Krig i sine Herrers Bryst forbandet;
Men aabenlyst det ei af Hærværk lider.

21. Gaa o. s. v. Disse Ord har Virgil formodentlig sagt til Ulysses (V. 3).

30. Den Synder, som taler, er Grev Guido fra Montefeltro, hvis Hiemstavn var beliggende imellem Tiberens Kilder og Byen Urbino.

37. I Aaret 1300 var det udvortes roligt i Romagna, men giærede i det Indre.

Ravenna staaer, som det har altid standet;
Polentas Ørn har bygget der sin Rede,
Dens Vinge dækker indtil Cervia Landet.
Og over Staden, som i Kampens Hede
Af Franskmænds Liig en blodig Dynge giorde,
Nu sig den grønne Løves Kløer udbrede.
Verrucchios Hunde, Hvalpen og den store,
Som voldte grumt engang Montagnas Bane,
Der hvor de pleie, deres Tænder bore.
Og endnu styrer efter gammel Vane
Løven i snechvidt Felt de tvende Stæder,
Skiøndt han fra Vaar til Vinter skifter Fane.
Og som hiin By, hvis Mure Savio væder,
Imellem Sletteland og Bierg sig breder,
Staaer Folket mellem Tvang og Friheds Hæder.

---

41. Greverne af **Polenta**, som dengang beherskede baade **Ravenna** og **Cervia**, havde en Ørn i deres Vaaben.

43. **Staden**: **Forli**, som i Aaret 1282 blev angrebet af en fransk Feltherre. Grev Guido af Montefeltro lokkede ham ved List i Baghold, og næsten hele den fiendtlige Hær blev tilintetgiort. Nu (i Aaret 1300) var Forli underlagt Familien **Ordelaffi**, som førte en grøn Løve i sit Vaaben.

46. **Verrucchios Hunde**: de to Grever **Malatesta**, Fader og Søn. De herskede i **Rimini**, og for deres Grusomhed imod **Montagna Pareitati**, som de myrdede, og imod de andre Ghibelliner, kalder D. dem Hunde. **Verrucchio** var et Slot i Nærheden af Staden, der tilhørte dem.

50. **De tvende Stæder**: **Faenza** ved Floden Lamone, og **Imola** ved Santernofloden, styredes paa den Tid af **Mainardo Pagani**, hvis Vaaben var en blaa Løve i hvidt Felt, og som flere Gange skiftede Parti.

52. **Hiin By**: **Cesena**, der ligger ved Floden Savio.

Hør nu min Bøn, og siig mig hvad du hedder;
Vær ei meer haard, end Andre var, jeg mødte,
Saasandt du vil, at hist dit Navn man freder!
Da Flammen havde mumlet uden Nytte
En Stund, sin Tunge hid og did den førte,
Og hvæsende tilsidst sligt Svar udstødte:
"Ifald jeg kunde troe, at Nogen hørte
"Mit Svar, som op til Verden skulde fare,
"Forsandt, ei meer min Flamme da sig rørte.
"Men hvis jeg hørte sandt, fra Dybets Skare
"Slap Ingen levende, som her først boede;
"Thi vil jeg uden Frygt for Skiændsel svare.
"Jeg Krigsmand var; derpaa som Munk jeg snoede
"Et Reb omkring min Lænd, for Bod at giøre,
"Og opfyldt var det bleven som jeg troede,
"Hvis ei den store Præst — gid Ondt ham røre!
"Paany mig til at synde havde fristet;
"Hvorledes og hvorfor, skal nu du høre.
"Viid, før det Legem af Kiød og Been jeg misted,
"Min Moder gav mig, ei som Løvens Frænde
"Min Daad foer frem, men som en Ræv den listed.
"Krogveie kiendte jeg og Sneb behænde,
"Og alskiøns Konst jeg øved paa slig Maade,
"At der gik Ry om mig til Jordens Ende.
"Da jeg tilsidst det Maal af Alder naaede,
"Hvor Alle burde sanke Toug og Kiede
"Og stryge Seil — det vilde visst dem baade!

---

70. Den store Præst: Pave Bonifacius VIII.

"Til det, jeg elsked for, jeg da fik Lede,
"Og angrende jeg skrifted um min Brøde;
"O vee mig Arme! Frelsen var alt rede.
"Den Drot, de nye Pharisæer lyde —
"Som førte Krig nær Lateranets Tinder,
"Men ei med Saracen og ei med Jøde;
"Thi Christen var Enhver iblandt hans Fiender,
"Og Ingen Kiøbmand i Sultanens Rige,
"Og Ingen af dem Acres Overvinder —
"Det høie, hellige Kald han agted lige
"Saa lidt hos sig, som hos mig selv den Strikke,
"Der spæger Kiødet under Kuttens Flige.
"Som Constantin Sylvester bad, om ikke
"Han vilde komme fra Soractes Dale,
"Hans Sot at læge: Hiin lod til mig skikke,
"At jeg hans Hovmods Feber skulde svale;
"Han spurgte mig tilraabs, da jeg gav Møde —
"Jeg taug, thi drukken syntes mig hans Tale.
"Da sagde han: "Frygt ei, at du skal bøde!
"Jeg giver Aflad dig, naar du vil lære
"Mig Penestrinos Borg til Jord at støde.

86. Istedetfor at prædike Korstog imod Troens Fiender, førte Bonifacius VIII. Krig med Familien Colonna.

89. Ingen af dem havde understøttet Sultanen, hverken som Kiøbmand med Tilførsel, eller som Kriger, ved at tiene i hans Hær, da denne i Aaret 1290 erobrede Acre fra de Christne.

94. Efter den Tids Sagn maatte Pave Sylvester en Tidlang skiule sig paa Bierget Soracte for Constantins Forfølgelser; men, da Keiseren blev syg og hans Legeme bedækkedes med ondartet Udslet, maatte han sende Bud efter den hellige Mand, som derpaa helbredede og døbte ham.

102. Penestrino (det nuværende Palestrina), Familien Colonnas Borg, som Paven forgieves havde søgt at erobre.

"Jeg Himlen aabne kan og lukke, Kiære!
"Som vel du veed, med Noglerne, de tvende,
"Min Formand ikke brød sig om at bære."
"Slig vægtig Grund jeg maatte jo erkiende,
"Her kunde Taushed til Fordærv mig blive;
"Thi mæled jeg: Da fra den Synds Elende,
"Jeg vil begaae, du renser mig i Live,
"Saa viid: at love langt og kort at holde,
"Skal paa den høie Stol dig Seier give.
"Da jeg var død, Franciscus kom, den bolde;
"Men for den Hellige fik bort mig baaret,
"En Diævel skreg: "Vil du mig Uret volde?
"Han er alt til min Undersaat udkaaret,
"Og fra den Stund, han gav hiint Raad, som lyder
"Saa svigefuldt, har jeg ham havt i Haaret.
"Den kan ei Aflad faae, som ei fortryder;
"Men baade at fortryde og at ville
"Paa samme Tid, Modsigelsen forbyder."
"Vee mig Elendige! hvor gøs jeg ilde,
"Da han mig greb og mælede: "Du troede
"Nok knap, jeg var en Logiker, du Snilde!"
"Derpaa han bar mig ned hvor Minos boede;
"Han bed af Raseri sig selv i Halen,
"Som otte Gange om sin Ryg han snoede,

---

105. **Min Formand:** Pave Coelestin V. S. Helv. III. 59.

110. Bonifacius lovede, efter Grev Guidos Raad, Familien Colonna fuldkommen Tilgivelse, naar den vilde overgive ham Penestrino. Dette skete, men Paven lod da Bergen nedrive, og vedblev ligefuldt at forfølge Colennaerne.

"Og skreg: "Afsted med ham til Flammekvalen!"
"Da blev jeg hid fordømt, hvor nu jeg brænder
"Og sorgfuld vandre maa igiennem Dalen."
Med disse Ord han sin Fortælling ender;
Høit jamrende gaaer Flammen bort og rører
Sit spidse Horn og hid og did det vender.
Vi ginge videre, jeg og min Fører,
Ad Klippen til den næste Bro, der helder
Sig over Graven, i hvis Dyb jeg hører,
At Hver, som stifted Splid, sin Brøde gielder.

Otte og tyvende Sang.

Tvedragtsstiftere.

Hvo kunde, selv om i ubunden Tale
Han gientog sin Fortælling tidt, de grumme
Saar og det Blod, jeg saae, tilfulde male?
Hver Tunge maatte vissselig forstumme,
Thi baade Sprog og Tanker er for svage
Til sligt et Jammersyn i sig at rumme.
Hvis alt det Folk tilsammen kunde drage,
Som paa Apuliens skiebuesvangre Sletter
Med Vee udgød sit Blod i fordums Dage
For Romerhaand, og i de lange Trætter,
Der gav et Bytte stort af gyldne Ringe,
Som os den sanddrue Livius beretter;

---

10. For Romerhaand: i Samniterkrigene, hvor Romerne engang, under Consulen P. Decius Mus, dræbte 2000 Apulier i et Slag. (Livius, x. xv.).

11. I Slaget ved Cannæ, i den anden puniske Krig, faldt der, efter Livius' Beretning, 50,000 Romere, hvoriblandt saamange Riddere, at Hannibal sendte en Skieppe fuld af de Guldringe, disse havde baaret, til Carthago.

Og alle de, der Hug og Kvide finge,
Fordi de mod Guiscard sig reise turde;
Og de, hvis Been man end for Dag kan bringe
Ved Ceperan, hvor hver Apulier giorde
Til Løgner sig; og de, som hist i Slaget,
Alard vandt uden Vaaben, sank til Jorde:
Om Stumperne af Lemmer, mens de klaged,
De viste frem, sligt Syn ei lignes kunde
Ved det, jeg i det niende Dyb opdaged.
Jeg skued En — ei gabe kan saalunde
Den Tønde, hvis Bundstaver ere sprængte —
Fra Hagen indtil Skrævet gik hans Munde.
Ned mellem Benene hans Indvold hængte,
Lever og Hierte saaes, og Skidentarmen,
Der Maden gior til Møg, heelt ud sig trængte.
Mens nøie jeg beskued ham, med Armen
Han foran i sit Bryst opluked Saaret,
Og sagde: "See, hvordan jeg klöver Barmen;
"See her, hvor Muhamed er sønderskaaret!
"Foran mig Ali vandrer hist og græder,
"Fra Hagen spaltet op til Pandehaaret.

---

14. Da Normannerfyrsten Robert Guiscard erobrede Grækernes sidste Besiddelser i Apulien.

16. For Slaget ved Benevent, som kostede Kong Manfred Thronen og Livet, havde han betroet Broen ved Ceperano, over Gariglianofloden, til Apuliernes Anfører; men denne forraadte ham, og lod de Franske komme over. Ogsaa i det egentlige Slag var det fornemmelig Apuliernes Forræderi, som var Skyld i Manfreds Nederlag.

17. Slaget ved Tagliacozzo, hvor Carl af Anjou overvandt den unge Conradin, blev afgiort ved et listigt Raad, som den gamle Ridder Alard af Vallery gav Kongen.

"Og alle de, du seer her hvor jeg træder,
"Imens de levede, Splid og Kiv udsaaede,
"Og kløves nu til Straf paa disse Steder.
"Her bagved staaer den Diævel, der os flaaede
"Saa grumt; med Sværdet rammer han behænde
"Enhver af Flokken, naar vi ere gaaede
"Den hele, sørgelige Vei til Ende.
"Thi alle vore Saar tillukkes inden
"Vi atter foran ham tilbagevende.
"Men hvo er du, som staaer paa Klippetinden
"Og gloer? Maaskee du tøver med at gange
"Ind til den Straf, du dømtes i af Fienden?" —
"Han er ei død endnu, og ei den bange
Fortrydelse ham drev," min Mester melder;
"Men at en fuld Erfaring han maa fange,
Skal jeg, der selv er død, i Helvedes Kielder
Fra Kreds til Kreds hernede rundt ham føre,
Og dette Sandhed er, som jeg fortæller."
I Graven standse, ved hans Ord at høre,
Forbauste fleer end hundred af de Døde,
Og glemme deres Kval og spidse Øre.
"Saa siig da du, hvis Blik skal Solen møde,
"Til Fra Dolcin, at hvis ham huer ilde
"At følge mig ret snart, maa han med Føde

---

56. Fra Dolcino var en Kiætter, som levede i Begyndelsen af det 14de Aarhundrede. Da han blev forfulgt, drog han med sine talrige Tilhængere op i Novaras Biergegne, befæstede sig der, og røvede og plyndrede i Omegnen, indtil han endelig i Aaret 1306 blev formelig beleiret af Novareserne, og ved Mangel paa Levnetsmidler og Vinterens Strenghed nødt til at overgive sig. Han blev derpaa henrettet tilligemed sin Kone, under mange Piinsler.

"Sig væbne vel, at Snee ham ei skal hilde
"Og Novareseren en Seir berede,
"Som ellers ikke let han vinde vilde."
Alt havde Muhamed i Talens Hede
Sin Fod opløftet, før han Munden lukked,
Nu strakte han den og gik bort dernede.
Men En, som havde Struben giennemstukket,
Og Næsen skaaret af til Brynets Bue,
Dertil det ene Øre reent afhugget,
Og stod og stirrede af al Formue,
Oplukker nu, før Nogen Ordet tager,
Sit Svælg, heel blodrødt udenpaa at skue,
Og siger: "Du, hvem hid ei Brøden jager,
"Og hvem jeg skued alt i Latiums Riger,
"Om ei en mægtig Lighed mig bedrager:
"Husk paa hvad Pier fra Medicina siger,
"Ifald du seer igien den søde Slette,
"Som fra Vercel til Marcabò nedstiger!
"Meld de to Giæveste i Fano dette,
"Guido samt Angiolello, at dem baade
"Skal, hvis mit Fremsyn skuer her det Rette,
"Engang en svigefuld Tyran forraade;
"Nærved Cattolica fra Skibets Rande
"De kastes skal og druknes uden Naade.

73. Pier da Medicina (nærved Bologna) vakte Splid imellem Greverne Guido da Polenta og Malatesta da Rimini, ved at giøre den Ene mistænkt for den Anden.

74. Den lombardiske Slette, hvis Længde betegnes ved Byen Vercelli og den venetianske Fæstning Marcabò, nærved Posfloden Munding.

79. Tyrannen, den eenøiede Malatestino til Rimini lod de to nævnte Mænd indbyde til en Sammenkomst i Catolica og drukne paa Veien.

"Selv af Pirater fra de græske Lande
"Saae ei Neptun slig Gierning nogensinde
"Imellem Cyperns og Majorcas Strande.
"Hiin Skurk, der med eet Oie gaaer iblinde,
"Og styrer Staden — som Een ønske vilde
"Aldrig at have seet, af dem herinde —
"Vil kalde dem til Raad med sig, den Snilde,
"Og mage det, saa de ei Bøn behøve
"Og Løfter, for Focaras Storm at stille."
Skal hist jeg bringe Bud om dig, ei tøve
Du maa, jeg sagde nu, med at forklare:
Hvem monne Synet af hiin Stad bedrøve?
Da greb han af de Andres piinte Skare
Ved Kiævebenet En, hans Mund opspændte,
Og skreg: "Her er han, men han kan ei svare!
"Ham var det, som landflygtig Tvivlen endte
"Hos Cæsar og forsikkred, at i Grunden
"En rustet Mand har Tab kun af at vente."
O, hvor hans Dristighed var nu forsvunden!
Med Tungen skaaret af, hvor Svælget ender,
Stod Curio, som var saa kiæk i Munden.
En Anden, som har mistet begge Hænder,
Armstumperne i mørken Luft udstrækker,
Saa Blodet heelt nedad hans Aasyn render;

86. Staden: Rimini, det gamle Ariminium. Den, som vilde ønske, "aldrig at have seet" Staden, er Tribunen Curio, som her gav Cæsar det Raad at gaae over Rubicon, og nu bøder derfor (s. V. 97).

90. Seiladsen omkring det stormfulde Forbierg Focara, imellem Fano og Catolica, var saa farlig, at de Reisende pleiede at holde Bøn og giøre fromme Løfter, før de gave sig paa Veien. Det kunde de to Offere spare, da de alligevel ikke skulde komme levende i Havn.

Og skriger: "Husk, at Moscas Ny du vækker!
"Først Daad, saa Raad! jeg sagde; og det samme
"Mit Ord blev Jammersæd for Folkets Rækker"...
Og Død, jeg mæled, for din egen Stamme!
Da saae jeg ham ny Kval til Kvalen dynge
Og gaae, liig Den, Vanvid og Tungsind ramme.
Jeg blev, for at betragte Dybets Klynge,
Og saae et Syn, hvorom jeg neppe turde
Foruden Vidnesbyrd alene synge,
Hvis min Samvittighed ei tryg mig giorde,
Den gode Følgesvend, der styrker Manden
Bag reen Bevidstheds Pandser her paa Jorde.
Jeg saae — end troer jeg skue det forsanden —
Et Legem uden Hoved, indelukket
I Dybet, vandre frem med Sorgebanden,
Og løfte Hovedet, der var afhugget,
Ved Haaret som en Lygte over Vrimlen;
Og Hovedet saae mod os og: "Vee mig!" sukked.
Han med sig selv sig lyste giennem Stimlen,
Og der var To i Een, og Een i Treende —
Hvor det kan skee, veed ikkun Gud i Himlen.
Da nedenfor han stod, ved Broéns Ende,
Stak han sin Arm med Hovedet os imøde,
For i vor Nærhed Resten at udsende:
"O du, som drager Aande blandt de Døde,"
Saa taled han, "sku her min Straf den svære!
"Kan der vel tænkes større Kval og Bøde?

106. Om Mosca Lamberti eller Uberti s. Indl. Pag. 6. Hans Stamme synes allerede paa Dantes Tid at være gaaet tilgrunde i Partikampene.

"At du maa Bud om mig til Verden bære,
"Viid, jeg er den Bertram fra Born, der rakte
"Den unge Kongesøn slig daarlig Lære.
"Jeg mellem Søn og Fader Fiendskab bragte,
"Lüg hiin Achitophel, som Ufredsflammen
"Imellem Absalon og David vakte.
"Fordi jeg skilte dem, der hørte sammen,
"Jeg bærer Hiernen, som du seer, hernede
"Skilt fra dens Rod, som hviler her i Stammen;
"Saa rammer Giengields Lov mig med sin Vrede."

---

134. Den krigerske Troubadour, Grev Bertram fra Born, Herre til Hautefort i Gascogne, tilskyndede Henrik den Andens ældste Søn Henrik til at giøre Opror imod sin Fader.

Ni og tyvende Sang.

Alchymister.

De mange Saar og alt det Folk, der trængtes,
  Heel træt og drukkent havde giort mit Øie,
  Saa efter ud at græde ret det længtes.
Men Skialden kvad: "Hvi stirrer du saa nøie?
  Hvi lader du dit Blik saa længe hvile
  Paa de Lemlæstede, hvem Sorger bøie?
Du fra de Andre skyndte dig at ile;
  At tælle Skyggerne maaskee dig huer —
  Men viid, den Dal er to og tyve Mile.
Alt under vore Fødder Maanen luer,
  Snart er den Tid, der skienktes os, henrunden,
  Og der er meer at see, end her du skuer."
Ifald du havde givet Agt paa Grunden
  Hvorfor jeg stod og saae, vist uden Vrede
  Du i at tøve selv dig havde funden:
Mens det jeg svared, gik han allerede,
  Og jeg bagefter, bort fra disse Dale;
  Jeg føied til: I Hulens Skiød dernede,

Hvorhen jeg stirred, i de dybe Sale,
Troer jeg forsandt, En af mit Blod begræder
Den Synd, som der man maa saa dyrt betale. —
"Lad ikke ham," til Svar min Mester kvæder,
"Fra nu af mere dine Tanker bryde;
Men lad ham gaae, vend dig til andre Steder!
Thi jeg ham saae ved Broen før han flyede,
Hvor han forbittret dig med Fingren trued,
Og hørte Navnet Ger del Bello lyde.
Men netop dengang du ved Synet grued
Af ham, der paa Hautefort har havt sit Sæde,
Saa Hiin gik bort før du mod den Kant stued."
Og jeg: Hans Slægt har end ei Hævnens Glæde
Ham skienket for hans grumme Død, min Fører!
Det har mod En, der deler denne Smæde,
Saa harmfuld sagtens giort ham, som jeg hører,
Saa han gik bort, for ikke mig at svare;
Men derved just til Medynk han mig rører.
Saalunde taled vi indtil vi vare
Der, hvor den næste Dal til Bunden maatte,
Hvis der var mere Lys, sig aabenbare.
Da til den sidste Klostergang vi traadte
I Sorgens Kieldere, saa vort Øie naaede
At see de Munke, dette Kloster aatte:

27. Geri del Bello, en af Dantes Slægtninger, var bleven dræbt, med Ret eller Uret, af en Sacchetti. Hans Død var dengang endnu ikke hævnet, endskiendt Blodhævnen paa den Tid i Italien blev anseet for en Pligt imod den Afdøde. Jvf. V. 31 flg.

Liig Pile da med jernbeslagne Braadde
Af Ynk, mig traf saa mangelund en Jammer,
At jeg holdt Haand for mine Øren baade.
Som naar om Somren fra hvert Sygekammer
I Valdichiana, langs Maremmas Strande
Og paa Sardinien alle Feberflammer
Man i een Grav tilsammen vilde blande:
Slig Kval var her, og Dybet Stank opsendte,
Liig Dunster, som af bulne Lemmer stande.
Tilvenstre sig igien min Fører vendte
Nedad den sidste Vold; jeg fulgte gierne,
Thi klart herfra mit Syn hver Gienstand kiendte
Paa Bunden, hvor den høie Konges Terne,
Den ufeilbare Retfærd straffer alle
De Falsknere, hun opskrev i det Fierne.
Knap værre Jammersyn man kunde kalde
Hiint, da Æginas Folk var sygt til Døden,
Da Luften var saa fuld af Gift og Galde,
At hvert et Dyr, selv liden Orm, i Nøden
Sank hen; hvorpaa — som Digterne jo synge —
Oldtidens Slægter saaes, da endt var Møden,
Af Myresæd sig atter at forynge:
End Synet her af Aanderne i Graven,
Som overalt laae sygnende i Klynge.

47. I Valdichiana ved Arezzo, hvor der paa den Tid var et bekiendt Hospital, saavelsom i de andre nævnte Egne, herskede om Sommeren hidsige Sumpfebere.

59. Om denne Pest s. Ovids Metamorph. VII. Først døde Dyrene, derpaa Menneskene; da forbarmede Jupiter sig omsider, og forvandlede Myrerne til Mennesker, som derfor bleve kaldte Myrmidoner.

Her laae paa Ryggen de, og der paa Maven,
En paa den Anden; hist sig Nogle slæbe
Paa alle Fire giennem Sorgehaven.
Vi vandre Skridt for Skridt med lukket Læbe,
Og see og høre paa de Syges Kvide,
Der op at løfte sig forgieves stræbe.
To saae jeg, lænet til hinandens Side,
Som Kar med Kar sig støtter, for at hedes,
Fra Fod til Hoved dækt med Skorper hvide.
Aldrig man nogen Staldkarl seer saaledes
Sin Strigle røre, naar hans Herre skiender,
Hvad heller selv han ved at vaage kiedes:
Som Hver af dem de skarpe Negle vender
Bestandig mod sin Krop, for af at blive
Med Kløen, den rasende, der aldrig ender;
Og deres Udslet Neglene afrive,
Som naar en Brasen, eller Fisk med længer
Og bredere Skæl, man skraber reen med Knive.
"O du, som selv dit Legem sønderslænger,"
Begyndte nu min Mester til den Ene,
"Og bruger dine Fingre tidt som Tænger!
Boer der Latinere bag disse Stene?
Svar mig, saasandt som Neglen paa din Finger
Maa evig til sligt Værk dig Hielp forlene!" —
"Vi to, hvem ynkeligt slig Sygdom stinger,
"Fra Latium er," med Graad den Ene siger;
"Men hvo er du? siig, hvad til os dig bringer!"
Min Fører sagde: "Jeg er En, som stiger
Fra Bierg til Bierg med ham, der ikke døde;
Jeg agter ham at vise Helveds Riger."

Ved disse Ord de skiælvende nedbrede
Den fælles Værg; og mod mig vendte Øiet
Hver En, som hørte Ordene, der lede.
Den gode Mester tæt sig til mig bøied
Og mæled: "Siig nu hvad du har paa Sinde!"
Og jeg med disse Ord hans Villie føied:
Skal i den første Verden Eders Minde
Ei flyve bort fra Menneskers Hu og Giemme,
Men leve medens mange Sole skinne:
Saa siig mig hvo I er, hvor I har hiemme?
Lad ikke Straffens væmmelige Miner
Fra Eders Navn at røbe mig Jer skræmme.
Da svared En: "Jeg er en Aretiner;
"Albero fra Siena lod mig brænde —
"Men det, jeg døde for, ei her mig piner.
"Engang for Spøg jeg sagde vel derhenne:
"Jeg kan som Fugl igiennem Luften svære;
"Og han, der havde Lyst til Sligt at kiende,
"Men lidt Forstand, flur Konsten vilde lære.
"Og før jeg ham til Dædalus ei giorde,
"Lod Søn og Fader mig paa Baalet bære.
"Men til den sidste Kielder, som han burde,
"Jog Minos mig, den ufeilbare Dommer,
"For Alchymien, som jeg drev paa Jorde."

---

109. En Aretiner: Griffolino fra Arezzo, en Alchymist, bedrog i lang Tid den unge Alberto fra Siena og fralokkede ham mange Penge, blandt andet ved at love at lære ham Flyvekonsten. Omsider anklagede den Bedragne ham for Bispen, og han blev brændt som Troldmand.

Jeg sagde: Saa forfængelig og tom er
Vist ingen Slægt, som bag Sienas Volde;
Det franske Folk selv ikke nær dem kommer.
"Undtage maa du Stricca dog, den bolde,"
En af de to Spedalske nu mig svared,
"Thi han forstod med Maade Huus at holde;
"Og Niccolo, af hvem vi først erfared
"Den Konst at brænde Negliker til Gilde —
"En Sæd, vor Hauge villig har bevaret.
"Undtag den Flok, blandt hvilken Caccia ilde
"Sin Skov forøded og sin Viingaards Grunde,
"Og Abbagliato praled af sit Snille.
"Men at du vide maa, hvo dig saalunde
"Hialp mod Siena: skærp da dine Blikke,
"Saa klart mit Aasyn kan dig Svaret unde.
"Her seer du Skyggen af Capocchio ligge;
"Metallerne ved Alchymiens Kræfter
"Forfalsked jeg, og skuffer jeg mig ikke,
"Veed du, hvor godt jeg abede dem efter."

---

124 flg. Stricca nævnes her ironisk, ligesom de Andre, der omtales i det Følgende; thi han var en bekiendt Ødeland. Niccolo Bonsignori var den Første, som fandt paa at stege Fasaner over Gløder af udbrændte Negliker. Caccia fra Asciano og Abbagliato vare Medlemmer af en berygtet Fraadserklub i Siena, som bestod af tolv Personer, der i ti Maaneder satte henved 200,000 Floriner overstyr.

136. Capocchio, en florentinsk Alchymist, der blev brændt i Siena, skal have studeret Naturvidenskab sammen med Dante.

Tredivte Sang.

Forfalskere.

Da Juno for Semeles Skyld var saare
Fortørnet imod Thebens Æt, hvem Harmen
Hun meer end een Gang føle lod, den Haarde:
Foer slig en Galskab Athamas i Barmen,
At da han saae sin egen Hustru gange
Med Byrden af to Sønner smaa paa Armen,
Skreg han: "Spænd Garnet ud, saa jeg kan fange
Løvinden hist med Ungerne!" og Manden
Sin grumme Klo udstrakte mod de Bange,
Greb En af dem, Learch, paa Klipperanden
Og svang ham rundt og mod en Steen ham kløved;
Da drukned Moderen sig med den Anden.
Og dengang Skiebnen Magt og Høihed røved
Trojanerne, som sig til Alt fordristed,
Saa baade Drot og Rige sank i Støvet:

4. Athamas, Konge i Thessalien, var gift med Semeles Søster Ino. (Jvf. Ovids Metamorph. IV.).

Fra Hekuba, der sorgfuld Livet fristed
I Fangenskab, først Polyrena døde;
Men da hun ogsaa Polydoros misted,
Og fom hans Liig ved Havets Bred imøde,
Forvilded Sorgen hendes Siæl, den milde,
Saa rasende hun som en Tæve giøede.
Men aldrig Thebens eller Trojas vilde,
Forfærdelige Hævngudinder plaged
Et Dyr, end sige Mennesfe saa ilde,
Som de to blege Skygger, jeg opdaged,
Der om sig bed, mens hid og did de fore,
Liig Sviin, man udaf Stien havde jaget."
Den Ene saae jeg sine Tænder bore
Dybt i Capocchios Nakkebeen og drage
Ham med sig, saa han skraded Bug mod Jorde.
Da mæled han, der angest stod tilbage:
"Det Gianni Schicchi er, som hist begynder,
"Det Spøgelse, at rase mod os Svage."
O, sagde jeg, saa sandt den anden Synder
Skal ei i dig slaae sine Tænders Rader —
Siig, hvo det er, før Skyggen bort sig skynder!

---

17. Den fangne Trojanerdronnings Datter Polyxena, blev offret til Achilles' Skygge, og hendes Søn Polydoros myrdet (Ovids Metamorph. XIII.).

31. Han: den anden Spedalske, Griffolino fra Arezzo.

32. Gianni Schicchi de' Cavalcanti lod sig af Simon Donati forlede til følgende Bedrageri. Simon havde taget sin Onkel Buoso Donati afdage; for nu at tilvende sig hans Eiendomme, fik han Schicchi til at lægge sig i den Dræbtes Seng, og med forstilt Stemme dictere et Testamente, hvori han indsatte Simon til Universalarving, og testamenterede sig selv en kostbar Hoppe, som kaldtes Staldens Dronning.

Og han til mig: "Hiin Siæl, som os forlader,
"Er Synderinden Myrrha, hun, der skienkte
"Langt meer end lovlig Kiærlighed sin Fader.
"Hun falsk en fremmed Klædning om sig hængte
"Og synded saa med ham; sit Maal hun naaede
"Ved samme Svig, som Gianni hist udtænkte,
"For over Staldens Dronning frit at raade;
"Han falskelig Donatis Rolle spilled,
"Og giorde Testament paa lovlig Maade."
Saasnart de tvende Rasende, hvis Billed
Jeg havde fæstet Diet paa, forsvunde,
Mit Blik jeg mod de andre Syndere stilled.
En saae jeg der — en Luth han ligne kunde,
Hvis ovenfor hans Been, der skilte vare,
Man havde skaaret Kroppen af, den runde.
Saa ilde kan den tunge Vandsot fare
Med Legemerne, ved Vædsken, som den eder,
At Bug og Hoved ikke sammen svare.
Den til at spærre Munden op ham neder,
Som en svindsotig Mand, af Torsten plaget,
Een Læbe ned, den anden opad steder.
"O I, som uden nogen Straf er draget
"Ned i den onde Verdens Indelukker,
"(Og jeg veed ei, hvorfor)," han til os klaged;
"Seu Mester Adams Nød, som Intet slukker!
"I Livet havde jeg alt det jeg vilde —
"Nu om en Draabe Vand jeg Arme sukker.

---

38. Myrrha, en Datter af Kong Cinyras paa Paphos, forelskede sig i sin egen Fader og sneg sig forklædt, i Nattens Mørke til hans Leie.
61. Mester Adam fra Brescia lod sig af de to Grever Guido og

"Smaabækkene, der ned i Arnos Kilde
"Fra Casentinos grønne Høie rinder
"I deres vaade Seng, de koligmilde,
"Staae for mig som et Billed, der ei svinder,
"Og tørre meer mig ud, end denne Jammer,
"Som tærer Kjødet bort af mine Kinder;
"Thi slig en streng Retfærdighed mig rammer,
"At Mindet om det Sted, der saae min Brøde,
"Gi'er mine Sukke Flugt i dette Kammer.
."Hist i Romena, hvor jeg falsk det røde
"Guld med Johannes' Præg paa turde blande,
"Der maatte jeg tilsidst paa Baalet bøde.
"Men saae jeg Guido her med Kummer stande
"Og Alessandro, eller deres Broder —
"Jeg bytted ei sligt Syn for Brandas Vande.
"Een af dem er her alt, som jeg formoder,
"Hvis Skyggerne, der fare vildt om Vange,
"Har Sandhed talt — men bunden, ak! min Fod er.
"O, var saa let jeg, at jeg kunde gange
"Een Tomme blot i hundred Aar hernede,
"Da gik jeg flur ad Stien frem, den lange,
"For blandt det fæle Folk om ham at lede;
"Skjøndt elleve Miil i Kreds er denne Kielder,
"Og i det mindste vel en halv i Bredde.

Alessandro da Romena forledede til at mynte falske Guldfloriner, og blev til Straf levende brændt.

65. Casentino, den øvre Arno-Dal, i hvilken Romena ligger.

74. Paa de florentinske Guldpenge, som kaldtes Floriner, stod Johannes den Døbers Billede. De vare af fuldkommen reent Guld, holdt 24 Karat, og veiede ⅛ Unze.

78. Fonte Branda er en bekiendt Brønd i Siena.

"For deres Skyld kom jeg blandt slige Fæller;
"De bød mig slaae Floriner, maa du vide,
"Af Guld, som tre Karat for lidet tæller."
Og jeg: Hvo ligger ved din høire Side?
De trende piinte Siæle gad jeg kiende,
Der dampe som vaad Haand ved Vintertide?
"Paa samme Sted," han svared, "laae de Trende
"Dengang jeg regnede herned i Dalen,
"Og ei jeg troer, de nogentid sig vende.
"Hun Joseph falsk anklaged for Gemalen,
"Og han, Sinon, sveg Troja lumsk i Vaanden;
"Slig Stank uddampe de i Feberkvalen."
Den Ene, hvem det harmede i Aanden,
At blive nævnet med saa liden Ære,
Slog ham paa den udspændte Vom med Haanden;
Den lød, som det en Tromme kunde være,
Og Mester Adam mod hans Aasyn slænger
Opbragt sin Arm, den ikke mindre svære,
Og siger: "Skiøndt jeg ellers ikke længer
"Har Magt de tunge Lemmer at bevæge:
"Til dig at slaae løs paa mig Armen hænger."
Til Giensvar mæled Sinon: "Mere træge
"Var dine Arme, da du gik til Branden,
"Men endnu flinkere til Mynt at præge." —

97. Hun: Potiphars Hustru. Sinon, den falske Græker, som raadede Trojanerne at bringe Træhesten, hvis Bug var fyldt med Fiender, ind i Staden.

110. Til Branden: til Baalet, hvorpaa han blev brændt.

"Du taler Sandhed," svarede den Anden,
"Men ikke slet saa sandt paa Trojas Vænge
"Du vidned, da man bad dig sige Sanden." —
"Har jeg talt falsk, saa slog du falske Penge,
"Og er jeg for een Brøde stænget inde,
"Fleer Synder dig, end nogen Diævel stænge." —
"Meeneder! drag den lumske Hest til Minde,
"Og lad det pine dig, at Hver dig kiender!"
Saa mæled han, som Bugen bar, den trinde.
"Dig pine skal din Tørst, der Huller brænder
"I Tungen," vedblev Grækeren at smæde,
"Og raaddent Vand, som dig din Bug udspænder." —
"Altid din Mund kun gaber for at kvæde
"Hvad der er dumt," lød Adams Svar dernede;
"Thi tørster jeg, og er jeg fyldt med Væde,
"Saa har du Hovedværk og Feberhede,
"Og om Narcissus' klare Speil at slikke,
"Behøved man ei længe dig at bede."
Som bedst jeg lytter spændt til dem der ligge,
Min Mester siger: "Vogt dig, thi jeg fører
Snart med dig Strid — langtfra det er jeg ikke."
Da jeg hans vrede Tale til mig hører,
Saa fuldt af Skam mit Øie mod ham vendes,
At end ved Mindet blot mig Blusel rører.
Liig Den, der drømmer, at en Sorg ham sendes,
Saa han i Drømme tænker: gid jeg drømte!
Og ønsker, det maa skee, som alt ham hændes:

---

128. Narcissus' Speil: Vandet, hvori N. saae sit Billede.

Saadan jeg stod, mens Ordet fra mig rømte;
Jeg vilde mig undskylde, og just dette
Var min Undskyldning, at jeg det forsømte.
"Langt mindre Blu kan større Feil udslette,
End denne var," lod Mesteren mig vide;
"Thi kan du trygt for al din Sorg dig lette.
Men tænk, at jeg staaer altid ved din Side,
Hvis oftere dig Skiebnen skulde flytte
Hen iblandt Folk, der skiendes høit og stride;
Thi lavt det er, til Sligt at ville lytte."

Een og tredivte Sang.

Giganter.

Den Tunge, der mig nylig havde skaaret,
Saa mine Kinder finge Lød heelt fage,
Den samme gav mig Lægedom for Saaret;
Saa skienked, har jeg hørt, den Landsestage,
Achilles og hans Fader svang paa Valen,
Først Ondt og siden Godt i fordums Dage.
Vi vendte nu vor Ryg til Jammerdalen;
Tværsover Klipperne, som den omringe,
Vi fremad vandred, uden nogen Talen.
Det var ei Dag, ei Nat, hvor nu vi ginge,
Saa Synet ikkun lidt sig kunde røre;
Da hørte jeg et Horn saa vældigt klinge,
At hæs det havde Tordnen kunnet giøre,
Og samme Vei, som Lyden havde taget,
Lod jeg den nu mit Blik tilbage føre.

4. Telephos, Konge i Mysien, blev efter Sagnet først saaret af Achilles, og derpaa helbredet med Rust af hans Landse.

Selv ikke Roland, efter Nederlaget,
Hvor Carl den Stores hellige Krig fik Ende,
Saa rædsomt blæste hist i Sorgeslaget.
Saasnart jeg lod mit Hoved did sig vende,
Mig tyktes see en Mængde Taarne ranke;
Thi spurgte jeg: Hvad By er det derhenne?
Og Mesteren: "Du feiler i din Tanke;
Det kommer af at giennem denne tomme,
Mulmsorte Luft dit Blik saa langt skal vanke.
Du klart vil see, ifald derhen vi komme,
Hvor Oiets Sands i slig en Afstand svag er;
Thi spor dig selv lidt meer, det vil dig fromme."
Derpaa han kiærligt mig ved Haanden drager
Og siger: "Viid dog først — at ei det Sande
Skal tykkes dig for selsomt — hvad du tager
For Taarne hist, det er Giganters Bande;
Fra Navlen af staae alle disse Jetter
I Svælget nede, rundtomkring dets Rande.
Som Blikket, naar fra Jord sig Taagen letter,
Lidt efter lidt kan hver en Gienstand tyde
Bag Dampen, der den rene Luft fortætter:
Saa gik det mig, jo meer jeg, ved at bryde
Det tykke Mulm, mig nærmed Svælgets Kanter,
Og Frygten kom, da Skuffelsen mig flyede.

---

16. Da Carl den Store vendte hiem fra sit Felttog imod Maurerne i Spanien, blev Baghæren, under Anførsel af Roland, overfaldet ved Ronceval af en overlegen Fiende og tilintetgiort. Roland stødte gientagne Gange i sit Horn, for at kalde Keiseren til Hielp; og den sidste Gang blæste han, skiøndt døende, saa stærkt, at Carl hørte Lyden otte Miil borte.

Thi liig hiin Krands af Taarne, der sig planter
Paa Murene om Montereggione,
Omtaarned her de rædsomme Giganter
Med deres halve Legem Brøndens Krone;
Dem er det, Jupiter bestandig truer
Endnu, hver Gang han tordner fra sin Throne.
Den Enes Aasyn alt og Brystets Buer,
Med samt en Deel af Bugen, kan jeg kiende,
Og nedad Siden Armene jeg skuer.
Vel var det, at Naturen snart til Ende
Kom med en Konst, der slige Væsner vakte,
Og at den fratog Mars saadanne Svende;
Og naar den ei fortred, at den frembragte
Hvalfisk og Elefanter, maa hver nøie
Betragter hviligen dens Viisdom agte.
Thi naar Forstandens Kraft faaer Lov at føie
Sig til ond Hu og Magt, som Intet tæmmer,
Kan ingen Dødelig dem længer bøie.
Som Pigneæblet, man i Roma giemmer,
Saa langt og tykt hans Aasyn var, det frække,
Og i det samme Forhold Kæmpens Lemmer.
Saa, skiøndt ham Brønden tiente halv til Dække,
Var dog hans Krop, fra Midien af opefter,
Saa stor, at ei tre Frisere kunde række
Op til hans Haar med alle deres Kræfter;
Thi det, jeg saae af ham, var tredive Palmer
Franeden af til hvor man Kappen hefter.

---

41. Montereggione var et Slot i Nærheden af Siena.

58. Det kolossale Pigneæble, der fordum smykkede Hadrians Gravmæle, findes endnu i en af Haverne ved Vaticanet.

"Rafél mai amech izabi alm!" er
Den Lyd, jeg af hans vilde Læbe hører,
Thi den blev ikke skabt til søde Psalmer.
"Du dumme Siæl!" saa mæled nu min Fører,
"Hold dig til Hornet! giv dig Luft herinde
Med det, naar Harm dig eller Andet rører!
Søg ved din Hals, saa vil den Snor du finde,
O du forvirrede Siæl! som Hornet fæster,
Og see det om din brede Barm sig vinde.
Han selv sig røber," lagde til min Mester,
"Det Nimrod er, og voldt har den Forbryder,
At flere Sprog, end eet, nu Verden giæster.
Kom, lad ham staae! Forgieves Talen lyder;
Thi saadan er for ham hvert fremmed Mæle,
Som for de Andre hans, det Ingen tyder."
Tilvenstre gik vi uden meer at dvæle,
Og vel et Bueskud derfra vi skued
En Anden, endnu vildere, sig fiæle.
Hvad for en Mester der ham saadan kned,
Veed ikke jeg; men om hans Arme baade,
Den ene for, den anden bag, der bued
En Lænke sig, som ned fra Halsen naaede;
Og hvad man saae af Kæmpens Krop, den runde,
Fem Gange var omslynget af dens Traade.

---

67. Disse Ord af Babylons Konge Nimrod, som her er sat iblandt Giganterne, fordi han, ligesom de, vilde bygge sig ind i Himlen: ere uden Tvivl kun en meningsløs Sammensætning af Ord fra forskiellige Sprog, som "Ingen tyder" (V. 81).

"Den Stolte vilde prøve, hvad han kunde
Imod den høie Jupiter; medrette,"
Lød Skjaldens Ord, "han straffet er saalunde.
Ephialtes er hans Navn; han øved dette,
Dengang Giganter giorde Guder bange,
Men aldrig meer han Armene skal lette."
Og jeg: Hvis mine Øine kunde fange
Hiin Briareus at see, den Vældigstore,
Jeg vilde bede dig derhen at gange.
Og han: "Snart skal Antæus og hans Føre
Du see; han taler, løs er og skal bære
Os dybest ned til Synden under Jorde.
Den Anden staaer for langt herfra, du Kiære!
Han lænket er, og skabt som denne Fiende,
Kun at langt vildere hans Miner ere."
Saa vældigt har et Jordskiælv ingensinde
Med alt sin Magt et Taarn til Grunden rystet,
Som Ephialtes rysted sig derinde.
Da foer slig Angst for Døden mig i Brystet,
At ene den mit Liv vist havde taget,
Hvis ikke Kæmpens Baand mig havde trøstet.
Da vi et Stykke længer frem var draget,
Kom til Antæus vi, som vel fem Alen
Foruden Hovedet, af Grotten raged.

---

94. Ephialtes og hans Broder Otos væltede, efter Homers Fortælling (Odyss. XI.), Bierget Ossa ovenpaa Olympen, og Pelion ovenpaa Ossa, for at storme Himlen og betvinge Zeus; men de bleve begge trufne af Gudens Lynstraaler.

98. Briareus havde efter Sagnet hundrede Arme, hvilket Virgil her (V. 104) forklarer billedligt, som et Udtryk for hans Styrke og Vildhed.

113. flg. Antæus, Jordens Søn, deeltog ikke i de andre Giganters Kamp

"O du, som fordum dræbte hist i Dalen —
Hvor Scipio Hæder fik, da han i Striden
Tvang Hannibal at vende Ryg til Valen —
Vel tusind vilde Løver! havde siden
I Kampens Hede dine Brødre fundet
Bistand hos dig, saa troer man end for Tiden,
At Jordens Sønner havde Seier vundet;
O bliv ei vred, men sæt os To dernede
Hvor Kulden har Cocytus' Vande bundet!
Lad os ei Titius og Typhæus bede;
Han her kan give hvad I meest attraaede —
Thi buk dig ned, rynk Næsen ei i Vrede!
Han kan dit Rygte hist i Verden baade;
Han lever end og har langt Liv ivente,
Hvis ikke bort han kaldes af Guds Naade."
Saa taled Mesteren, og da han endte,
Greb ham Antæus med de stærke Næver,
Der for saa vældig Herkules omspændte.
I samme Stund Virgil sin Stemme hæver:
"Kom hid, at jeg min Arm kan om dig føie!"
Og nu som i eet Bundt jeg med ham svæver.
Som Carisenda tykkes Den, hvis Øie
Seer op mod Heldingen, naar Skyer drage
I modsat Retning af den i det Høie:

imod Guderne, endskiøndt han var den Stærkeste af dem. Han levede i Lybien, og havde sin Hule i Nærheden af Zama, hvor Scipio seirede over Hannibal. Her kæmpede han med Herkules, der omsider løftede ham fra Jorden, hvor han fik sin Styrke, og kvalte ham.

124. Titius og Typhæus, to andre Giganter.

136. Carisenda, et af de skieve Taarn i Bologna. Naar man staaer ved dets Fod og seer op, kan det et Øieblik synes, som om Skyerne stod stille og Taarnet bevægede sig til Fald.

Saa tyktes Kæmpen mig, da for at tage
Os op, han over Randen ud sig bukked;
Forsandt, da ønsked jeg at gaae tilbage!
Han satte let os ned i Indelukket,
Der Lucifer og Judas har fortæret,
Og ikke længe stod han derpaa dukket, 144
Men reiste som en Mast sig høit i Veiret.

To og tredivte Sang.

Forrædere imod Slægt, og imod Fædreland.

Ifald jeg havde Riim, saa skarpe, svære,
    Som for det Sorgens Dyb sig kunde sømme,
    Der alle Klippemurene maa bære:
Da skulde Stoffets Saft jeg bedre tømme;
    Men slige Riim kan Sproget ikke give,
    Thi lader kun med Frygt jeg Sangen strømme.
Det er et Hverv, man ei for Spøg kan drive,
    Og som ei passer for en Barnetunge:
    Alverdens dybe Midtpunkt at beskrive.
Men hielper mig, I Kvinder evigunge!
    Der hialp Amphion Thebens Stad at lukke,
    Og giv mig Ord til rettelig at sjunge.
O Folk, til Jammer skabte! I, som sukke
    Paa Steder, hvorom haardt det er at tale —
    Her maatte helst I være Faar og Bukke!

---

10. Muserne hialp Amphion at bygge Thebens Mure, i det de gave ham Magt til at synge, saa Stenene bevægede sig og lagde sig selv i Orden.

Omsider da i Svælgets Mulm og Svale,
Dybt under Kæmpens Fod vi begge stode;
Jeg stirred end paa Muren over Dale,
Da hørte jeg en Røst: "Vogt dig, du Gode!
"See til, at ikke dine Saaler træde
"Paa disse stakkels, trætte Brødres Ho'ede."
Jeg vendte mig, da Sligt jeg hørte kvæde,
Og skued under mig en Sø, hvis Bølger
Ved Frosten ligned Iis langt meer end Væde.
Saa tykt et Slør af Iis ei Donau dølger
I Østerrig, paa kolde Vinterdage,
Og ikke Don, som denne Sø, jeg følger;
Thi om saa Tabernich med samt det rage
Pietrapanas Bierg nedstyrted begge,
Fik de knap Isens Rande til at knage.
Som Frøer stikke Snuden op og kvække,
Alt paa den Tid, det Bondens Kvinde hænder
At drømme tidt, hun sanker Ar i Række:
Saa stode, blaae til der hvor Skammen brænder,
De arme Skygger under Iis og støied
Paa Storkeviis, høit klapprende med Tænder.
Hver af dem holdt sit Aasyn nedad bøiet,
Om Kulden deres Læber Vidne bare,
Og om det sorrigfulde Hierte Øiet.

---

16. Svælget, hvori Dante og Virgil nu staae, er den første Afdeling af det dybeste Helvede: Caina, som har Navn efter den første Brodermorder Kain; her straffes de Syndere, som have forraadt deres egen Slægt.

28. Tabernich og Pietrapana, to høie Bierge, ubestemt hvilke.

Først lod jeg mine Blikke rundtom fare,
Derpaa jeg ved min Fod saae Tvende ligge,
Saa tæt, at deres Lokker blandet vare.
I, som med Bryst mod Bryst i Hullet stikke,
Jeg sagde, hvo er I? De Halsen bukked,
Og da de hæved mod mig deres Blikke,
Flød Öinene, som Smerten alt bedugged,
Heelt over; men ved Kulden blev de varme
Taarer til Iis, der Öielaaget lukked.
Saa fast ei mægter nogen Krampes Arme
At binde Træ til Træ; de stødte sammen
Som tvende Bukke, fnysende af Harme.
Da mæled En — hans Aasyn bøied Skammen,
Og Örene var frosne bort af Kulde:
"Hvi stirrer du saa vist paa os i Dammen?
"Viid, hvis du kiende vil de To tilfulde,
"At de og Faderen hersked i den brede
"Dal, i hvis Dyb Bisenzios Bølger rulle.
"Eet Skiød dem bar; og rundt du kunde lede
"I hele Caina, før en Siæl du mødte,
"Meer værdig til at staae blandt Iis hernede.
"Selv ikke Han det er, hvem Arthur stødte
"Igiennem Bryst og Ryg; ei heller Denne,
"Focaccia, eller Hiin, som skulde flytte

---

55. De To: Brødrene Alessandro og Napoleone degli Alberti, hvis Grevskab laae i den øvre Bisenzio-Dal, kom i Strid og dræbte hinanden.

61. flg. Han: Kong Arthurs uægte Søn Mordrec, om hvem den gamle Roman (de la table ronde) fortæller, at han gierde Oprør imod sin Fader og leverede ham et Slag, men blev i Kampen giennemboret af

"Sit Hoved, saa jeg kunde see derhenne —
"Han, som engang hed Sassol Mascherone;
"Er du Toscaner, maa du godt ham kiende.
"Viid saa tilsidst: jeg selv er Camicione
"de' Pazzi — gaa, jeg ikke meer dig svarer;
"Carlin jeg venter, som min Synd skal sone."
Vel tusind Fiæs jeg saae rundtom i Skarer,
Af Kulde blaae; saa tidt jeg siden skuer
En frossen Sø, mig Gysen giennemfarer.
Og mens vi vandred frem blandt disse Tuer
Mod Midten, hvorhen alt det Tunge helder,
Og kold jeg skiælved i de kole Stuer:
Da — var det Skiebne, var det Forsæt eller
Tilfælde blot — jeg haardt med Foden stoder
Imod et Ansigt i den dunkle Kielder.
"Hvi sparker du mig saa med dine Fødder?"
Skreg han med Taarer; "skal du Slaget hævne
"Ved Mont Aperti, for hvis Skyld jeg bøder?"
Og jeg: O stands! Lad ham i dette Stævne
Først løse Tvivlen, hvori han mig steder;
Jeg siden ile skal af al min Evne.

Arthurs Landse, saa Solen skinnede igiennem Saaret. Focaccia Cancellieri fra Pistoia, af de Hvides Parti, tog Deel i at myrde sin Slægtning Detto, som hørte til de Sorte. Sassol Mascheroni dræbte sin Brodersøn, for at komme til at arve ham, og blev til Straf halshugget i Florents. Alberto Camicione de' Pazzi tog sin Onkel Ubertino af Dage. Carlino de' Pazzi dræbte to af sine Slægtninger i Aaret 1302, og var for saa vidt en værre Forræder end Camicione, hvis Brøde derfor ved hans Ankomst vilde blive ligesom overskygget eller sonet.

81. Mont Aperti: s. Indl. Pag. 6.

Min Fører standser da, og hen jeg træder
Til ham, hvis Graad var nu for Skieldsord veget,
Og siger: Hvo er du, som Andre smæder?
Og han: "Hvo er du selv, som ned er steget
"Til Antenora for os Spark at give?
"Selv om du leved, var det dog for meget."
Jeg lever, svared jeg, og det vil blive
Dig kiært engang, hvis efter Ry du higer,
At jeg blandt andre Navne dit kan skrive.
"Jeg ønsker just at blive glemt," han siger;
"Pak dig herfra, du er mig kun til Plage!
"Hernede duer ikke den Slags Smiger."
Da preved jeg i Nakken ham at tage,
Og sagde vred: Dit Navn jeg slux vil vide,
Jeg lader ellers ei eet Haar tilbage!
"Om du saa Haar for Haar vil af mig slide,
"Jeg siger det dog ikke," svared Aanden;
"Langt heller vil jeg tusind Fodspark lide."
Jeg havde viklet mig hans Haar om Haanden,
Og rykket af hans Hoved flere Lokker,
Mens skulende han gieede høit i Baanden.
"Hei Bocca!" skreg da En; "hvad er der? Rokker
"En Diævel ved dig, at du giøer som Hunden?
"Mon ikke dine Kiævers Lyd dig nok er?"

89. Antenora: den anden Afdeling af det dybeste Helvede, hvor Fædrelandsforræderne straffes, kaldes saaledes efter Trojanerfyrsten Antenor, som hialp Grækerne med Raad og Daad imod Troja.

106. Bocca degli Abbati, en Ridder fra Florents, deeltog med de florentinske Guelfer i Slaget ved Montaperti. Men han stod i hemmelig Forstaaelse med Ghibellinerne, og midt under Kampen huggede han

Forbandede Forræder, hold nu Munden!
Jeg sagde; hist skal til din Skam og Lede
Jeg heit forkynde, hvor jeg dig har funden.
"Siig hvad du vil!" lød Boccas Svar dernede;
"Men hvis du slipper ud fra disse Steder,
"Saa glem ei ham, hvis Tunge var saa rede,
"Og som de Franskes Penge her begræder.
"Jeg saae Ham fra Duera, kan du sige,
"Blandt Synderne, som Isen kolig væder.
"Og hvis man sporger dig, om Fleer der vare,
"Staaer hist den Beccheria ved din Side,
"Hvis Hals Fiorenzas Sonner overskare.
"Gianni del Soldanier staaer her i Kvide,
"Med Ganellon og Tribaldello blandet,
"Som brød Faenzas Port ved Nattetide."
Alt ginge vi fra ham henover Vandet,
Da saae jeg To i samme Iishul bode;
Det ene Hoved Hat var for det andet.

Haanden af Florentinernes Fanebærer, saa han tabte Fanen, hvis pludselige Synken bidrog meget til at giore Hæren modløs.

114. Ham: Cremoneseren Buoso fra Duera eller Doaria skal ved Overgangen over Oglio, som han skulde bevogte, have forraadt Ghibellinerne til de Franske.

119. Tesauro Beccheria, Abbed i Vallombrosa og pavelig Legat i Florents, blev beskyldt for at staae i Ledtog med de forviste Ghibelliner og henrettet i Aaret 1258.

121. Gianni Soldanier, en florentinsk Adelsmand, der oprindelig horte til Ghibellinerne, forbandt sig med Laugene imod Adelspartiet, for at opnaae Gunst og Indflydelse hos Folket.

122. Ganellon hed den franske Ridder, som, bestukket af Maurerne, raadede Carl den Store til at lade Roland blive tilbage, og saaledes var Skyld i Nederlaget ved Ronceval. Tribaldello Sambrasi brød Giæstevenskabet og forraadte Byen Faenza til Bologneserne.

Og som en Hungrig bider i sin Føde,
Slog Overmanden Tænder i den Lave,
Hvor Nakkebeen og Hierne sammen støde;
Som man engang saae Tydeus harmfuld grave
I Menalippus' Tinding sine Tænder,
Saadan jeg ham saae Hierneskallen gnave.
O du, som paa slig dyrisk Viis bekiender
Dit Had til ham, hvis Lemmer her dig mætte!
Saa talte jeg; siig, hvorfor du ham skiænder.
Thi hvis du klager over ham medrette,
Og jeg hans Navn og Brøde faaer at vide,
Skal du i Verden Giengield faae for dette,
Om ei min Tunge tørres ud før Tide.

130. Tydeus, en af de syv Konger, som beleirede Theben, og Menalippus saarede hinanden dødeligt i Kampen. Den Første lod da i sit Raseri sin Fiendes Hoved afhugge og søndergnavede det med sine Tænder.

Tre og tredivte Sang.

Forrædere imod Fædreland, og imod Venner.

Op løfted Munden fra den fæle Føde
Hiin Synder da, og tørrede den siden
Med Haar af Hovedet, han lagde øde.
Derpaa begyndte han: "Du vil, at Kviden,
"Den rasende, som blot ved Tanken bryder
"Mit Hierte, nu skal kaldes frem i Tiden.
"Ja, hvis mit Ord kan vorde Sæd, som skyder
"Vanærens Frugter op for hiin Forræder,
"Da skal jeg tale mens min Taare flyder.
"Jeg veed det ei, hvordan til disse Steder
"Du kom og hvo du er, men Florentiner
"Du tykkes mig forsandt i Sprog og Sæder.
"Viid da: Jeg er Grev Ugolino, Hiin er
"Ruggieri, Erkebispen — hør nu Brøden,
"For hvis Skyld jeg saa svart min Nabo piner.

---

13. Ugolino dei Gherardeschi, en guelfisk Adelsmand, fordrev, i Forbindelse med Erkebispen Ruggieri, Byen Pisas daværende Signore, Nino di Gallura, for at sætte sig selv i hans Sted. Men da han derpaa

"Hvordan jeg fængslet blev og ført til Døden
"Ved ham, jeg gav min Lid i svundne Tide,
"Al Tale derom er ei meer fornøden.
"Men hvad du ei har kunnet faae at vide:
"Hvor grum min Død var, skal du nu fornemme,
"Og dømme selv, om han har ladt mig lide.
"Det snevre Hul i Burets dybe Giemme,
"Som efter mig de Hungertaarnet kalde,
"Og som for Fleer skal lukke sine Lemme,
"Alt havde viist mig i den mørke Halle
"Meer end een Maane, da hiin Drøm, den fule,
"Med eet min Fremtids Slør rev sønder alle.
Han, syntes mig, var Herre; af dens Hule
"Ulven og Ungerne jeg saae ham jage,
"Hvor Biergene for Pisa Lucca skiule.
"Med magre Hunde, ivrige og fage,
"Seer jeg Gualandi foran Skaren sprænge,
"Hos ham Sismondi og Lanfranchi drage.
"Kort er kun Jagten, ei det varer længe,
"Før Fader og Sønner trættes allerede,
"Og spidse Tænder deres Sider slænge.
"Da jeg før Daggry vaagned nu dernede,
"Jeg hørte mine Børn, som var tilstede,
"I Søvne græde og om Brød mig bede.

---

ikke vilde dele Magten med Ruggieri, forbandt denne sig med Familierne Gualandi, Sismondi, Lanfranchi og Flere, tog Ugolino tilfange og indespærrede ham, tilligemed hans to yngste Sønner Gaddo og Uguccione og hans Sønnesønner Anselmuccio og Brigata, i et Taarn, hvor de alle omkom af Hunger i Aaret 1289. D. sætter her Ugolino i Helvede, blandt Fædrelandsforræderne, fordi han, efter Sigende, havde overgivet nogle Borge, der tilhørte Pisa, til Luccheserne (s. V. 85).

Ha! grum er du, hvis ei alt Taarer væde
"Din Kind; tænk blot, hvad Drømmen mig forkyndte!
"Og græder du ei, naar pleier du da græde?
"Alt var de vaagne, Timen frem sig skyndte,
"Og ellers pleied Føden ei at dvæle;
"Da ved vor Drøm at ængstes vi begyndte.
"Nu hørte jeg, de nagled Dørens Fiæle
"Fast, paa det frygtelige Taarn, jeg haver;
"Paa mine Børn jeg stirred uden Mæle,
"Jeg græd ei — jeg blev Steen i Siæl og Laber.
"De græd, og Anselmuccio sagde bange:
"Du seer saa vist paa os, hvad er der Fader?"
"Dog græd jeg ei og svared ei den lange
"Dag eller Nat, hvis Timer langsomt trilled,
"Indtil den næste Sol steg over Vange.
"Men da en Smule af dens Straaler spilled
"Ned paa vort sorrigfulde Fængsels Vægge,
"Og jeg paa fire Aasyn saae mit Billed:
"Bed jeg af Smerte mine Hænder begge.
"Og de, der troede, det var for at lindre
"Den Lyst, som Hungrens Piinsler maatte vække,
"Stod op og sagde: "Fader! lad dig ei hindre,
"Om ved det Kiød, du gav, du vil os stille;
"Spiis kun af os, det smerter os langt mindre."
"For deres Skyld jeg lod som jeg blev stille;
"Den Dag og næste Dag vi tause ligge —
"Vee, haarde Jord, at du ei briste vilde!
"Men paa den fierde Dag, med bange Blikke,
"Faldt Gaddo udstrakt for min Fod derinde,
"Og sagde: "Fader! hielper du mig ikke?"

"Der døde han, og saadan saae jeg svinde
"Een efter een de Tre i Taarnets Øde,
"Den femte og den sjette Dag; i Blinde
"Gav jeg mig til at famle paa de Døde,
"Og i to hele Døgn jeg paa dem kaldte;
"Men da — meer stærk blev Sulten, end min Møde."
Til Siden skeled han og meer ei talte,
Men Hierneskallen greb igien med Tænder,
Stærke som Hundenes til Been at spalte.
Vee dig Pisa! Skamplet, der Folket skiænder
Hist i det skiønne Land, hvor Si'et klinger!
Da Straffen tøver fra din Naboes Hænder —
Capraia og Gorgona! op, og tvinger
Med Eders Dæmning Arnoflodens Strømme,
Saa de hver Siæl i Pisa Døden bringer!
Du nye Theben! Lad end Rygtet dømme,
At Ugolin forraadte dine Slotte —
Hvi lod du og hans Sønner Kalken tømme?
Uguccione og Brigata maatte,
Med samt de to, der af min Sang blev kiendte,
Jo deres Barndom for al Brøde blotte. —
Vi længer gik, hvor Isen haardt sig spændte
Om andre Slægter, der ei lide mindre;
De staae ei bøiet blot, men baglænds vendte.
Selv Taarerne dem i at græde hindre,
Og Smerten, som af Øiet ei kan bryde,
Faaer Angsten til at vore i det Indre.

82. Capraia og Gorgona: to Øer tætved Arnoflodens Munding.
85. Ved at kalde Pisa det nye Theben, tænker D. paa alle de Mord, der bleve begaaede i Kadmus' Slægt.

Thi Taarerne, de første, sammen flyde,
Og Øiets Bæger bliver fyldt og lukket,
Som om Krystalvisirer for sig skyde.
Og ihvorvel al Følelse var slukket
Ud i mit Ansigt af den skarpe Kulde,
Ret som det med haard Hud var overtrukket:
Mig syntes, jeg en Luftning mærke skulde;
Thi mæled jeg: Hvo rører den, o Mester?
Er ei al Damp udslukt her under Mulde?
Og han til mig: "Ret snart du Foden fæster
Der, hvor dit eget Øie dig skal svare,
Og skue, hvad der Grund til denne Blæst er."
En af den kolde Skorpes Sørgeskare
Skreg nu: "O I, der syndede saa saare,
"At til det sidste Sted I skulle fare!
"Løst fra mit Øie Slørene, de haarde,
"At Smerten kan faae Luft lidt i mit trange
"Bryst, førend Kulden gjør til Iis min Taare."
Og jeg: Siig, hvo du er, vil Hielp du fange;
Og hvis jeg ikke letter da din Kvide,
Saa gid til Isens Bund jeg ned maa gange!
"Jeg Alberigo er," lod han mig vide,
"Kiendt af min onde Frugt en Tid forleden;
"For Figen her jeg Dadler faaer at bide."

---

118. Alberigo de' Manfredi, Høvding for Guelferne i Faenza, var bleven uens med sin Slægtning Manfredi de' Manfredi, men lod som han vilde forsone sig med ham, og indbød ham til et Maaltid. Ved Enden af dette raabte han: "Bring nu Frugterne ind!" og gav hermed Tegn til sine Tienere, som styrtede sig over Manfredi og hans unge Søn og dræbte dem begge. Til disse Frugter, som fra den Tid af bleve til et Ordsprog, sigter Dante V. 120.

Hvad, sagde jeg, er ogsaa du gaaet heden?
"Hvordan i Verden hist," hans Svar da lyder,
"Mit Legem har det, veed jeg ei hernede.
"Thi sligt et Fortrin Ptolomæa nyder,
"At Siælene tidt styrte hid, skiøndt silde,
Bagefter Atropos først Traaden bryder.
"Og at de frosne Taarer, som mig hilde,
"Du desto snarere til Hielp skal komme,
"Saa viid, at naar en Siæl forraader ilde,
"Som jeg har giort, da drager i dens tomme
"Legem en Diævel ind, der siden gierne
"Det styrer da, indtil dets Tid er omme;
"Men Siælen styrter ned i slig Cisterne.
"Hist færdes maaskee Kroppen end, den blinde,
"Af Skyggen der, som fryser i det Fierne —
"Du kom jo nys, har du det ei i Minde?
"Han hedder Branca d'Oria og over
"Eet Aar han paa slig Viis er stænget inde."
Jeg sagde: Vist du mig at daare vover;
Om Branca d'Orias Død er der ei Tanke,
Han spiser, drikker, klæder sig og sover.
"I Graven," svared han, "hvor Malebranche
"Hist for det seige Beeg, der syder, raade,
"Var endnu ei nedsænket Michel Zanche,

124. Ptolomæa kaldes denne Afdeling af Helvede efter den Ptolomæus, der dræbte Simon Maccabæus og hans Sønner ved Maaltidet (1. Macc. 16). Her straffes de Forrædere, som have brudt Tro og Love imod deres Venner.

137. Branca d'Oria fra Genua dræbte, i Ledtog med en Slægtning, sin Svigerfader Michael Zanche (S. Helv. XXII. 88.) ved et Maaltid.

"For Hiin lod i sit Sted en Diævel baade
"Tilbage i sit Legem og tillige
"I hans, som havde hiulpet at forraade.
"Men ræk nu hid din Haand, den hielperige!
"Opluk mit Øie!" — Ei en Haand jeg rakte,
Og høvisk var det af mig ham at svige.
Vee Jer, I Genuas Mænd! som ringeagte
Al Sæd og Skik, og alle Laster frede!
Hvi er I ikke ud af Verden bragte?
Thi hos Romagnas værste Aand dernede
Jeg En af Jer fandt, saadan, at han bader
Sin Siæl dybt i Cocytus allerede,
Mens Legemet paa Jord i Live lader.

154. Romagnas værste Aand: den ovennævnte Alberigo.

Fire og tredivte Sang.

Forrædere imod Velgiørere.

"Vexilla regis prodeunt inferni!"
Saalunde tog tilorde nu min Fører;
"Sku frem, om du kan see ham i det Fierne."
Som man, naar tæt en Taage Luften slører,
Hvad heller Nat det bliver paa vor Klode,
En Mølle skimter fiernt, som Vinden rører:
Saadan en Bygning nu at see jeg troede;
Og bagved Skialden — Skiul var ei at finde —
Jeg trykked mig for Vinden, angst tilmode.
Vi stod — med Frygt jeg lader Sangen rinde —
Hvor Skyggerne var heelt af Iis omspændte,
Liig Splinter, man igiennem Glas seer skinne.
En laae, en Anden lodret stod; her vendte
De Hovedet op, der Saalen; hist i Bue
Stod En, saa Ansigtet ved Foden endte.

---

1. "Nu fælder Helvedkongen ud sit Banner." Med de tre Ord: Vexilla regis prodeunt, begynder en Hymne til Korsets Ære, som synges paa Langfredag i den katholske Kirke.

Vi vandred frem, indtil det monne hue
Min Mester god at vise mig den fæle
Skabning, som før saa deilig var at skue.
Da stod han mig foran og bød mig at dvæle:
"See, der er Dis! Nu først vil ret det gielde,
Dit Bryst med Mod og Kræfter at besiæle!"
Forlang ei, Læser! at jeg skal fortælle,
Hvor kolde mine Lemmer blev og stive —
For svagt er hvert et Sprog til Sligt at melde.
Jeg var ei død og var dog ei i Live;
Tænk du nu ved dig selv, naar Livet viger
Og Døden med, hvordan man saa maa blive.
Heit raged Kongen over Smertens Riger
Med Brystet op af Søens Iis den klare;
Og jeg Giganterne langt mere liig er,
End deres Krop blot liig hans Arme vare.
Tænk nu hvordan det Hele var, hvis Orden
Til sligt et vældigt Stykke skulde svare.
Var han saa skiøn, som nu han fuul er vorden,
Og hæved dog mod Skaberen sit Øie,
Vel kommer da fra ham al Vee paa Jorden.
O hvilket Under! da jeg skued nøie,
Saae jeg, hans Hoved havde Aasyn trende;
Eet, blodigrødt, sad foran paa den Høie,
Med det forened sig de andre tvende,
Hvert af dem over hver sin Skulder stillet,
Og mødtes oventil ved Kammens Ende.
Imellem Hvidt og Guult det høire spilled,
Det venstre med en Lød liig Deres trued,
Som boe, hvor Nilen sig i Dal har trillet.

Og under hvert to Vinger ud sig bred,
Saa store, som til slig en Fugl at svinge:
Jeg aldrig slige Seil paa Havet stued.
Foruden Fiær, som Flaggermusens Vinge,
Var de at see; de viftede saalunde,
At trende Vinde der fra dem udginge,
Saa kolde, at Cocytus fros til Bunde.
Han med sex Oine græd, og fra tre Hager
Blodfraade randt og Taarerne nedrunde.
I hver af Mundene han som med Brager
En Synder knuste mellem sine Tænder,
Og der er tre, som han saa grusomt plager.
Af dem den Forreste knap Biddet kiender,
Thi Kloerne paa samme Tid ham flænge,
Saa neppe Skind der levnes paa hans Lænder.
"Hiin Siæl, hvem hist de største Kvaler trænge,
Det Judas er," lod Mesteren mig vide,
"Han Hovedet inde har, hans Been nedhænge.
Men af de To, hvis Hoveder nedad glide,
Det Brutus er, den sorte Snude klemmer —
See, hvor han taus sig vrider i sin Kvide!
Og det er Cassius med de stærke Lemmer.
Men Natten stiger, det er Tid at gange,
Thi vi har stuet Alt, hvad Helved giemmer."
Som han mig bød, jeg slynged Armen bange
Omkring hans Hals, og nu, til rette Tide,
Da Vingerne just aabned sig, de lange,
Greb Skialden i den haarbevoxte Side;
Derpaa fra Tot til Tot, imellem Haaret
Og Isens Skorpe, langsomt ned vi skride.

Da paa slig Viis vi komne var til Laaret,
Hvor det bevæger sig i Hofteleiet,
Han vendte sig med Nød, af Haanden baaret,
Saa hvor hans Been var før, han Hovedet neied,
Og hang sig fast, liig En, der opad higer,
Som om vi os igien mod Helved dreied.
Tungt stønnende, liig mødig Mand, han siger:
"Hold godt dig fast; thi viid, man kan kun slippe
Fra slig en Jammer bort ad slige Stiger."
Tilsidst han giennem Hullet i en Klippe
Mig hialp, og ved dens Rand vi os nedlode,
Varsomt, at ikke Foden skulde glippe.
Jeg løfted Øiet; Lucifer jeg troede,
Som jeg forlod ham før, igien at finde,
Og saae hans Been, der op i Veiret stode.
Og om jeg da forvirret blev i Sinde,
Kan Hoben tænke sig, som ikke kiender,
Hvad Punkt jeg kommen var forbi derinde.
"Stat op!" lød Skialdens Røst; "nu Hvilen ender!
Lang er vor Vei, og Solen allerede
Sig mod den anden Times Halvdeel vender."
Det var ei nogen Høiloftssal, vi trede
Opad, men en naturlig Klippekielder,
Med ujævnt Gulv, hvor Lys og Skygge strede.

93. Det Punkt, D. er kommen forbi, er Jordens Centrum.

96. Det er paa den vestlige Halvkugle halvanden Time efter Solens Opgang, paa den østlige halvanden Time efter dens Nedgang. Nylig var det Aften for de Vandrende (V. 68), nu er det Morgen.

For jeg gaaer bort fra Dybet, nu jeg melder,
Seer gierne jeg, o Skiald! om for at drage
Mig af Vildfarelsen, du lidt fortæller.
Siig, hvor er Isen nu? Hvor kan han rage
Med Benene i Veiret? Hvordan svinger
Fra Nat til Morgen Solen sig saa fage?
"Du troer endnu at staae," hans Rest da klinger,
"Hiinsides Centrum, hvor jeg lod mig bære
Af Syndens Orm, som Verden giennemstinger.
Der var du kun mens jeg steg nedad, Kiære!
Dengang jeg dreied mig, forbi vi fore
Det Punkt, som til sig trækker alt det Svære.
Nu hvælves over dig den anden store
Halvkugle, modsat hiin, der Jordens Grøde
Omhvælver og dens Top, som Ende giorde
Paa den Mands Liv, der fødtes uden Brøde.
Din Fod nu paa den lille Rundkreds strider,
Som er Bagsiden af Judeccas Øde.
Her Morgen er, naar hist mod Nat det lider;
Og han, vi klattred nedad, giennem Skoven
Af tykke Haar, staaer nu som alletider.
Paa denne Side faldt han ned fraoven,
Og al den Jord, som først var her at skue,
I Skræk for ham sig skiulte da bag Voven,

113. Den ene Halvdeel af Himlen hvælver sig, efter Dantes Theorie, over den bebyggede Jord, hvis Toppunkt er Jerusalem og Golgatha; den anden over Havet, af hvis Midte Skiærsildens Bierg hæver sig (S. Indl. Pag. 46).

117. Judecca, den sidste og dybeste Afdeling af Helvede, som de Vandrende nylig have forladt. De befinde sig nu i det tomme Rum paa den anden Side af Centrum, der svarer til Judecca.

Og flygted hen til vor Halvkugles Bue.
Men *dette* Rum lod vist den Jord tilbage,
Som for at flye ham skød sig op i Tue."
Der er et Sted, saa langt fra Dybets Drage,
Som Graven strækker sig; men ei man finder
Med Øiet det, man kan det kun opdage
Ved Lyden af en lille Bæk, der vinder
Jævnt straanende sig i sit mørke Leie,
Og af et Hul, den boret har, nedrinder.
Der gik vi ind, for ad de skiulte Veie
Nu til den lyse Verden hiem at vende;
Og uden nogen Hvile meer at pleie,
Vi klavred opad imod Stiens Ende,
Hvor enkelte af Nattens skiønne Terner
Jeg alt igiennem Kløften kunde kiende;
Og vi steg ud og gjensaae Himlens Stierner.

---

126. Og saaledes dannede Skiærsildens Bierg.

139. Det Sted, hvor Virgil og Dante stige ud, er midt paa den anden Halvkugle af Jorden, paa Verdenshavets Strandbred, ved Foden af Skiærsildens Bierg, som de nu skulle bestige.

